

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

Abonamente: Pe un an 300 lei; pe jumătate an 160 lei;
pe trei luni 85 lei.

Editor și Redactor: J. B. Sima
Apare totdeauna Duminică

Redacția și Administrația:
Cluj, Str. Regina Maria 36.

DELA NOI ȘI DIN TOATĂ LUMEA

CONCURSUL INTERNAȚIONAL DE FRUMUSEȚE DIN GALVESTON (Texas):

Câteva dintre cele 38 de concurente, care au fost alese pentru concursul ultim. Participantele nu trebuiau să fi apărut niciodată pe scenă sau în filme și trebuiau să fie necăsătorite. Vârsta cea mai mare admisă era 25 de ani, vârsta minimă 16 ani.

COPII REGI

România este a treia țară din Europa, care, în veacul nostru, are un Rege copil.

Alfons al XIII-lea al Spaniei, s'a născut Rege. Na venise încă pe lume, când tatăl său a murit, lăsând pe Regina văduvă, Christina, cu nădejdea de a naște în curând, un băiat. Într'adevăr medicii consultați, puțină vreme înainte de moartea regelui, au putut preciza, după bătăile inimii pruncului din sânul mamei, care erau mai numeroase de o sută pe minut, că regina va naște

un băiat. La 17 Mai 1886 Regina a născut pe moștenitorul tronului.

Wilhelmina a Olandei, a devenit regină în 1890, când avea vârsta de 10 ani. Olandezii au iubit mult pe mica regină și gesturile și frazele din timpul copilăriei ei sunt comentate și azi. Astfel e vie în memoria poporului scrisoarea pe care o adresase, puțină vreme după încoronare, mulțimei. Aceasta scrisoarea, care bineînțeles n'a ajuns atunci la destinație, cuprindea

plângerea micii regine „Către poporul meu” cum scrie dânsă, că e silită să învețe prea mult, la palat.

Atât Alfons al XIII-lea cât și Wilhelmina a Olandei, fiind slabi, s'au ocupat în copilărie mai mult cu sportul și jocurile, lăsând munca intelectuală pentru vremea când au devenit mai mari.

În Asia trăiește și astăzi în Tient-Sin, sub numele de Mister Henry Poe, un tânăr chinez, în vârstă de 22 ani. Acesta, când era de 3 ani și jumătate, se numea Hsuan-Tung și a fost încoronat la 1908 Împăratul Chinei. La 1912 însă, când împăratul avea 7 ani, dinastia Tsing s'a retras, ca să se instituie republica chineză.

Ahmed Mirza, la vârsta de 11 ani, deveni Șah al Persiei. Când s'a făcut mare însă, n'a mai voit să domnească și a abdicat, ca să poată trăi mai departe, în orașul pe care-l iubia mai mult decât patria sa, la Paris. În consecință a fost rechemat în Persia, ca să fie detronat.

Aviatorul Pelletier Doisy

Săptămâna trecută aviatorul Pelletier Doisy a sosit cu avionul la București, în sborul său pentru înconjurul Mediteranei.

Aviatorul Pelletier Doisy, unul dintre „așii” aviației, este cunoscut în lumea întreagă, mai ales prin sborul pe care l-a făcut în anul 1924, dela Paris la Tokio. Am socotit interesant să rememorăm în cuprinsul revistei noastre (pagina 8) peripețiile călătoriei de atunci. Fotografia noastră reprezintă pe Pelletier Doisy în 1924 la Agra, înainte de plecarea sa spre Calcutta.

DELA LIGA NAȚIUNILOR DIN GENEVA

Delegații părăsesc palatul ligei, după ședință. În față președintele ligei, d. Guani, delegatul statului Uruguay la braț cu d. Titulescu, ministrul nostru de externe

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
Cluj—str. Regina Maria Nr. 36—Cluj

La București: Calea Victoriei 39.
Telefon 63—92

PREȚUL ABONAMENTULUI:
Pe un an întreg Lei 300
Pe o jumătate de an „ 160
Pe trei luni „ 85

PENTRU STRĂINĂTATE
Pentru America \$3
Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 400

Editor și Redactor: J. B. SIMA

DUMINECĂ, 25 SEPTEMBRIE, 1927

Totul e spre bine

Ne plângem veșnic și veșnic avem de cântit împotriva soartei neîndurătoare. Dar foarte adesea cele rele sunt spre bine și nimeni nu poate ști tainele viitorului.

Găsim într-o revistă germană o parabolă care ilustrează foarte bine acest adevăr:

Se povestește, că un oararecare Akiba, isgonit din patria sa, rădăcia ca un călător și fugăr, prin țări străine, fiind urmărit. Tot ce-i mai rămăsese era o lampă cu ulei, pe care, dânsul o folosea noaptea, ca să citească legea, un cocoș care-i slujia spre a ști când se face ziua și un catăr care-l purta.

Odată Soarele apunea încet, încet, între nouri, timpul devenia furtunos și sărmanul fugăr nu știa unde se va putea adăposti, în timpul nopții, și astfel era cu totul des-nădădăuit. Deaceia bucuria lui fu mare, când zări, de departe, luminiile unui sat. Se grăbi intracolo, spre a afla adăpost și liniște, pentru noapte. Când în sfârșit ajunse la marginea ținutului îl cuprinsese un simțământ de mulțumire, la gândul că va găsi oameni și compătimire. Dar spre marea lui desamăgire află că s'a înșelat. Lumea nu voia să-l primească nici pe o singură noapte, și astfel fu nevoit să-și caute refugiu, în pădurea din apropiere.

„Este amarnic lucru spusese dânsul, să nu găsești un acoperământ ospitalier, pentru apărare împotriva furtunii. Dar Dumnezeu este mare și drept, și ceea ce face e totdeauna spre bine.” Se așeză sub un copac, își aprinse lampa și începu să citească învățăturile. De abea citi un capitol, când un vânt puternic prinse a sufla și îi stinse lumina. „Oare, spusese dânsul, nu-mi este îngăduit să citesc învățăturile? Dar Dumnezeu este mare și drept și tot ceea ce face este totdeauna spre bine.”

Se întinse pe pământ și încercă să adoarmă pentru câteva ceasuri. Deabia închisese ochii, când un lup flămând, rătăcit prin pădure, veni în tufis, sări asupra cocoșului și îl sfâșie. „Ce nouă nenorocire” strigă Akiba speriat. Mi s'a răpit înțeleptul meu tovarăș. Cine mă va scula de acum înainte în zorii zilei, ca să pot învăța legea? Dar Dumnezeu e mare și drept, și el știe mai bine ceea ce cuvine pentru noi, sărmani muritori!”

Deabia termină această frază, când un leu, mugind, se năpusti asupra catărului său și îl omori. „Ce o să se întâmple acum Doamne? spusese sărmanul călător, și catărul și cocoșul meu nu mai există, totul mi-a fost luat. Dar slavă lui Dumnezeu, căci orice face dânsul, este totdeauna bine!”

În aceea noapte el nu dormi; și disdedimineață intră în sat, ca să vadă dacă nu va putea găsi vr'un catăr, cu care să-și continue călătoria. Dar cât de speriat fu dânsul când nu mai găsi în viață nici un om! Se pare că o ceată de bandiți a pătruns noaptea în sat, a omorât pe toți locuitorii și a jefuit casele. Când Akiba își reveni din spaimă,

când văzu ce se întâmplase, ridică glasul său și strigă: „Tu Dumnezeu, Părintele lui Abraam, Isaac și Iacob, am învățat acum cât de orbi suntem noi bieți oameni muritori, cari foarte adesea privim ca o nenorocire ceea ce nu este decât spre binele nostru. Tu singur ești drept, mare și îndurător! Dacă acești oa-

meni, cu inimă de piatră, nu m'ar fi alungat din satul lor, atunci aș fi împărțit și eu soarta lor! Dacă vântul n'ar fi stâns lampa mea, bandiții ar fi văzut scânteele sa și m'ar fi omorât. Îți mulțumesc de asemenea că te-ai îndurat să-mi răpești pe cei doi tovarăși, al căror glas m'ar fi trădat bandiților.

BULETIN SĂPTĂMÂNAL

Cu multă înfrigurare au așteptat și românii și ungurii hotărârile dela Liga Națiunilor, în chestia optanților unguri. Optanții unguri sunt latifundiarii, grozii și nemeșii de odinioară, din Ardeal, cari, nevrând să rămână sub stăpânire românească, la unire au părăsit țara și au trecut în Ungaria mică. La noi în țară guvernul a hotărât să dea pământul cui aparține de drept și imediat după războiu a expropriat moșiile marilor proprietari ca să le împartă sătenilor. La fel după cum moșiile au fost luate dela proprietarii români, tot așa s'au luat și dela magnații unguri, cari nu se găseau în țară. Pământurile expropriate au fost plătite cu prețuri mici și proprietarii unguri, optanții, s'au declarat nemulțumiți cu aceste prețuri. Ei au făcut plângere mai întâi la Tribunalul mixt din Paris, unde, câștigând prin mijloace pe care nu le cunoaștem, bunavoianța președintelui, care e un suedez, ar fi câștigat procesul dacă delegatul nostru în comisiune nu s'ar fi retras.

Chestiunea a venit acum în fața Ligii Națiunilor, care trebuia să hotărască dacă Tribunalul mixt din Paris este sau nu îndreptățit să judece afacerile noastre interne. Tribunalul mixt din Paris este înființat prin Tratatul de Pace dela Trianon. Dar atribuțiunile sale, adică ceea ce îi este îngăduit să facă, sunt mărginite.

Ungurii mai înainte ca cei de la Geneva, din Liga Națiunilor, să aducă hotărârea, au făcut tot felul de presiuni, în țările străine, mai ales la Londra, unde nobilimea maghiară se înțelege destul de bine cu nobilii englezi, și unde se află și faimosul Lord Rothermere, cu zierele sale filomagiare.

Dar ungurii s'au străduit zadarnic, pentru că oamenii politici de seamă adunați la Liga Națiunilor, cu tot discursul mare al lui Apponyi, au ascultat pe d. Titulescu, ministrul nostru de externe, și au dat câștig de cauză României, arătând nu numai

că Tribunalul Mixt din Paris nu are dreptul să se ocupe de afacerile interne ale țării noastre, dar a hotărât că în chestiunea reformei agrare, nimeni nicio-dată nu poate face vre-o plângere, în afară de granițele României. Aceasta înseamnă un succes strălucit și pentru țara noastră și și pentru marele bărbat de stat care este d. Titulescu.

Toată lumea aștepta cu îngrijorare chipul în care Liga Națiunilor avea să se pronunțe în chestiunea optanților unguri, pentru că dacă s'ar fi dat câștig de cauză Ungariei, s'ar fi deschis porțile pentru revizuirea tratatelor de pace.

Săptămâna trecută au avut loc alegerile parțiale. Guvernul a declarat mai dinainte că se desinteresează de aceste alegeri, nesustinand decât la Storojineț, candidatura d-lui Mavrodin. În general au eșit în aceste alegeri învingători oamenii partidului poporului. La Dolj a fost ales însă d. Răducanu, țărănist. Dintre averescanii care au intrat acum în Parlament, vom menționa pe d-nii Sergie Niță și Papacostea.

SĂPTĂMÂNA trecută mai mulți aviatori Francezi au sosit la București și printre aceștia și Pelletier Doisy, care a făcut înconjurul mării Mediterane în avion. Ceilalți doi sunt aviatorii Cornillon și Girardot, care au venit în zece ore dela Paris la București. De bună seamă că aviația a făcut progrese mari din timpul când—nu sunt 15 ani—Bleriot a reușit să treacă Canalul Mânecii. Dar trebuie să recunoaștem că mai e mult până să ajungă la perfecțiune, de vreme ce doi aviatori francezi care au încercat în același timp cu Pelletier Doisy, să plece din Paris, cu gând să bată recordul lumii în durată de zbor, au avut de suferit accidente, la fel cu cele pe care le-au suferit atâtea dintre sburătorii temerari.

„REALITATEA POLITICĂ”

Mai încet, Țănarilor, căci de să deșteaptă vă strivește

PROGRAMUL DIPLOMAȚILOR LA GENEVA

Pe cât înainte . . . pe atâtea înapoi . . .

Într'un accident stupid, și-a pierdut viața nenorocita artistă Isadora Duncan. Ilustrația noastră reprezintă pe Isadora Duncan pe terasa vilei sale din Meudon. Cunoscută sub numele de „dansatoarea cu picioarele goale”. I s'a interzis să debarce la New-York, din cauza convingerilor ei comuniste. Lângă Paris, artista avea cea mai vestită școală de dans, unde își învăța elevele „să vadă, să asculte natura, care nu-i decât armonie și undulațiune, fie în mișcarea elegantă a copacilor, fie în luciul mișcător al apelor, fie în zborul păsărilor.”

SGOMOTUL

UVINTELE, cât de neînsemnate și fără preț par ele! Și cu toate acestea, CUVINTELE sunt singurul mijloc care ne stă la îndemână spre a ne apăra împotriva tuturor vrăjmașilor cari ne atacă mintea sau sufletul. Dacă țânțarii ne bâzâesc la ureche, ne este îngăduit, atât de legile morale cât și de cele fizice, să-i omorim. Dacă un greier ne-ar turbura prin sgomotul ce-l face frecându-și picioarele de aripi, și dacă nu ne temem de superstiția care obăduiește acest gândac, nimeni nu ne oprește să-l apucăm de cap și să-l aruncăm afară, pe fereastră.

N'avem însă nici o posibilitate de a împiedeca urletele vânzătorilor ambulanți, cari cu toată puterea organelor lor vocale, cu toată forța plămânilor lor, sbează, strigându-și mărfa, prin dreptul caselor noastre, și nu putem decât să rămânem imposibili la fluierul sirenelor, de automobile la puful locomotivelor și fluierăturile acestora, care pot trezi un oraș întreg, la clopotele care dis de dimineață încep dangănu-lor și la toate acele sgomote cari irită pe cei bolnavi și pe cei câți găsesc plăcere în somnul orelor de dimineață. Impotriva tuturor acestora, noi nu avem decât cuvintele ca mijloc de apărare.

Cine ar putea fi uriașul, geniul care să fie în stare să protesteze cu voce tunătoare, să găsiască cuvinte suficiente de puternice care să zugrăvească infernul sgomotului, fără motiv, să-l condamne pe veșnicie?

Dacă ar trăi astăzi poetul Milton, și și-ar petrece o singură noapte într'unul din orașele mari ale lumii, și ar auzi huruitul tramvaielor, duduitul automobilelor, urletul sirenelor și toate sgomotele de infern, care ne turbură viața, el ar putea spune, cu drept cuvânt:

„Și cerul, innorat ca o boltă întunecoasă, arunca fulgere; iar ploaia torențială chinuia pământul.”

Dacă am avea azi pe Milton, pe Ieremia, dacă am avea „cuvintele cari taie ca oțelul” ale lui Balzak, sau „bombardamentul de cuvinte” ale lui Sweet, poate că am avea puțința să rostim și să scriem pentru amorfirea sau chiar curmarea SGOMOTULUI tulburător.

Dacă am avea apoi vocabularul nestânjenit de nici o regulă, al lui Rabelais, atunci de sigur ne-am putea îngădui să atacăm pe vrăjmașul nostru, SGOMOTUL, cu toată forța revoltei. Dar deoarece mintea ne este bolnavă de nenumăratele și feluritele sgomote și bubuituri ale civilizației moderne, noi nu suntem în stare să pronunțăm decât „cuvinte dulci”, în care nu există vlagă. Suntem niște „hominesalali”, adică niște oameni care îndură toate și astfel trebuie să ne resemnăm, sau să punem vată în urechi, ceea ce nu are mult efect.

Sgomotul acestui „secol de civilizație” pătrunde până și prin cele mai groase invelisuri, tot astfel după cum ghiuleaua năruită pătrunde prin tablele de fier ale unui vapor.

În ilustrația de sus puteți vedea întruchiparea groaznică a sgomotului. După cum cei vechi reprezentau orice manifestare sub chipul unui zeu, tot astfel și noi am sintetizat sgomotul printr'un demon. În civilizația actuală orice mașină nouă inventată este o nouă contribuție pentru sgomot, o nouă jertfă pe altarul acestui demon.

Tocmai fiindcă sgomotul este dușmanul omului, mulți dintre noi au cântat să-și facă case, departe de sgomotul asurzitor al străzilor principale din oraș. Dar aceasta nu le-a slujit mult, căci curând au putut să audă claxonul de automobil sunând dinaintea porților lor.

Civilizația știe să lupte împotriva vărșăului, a tuberculozei, și a hoșilor. Ea nu știe să lupte însă împotriva sgomotelor. Și ce sunt aceste toate pacoste ale omenirii, față de oribila ființă reprezentată în ilustrația de mai sus? Frigurile galbene te răpun repede și te aruncă în mormânt, unde poți avea apoi odihnă și LINIȘTE. Sgomotul te chinuie însă, fără cruțare, viața întreagă.

Sgomotul îți distruge nervii, îți slăbește sănătatea, te face irascibil și rău.

Dacă umblând pe stradă ai lovi pe cineva peste față, ori cât de domol, ești de bună seamă pasibil de amendă sau de închisoare. Dar oricine are dreptul să izbiască brutal nervii delicaiți a zeci de mii de oameni fără ca pentru aceasta să poată protesta cineva, fără ca cel vinovat să fie pasibil de amendă. Sgomotul este privit ca o necesitate a civilizației.

Sgomotul împrăștiă gândurile și face aproape imposibilă reflexiunea continuă.

Sgomotul ruinează sănătatea copiilor nervoși, și prin continua întrerupere a somnului, într'un fel sau altul, după arătările unui statistician american, contribuie cu 75%, în toate boalele de nervi de care suferă generația de azi, mai mult decât oricând.

Auzim adesea spunându-se: „Clima din zilele noastre produce nervozitate.” Nu există climă care să producă enervare. Ceea ce există, adevăratul vinovat, este sgomotul neîntrerupt al sirenelor, al loviturilor, al ușilor trântite, al căruțelor, al materialelor aruncate, al lăzilor și obiectelor cărate, al strigătelor, al certelor, al tropăitului și sufletul omului.

Te hotărești în gândul tău: „Voi mânca, iar după aceea voi rămânea liniștit câteva minute.” Ce se întâmplă însă? Te așezi la o masă și din colțul opus un grup de cinci sau 6 oameni încep să agite niște instrumente, anume făcute să producă sgomot, și agită aceste cu toată puterea pe care o au. Grupul, care se intitulează muzicanți, se străduiesc ca sgomotul pe care-l produc să se audă, nu numai în camera în care sunt, dar cel puțin în trei patru altele din jurul lor: „Muzicanții cântă.” Ba uneori se întâmplă ca în mijlocul sălii să mai apară și o femeie foarte curios îmbrăcată, sau mai bine zis desbrăcată, care începe să scoată niște tonuri ascuțite pe care cu greu le-ar putea imita cineva. Civilizația consideră aceste sgomote

drept „DISTRACȚIE.” Prin urmare nu te poți opune cătuș de puțin lor.

Întrii în biroul cuiva, spre a discuta chestiuni cari cer concentrare și reflexie adâncă, și în cursul celor zece minute câte-ți sunt de trebuință pentru discuție, telefonul sună cel puțin de zece ori, așa încât colocutorul tău este nevoit să întrerupă firul convorbirii tot de atâtea ori, să strige, să se agite și să se enerveze. Mergând și venind la și dela lucrul tău, ești nevoit să străbați stradele în mijlocul unui sgomot asurzitor, produs de mijloacele moderne de transport. Ziua întreagă ești nevoit să muncești în mijlocul ciocăniturilor mașinilor de scris.

Orice sgomot nu este decât o risipă. Sgomotul se produce prin frecare, și aceasta înseamnă uzarea și distrugerea materialului. Mai înainte de toate sgomotul distruge însă materialul din care sunt alcătuiți nervii omului. Nimeni nu dă atenție acestui fapt. După cum am arătat mai sus, sgomotul este pricina boalelor de nervi, produce moarte de timpurie, provoacă folosirea cuvintelor neplăcute și creiază ură între vecini.

Unuia îi place să aibă gramofon, și-și găsește vreme să-l pună să cânte spre a se distra, tocmai când vecinul de alături ar dori să se odihnească, câteva momente, în liniște deplină. Celalt are un câine, pe care-l ține în casă, fără scop și fără pricină, și acest câine își găsește de obicei să urle în timpul nopții, mai ales în nopțile cu lună plină. Un altul își umple curtea cu păsări și printre acestea are cel puțin 10 sau 20 de cocoșei, cari de cum se ivesc zorile încep să-și întindă gâturile, ca să-și răspundă unul altuia cotcurigul de dimineață, în stare să trezească un sat întreg.

Dar ce le pasă acestora de chinurile la care supun pe vecin, atâtea vreme cât ei nu suferă nimic.

S'ar conveni, de bună seamă, să se întemeze o mare asociație internațională, împotriva sgomotului. Această asociație ar putea săli pe bogătașul care parcurge cu barca motor apele liniștite ale râurilor și-și găsește distracție ca să trezească pe toți acei câți își au locuințele clădite pe fărâmurile apei, prin puful motorului, să-i introducă țeava de eșapament în apă. Dacă nu, atunci să fie legat câtăva vreme înapoia bărcii sale ca să vadă cât sunt de plăcute pocniturile motorului cu explozie.

La fel ar trebui legați la coada motorului lor, diavolii cari sburând cu motocicletă, în zorii zilei pe caldarâmul orașului, fac tot sgomotul de care mașina lor e capabilă și urlând cu sirenele, habar n'au că alții încearcă poate

în acel timp să găsească odihna și liniștea.

Când civilizația va fi reală și deplină, atunci fără îndoială că printre bunurile sale va fi și acela de a nu îngădui sgomotul și vărsarea de sânge. Atunci națiunile și oamenii vor înceta de a-și mai tăia gâtul unul altuia după cum vor înceta de a-și mai omori nervii reciproc.

Deocamdată însă orice contribuție a civilizației, orice invenție glorioasă aduce și un izvor de SGOMOT.

S'a inventat mașina de sburat, și odată cu dansa sa găsit și cel mai puternic mijloc de a face sgomot. Până acum poezii, chinuții și dansii de sgomotul de pe pământ, găseau refugiul în liniștea văzduhului, unde se avântau, ori de câte ori nu mai puteau suferi vijelioasa civilizație de pe pământ: „Ce plăcere—spuneau dansii—colo sus în înaltul cerului, acolo unde soarele te scaldă cu razele sale călduroase, acolo unde țărâa albastră îți îngăduie să zbori în tăcere, fără sgomot, PRIN SPAȚIURI NEMĂRGINITE”.

Fără sgomot?

Ți-ai găsit! De când cu mașinile de sburat care sunt mai infernale decât oricare alte mașini, în ceea ce privește producerea de sgomote s'a dus cu liniștea văzduhului, s'a dus cu sborul în tăcere. Acei câți au călătorit cu avionul, și printre aceștia se numără și scriitorul acestor rânduri, pot spune că în timpul zborului sgomotul aparatului este atât de mare, încât oamenii nici nu se aud unii pe alții când vorbesc, oricât de tare ar striga. Ei nu pot face altceva decât să se privească. Poate să tace și să se dărâme pământul, cei care zboară nu aud altceva decât sgomotul motorului.

Autorul desenului din fruntea acestei pagini, își însoțește opera sa cu următoarele rânduri:

„N'as putea spune prea mult despre ilustrația pe care vi-o trimit: privesc la dansa și mă înfior. Fiecare are câte un vecin pe care ilustrația mea îl simbolizează cât se poate de bine.

„Sgomotul, chipul groaznic din ilustrație, poate fi omul care vinde zarzavat pe stradă și tipă din toate puterile, poate fi agentul electoral care spre a-și vedea stăpânul în parlament strigă până răgușește, poate fi taraful de lăutari dela cârciuma din colțul stradei, poate fi șoferul care-și găsește de lucru sunând în cel mai strident clakson, Ideea pe care o sintetizează este aceea a tulburării liniștei. Se pare că s'ar fi acordat un premiu aceluia care ar fi în stare să producă CEL MAI MARE SGOMOT.

„Omul care n'ar fi niciodată în stare să-și fure cel mai neînsemnat obiect, care în totdeauna se străduiește să se poarte amabil, când vorbește cu tine, nu se sfiește cătuș de puțin, să-ți fure liniștea, somnul și pacea prin un nou sistem de a face sgomot, inventat de dânsul. În ceea ce mă privește, aș prefera ca unii să-mi fure banii sau haine decât să-mi se fure liniștea.

„Acei cari se socot liberi și se supun totuși fără murmur la sgomotul care le nimicește nervii, le turbură somnul și le izbește creierul, nu știu încă ce este adevărată libertate”.

Obiceiurile în India

În India cele mai multe meserii se exercită în stradă de meșteri mici

INDIA se emancipează și se trezește la o viață occidentală.

Această viață, de civilizație strălucită a adoptat-o aproape pe de-a-ntregul. Hindușii bogați, rajahii, maharajahii, prinții și negustorii mari adoptă, la Paris sau la Londra, sau chiar în țara lor, hainele europene: pot fi văzuți îmbrăcând vestonul sau smochingul, punând în cap cilindrul sau pălăria moale de feutru.

Frecventează hipodromul, unde adesea au cai în alergare, ca proprietari, merg prin restaurantele de seamă, prin danciguri și în locul elefantului maiestros al strămoșilor lor, pe care-l păstrează totuși cu hamurile de aur și pietre prețioase, pentru defilările demne de poveștile dintre „O mie și una de nopți”, preferă automobilul: firmele mari americane sau franceze, care fabrică trăsură de lux, nu au clienți mai buni.

Cu toate acestea, fotografiile sau filmele care reprezintă pe hinduși îmbrăcați europenește, umblând sau petrecând după moda europeană, nu trebuie să ne înșele.

Acești hinduși europenizați, câți sunt? câteva mii? câteva zeci de mii? poate. Și admitând că ar fi mult mai numeroși încă, d'abea ar reprezenta a mia parte din populația Indiei.

Căci aceasta întrece astăzi trei sute de milioane de locuitori. În ipoteza cea mai favorabilă 999 de miimi din populația Indiei nu știu ce înseamnă civilizația europeană și continuă, și azi, să ducă viața foarte puțin diferită de aceea pe care o duceau strămoșii lor, atunci când pentru prima dată, sub conducerea lui Alexandru cel mare, europenii au luat contact cu India misterioasă.

Trebuie să observăm dela început că hindușii nu sunt nici sălbatici și nici oameni primitivi. Ei au, din potrivă, o civilizație foarte diferită de a noastră, e drept, dar care nu e mai puțin însemnată.

Această civilizație s'a format într-o vreme foarte îndepărtată, acum vre-o 2000 de ani, și a ajuns repede la o stare, pe care hindușii au socotit-o de perfectă și pe care mulți dintre ei o cred și astăzi atât de perfectă încât nu au nici o dorință s'o modifice.

Civilizația aceasta are două caracteristici esențiale: este aproape exclusiv agricolă și populația e împărțită într-o mulțime de grupări dintre care fiecare are în societate o funcție bine determinată, astfel încât nici unul din membrii acestui grup, nici descendenții lor, nu poate să adopte o alta.

Clașele sociale, sau mai de grabă, spre a întrebuița expresia proprie,

Așezat pe un covor somtuos, bancherul își instalează birourile în plină stradă.

Vânzătorul de tutun stând în fața depozitului său, cântărește marfa într-o balanță mică.

castele, sunt într'adevăr, de natură divină. Și hindușii povestesc că pe vremea când Brahma a creat oamenii, el i-a scos din trupul său: cei dintâi au sărit din capul lui: aceștia sunt brahmanii, gânditorii sau filosofi, teologii, savanții.

Au urmat apoi, ieșiți din nobilul său piept, Kchatryas, războinici cu inima vitează; apoi Vaicyas, care-și făcuseră loc printre pulpele lui; aceștia trebuiau să fie negustori. În sfârșit Soudras-ii, ieșiți din picioarele sale divine, fură lucrătorii de pământ, țărani.

De sus în jos: Venerabilul bătrân, care ne amintește pe fakirul indian, este olarul satului. Vinde vase de formă simplă, totdeauna aceleași.

Tocilarul care odinioară ascuțea săbiile, ascute astăzi doar modeste Invățătorul, cu un coran enorm, deschis în fața lui își așteaptă clienții public.

În stradele unui sat Hindus. Un armurier repară o pușcă, în bătaia sul un bătrân fumează.

Iată giuvaergii dibaci cari lucrează cu picioarele și mâinile, fabricând din aur masiv.

Ca și în Vechiul Egipt, bărbierul lucrează în aer liber. După strâmbătura clientului, se poate deduce că nu procedează cu multă delicatețe.

Dintr'un timp imemorial împărțirea societății hinduse în caste, organizație socială de drept divin, s'a păstrat, aproape fără schimbare, până azi.

Căci astăzi, ca și acum 2000 de ani, oricine ese din casta sa, nu mai este decât un paria, adică un om în afara de lege, căruia nu i-se îngăduie să exercite nici un fel de meserie onorabilă, o ființă impură, pe care nici unul dintre membrii castelor recunoscute oficial nu ar putea să-l frecventeze, nici măcar să-l atingă, și nici chiar să-l vadă, fără să păcătuiască.

Înlăuntrul fiecărei caste se găsesc corporațiile, în care, din tată în fiu, omul exercită aceeași meserie, are aceeași profesie.

Aproape toate aceste corporații au reprezentanți în aglomerațiile din India, orașe, sate sau cătune.

La noi industria e localizată în orașe. Aceasta pentru că centrele mari sunt numeroase și pentru că aproape toată industria a devenit, în mai toate țările, mare industrie și necesită astfel un număr însemnat de lucrători și instalațiuni puternice. În India, dimpotrivă, și am spus că aceasta este o altă trăsătură caracteristică a acestei țări, cea mai mare parte din populație a rămas la țară. Satele sunt mici societăți autonome care în principiu, se mulțumesc cum sunt și produc tot ceea ce e necesar.

În aceste sate se găsesc astfel întrunite toate industriile de care locuitorii pot avea trebuință. Acestea sunt exercitate de meșteri, cari lucrează singuri, sau cu câțiva lucrători meșteri, cari au lucrat din timpuri imemorabile în aceeași specialitate, au căpătat o dibăcie manuală oarecum atavică, care ține loc și instrumentelor, rămase identice cu cele folosite de îndepărtații lor strămoși, și metodelor primitive de lucru.

Mesterii noștri din Evul Mediu, aurari, țesători, dulgheri și alții, lucrau în încăperi înguste, cu fața către stradă, pe unde publicul îi putea vedea la lucru. Legea, de altminteri, îi obliga la aceasta.

În India unde—în afară de câteva orașe mari care au mare industrie, regimul industrial se aseamănă foarte mult cu acel din țările europene, în timpul evului mediu—și astăzi este la fel. Și oricine parcurge stradele orașelor din India, mari sau mici, oricine se plimbă

pe piețile satelor hinduse, poate să contempleze spectacolul cel mai curios.

Aci un olar, bătrân, venerabil, așezat în mijlocul mărții sale, care nu se alcătuiește de altfel, decât din câteva modele, mai totdeauna aceleași, de mai multe sute de ani: ghivece mici, ulcele, amfore, ulcioare. Pentru că toate articolele, vânzătorul de oale le fabrică el însuși, pe roată, apoi le lăcuiește mai înainte de a le vinde cumpărătorilor, care se vor sluji de ele spre a aduce apă, sau le vor umple cu orezul, care, la un popor foarte sărac și căruia prescripțiile religioase îi interzic carnea de vacă,—este adevărata hrană națională.

Nu departe de aci, iată tocilarul, stând jos, în fața tocilei sale, așteptându-și clienții. Această clientelă devine astăzi tot mai rară. Tocilarul vedea odinioară alergând la dânel pe toți Kchatryas-ii, războinicii, sau cei cari se socotiau astfel, doritori să li-se ascuță săbiile. Pentru că pe atunci aceste săbii slujiau adesea, războaiele fiind foarte dese. Astăzi, nu mai e același lucru, pacea engleză s'a stabilit în Indii. Puntarea săbiei este doar onorifică și rezervată câtorva personaje importante. În aceste condițiuni ascuțitorul de săbii a trebuit să se resemneze să ascuță doar cuțitele. A primit de altminteri acest destin puțin glorios, cu filozofia cea mai senină.

Iată pe țesătorii de bumbac. Procedul lor de lucru este dintre cele mai simple. Cu roata, vechea roată a sâtenilor noastre, ei torc bumbacul, apoi îl țese pe un război de mână, foarte simplu și privitorul poate urmări diferitele transformări ale firelor, sare puțin câte puțin se fac stofă. Această, odată terminată, o împodobesc uneori cu broderie foarte suavă, apoi o taie, după ce au desemnat cu creta marginile hainei.

(Urmarea pe pagina 11).

Intermediarele păcii

PARISUL poate să fie din punct de vedere politic un oraș pur naționalist, imediat născut ce e vorba de artă, el devine centrul cel mai cosmopolit și internațional de pe glob. Din todeauna a fost vizitat de artiști și mai ales artiștele mari din Anglia, Belgia, Italia, Spania, America, România, etc. Nu există om, care crezându-se înzestrat cu daruri deosebite, să n use simtă atras de lumina fascinantă a Metropolei lumii.

Pentru moment, Parisul este cuprins de un entuziasm delirant pentru un „trio“ de artiste gingașe soțite din țara care în todeauna a fost dușmanul ireductibil al Franței, este vorba — toată lumea a înțeles — de Germania.

Ceeace n'au izbutit toate tunurile de 42, tancurile și zepelinurile fostului Kaizer al Germaniei, au reușit cele trei fetițe nemțoaice — au cu-

Succesul celor trei fete e mult sporit de misterul care le înconjoară. În primul rând ele nu au nume. La Teatrul la care sunt angajate, ele apar în fața publicului sub numele de „CELE TREI SURORI G.“

Fantazia publicului le atribuie o origină nobilă, socotindu-le ca fiicele unui intim al fostului Kaizer. Dacă lucrul e adevărat, de bună seamă că bogatul lor părinte, care le va fi dat educația nu ca să de-

vină profesioniste ale dansului și muzicii, nu se va fi gândit niciodată că averea pe care a cheltuit-o cu ele se va întoarce însuși înapoi. Nobilul a săracit. Atunci cele trei fete s'au hotărât să susțină dansele familia. Și deoarece la Berlin, unde erau cunoscute, dintr'un sentiment de mândrie ușor de înțeles, nu puteau apare pe scenă, au plecat la Paris, rămânând însă ascunse în

cerit Parisul. Cu un baraj de aruncături din picioare, cu lansarea ochinelor focașe, și cu bombardamentul miilor de grății pe care le au și care au darul de a cuceri inimile, aceste reprezentante ale sexului frumos au făcut mult mai mult pentru înălțarea tuturor ranquinelor rămase de pe urma războiului, decât toți diplomații la un loc.

Toată lumea e de acord că dacă și Franța ar conveni să trimită un trio identic la Berlin, atunci cele două popoare ar conceda să pună fiecare înapoi spada în teacă.

Criticii Parisieni sunt însă de acord, că un asemenea trio e greu de găsit și nu apare decât odată într-o sută de ani.

HAZURI

Conversație într-o stațiune balneară.

Dânsul: „Zilele frumoase s'au isprăvit.“

Dânsa: „Da, s'au isprăvit, ne vom mai vedea oare?“

Dânsul: „Cât de mult aș vrea. Dar...“

Dânsa: „De sigur că ai vre-o fețiță undeva acasă?“

Dânsul: „Ca să spun adevărat, da, am.“

fața curiozității indiscrete a publicului. Sosite la Paris cele „trei surori G.“ au debutat într-o revistă și de a doua zi au și putut ști că au eucerit „orașul lumină“ din criticele elogioase ale gazetelor. Faptul că erau germane, n'a fost nici o piedică. Intrând pe poarta grației și a frumuseții, Parisul întreg le-a aclamat.

Unele ziare au sugerat germaniei ideea de a trimite și în alte țări, în care nu sunt simpatizate, ambasadori de felul celor „Treii Surori G.“

Pentru prima dată în istoria omenirii, scena este privită ca un intermediar al păcii.

Dânsa: „Voi bărbaiți nu plătiți cu toții doi bani. Ca să petreceți, imediat uitați o biată fată, care v'asteaptă.“

Dânsul: „Doamne, o leacă de flirt, asta nu înseamnă nimic.“

Dânsa: „Dar ce crezi d-ta că ar spune logodnicul meu și ce fel de mutră crezi că ar face când ar afla despre puținul ăsta flirt care l-am avut?“

O Evă modernă

(Cel mai lung păr din lume)

AMERICANII sunt oamenii tuturor recordurilor. Dânsii cercetează cu amănunțime, măsoară și numără orice poate prezenta oarecare curiozitate, în dorința neînfrântă de a stabili „un record.“

Dupăce, multă vreme, campioană a părului lung și a înălțimii era d-na Morsell, dintr'un sat mic al Statelor Unite, Clarendon, astăzi titlul de glorie a trecut altora, d-na Morsell rămânând în rândul al treilea.

Locuitorii din Clarendon erau mândri de consăteana lor, care avea o înălțime de 2 metri și un păr frumos, care-i atârna până la glezne, și care era cel mai frumos din America.

Iată însă că, nu demult, d-na Lydia Mc Pherson, din Los Angeles (California) se dovedește că poate rivaliza cu d-na Morsell, pentru că, nu numai că are aceeași înălțime, dar părul său este atât de lung și atât de bogat, încât îi poate sluji drept îmbrăcăminte, dânsa învăluinduși mijlocul cu părul și acoperindu-se astfel mai decent, decât o fac multe din eleganțele noastre, la bal, cu rochiile scurte și decoltate, care sunt moderne.

Se înțelege că d-na Mc Pherson a întrecut pe mama Eva, deoarece, pe câtă vreme aceea avea nevoie de frunza de viță spre a-și acoperi nuditătea, tinerei doamne americane îi este suficient părul. Părul d-nei Mc Pherson are o lungime de 2 metri și 30 cm.

Se vede însă că nimeni nu are dreptul să se proclame cel dintâi, pe nici un tărâm, căci totdeauna se poate găsi un altul, care să-l întrecă. În vreme ce d-na Morsell și d-na Mc Pherson luptau pentru înălțimea, în domeniul părului celui mai lung, iată că se află că în Toronto (Canada) domnișoara Schulfried Sjorgren are un păr lung de 3 metri și 10, întrecând astfel cu mult pe ambele cele două campioane.

Dar oare americanii pasionați după recorduri, nu vor cultiva o femeie așa încât să aibă părul de 4 de 5 sau de 20 de metri? În America totul e posibil.

Legăturile secrete între Țarina rusă și Rasputin, destăinuite de însăși fiica călugărului

SE cunoaște profundă impresie făcută asupra Țarinei ruse de asasinarea lui Rasputin, „călugărul roșu“ al Rusiei. Rasputin a fost omorât de către Prințul Yousouppoff și corpul său aruncat în apele înghețate ale râului Neva. Țarina a pescuit leșul călugărului și, cu automobilul ei imperial, l-a adus în capela particulară a palatului, unde l-a veghiat, plângându-l cu lacrimi ferbinti, zi și noapte, până la înmormântare.

Unii cronicari au socotit aceasta ca un semn de cinste, pe care împărăteasa îl arăta lui Rasputin, prietenul ei spiritual. Dar, după ce Țarina a insistat ca înmormântarea călugărului să se facă în mauseul Romanoffilor, din fortăreața Petru și Pavel, toată lumea a bănuț că între Rasputin și Țarină trebuie să fi existat și alte legături, decât cele de prietenie curată. Țarina n'a fost lăsată de miniștrii și de Sf. Sinod să înmormânteze pe Rasputin, alături de membrii casei domnitoare, și a fost nevoită să-l îngroape, în ascuns, în parcul Palatului dela Czarkoe Solo.

După câteva săptămâni, Țarina a chemat la dânsa pe fiica călugărului, Sofia Rasputin, a sărutat-o și i-a spus că, de aci încolo, o consideră ca fiică adoptivă. Cu acest prilej — spune Sofia Rasputin, împărăteasa ar fi declarat: „Am iubit pe tatăl tău cum n'am iubit alt om pe pământ, și vara viitoare urma să ne căsătorim.“ Aceasta era să fie o căsătorie morganatică. Tarul era în dragoste cu altă femeie și Țarina își găsisse mângâiere în învățăturile călugărului că iubirea, când e spontană și sinceră, se poate considera ca un sentiment religios.

Nu se știa că Țarina intenționa să se căsătorească morganatic, cu Rasputin, dar dovezile sunt numeroase că lucrul era posibil. Tragică moarte a lui Rasputin a venit să dărîne planurile împărătesei.

Măi târziu, când Tarul și Țarina au fost asasinați de revoluționarii ruși, aceștia au urmărit cu furie și pe toți acei cari au fost în legătură cu Romanoffii. Sofia Rasputin a scăpat ca prin urechile acului de răzburarea celor din Petrograd. Mișuind pe funcționarii dela frontieră, a putut trece în Riga. De aci a plecat la Nizza, unde tatăl său, cum-părase din vreme o vilă, cu banii împărătesei.

Sofia Rasputin a trăit mai mulți ani dearândul, liniștită la Nizza, dar mai apoi, nevoia a silit-o să-și caute o ocupație. S'a hotărât, să devină dansatoare. Debutul și l-a făcut la Roma, unde imediat a fost consacrată ca o baletistă de primul rang. A jucat, mai târziu, în diferite filme, prin Franța și Germania, sub numele de Sofia Gregorieva.

Sofia Rasputin are o educație aleasă, deoarece de mică a fost crescută cu profesori germani și francezi, plătiți de casieria Palatului. Tot din grija împărătesei primea 1000 de ruble lunar, bani de buzunar, deși era în vârstă numai de 12 ani.

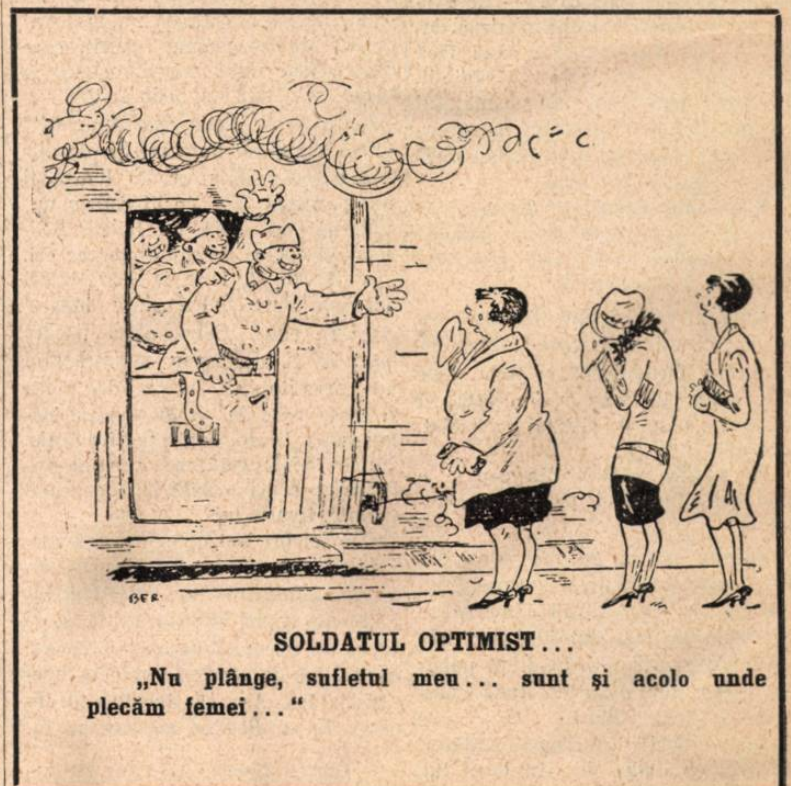
Astăzi Sofia Gregorieva a hotărât să-și închine restul vieții reli-

SOFIA RASPUTIN

giei și carității. Dânsa nu intenționează să intre într-o mănăstire, dar e hotărâtă să înceapă opera de evanghelizare în America, sub conducerea unui predicator de seamă. Se crede că acesta va fi Billy Sunday sau Aimee Mc Pherson, conducători evangheliști, dar Sofia Gregorieva păstrează cea mai mare discreție asupra acestei chestiuni.

Totodată Sofia intenționează să scrie un volum care să conțină tainele amoroase ale tatălui său cu Țarina Rusiei, arătând totodată mijloacele prin care călugărul rus influența pe admiratorii săi. Dânsa crede că sunetele timpanelor și mandolinelor orientale aveau o influență hipnotică asupra ascultătorilor și de această influență se sluzea Rasputin ca să impună voia sa în politica rusească din ultimii cinci ani ai dinastiei Romanoffilor.

SOLDATUL OPTIMIST...

„Nu plânge, sufletul meu... sunt și acolo unde plecăm femeii...“

Nuvelă din războiul cel mare

De ANDREAS LATZKO

Desene de F. Guncser

Tradus de A. Popov

NSFARȘIT, scanteerea lacului străbătu prin verdeată, negura obișnuită a dealurilor văroase apărură deasupra colinei, infingându-se ca niște degete încovoiate până în fundul apei. Și, dincolo de borta fumegândă scobită chiar în stinca albă, indicând eșirea din tunel, apărură deodată turla bisericii și, pe urmă, un colț din zidul castelului.

Lacom, Iohan Bogdan se apleca, se apleca pe fereastră, ca un om care își numără din ochi averea, să se asigure că nu i-a luat nimenea nimic în vremea cât a lipsit. Fiecare păc de pomi, îl făcea să dea din cap și să compare în minte privelestea vie cu acea pe care o purta săpată, acolo, în amintire. Totul era la locul lui. Fiecare piatră chilometrică ce alerga dealungul șinelor, pe marginea șoselei celei mari, era la locul ei; prin fața lui trecu tocmai stejarul cel roș care părea că arde și care îi speria caii; într-o zi, din cauza lui, era cât pe ce să-i răstoarne trăsura.

Iohan Bogdan răsuflă adânc, umflându-și pieptul, scoase din buzunar o oglinjoară rotundă și, înainte de a ajunge, își contemplă figura pentru ultima dată. I se părea că, cu fiecare stație, devenea din ce în ce mai urât. Obrazul drept era cum era; îi mai rămăsese o brumă de mustață și pielea părea destul de netedă până la tăetura abia prinsă la loc, aproape de îmbinarea buzelor. Dar obrazul stâng!...

Ce-i mai auziseră urechile, despre obrazul ăsta stâng, dela afurișii ceia dela oraș care — fie războiul, fie pace — nu se gândeau decât la un singur lucru: să-și facă menderle pe socoteala țărânilor. Bândiți, cu toții, dela mărșul „Domn Profesor” și până la cucoanele cele frumoase care făceau mofuri în hainele lor albe.

Nau avut nevoie să fie prea și rețeti ca să-și bată joc de un nenorocit de vizitii ca el, care abia știa să scrie și să citească.

Dupăce mai întâiu fuseseră cu dânsul ca miera, dupăce-l încântaseră și-i făgăduiseră și luna de cer, acum îl lăsau acolo, fără să le mai pese de dânsul lepădat, zvârlit.

Își zmulse pălăria din cap și o rostogoli, încurând pe bancă, lângă el.

Poftim, mutră de om avea el? Este cuiva îngăduit să pocească un om în așa hal? Nasul ciopărit în pătrățele de toate culorile, gura trasă într-o parte, obrazul drept puhăvit și roșu cum e carnea crudă, spinătecat în toate felurile cu niște zgânci adânci! Era înspăimântător. Umărul obrazului dus. În locul lui, De asta s'a lăsat el ca oia, să-l

ducă într-o afurisită de odae cu păreți de sticlă și cu cuțite sclipitoare.

Îl prindeau fiorii numai la gândul torturilor îndurate, strângând din dinți ca să-și păstreze un chip de om, pentru când și-ar regăsi logodnica.

Și acum, se întorcea. Trenul se opri, șuerând, în fața căsuței șefului de gară și chiar vedea pe ușă salcâmi care îl salutau. Posomărat, Iohan Bogdan își țări ranița încărcată prin coridor, se codi o clipă, apoi sări treptele, rămânând acolo, în picioare, cași când ar fi o borbă lungă și adâncă de vârai în ea un deget întreg. De asta s'a lăsat el chinuit ca un mucenic! așteptat un ajutor pe când trenul fugea mai departe.

Își trase din buzunar basmaua țărcată și se puse să-și șteargă boabele de sudoare care îi broboneau fruntea. Ce să facă? La ce dracu' s'a mai întors?... Acum când avea sub picioare pământul drag de-acasă, era cuprins de un dor nebun să se întoarcă înapoi la spitalul pe care îl părăsise chiuind, chiar astăzi dimineață.

Revedea coridoarele lungi, pline de oameni înfășurați în pansamente, paralizați, șchiopi, orbi și desfigurați. Acolo, cel puțin nu se oprea nimenea în fața obrazului lui sfârțat; îndeobște, îl învidiau că el mai e în stare să muncească și că i-au rămas brațele, picioarele și ochiul drept. Mulți doreau să fie în locul lui. Unii chiar se indignau, geloși, și declarau tare că era o adevărată nedreptate să-i facă Statul pensie — de ce? că și-a pierdut un ochi? Ce e un ochi pierdut și un obraz ciopărit față de un picior de lemn, față de un braț paralizat, de un plămân găurit, care la cea mai mică mișcare șueră și hârăe ca o mașină hodorigită?

În această „Cour des Miracles” el era omul cel norocos. Și, de altfel, o celebritate: toată lumea îi știa povestea. Noii sosiți cereau numădecăt să vadă pe Iohan Bogdan, cel operat de șaptesprezece ori, care lăsase să i se ia fășii întregi de piele depe pulpe, depe spinare și depe piept. Când, după fiecare operație, îi desfăceau pansamentul ușa dormitorului lui se deschidea și toate părțile se încrucișau, neîntrerupt li se explica fiecareu, vreme îndelungată, ce însemna înfășurarea aceia oribilă care era mai înainte figura lui.

Cei doi ori trei care fuseseră așezați în aceiaș odae cu Bogdan descriau înfășurarea lui înspăimântătoare de atunci când a venit, și ai fi zis că fiecare, într'adevăr, își are partea lui de merit în reușita operațiilor lui. Așa că, încetul cu încetul, Iohan Bogdan aproape se fuseseră

* Curtea breslei calicilor în vechiul Paris.

dulea cu rana lui, cu progresele pe care le făcea înfrumusețarea lui și plecarea din spital cu gândul ascuns să facă senzație la el în sat. Dar acum!...

Singurel, cu ranița și cu lădița lui, pe soarele aprins al pustelor Ungariei, în fața satului întins sub ochii lui, Iohan Bogdan simțea că-l cucerește un desgust și o spaimă atât de mare cum nu simțise niciodată în mijlocul șuerăturilor încrucișate de obuze, nici în luptele corp la corp, în care strângi moartea în brațe.

Natura și mentalitatea lui de țărân — în care se amestecau vanitatea și îndărătnicia — nu-i îngăduiau deloc considerații profunde. Dar un fel de neîncredere, un fel de rău instinctiv îl făcea să presimțea că mergea în calea unor dezamăgiri și a unor amărăciuni pe care nu le bănuise pe vremea când era în spital.

Își zvârlă legăturile în spinare și cu pasul șovăelnic se îndreptă spre eșire.

În umbra frumoșilor salcâmi pe care el îi văzuse crescând, și care îl văzuseră pe el crescând, i se păru deodată că se întâlnește față în față cu Iohan Bogdan cel frumos, mândrul vizitii boeresc pe care oricine îl cunoștea înainte de război. Fir'ar al dracului de operații și de cărpeli. Nu era decât o singură asemănare, una singură, dureroasă, între flăcăul năstrușnic și îndrăzneț care chiar aici, cu vocea răgușită, îi trimetă Marcei ultimul lui rămas bun în ziua mobilizării și între infirmul care se întorcea cu falca zdrobită, chiar, cu obrazul cărpit, doborât și amărit de parcă nenorocirea i se întâmplase chiar azi dimineață.

Femeia cantonierului Kovaci — mobilizat din prima zi, în Rusia — pălăvrea în fața rohatcei, cu cleștele în mână, așteptând cu nerăbdare ultimul călător. Văzându-o, Iohan Bogdan simți că-i bate inima așa de tare, încât, fără să vrea, își țări pasul. Are să-l recunoască ea ori nu? O furnicătură îi străbătu picioarele, genunchii i se muiară și mâna îi tremură când îi înfinse biletul.

Ea îl luă... îl lăsa să treacă... Bietul Bogdan simți că i se curmă răsuflatul. Făcu o silință mare, o privi drept în față cu singurul lui ochi și zise cu glas răspicat:

„Bună ziua!”

— „Bună ziua!” îi răspunse femeia. El întâlni ochii ei, îi văzu mărindu-se, mărindu-se, ținându-l, scotocindu-i obrazul și pe urmă întorcându-se dela el, cași cum n'ar fi putut îndura vederea lui. Vroi să se oprească, dar buzele femeii începură să bālăbe murmurând: „Iesus Maria!” cași cum el ar fi fost chiar dracul în picioare. Rușinat, plecă mai departe șovăind

Nu l-a cunoscut!... Îi văjia sângele în urechi. Nu l-a cunoscut!... Se țări în fața gării până la o bancă, își zvârlă legăturile la pământ și se lăsa greu.

Nu l-a cunoscut!... Femeia cantonierului Kovaci nu l-a cunoscut pe el, Iohan Bogdan, — ea, a cărei casă părintească era vecină cu casa părinților lui, ea, care mergea la școală cot la cot cu el, ea care se cumincesc odată cu el. O ținuse în brațele lui, o sărutase, Dumnezeu ști de câte ori, înainte de a fi venit Kovaci în sat să se însoare cu ea. Și ea nu l-a recunoscut!...

Nici măcar după glas... Așa de tare se schimbaseră!... Aruncă fără voe o privire înapoi spre gară; femeia vorbea cu șeful stației; spunându-i multe: el înțelese după gesturile lor că ea vorbea de soldatul străin care trecuse adincoară. Ieni înăbușit; pe urmă, lăsând capul în jos, începu a geme ca o muere beată.

Ce să facă? Să urce până la castel, să deschidă ușa dela odaia slugilor și să zvârlă un vesel „bună ziua” Marcei încrămeneite?

Da, așa își închipuise el că are să fie revederea lor... Dumnezeu știe de câte ori și-o închipuise: servitoarele rămân înmărmurite, Marcea dă un strigăt de bucurie și se azvârle la gâtul lui, întrebările plouă, el arde de dorința de-a lua pe Marcea pe genunchi, abia îngână câte-o silabă ca răspuns acelora din jurul lui, care sânt plini de grijă și cucernicie față de el.

Unde e reîntoarcerea asta plină de veselie? Să se întoarcă la Marcea el? Cu capul ăsta care face pe Iulia păzitoare să se crucească? N'o știe toată lumea pe Marcea, ce fire batjocoritoare e și ce ascuțită limbă are? Înainte de a se îndrăgi de el, nu râdea ea în nasul tuturor băieților care îi dădeau țărcoale?

Își mușca pumnii ca să-și înăbușe suspinele și-și strângea capul între mâni încercând să cugete.

Până acum, totul îi mersese în plin. Bine văzut la școală, bine văzut la castel, bine văzut la regiment. Bărbat frumos și îndrăzneț, bun călăreț, vizitii iscusit, pe ca-

părțise suspinând? Pentru Marcea nu era decât un singur Iohan Bogdan, vizitii cel chipș al stăpânului, băetul cel mai frumos din sat. Dar... mai este el vizitii stăpânului? Are să-și strice contele alaiul lui minunat cu o astfel de pocitanie, are să-și facă el intrarea în oraș cu o astfel de hăzenie pe capră? Are să-l înlăture, are să-l trimeată la secerat, la curățat bălegarul din grajduri. Iar Marcea, Marcea, ea care sucea capul la toți, poate ea să fie femeia unui salahor?

Nu, nu, Bogdan simțea bine: nenorocitul ăsta, prăbușit pe bancă, nu mai e pentru Marcea, Iohan Bogdan. Nici ea n'are să-l mai vrea de bărbat, cum nici stăpânul n'are să-l mai vrea de vizitii. Un infirm nu-i decât un infirm. Marcea se logodise cu Iohan Bogdan, nu cu monstrul ăsta care venea acum acasă.

Încetul cu încetul, desnădejdea lui se prefăcu într-o turbare de mânie împotriva lepădăturilor dela oraș care îl ghiftuiseră cu gogoși, care îi căntau mereu că Marcea are să fie mândră cu un astfel de logodnic pocit pentru patrie! Mândră?... Ah!...

Rânjea; degetele suceau și răsuceau afurisita de oglină, cu atâta ciudă încât ea se sparse și-i intra în mână. Sângele i se prelinse în mâncă, fără să-și dea seama — furios cum era pe strămbăturile celea dela spital care îi suciseră capul cu mofturile lor. Chiar așa!... Un om cu ochiul scos și cu nasul jumătate era destul de bun pentru o țărancă... Patria... Dar ce? Cu patria la braț avea să se ducă ea la altar? Când celelalte femei au să-i plângă de milă, ea are să le arăte patria? Ce? Patria mână caii înhămați câte patru cât îi țara, cu pâlăria fluturând de panglici? Ce tămponie!...

Prăbușit pe banca din fața gării, privind țință la un nume în care era toată viața lui, nădejdea și amintirile lui, Iohan Bogdan evoca, deodată, în fața lui pe Petru cel schiop care locuia în spatele morii, în coliba dărăpănată, pe vremea când el era copil. Îl văzu aidoma

Și acum se întorcea...

re-l iubeau cași cum îi iubea și el pe ei, — el trecuse prin viață fluierând voios; când trecea în goana mare, împrăștiind săruturi la femeile depe drum, ele îi trimeteau înapoi un zâmbet încântat.

Ce-i dreptul, nu mersese așa de ușor și cu Marcea, cunoscută ca cea mai frumoasă fată din ținut; însă în ziua logodnei lor, contele bătuse pe umeri pe Bogdan, cu un aer aproape gelos.

„Ce pereche frumoasă!” zise preotul.

Iohan Bogdan scotoci în buzunar căutându-și oglinjoara și, încovoia de greaua lui povară, el se privi într'însa. Asta, asta era logodnicul Marcei celei frumoase? Ce avea a face capul ăsta de momiță, masca asta făcută din sute de bucăți — pe care o cărpise șarlatanul acela care se dădea drept profesor cu nume mare — cu Iohan Bogdan, Iohan cel frumos căruia Marcea îi dăduse mâna și de care ea se des-

cu piciorul lui bālăbănind, cu figura lui infometată și amărită. Da... și acela își dăduse piciorul „pentru patrie” pe vremea ocupației în Bosnia; și acum, reîntors acasă, era condamnat să putrezească într-o coicioabă părăsită, să fie de răsul copiilor care îl îngănuau cum merge, și să trăiască în ura întunecată a țărănilor din comună în sarcina căroră era.

„Pentru patrie!” Despre patrie vorbea lumea când îl vedea pe Petru? Ori spuneau despre el în bătaie de joc: „Ia, calicu' nostru” — și, atâta tot.

Iohan Bogdan scrâșni, scos din minți: de ce nu și-a adus aminte de Petru cel schiop, acolo, la spital? Ei, ce le-ar fi arătat el atunci pezevenchilor celorla care îi țineau discursuri despre patrie și despre „onoarea” pe care i-o făceau să-l trimeată Marcei ca pe o momiță! Ah, cum ar vrea să-i cadă în labă Domnul profesor! Petrețeau cu toții

pe spinarea lui: îl fotografiau, pe el, Bogdan; cel puțin de zece ori l-au fotografiat pe toate fețele unde era cusut. După fiecare tură, hai, la fotografiat, — de parcă, Dumnezeu știe, ce mare ispravă mai făcuseră iar, pe socoteala lui. Așa ispravă, că azi nici Iulia paznica dela canton, nici ea nu-l mai recunoaște... Iulia, femeia păzitorului dela barieră, sora lui de lapte...

Iohan Bogdan era așa de cufundat în gânduri, așa de urmărit de gândul răzbunării, încât nici nu văzuse că un om, înfipt în fața lui de câteva minute, îl privea curios. Dar, când un glas îl zmulse din gândurile lui, un val de sânge îi năvăli în obraz și, de fericire, inițial se opri:

„Tu ești, Bogdane?”

Sări în sus: îl recunoștea! În fața lui era Mihaly, ghebosul... REINTOARCEA — 5
Oricărui om din sat — și din înțelegă plasă — Iohan Bogdan i-ar

pipa, iar ghebosul îi urmărea toate mișcările.

Dupăce-și aprinse pipa ghebosul îl întrebă timid:

„Ei, și acum te duci la castel?”

Bogdan știa unde bate haima-naua. Îl știa el bine. Un socialist... Un șnapan care făcuse o mulțime de lume să-și piardă pâinea. El ațase pe lucrători, când era maistru la cărămidărie, să ceară leafă îndoită, amenințând că dă foc caste-lului. Se purtase ca un câne turbat, care mușcă mâna care-l hrărește. Și pe el, Bogdan, încercase să-l pue la cale împotriva domnului conte. Hei! O nimerise bine. Poc! Poc! câte o palmă pe fiecare obraz, poc! un picior dinapoi: așa știa Iohan Bogdan să răspundă acelor care voiau să facă din el un socialist, un derbedeu fără de patrie și fără Dumnezeu. L-a lecuit el pe ghebos...

Milady se sucea mereu pe bancă, aruncându-i din când în când pri-

niciodată un cartuș în mână... dar... mâinile domnului conte...

Dar Bogdan îi și sărise în gât, tipând ca un sălbatec și gătându-l ca un nebun: ghebosul căzu la pământ horecând, zbatându-se cu ochii scoși din cap, cu fața vână-tă, cu gura deschisă. Apoi Bogdan își strânse lucrurile, iute, le luă pe umăr și, ca atras către castel, o luă la goană.

Fără să se uite, măcar, la ghebos, mergea ușor, pipăind încă în palmă căldura gâtului celui alt. Ce avea a face pentru el un om trântit și horecând pe șosea? Un om mai mult ori mai puțin...

Pe vremea când era ca închis, în mijlocul coloanei care mergea legându-se regulat ca o undă, se mai gândise el vreodată că mușuroarele cenușii care erau, împrăștiate prin fanațe, că movilele care zăceau pe marginea șoselei, ca primăvara, niște grămezi de bălegar, — erau oameni, oameni pe care îi pusese acolo moartea? Acolo, lângă Kielce, abia puteau merge printre cadavre; și străbătuseră niște câmpii, unde din fiecare brazdă eșeau afară mâni pământii care se călărau de văzduh, unde din pământ încoțeau chipuri de oameni, cași cum toți morții eșeau din morminte la chemarea Judecții-de-ai. Călcău împiedecându-se printre cadavre și, spre marea veselie a plutonului, locotenentului cel mic de rezervă i se făcuse rău, pentru că desfundează cu piciorul trupul unui rus care putrezea, și nu mai izbutea să tragă afară cizma din borta lunecoasă care duhnea. Lui Bogdan i se părea că aude încă glumele necruțătoare ale companiei întregi care privea cum bietul ofițer, palid, vărsa sprijinit de un copac...

Albeața șoselei strălucea în lumina caldului soare de amiază; ornicul satului bătea douăsprezece. Dinspre deal sirena fabricii îi răspundea mănios; clăbuci de fum încununau vârful copacilor.

Bogdan mai mult alerga decât mergea, abia simțind picăturile de sudoare care îl gădilau pe ceafă.

Un an de zile, un an întreg, el nu respirase decât atmosferă de spital, nu văzuse decât păreți, și nu trăise decât în miros de iodoform și de fenol! Plămânii lui aspirau, fericiți, aerul îmbalsămat al finetelor înflorite; tălpile bocancilor băteau șoseau cașicum ar fi fost în coloană. Era prima lui eșire din ziua când fusese rănit, pe vremea marșurilor nebune din Rusia, și i se părea că aude, câteodată, bubuitul infundat al tunului.

Lupta cu păcătosul dela ghebos îl înviorase, și amintirile din război, care în viața de spital — monotona și apăsătoare — se șterseseră din amintire-i pluteau în fața lui ca un vârtej. Păcat că i-a dat drumul canaliei, așa curând! O minută dacă îl mai ținea așa, îi amuțea clonțul pentru vecie. Ar fi vroit să-l vadă cu capul bălăbă-nind, cu mâinile agățate de văzduh și prăbușindu-se sub el... aidoma ca namila cea de rus cu ochii mari, albaștri, primul care s'a înfățișat lui Sfântu-Petru trimis din partea lui Iohan Bogdan. Bogdan îl strânsese de gât până la ultima tresărire. Era primul rus pe care pusese mâna, era primul lui inamic. La urma urmei un om de treabă, tot mai puțin scârboș decât porcul ăsta de ghebos.

Pe urmă a mai ucis mulți, dar de gătit n'a gătit decât pe acela. Pe ceilalți îi trăsese cu patul puștii, îi luase în baionetă, pe scârba care îi ucisese pe cel mai bun camarad, îl zdrobise cu cizma, dar de gătit nu gătuise pe altul — de-aceia își aducea aminte așa de bine de grăsunul acela. Ceilalți nu erau decât o amestecătură de uniforme verzui. Și la amintirea acestor mari fapte, un haos de strigăte, de injurături, de troznete, de horecături și de plânsete vibrau nedeslușit în urechile lui. Câți trimisese el pe cea lume? — Numai Dumnezeu știe.

Ba... ba, da... A doua figură îi apărea în amintire: un flăcău lung ca o prăjină, slab, în gură cu niște colți mari ca un mistreț... Ce bine își aduce aminte!...

Inghemuit într'un zid, ridicase arma deasupra capului. O clipă, și patul ei avea să cadă în jos... Prostul! Se măsură cu el, cu Iohan Bogdan!... Nu mai avu când să lovească; baioneta îi intra între coaste: se prăbuși pe arma lui... Teapa îl străbătu așa de bine, încât îl țintuise în zid — puțin mai tare, și s'ar fi rupt. Bogdan se năpustise prea sălbatic, parcă ar fi avut de străpuns un fier. A doua oară nu îi se mai întâmplă asta. De, nu știa că e atât de ușor să străpungi un om; se aștepta la o piedecă înspăimântătoare și își aducea aminte că rămăsese cu gura căscată, când văzuse că baioneta pătrunsesse în trupul rusului ca într'o bucată de unt.

Îi faci ideea că omul e făcut numai din oase și te silești atâtea încât, la urmă, te ia dracu' până îți vezi arma înapoi. La început, împinge ușurel; apoi o izbitură mai bună, dar scurt — și merge singură, ca un cal de cei buni: așa de bun că trebuie să-l mai ții și 'n frâu. Și, mai ales, un lucru: să nu pierzi din ochi pe inamic; n'ai nevoie să te uiți la baionetă, nici să porți de grijă la nimerește. Nu; totul e să nu scapi pe inamic din ochi, ca să-i poți lua înaintea, dacă vrea să se apere. Îl vezi, după mutra pe care o face, când e momentul să te ferești.

Toți sânt la fel; toți sânt ca diavolul dela înalt și colțat; dacă l-ai atins, mutra lui se potolește deodată; baioneta în pânțele, și îi răcește pe dată!... Toți au o mutră spăriată, și te privesc cașicum te-ar întreba: „Dar ce faci?” Deobște ei apucă baioneta cu amândouă mâinile și își tae degetele degeaba, înainte de a cădea. Dacă nu-ți ții arma bine și n'o tragi iute, când îi vezi că holbează ochii, să știi că te țără și pe tine și că te alegi cu un pat de pușcă în cap.

Bogdan discutasese mult despre asta, cu camarazii lui — când, după asalt, țineau de rău pe acei care rămăsese acolo: niște stângaci care își plăteau stângăcia cu viața...

În clipa când Bogdan urca drumul la castel, el era năpădit de amintiri. Picioarele mergeau singure,

jos și o luă la fugă, strigând în gura mare: „Marcea! Marcea!”

Fata se întoarse; mirată și cli-pind din ochi îl aștepta. La trei pași în fața ei, se opri:

„Marcea!” — făcu el mai încet, privind-o cu ochii îngrijorați.

O văzu că se face albă, albă ca creta, că ochii se înspăimântă, lunecă dela obrazul stâng la cel drept, și înapoi. Apoi lumina lor se mărește într'o expresie de groază și, ascunzându-și chipul în mâni, o ia la fugă cât o țin picioarele.

Bogdan o privea fugind. Da, așa își închipuise și el revederea lor; așa, și nu altfel, din clipa când prietina lui de copilărie îl lăsase să treacă... Dar să fugă?... De ce să fugă? N'avea de ce. El nu era în stare să se poarte rău cu o femeie. Dacă nu-i mai plăcea, nu avea decât să i-o spue, și să ia pe altul; găsește și el alta, nu se teme. Are să i-o spue...

Se repezi după ea și o prinse de mână în clipa în care ea se apropia de clădirea mașinilor.

„De ce fugi?” o certă el găfăind. „Dacă nu mă mai vrei, n'ai decât s'o spui. N'am să te mănânc.” Zăpăcită, ea îl privea țintă și trupul îi tremura atât de tare încât îi făcu milă.

„Ce-au făcut cu tine!...” bălbăi ea. El mugii de mânie.

„Dar ți-am scris că m'a lovit o granată în cap. Tu credeai că asta are să mă facă mai frumos? Dacă nu mă mai vrei, spune-mi: Da ori nu. Cu sila n'am să te iau. Răspunde, hai: da ori nu?”

Marcea tăcea. Pe fața lui, în ochii lui era ceva care o cutremura și îi tăia răsuflarea. Lăsă ochii în jos:

„Tu nu ai nici-un rost. Cum să ne luăm? Întreabă întâiu pe domnul conte dacă...”

O pânză roșă de foc căzu în fața lui Bogdan. Domnul conte? Ce treabă avea el? Domnul conte? Își aduse aminte de ghebos, simțind ca un șchiu de harapnic, că derbedeul spusese adevărul. Degetele lui strângeau așa de tare pumnul Marcei —

Bogdan îl asculta cu fruntea încrețită

fi strâns mâna plină de o recunoștință covârșitoare... Dar ghebosului, niciodată... și cu atât mai puțin azi! Ghebosul credea că și-a găsit un camarad, și era, fără îndoială, fericit la gândul că de-acum nu va mai fi singurul înfirm din sat.

„Da, eu sânt. Ce-i?”

Ochii mici și pătrunzători al ghebosului scotoceau curios obrazul hăcuit al lui Bogdan, și clătănând din cap cu compătimire:

„Halal! făcu el, bine te-au mai gătit. Rușii!...”

Bogdan îl apostrofă ca un câne care latră:

„Ce te privește? Ia să faci bine să taci din gură. Dacă aveam și eu pânțele în spinare îmi dădeau Rușii pace...”

Rusii ghebosul, fără să fie jignit, se așeză liniștit alături de el.

„Ei, măi Bogdane, văd eu că nu te-ai făcut mai bun, decând ai fost la război... Văd eu că nu ți s'boii acasă... Lasă, bre, nu te da... Așa-e de când lumea: cei calici trebuie să-și dea pielea pentru că n'au ia dușmanul dela cei care au prea mult.

„Ei, și la urma urmei, tu ai scăpat ușor; nu prea ai de ce te plânge...”

— Da' ce, eu mă plâng? — îi răspunse mînios Bogdan, privindu-l cu niște ochi ca de cerneală. „Ce, crezi că gloanțele se uită că ești sărac ori bogat? Atăția conți și baroni putrezesc acolo, la soare, ca niște stărvuri; toți au plecat: toți pe care i-a păzit Dumnezeu când erau în leagăn și care sânt buni la ceva, — fie că mănâncă în talgere de aur ori că sânt calici ca niște șoareci.”

„Ei, de, sânt de tot neamul”, zise el voind să mai adauge ceva; dar dîndu-și seama tăcu. Așa a fost Bogdan asta totdeauna: o slugă, încântat că slujește la boeri mari. Pe vremuri îi sprijinea pe cei care se îmbogățeau pe spinarea lor — pentru că purta jiletă aurită și intra și el în alaiul lor. Îi trimisese în buza tunului ca să le apere bogățiile și acum, când se întorcea schimonosit, hidos și chior, prostă-nacul tot lor le dădea dreptate. Degeaba, nu face să mai stai de vorbă cu un prost ca ăsta, — pierzi vremea.

Tăceau amândoi, unul lângă altul. Bogdan își umplea, cu grijă,

virii scotocitoare: înfășit, păru că-și ia inima'n dinți și îi spuse deodată:

„Au să le pară bine că te-ai întors. Tu ai mâni... au mare nevoie de oameni la fabrică.

— La cărămidărie?” întrebă Bogdan, făcând o strâmbătură.

Ghebosul pufni de răs:

„Cărămidăria! Așa crezi tu? Da' cui îi mai trebuie cărămizi... în vreme de război? Ehei, prietene, demult nu mai este cărămidărie. Acum se fabrică muniții. Uite, vezi vagoanele celea de acolo? Câte-un tren întreg de acelea pleacă în fiecare Sâmbătă.”

Bogdan asculta, interesat: ce nou-tate! Despre asta nimeni nu-i spusese nimic.

„A, da: toate-s puse la cale cum trebuie: unul se duce să-și rupă gâtul la război; altul rămâne liniștit acasă și-și câptușește castelul cu bumăști de o mie făcând gră-nate. Dar, la urma urmelor...”

— Idiot ce ești! Dar vrei să tragi cu fasole? Se poate război fără muniție? Poi, trebuie muniție, cum trebuie soldați.

— Cred. Și pentru că alegerea o fac cei bogați, ție îți lasă dreptul să te duci acolo să-ți găurească pielea. Cât îți dau pe ochiul tău? O sută de coroane pe an? O sută cincizeci? Știu eu că accia pe care îi mănâncă corbii nu au nici atât. Dar și patronul câștigă, tot acum, sute și mii în fiecare zi fără să-l doară nici degetul cel mic. Așa patriot, mă! prind și eu. Ee, știu că la început spunea că pleacă și el. Ih! a plecat... și încă cum! Și p'ormă, după trei săptămâni înșuruba cu montorii mașinile și toată hodorogeala cea. Acum, ție discursuri sfărăitoare la primărie, expediază oamenii, ajunge ibovnicul femeilor, își umple buzunarele și se culcă cu fetele frumoase din fabrică. Știu eu bine: nu mai e una în tot județul...

Bogdan îl asculta, cu fruntea încrețită, și îl lăsa să vorbească. Dar ultima frază i se înfipse ca un cu-țit. Neliniștit, pîndind cu urechea, aștepta puțin și, înfășit, nu se mai putu ține și întrebă:

„Dar... Dar... Marcea... și ea e la fabrică?”

Ochii mici ai ghebosului sclipiră:

„Marcea cea frumoasă? Desigur, și ea!... E maistră. Ci-că n'a ținut

Nu știa că e atât de ușor să străpungi un om.

ca acele ale cailor care aleargă spre grajd. Nici nu-și dădu samă când ajunse și când, plecându-și capul, intra pe poarta deschisă și călcă pe nisipul aleelor.

Nechezatul unui cai, păru că-l trezi: văzu aproape de el, în întunericul grajdului, strălucind spa-tele alb și rotund al calului său cel mai iubit, — și o emoție profundă îl cuprinsese. O luă deacurmezișul că-tră ușa grajdului, când un chip de femeie se desprinsese din depărtări, în celalt capăt al ogrăzii celei mari. Părea că vine dela cărămidărie; pe cap avea o mahramă de mătase roșă și mijlocul țănoș; fustele pe șalele care se legănau provocător, unduiau ca un lan de grâu.

Iohan Bogdan rămase împietrit: i se păru că cineva îl izbise în mijlocul pieptului: Marcea! Nici-una nu mergea așa: își lăsa legăturile

ca un clește înroșit — că ea tipă de durere.

„Domnul conte!” zbiră Bogdan. „Ce se amestecă el între mine și tine, domnul conte? Spune, spune, răspunde ce treabă are domnul Conte cu noi?”

Marcea se înfepeni. O stranie hotărâre se oglipea pe figura ei. Obrajii ei se colorară, iar ochii ei străluciră iar: mândră, așa cum o știuse totdeauna, îi sta în față, provocătoare, cu capul sus.

Bogdan urmări această schimbare și văzu privirea ei îndreptându-se peste umărul lui; îi dădu drumul și ea se întoarse brusc. Ceiace își închipuise se întâmplă. Domnul conte venea eșind din sala de mașini, urmat de bătrânul Toth, pădurarul. Marcea țâșni ca o mătă, se repezi

(Citiți urmarea pe pagina 10)

In țara unui sultan negru Din războiul mondial. — Organizare. — Obiceiuri.

CONTINENTUL negru — cu excepția numai a trei state — aparține rasei albe. Puterile stăpânitoare însă, au avut oarecare respect și-au acordat micilor regate indigene oarecare autonomie. Vom expune cititorilor noștri, în acest număr, note luate cu ocazia unei vizite făcute, de câțiva europeni, într-unul din aceste mici regate.

Mutahangura, Majestatea sa neagră, domnește peste un milion de suflete în acea parte a Africii care se întinde între marele lac Victoria-Nianza și coasta Zanzibarului.

Teritoriul său e cunoscut sub numele de regatul Kisiba. Până în 1890 el depindea de sultanul Zanzibarului, care a cedat însă imperiului german, pentru suma de patru milioane mărci, toate drepturile sale asupra imenselor teritorii ce formează mai curând Africa Orientală Germană. Dealtfel aceasta fu ultima colonie pe care dușmanii noștri o putură păstra, apărându-se timp de patru ani grație trupelor indigene recrutate dintre ferocii Bantusi, vechii canibali. Totuși, cu câteva luni înaintea armistițiului, întreaga colonie era în posesia forțelor britanice, secundate de belgienii din Congo și portughezii din Mozambic.

Regatul Kisiba e populat de negri mult mai puțin sălbateci ca acei din Congo, ei renunțând, încă de acum jumătate de secol, la canibalism, deosebindu-se mulți de congenerii lor din Africa centrală.

În orașe, ca și la sate, ei îmbracă un fel de bluză sau se acopăr cu o mantie fără mâneci ce reamintește toga vechilor romani. Fie bogati, fie săraci, aparținând castei nobile sau castei sclavilor, nu fac uz de încălțăminte. Acest fapt îl puteți observa în prima gravură, ce dăm, unde ni se înfățișează sultanul Mutahangura înconjurat de miniștrii săi. Cu excepția suveranului și a primului său ministru (cu o vestă de culoare închisă, sub bluză) toate aceste personaje sunt cu picioarele goale. Pe a doua figură se vede, la stânga sultanului îmbrăcat în alb, femeia sa favorită, tot cu picioarele goale. Aceiași observație se aplică și la garda personală a

monarhiei Kisibei aveau dreptul de viață și de moarte asupra supușilor, și nu renunțau vreodată de a exercita acest drept. Când suveranul primea în audiență, era însoțit de doi oameni — aleși după statură lor mare, putere și ferocitate, și care ascundeau sub mantie o sabie ascuțită ca briciul. Vai de nefericitul solicitator care, n'ar fi cunoscut eticheta! După gestul de despot unul din călăi se arunca asupra nenorocitului și-l rețea capul fără nici o formalitate! Unul dintre predecesorii lui Mutahangura, care domnise unsprezece ani, făcuse să se decapiteze astfel, în prezența sa, mai mult de trei mii de indivizi! Actualul sultan e departe de a fi atât de barbar. Crescut la Zanzibar el s'a inițiat în progresele civilizației și a îmbrățișat islamismul care a înlocuit în regatul său felișismul, religie bazată pe cultul spiritelor rele.

Când războiul cel mare a izbucnit el se grăbi să nimicească, din regatul său, pe toți funcționarii și

negustorii germani, proclamând independența. O armată de două mii de soldați, însoțită de două tunuri de munte, avu însărcinarea de a pedepsi pe negri.

Curajos, sultanul se puse și el în fruntea războinicilor, dintre care numai o sută aveau puști de vânătoare, dar și acelea în proastă stare de funcțiune, restul neavând alte arme decât lănci și sulite. Fără puține materiale, fu nevoit să recurgă la violențe.

Când trupele germane indigene pătrunseră în Kisiba, picioarele goale ale soldaților se înțepară în țepușile otrăvite pe care locuitorii le

rezervat exclusiv monarhului. Ei fac de gardă în fața colibe ce servă de staul animalelor. Și ca să nu li se pară timpul prea plicticos, se distrează cântând din instrumente. Observați că și cei doi soldați din fruntea cobeanei (fotografia a treia) au câte o goarnă în mână.

Ca orice suveran care se respectă, sultanul Kisiber e pasionat pen-

tru vânătoare, ceea ce îl face să întrețină o ceată de vânători, recrutați dintre sclavii de origine congoleză pentru care jungla africană nu poate ascunde secrete. De mici, aceștia sunt învățați să cunoască fiarele după urmele, abea vizibile, lăsate prin deasa pădure. La urmărirea vânatului sunt secondati de câini dresați care poartă la gât un clopoțel a cărui sunete călăuzează-i să traverseze rețelele de liane spinosase. Indigenii pun mare preț pe acești câini. Numai cei ce fac parte din casta nobilă au dreptul de a posedea câini de vânătoare. Un tânăr războinic nu poate obține mână unei fete dacă nu oferă, viitorului socru, ca dar, un câine.

Monarh autoocrat cum e, Mutahangura, se amestecă — la vânătoare — devalma cu supușii săi. E un om plin de curaj și îndemnatăc în aruncarea sulitei, pe care o preferă mai mult, în locul puștei, la vânătorile de fiare sălbatice. Felul cum procedează la urmărirea leului cere atâta pricepere cât și mult sânge rege. Hăitașii, odată, asigurați de prezența leilor în vecinătatea locului (câci aceste fiare sunt încă numeroase în Africa orientală, umblând adesea în grupe de 5-6 după pradă), înaintază în șir, înțet și prudenți, traversând pădurea în chiote și sunete de tamtamuri.

La curtea acestui sultan negru, eticheta e regulată ca și la curțile europene. Membrii castei războinice sunt singurii care au dreptul de a se îmbrăca cu toga roșie un fel de mantie fără mâneci, ceea ce se poate numi uniformă pentru oraș, căci la luptă sau vânătoare schimbă co-

stumul luând numai un șorț care le lasă mișcările libere. Femeile din „aristocrație” poartă deasemeni un semn distinctiv ce constă dintr-o... vulgară umbrelă! Cu umbrela și picioarele goale merg adesea la plimbare, însoțite de câte o întreagă ceată de sclave. În orice caz fac și ei minuscule progrese adoptând câte ceva de la colonii cu care viu în contact.

Trad. de Al. Th. Drobb.

Aviatorul Pelletier Doisy

VEACUL nostru va fi numit de bună seamă secolul mașinismului și în orice caz secolul aviației.

Cine bănuia, în 1900, că se va putea trece Oceanul în zbor? Cine credea, la începutul deceniului trecut, că avioanele vor putea rămâne în aer 40 și chiar 50 de ore. Foarte de curând înconjurul pământului întreg va deveni o simplă etapă, pentru avioanele care vor circula în toate părțile, cu pasageri și mărfuri.

Pîrîntre cei cari pregătesc calea către realizarea acestui deziderat, se numără, în rândul de frunte

Pelletier Doisy.

Pelletier Doisy, champion mondial al aviației în 1926, a sosit săptămîna trecută la București, în călătoria pe care o face în jurul Mediteranei.

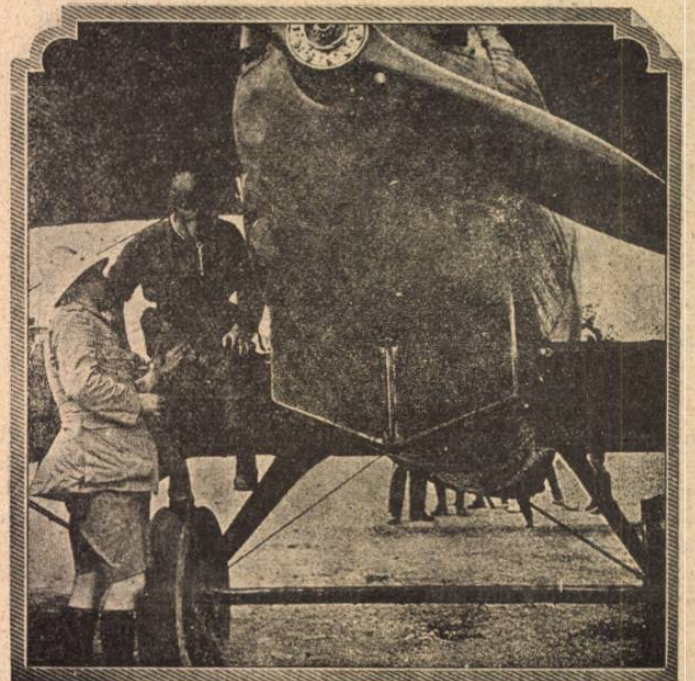
Capitanul Georges Pelletier Doisy a avut viața unui personaj de roman. U nadevărât muschetar modern, în înțelesul nobil al cuvîntului. Mai înainte de toate e un sportman. A fost un „as” al rugby-

gândim că n'a parcurs în mediu de cât 434 de km. pe zi! În trei ani de zile câte progrese n'a făcut aviația!

Socotim interesant să reproducem descrierea călătoriei Paris — Tokio, așa cum a făcut-o atunci, în câteva fraze scurte, Pelletier Doisy.

„Sunt minunat de mașina mea sburătoare, scrie Pelletier Doisy: motor, carburator, boujii, toate sunt mai presus de orice laudă. N'am schimbat o boujie, n'am avut o singură pană de carburator și consumația este atât de ridicolă, încât îmi pot îngădui s'o sporesc după voie, pentru cel mai mare bine al supapelor mele.

Prima mea etapă a fost cea mai grea. M'am găsit în mijlocul brumei, după înălțarea destul de grea dela Villacoublay. Am sburat la 50 de metri înălțime, până la Châlons-sur-Marne, unde am găsit un gol. Acolo la 1500 metri altitudine, până la München. Ploaie potop, transformată în brumă și zăpadă până dincolo de Viena. Trei ore de ploaie continuă, apoi și dela Viena la Budapesta, vânt în față, brumă

La plecare, Pelletier și mecanicul Besin, controlează motorul.

ului, după aceea a devenit unul dintre cei mai însemnați piloți. Era celebru încă înainte de război: ca plutonier a făcut înconjurul Franței în avion. Nu se împăca însă cu viața de disciplină, din pricina spiritului său de independență și astfel, în 1923, fiind pedepsit cu arest, își rupse un picior... sîrînd cu prajina un zid, ca s'o poată strege, pe câteva ceasuri, în oraș.

Dela începutul ostilităților însă, acest atlet, căruiu viața de garnizoană nu-i prea plăcea, plecă pe front și se clasează printre cei mai îndrăzneți aviatori. La 2 Aprilie 1915 el prinde de vii, cu revolverul în mână, pasagerii unui albatros, pe care l-a silit să aterizeze, în rîndurile franceze. Cu acest prilej, este făcut cavaler al legiunii de onoare. După aceea, rînd pe rînd, dă jos un fokker, alungă singur trei avioane inamice; coboară numeroase aparate, dintre care unul în colaborare cu Navarre, amicul său intim. După război, în 1920, face două raiduri: Paris—Viena fără escală, Paris — Constantinopol — Sofia — București; iar în 1921 Toulouse — Paris în 3 ore și Tunis — Paris fără escală, în 12 ore. În 1922 Pelletier Doisy, după ce făcuse o etapă fără escală, de 1600 de km., bătînd recordul de atunci, se însură și deveni curînd tată.

Sbîrul cel mai de seamă, care a făcut celebru pe aviatorul francez, a fost raidul Paris—Tokio, din 1924.

Pelletier Doisy a plecat din Paris la 24 Aprilie 1924, și a ajuns la Tokio la 9 Iunie, adică după 47 de zile, parcurgînd, 20.400 kilometri. Nu i-ar fi trebuit decît 38 de zile, dacă un accident stupid, pe care l-a avut la Shanghai, unde aparatul i-a fost sfărîmat, nu l'ar fi silit să rămînă în acest oraș 9 zile. Drumul făcut atunci de Pelletier Doisy, a înmărmurit pe toți, și când ne

și ploaie. Am trecut Budapesta, unde am observat că sunt așteptat și am străbătut Ungaria Toată țara inundată, făcea imposibilă citirea hărții. Din fericire am recunoscut Szolnok, în clipa în care mă pregăteam să fac calea întoarsă. Și la ora 17 (24 Aprilie), eram la București. Călătorie fără istorie până la Allep. Dar, la plecare, am socotit cariera „Jacqueline-i” *) terminată. De cinci ori am încercat plecarea în teren moale. Ultima dată am riscat totul pe o singură carte, am parcurs întreg terenul și nu știu prin ce minune am evitat răsturnarea. Timpul groaznic în Mesopotamia, furtună teribilă, vînt de nisip, toată garnitura. Am fost nevoit să aterizez la Bagdad. A doua zi, plecare admirabilă, după ce am schimbat un cauciuc care se tăia pe drumul Allep—Bagdad—Buchir: două ore deasupra mlaștinelor Bender—Abbas: teren rău. Un cauciuc se sparge la plecare. Regiune foarte rea: vîrfuri ascuțite, plaje pustie. Am aterisat nu prea liniștit. Schimb o roată. E o căldură teribilă mai mult de 42 de grade.”

La Calcuta a trebuit să aterizeze și să repare pînza planului superior, care se rupse, între două nervure. Aceste incidente au făcut ca echipajul să piardă 6 zile. Pe de altă parte, rămînînd patru zile la Hanoi, 8 zile la Shanghai pentru schimbarea aparatului și trei zile la Tai-king, Pelletier Doisy n'a putut să sosească decît a 47-a zi la Tokio, deși de fapt n'a zburat decît 20 de zile.

Astăzi raidul lui Pelletier Doisy ar putea fi făcut cu destulă ușurință de mulți dintre aviatori. Aviația pășește înainte pe calea progresului.

*) Numele avionului cu care a sburat Pelletier Doisy.

suveranului pe care o vedem că defilează cântînd. Aceasta e numai din cauza climatului prea cald. Un cizmar ar muri de foame în regatul Kisibei!

Capitala se numește Bukeba — un sat unde nu se vede decît o singură construcție de zid: palatul Majestății sale. Toate celelalte locuințe se reduc la niște colibe de for-

mă, conică, cu o singură ușe și fără ferestre. Străzile sunt curățel întreținute de sclavi. Toate casele sunt înconjurate de grădini în care domină bananierii. Pămîntul e atât de fertil că ajunge să-i sgarîi suprafața pentru a căpăta o recoltă abondantă, din care cauze indigenii nu se plîng de lipsa bucatelor.

Până la pătrunderea europenilor,

Teatru-Muzică-Artă

Teatrul în țară

D. VICTOR EFTIMIU ȘI TEATRUL DE VEST

DUPĂ conferința ținută la Cluj cu directorii teatrelor minoritare, d. V. Eftimiu, directorul general al Teatrului Național și Operei Române din Cluj, a plecat în principalele orașe de frontieră spre a lua contact cu intelectualii acelor localități. Orașele vizitate au fost Oradea, Arad și Timișoara.

La Timișoara d. Eftimiu a fost invitat la Conservatorul comunal, unde directorul școlii, d. Drăgoiu, a cântat câteva părți din drama sa muzicală „Năpasta”. Operă cu care se va deschide Teatrul Timișorean, de către trupa din Cluj.

Seara primăria a dat o masă în onoarea d-lui V. Eftimiu, la care Directorul general a făcut următoarele declarații:

„Teatrul de Vest nu se putea rezuma numai la câteva spectacole, date în două sau trei orașe. Trebuia găsit mijlocul armonizării intereselor culturale ale întregului Ardeal și Banat și totodată trebuia să se găsească și modalitatea ca teatrele minoritare să poată face față cheltuielilor lor.

Drumul croit de mine, sper să împace pe toți. Ar fi ideal dacă fiecare oraș de frontieră să poată întreține în Teatrul românesc propriu. Azi, când acest ideal nu poate fi atins, Teatrului Național și Operei Române din Cluj, le revin greaua sarcină de a întreține și forma gustul populației pentru Teatrul românesc.

Țara cere dela artiștii români sacrificii și o muncă grea. M'am înconjurat însă de elemente tinere, talentate și entuziaste. Am motive temeinice să sper că voi fi ajutat de actori în lupta culturală ce o desfășor. Nu fac nici o promisiune. La încheierea stagiunii vom avea un bilanț, care socot că va vorbi dela sine.”

INDEPENDENȚA CULTURALĂ ȘI ARTISTICĂ A BANATULUI

UNII bănațeni și-au manifestat atât în scris, prin presă, cât și verbal, dorința ca Banatul să nu depindă de Cluj, în privința artei și a culturii. D. Eftimiu căruia i-s-a pus de asemenea această chestiune, a răspuns următoarele:

„Înțeleg și apreciez dorința bănațenilor. Timișoara este un oraș bogat, mult mai bogat decât Clujul, și care are un viitor strălucit. Sunt sigur că Timișoara, mai ales cu admirabilul său teatru, va putea susține o trupă românească. Azi însă ce putem face? Nimic, sau aproape nimic. De aceea să muncim, ca începutul să fie merit a netezi drumul. Voi ave pentru Timișoara cea mai mare sollicitudine. Nu va fi sacrificiu, pe care să nu-l fac. În ceea ce privește realizările artistice, nu cunosc piedeci materiale. Rămâne bine stabilit că deschiderea stagiunii și inaugurarea teatrului Timișorean se va face cu opera „Năpasta”. Compozitorul va veni la Cluj și acolo vom lămurii toate chestiunile deamănunt.”

TEATRUL LA BUCUREȘTI

CÂND pe rând, teatrele Capitalei noastre, și-au deschis porțile, înscriind pe răbojul Teatrului românesc, un nou început de stagiune. Un început de stagiune, care are însă și o mare însemnătate. Fiecare teatru a pornit la drum cu o piesă originală. Literatura dramatică românească, atât de urgisită în trecut, începe să câștige terenul și încă victorios. E un fapt care nu

poate decât să ne bucure și-l relevăm cu plăcere, dorind sinceri să ajungem curând, în această privință, la nivelul țărilor apusene.

Teatrul Național, a jucat la deschidere Răzvan și Vidra de B. P. Hașdeu, pentru comemorarea autorului, dela moartea căruia, în August, s'au împlinit 20 de ani. Ca și în trecut piesa a obținut deplin succes.

Teatrul Regina Maria a început cu „d-șoara Nastasia”, tragi-comedia în opt tablouri a d-lui George Mihail Zamfirescu. Cu această piesă autorul și-a făcut o intrare merituosă în literatura dramatică românească și atât critica, cât și publicul, i-au făcut d-lui Zamfirescu o primire din cele mai calde. Autorul, nuvelist și poet, prea puțin cunoscut până la premieră, este privit, de a doua zi, ca un scriitor dela care se poate aștepta, mult, foarte mult.

Teatrul Mic, de sub conducerea celor doi directori, R. Bulfinski și Mișu Fotino, a ținut să nu rămână mai pe jos și la deschidere a jucat pe lângă piesa „Doctorul” și Comedia într'un act „Fata Morgana” a d-lui Jean Valjean, cunoscutul și mult apreciatul autor dramatic. Succesul obținut de Teatrul Mic, pe lângă dovada că directorii lui înțeleg artă pentru artă, mai constituie și o nouă verigă, adăugată la lanțul succeselor din trecut, ale d-lui Jean Valjean.

Teatrul Caragiale, de sub conducerea Dreii Dida Solomon și-a deschis stagiunea cu piesa „Ministrul” de d. Brăescu. Autorul într'un interview ne mărturisește că a pornit să scrie un roman și s'a pomenit că scrisese două acte. Atunci l'a făcut și pe al treilea și iată satira în trei acte, ce se joacă la Teatrul Caragiale. Piesa a fost bine primită de public și ceva care schimbă situația stagiunii trecute, publicul vine la spectacole în număr considerabil. Însemnează aceasta că Bucureștenii sunt dornici de teatru, că vin la teatru, dacă bine înțeles, li se dau reprezentații bune.

A doua premieră a Teatrului Național a fost „Comedia fericirii de Evreimof”, care după cum am mai anunțat s'a bucurat de un mare succes iar a treia premieră „Cyrano de Bergerac” de Ed. Rostand, în traducerea d-lui M. Codreanu, cu d. Toni Bulandra în rolul titular.

Piesa a obținut un succes desăvârșit un succes care înseamnă un salt în teatrul românesc, iar cele mai multe merite pentru această adevărată sărbătoare artistică, îi revin marelui artist Toni Bulandra, care prin talentul său, a dat lui Cyrano o interpretare de netăgăduit maestru.

D. Florea Simionescu, societar clasa I, angajat în stagiunea aceasta, la Teatrul Național din Cluj.

OPERA LA CLUJ

CONFORM programului stabilit, în fiecare Joi, Sâmbătă și Duminică, avem festivaluri artistice la Opera din Cluj, care din ce în ce sunt tot mai mult gustate de publicul iubitor de muzică. De multă vreme Teatrul din Cluj n'a avut seri atât de pline și un public atât de satisfăcut din punct de vedere artistic. Într'unul din festivalurile acestea, în săptămâna trecută, am avut prilejul să admirăm un nou talent în arta coriografică. D-șoara Viola-Csiky-Vișan, o tânără de 16 ani a debutat pe scena Teatrului Național cu dansuri de Delibes Mendelssohn și Stephanides. Absolventă a Academiei de balet din Budapesta și elevă a Emiliei Nirschi, talentata dansatoare posedă pe lângă un fizic ireproșabil grație desăvârșită, și primește să devină una dintre cele mai de seamă dansatoare ale scenei noastre. Publicul a primit cu deosebită simpatie debutul pe scena Teatrului Național, al d-șoarei Viola-Csiky-Vișan și prin angajarea ei, Opera Română din Cluj neluândos că va face o achiziție de valoare.

Viola-Csiky-Vișan

TEATRUL MAGHIAR

ÎN privința teatrului maghiar din Timișoara, d. Eftimiu a declarat: „Am stabilit cu d. Sendrey și Erdély, să dea reprezentații de teatru maghiar aci, cu ansamblurile din Arad și Oradea. Am hotărât la Cluj, de comun acord cu directorii minoritari, planul de activitate al acestor teatre. A fost destul de greu să organizezi teatrele maghiare. Conferința cu directorii nu a decurs cu totul pacinic. S'au produs unele incidente, pe care le-am aplanat însă. La repetatele mele întrebări, toți directorii mi-au declarat că sunt mulțumiți cu cele hotărâte. Ministerul artelor a dat un număr restrâns de concesiuni, peste care nu va mai acorda nici una. Dacă s'ar încerca o nouă directivă, ar urma să reîncep conferințele. Ori aceasta ar dăuna tuturor.

„Eu nu am venit să fac politică, ci am venit să fac cultură și vă asigur că voi ști să-mi impun voința. Eu răspund de chestiunea teatrelor.”

CE SE VA JUCA ÎN ACTUALA STAGIUNE?

Teatrul Caragiale va reprezenta o piesă originală de d. Ion Sângeorgiu: „Viață de student” de Leonida Andreew și „Oficiul postal” de Rabindranath Tagore.

Teatrul Național va juca „Omul cu Mărtioaga” de d. Ciprian. „Mult sgomot pentru nimic” de Shakespear, „Generația de sacrificiu” de d. Jean Valjien.

Teatrul Regina Maria va juca comedia englezească „Musafirii familiei Bliss”, de Noel Coward, în traducerea d-lui V. Rodan.

Rabindranath Tagore

Teatrul „Caragiale” din București va reprezenta în anul acesta „Oficiul postal” și „Jertfa”, două piese datorite marelui scriitor indian Rabindranath Tagore.

Pentru prima oară Tagore apare în românește ca dramaturg. Iată dar un eveniment vrednic de a fi relevat. Cine este autorul ale cărui scrieri au stârnit admirația întregii lumi?!

Un prinț indian, bogat, frumos, astăzi vârstnic, socotit în țara lui ca un profet, iar peste graniți ca o celebritate vrednică de respectul oricui.

Scoborât dintr-o familie de brahmani, familie care timp de o mie de ani a condus spiritualicește poporul de pe malurile Gangelui, Rabindranath Tagore, și-a însușit în casa părintească pe lângă noblețea

lirice”, i-a deschis calea cuceririi Europei, aducându-i totodată și obținerea premiului Nobel.

Au urmat apoi „Grădinarul”, „Culesul roadelor”, „Mama și Copilul”, poeme traduse și la noi în proză, dar cari în originalul bengalez, sunt întocmite după toate legile poeziei.

Tagore e un scriitor de o rară fecunditate. El a abordat toate genurile literare, deci nu e mirare că a scris și teatru, dela comedia ușoară până la drama puternică.

De curând o lucrare a sa „Naționalismul” (traducă și în Românește) a stârnit o mare senzație. În această lucrare poetul indian, în care misticismul oriental își are rădăcinile adânc înfipte, se revoltă împotriva opresiunii imperialismului și a nedreptății naționalităților. Acest strigăt de revoltă, este de fapt mai mult o imputare adusă Angliei, care prin forță, ține sub jugul ei atâtea milioane de Indieni.

În anii trecuți profetul indian, a călătorit prin diferite țări, ținând conferințe, cu scopul de a face posibilă o armonizare între spiritul orientului și spiritul occidentului. Tagore, care este un profund iubitor de oameni, a crezut că prin predici va izbui să astupe prăpastia deschisă treptat în decursul veacurilor, între orientul contemplativ și mistic, căzut în imobilitate, și între occidentul neliniștit, împins puternic către progresul logic și mecanic, occidentul veșnic în mișcare.

Iluzii poetice sfărâmate de zidul egoismului europenilor, iluzii ce născând nu se vor înlăpui, atâta timp cât educația occidentalilor nu va fi schimbată din temelii și atâta timp cât mentalitatea orientalilor va rămâne complet încâtușată de contemplațiune și misticism, deci refractară oricărui progres.

Simplitatea clasică din operele lui Tagore, lirismul său profund și sinceritatea lui desăvârșită, au fost întărite calități ce l-au ajutat să urce atât de sus, spre culmile gloriei!

sufletească a Indiei, și tot ceea ce oferă cultura europeană.

Din înpletirea acestor două mentalități complet diferite, s'a închiegat duhul marelui poet, pe care azi îl ureamărește întreg pământul.

Scrierile sale sunt tălmăcite aproape în toate limbile. Întâia lui lucrare lirică „Gitanjali”, apărută în englezește sub titlul „Ofrande

ISADORA DUNKAN

CELEBRA dansatoare Isadora Duncan, pe care succesele coriografice, au făcut-o să fie răsfățată ani și ani de-a rândul, pe marele scene ale lumii, a murit zilele acestea.

Dacă gloria nu i-a precupețit nici una din bucuriile ei, în schimb viața particulară a marelui artiste a fost un lanț de groaznice nenorociri. Prima căsătorie a sfârșit-o prin divorț, a doua prin sinuciderea soțului, un poet rus. Doi copii i-au murit în anii trecuți, într'un accident de automobile, iar cel de al treilea, în care își adunase toate nădejile, i-a fost răpit de o boală nemiloasă.

Durerea cauzată de pierderea primilor doi copii, o fac să părăsească scena și Isadora Duncan continuă să-și depene îndureratul fir al vieții, rătăcind prin diferitele orașe de pe Coasta de Azur. Fatalitatea însă care o urmărea, i-a pecetluit sfârșitul, în zilele acestea. La Nizza, nefericita femeie a murit într'un accident stupid, sugrumată de propriul ei șal agățat de roata automobilului în care s'a suit.

NAE BASARABEANU

A MURIT „Nea Nae Ciau, Ciau” cum îi spuneau toți. Bătrânul bibliotecar al Teatrului Național din București, după o activitate de cincizeci de ani, în această calitate, s'a stins în camera sa, din podul Teatrului.

Un muncitor neprețuit, care din umbra bibliotecii, pe care o îndrăgise ca pe o rudă a urmărit ani de ani și pas cu pas evoluția Teatrului românesc.

Grație muncii lui trudnice. Teatrul

Național Bucureșten, are azi în arhiva sa o sumedenie de documente, fotografii și atuografe teatrale.

Un om care n'a supărat pe nimeni dar care a sfătuit cu folos pe mulți, un om iubit de toată suflarea actoricească și care totuși și-a scurs viața singur, ascuns de lumea care mișuna grăbită în juru-i.

Două slăbiciuni a avut: Biblioteca și călătoriile. În timpul vacanțelor, din economiile strânse cu greu, pleca în străinătate și nu rare ori i-s'a întâmplat să nu-și poată permite luxul unei camere de hotel și să doarmă prin cine știe ce piață a marelor Metropole.

Născut în 1851, Nae Basarabeanu, la vârsta de 20 de ani, intră în conservator. Curând însă părăsi scena și la 1877 înființă biblioteca Teatrului Național, conducând-o cincizeci de ani neîntrerupt. Modest și tăcut, cum a fost în viață, tot așa s'a dus și pe calea cea fără de întoarcere.

~~~~~

CELEBRA DANSATOARE MEXICANĂ JOYCE LOLE

este astăzi senzația operei Metropolitan din New-York. Salarul său zilnic e de 1000 dolari (peste 160 mii lei).

PAGINA SPORTIVĂ

SĂPTĂMĂNA trecută n'am avut de înregistrat evenimente mai importante, în viața sportivă din România. A fost o Duminică lipsită de interes, cu matchuri pentru campionat sau amicale, care n'au adus nici un fel de surpriză. Singură izbândă lui T.A.T. împotriva lui A.M.T.E. a fost senzațională. E probabil că AMTE a slăbit foarte rău și socotim să nu ne înșelăm în părerea noastră, că în campionatul pe țară, din anul curent, culorile Aradului vor fi reprezentate prin alt campion. De altminteri campionatul a început și în Oradea cu o ploaie de goaluri, neobișnuite până aci, iar Duminică va fi campionatul de fotbal, și în Cluj. Astfel prelutindenii, sezonul oficial, care nu prea îngăduie matchuri cu oas-

LIPSA de antrenament a membrilor și continuile încercări cu formațiuni noi, a adus o înfrângere neașteptată și pentru Hungaria din Budapesta. Această înfrângere este surpriza cea mai mare a sportului din Europa centrală.

Sabaria, care a fost și în România, după ce a învins echipele Slavia, Viena, VAC, și Wacker a arătat și la Budapesta ce poate și a învins faimoasa echipă Hungaria.

UN eveniment interesant în sportul de fotbal, în străinătate, a avut loc matchul între aleasa Austriei și aleasa Cehoslovaciei, din care Cehii au eșit biruitori cu o superioaritate netăgăduită. Credem să nu ne înșelăm prevestind că

sunt Marton din Vulcan, Scheirich din Timișoara și Christescu din Brașov. În saltul în înălțime, favoritul nostru este Russu, iar în sărituri în lungime, Fischer, însă aci ne putem aștepta la surprize și din partea lui Schopp din Sibiu. În

trecere. Nu ne putem bucura însă pe deplin de aceste recorduri, deoarece, în sportul de înot, în organizația centrală, nu găsim armonia deplină în conducere, de care ar fi nevoie, dacă dorim să dezvoltăm această ramură sportivă. Lipsa unui regulament de legitimări, este cauza că unii înotători pot figura astăzi aci, mâine dincolo, în orice club doresc. Nu există locuri de înotare potrivite, și cu atât mai

Obiceiurile în India

(Urmare dela pagina 4)

În mica industrie a Indiei, giuvaergii ocupă un loc foarte important. Totdeauna hindușii, bărbați și femei au avut patima giuvaericilor. Pentru dansii aceasta este și o cochetărie și o chestie de prevedere. Căci bijuteriile țin locul la indigenii din clasele mijlocii și populare de „rezervă metalică”. În caz de trebuință grabnică vor fi vândute. Cumpărarea lor este deci o chestie de prevedere, tot pe atât ca și de găteală, și economiștii au observat că India deține o mare parte din aurul care există în lume, dar nu în bănci ci prefăcută în monedă, și în fiecare colibă, sub formă de bijuterii. Și principii fac tot astfel, și palatele lor conțin comori fabuloase.

Nu-i mai puțin adevărat că giuvaergii hindus este de o dibăcie extraordinară, dată fiind mai ales simplitatea extremă a uneltelor, pe cari le au. Ei fac brățări, inele nalbe din aur nativ, fără aliaj, îl cizează cu mâna, cu o răbdare nesfârșită cu arabescuri inspirate din alfabetul musulman sau sanscrit. Ei știu să tragă fire de aur foarte subțiri și să le întocmească în filigrane de paijen. Iar produsul mâinilor și al picioarelor lor — căci și picioarele le slujesc în mănuierea instrumentelor lor — este plin de grație și de originalitate. Foarte multe dintre aceste brățări sunt de altminteri destinate divinităților fluviilor sfinte. Înseamnă operă de pietate de a arunca câte una, în fiecare an, în Gange sau în Djuma.

Foarte mulți hinduși se conformă cu scrupulozitate acestor prescripțiuni. Și iată deci, pentru giuvaergiu, clientela asigurată.

Hindusul este cumpătat. Dacă profesează brahmanismul, cele mai adesea ori, e vegetarian. De aceea arta culinară îi este cu totul indiferentă. Cele mai adesea se aprovizionează delă restaurante, în aer liber, unde găsește orez fierț în apă, sau turte din mălai, stropite cu o zeamă oarecare. Fac afaceri bune și bucătarii ambulanti.

Statul hindus posedă de asemenea și bărbierii săi, în aer liber (o profesie care de altminteri este puțin căutată, căci obligă la contactul neplăcut cu cei impuri, adică cu necredincioșii sau cu oamenii din caste inferioare). În fiecare sat se mai găsește, în stradă, și învățătorul care, stând jos pe un covor, citește și comentează coranul sau cărțile sfinte; se mai găsește și armurierul și alți mulți slujitori și meseriași.

Nu există nici o meserie, până la aceea de bancher, care să nu se exercite în plină stradă. Bancherul este înaintea de toate zaraful, care schimbă diferitele monede. Se așează pe un covor, de altfel foarte somptuos, așează alături de dansul o năframă, pe care se înalță fișicuri de aur, Napoleoni, Lire Sterline, precum și un carnet și imediat începe lucrul. Adesea el este și bancher, în sensul în care se înțelege în Europa, adică face operațiuni pentru clienții săi, de cele mai multe ori însă e cămătar. Căci moravurile financiare ale Indiei au rămas medievale. În Evul Mediu, și în Occident, primii bancheri au fost zarafuli, instalați cu o tarabă, în piețele publice, din orașele europene. La București, calea Zarafilor le-a păstrat numele.

(După Léon Abensour)

AD-LITERAM

Lizica la masă, pentru că pierșica ei era puțin lovită, într'un moment, când socotia că nu-i observată, a schimbat-o repede, cu alta, din farfuria mamei.

Mama sa o vede și o ceară: „Nu ți-e rușine, ceea ce ai făcut este o înșelătorie, ai vrut să mă înșeli pe mine. Nu știi că aceasta nu este îngăduit?”

— Nu-i adevărat. Este voie. A spus și domnul învățător, la școală: „Pe om îl poți înșela, pe Dumnezeu însă niciodată.”

LA VARȘOVIA

O fază a matchului militar România—Polonia, terminat cu 5:4 în favoarea României. Portarul României, Mikloși, apără o lovitură periculoasă.

saltul cu prăjina Biro din Cluj va avea de dus o luptă grea cu Titz din Brașov. În aruncarea greutății și a discului, lupta va fi între David și Fritz. La întrecerile de stafete, victoria e probabil să fie de partea Olimpiei din Brașov. Și e probabil că și la puncte vor câștiga cei din Brașov, prin Coljea.

puțin nu există, poate nicăieri în țară, un loc de înot pentru concursuri. În asemenea condițiuni de sigur că așa numitele recorduri trebuie să privească pe cineva cu caracter cu totul efemer. Nimeni nu ține seamă de recordurile stabilite, nimeni nu poate să știe în ce fel de apă, în ce fel de loc de înotare

Match de foot-ball militar între echipele naționale România—Polonia la Varșovia. A învins România cu 5:4. Ilustrația arată cele două echipe pe stadionul Varșovia în timp ce muzica cântă imnul regal. În stânga polonii în dreapta românii. 1) General polon Unlick salută armata română. 2) Colonel Nicolaescu, atașat militar la Varșovia. 3) Căpitan S. Slatinescu, șeful echipei române.

SEZONUL de înot s'a încheiat cu întrecerile dela băile Felix. Nenumăratele recorduri pe țară, stabilite în această întrecere, au răsplătit sânguina echipă NMS din Oradea, care a organizat această în-

să stabilit recordul. Trebuie făcut o reorganizare completă în sportul de înot, căci altminteri dezvoltarea în această frumoasă ramură sportivă nu va fi cu putință, după cum s'ar cuveni, în țara noastră.

EXPLICAȚIE

— Nu se prea vede că ar fi căine polițist, căinele tău.

— Da de unde, n'ai observat că e căine polițist, secret?

LA BAL

Ea: „Sper că după aceea veți dansa cu mine, domnule Popescu?”

El: „De sigur, cu dumneavoastră n'am venit aici numai de plăcere!”

DUPĂ CONSULTAȚIE

Soțul: „Ce ai făcut?”

Soția: „Am fost la doctor, i-am arătat limba și mi-a prescris un întăritor.”

Soțul: „Vai Doamne! Nu cumva pentru limbă?”

„Alô! cine-i acolo?”

„Aici e Bucur!”

„Cine? Nu înțeleg!”

„Alô! ascultă am să-ți spun numele prin cuvinte: Bivol, Urs, Curcă, Urangutan, Rață. M'ai înțeles?”

„Da, am înțeles. Dar care din cele cinci animale vorbește?”

Echipa reprezentativă a armatei române „Fulgerul”, având în mijloc pe conducătorul ei d. Căpitan Sever Slatinescu, care a făcut un turneu în Polonia, învingând toate echipele poloneze.

peți din străinătate, începe jocurile rămânând deci monotone. Cel mult dacă vor aduce oarecare variații în acest sezon, câteva întâlniri între echipele alese; dar nici asemenea matchuri nu vor fi prea multe și din partea cluburilor nici nu sunt de dorit.

atât în lupta pentru Cupa Europei Centrale, cât și în lupta dintre echipele alese pentru Cupa Europei, (dăruită de Svehla, fiul președintelui de Consiliu din Cehoslovacia) biruitori vor fi tot cehii.

EVENIMENTUL cel mai important în atletica română, e concursul pentru campionat ce va decide în ziua apariției revistei noastre, la 25 și 26 Septembrie. Pe frumosul stadion din București, atleții noștri luptă pentru campionat și, dacă timpul se va menține fru-

Echipa națională a armatei Poloniei, învinsă de cea a României la Varșovia.

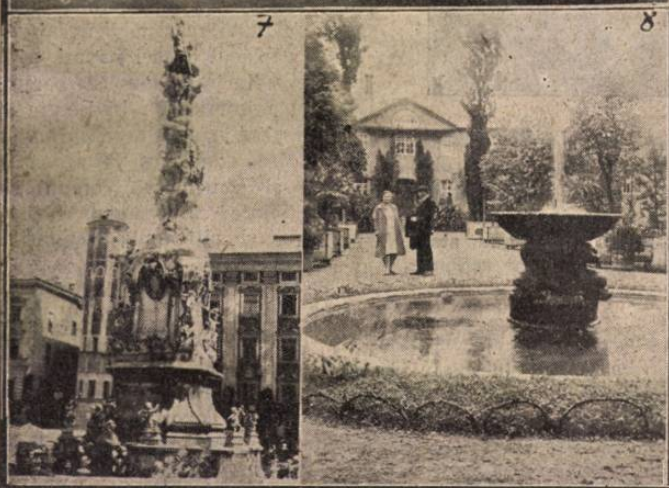
astfel rezultatul e mai surprinzător pentru Juventus decât pentru Chinezul, căci echipa dintâi, în conformitate cu rezultatele de astă primăvară, trebuia să învingă pe campionul timișorean, care lupta mai mult cu membrii de rezervă. În orice caz ar fi de dorit ca Chinezul să se completeze în sfârșit: cei cari vor să plece, să plece, iar ceilalți definitiv să rămână. În acest fel antrenorul clubului, renumit în lumea întreagă, Eugen Conrad, va putea să instruiască o echipă definitivă și stabilă. În caz contrar, ne-am putea aștepta la surprize nefavorabile, pentru echipa care se pregătește să facă un turneu în străinătate

mos, rezultatele obținute promit să fie astfel, încât să atragă atenția Europei întregi, asupra atleticii române. Din Ardeal vor merge un număr mai mare de atleți din orașele Brașov, Petroșeni, Vulcan și Timișoara, pe câtă vreme din Cluj, care odinioară a fost conducătorul sportiv al Ardealului, nu pleacă decât un singur delegat. De asemenea s'au înscris câțiva atleți și din Cernăuți, iar Bucureștiul, care pe terenul athletic câștigă din zi în zi mai mult, și prin munca pe care o depune va lua curând egemonia, va fi reprezentat complet în această întrecere. În întrecerile de sprint are întâietatea Peter. De când Caban a plecat. Pentru distanțe mijlocii, nu se poate prevedea învingătorul. Pe distanțe lungi favoriții

Concursul fotografic al Realității

Din toată lumea

1. Vedere de pe bordul vasului „Severin.” Fotografie câștigătoare a premiului de 500 lei;

2. Dunărea la Cazane și

3. Monumentul eroilor din cimitirul militar Brașov, trimise de d. Căpitan Iorga, Cluj.

4. Administratorul și vânzătorii revistei „Realitatea” în turneu prin țară. Fotografie luată la Pitești de d. Grigorie Varaliev, ziarist. 5. Bătrână de 80 de ani, torcând cu fusul, trimisă de d. Szanto Gergely din Pășăreni, jud. Mureș. 6. Castelul Rococo din Dornburg. 7. Piața din Linz și 8. Grădina în Weimar, trimise de d. George D. Vasiliu, București. 9. Vederi din Gorj: defileul Jiului, trimis de d. Ion Popescu-Stănești, Tg. Jiu.

MASSA DE CONSĂTUIRE INTR'UN CHINEZESC
Consilierul comunal își ține adunările lor cu o ceașcă de ceai în față și cu pipa în gură, în jurul unei mese de lemn

Anunț

Toți tinerii din clasa anului 1928 ce se încorporează la 1 Februarie 1928 și cunosc vreuna din specialitățile Fotografiei și Cinematografiei vor înainta câte o copie depe bilețul de recrutare la Secția Foto-Cinema a Armatei Regimentul de Transmisiuni București, unde pe lângă că vor face stagiul militar primesc și cotă la sută din lucrările ce vor efectua fiecare în atelierele acestei Secții.

Cititi și răspândiți
REALITATEA

Cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani dela apariția primului gramofon, cunoscutul inventator Edison a ținut, pentru prima dată, o conferință, în fața microfonului de radio, pe care au ascultat-o toți amatorii din America

PORCESUL DE DIVORȚ AL LUI CHARLIE CHAPLIN
Femeea marelui comic, d-na Grey Chaplin, în fața curții care-i acordă un decret de divorț, împotriva lui Charlie.

O scenă glumească dar impresionantă la Crescătorie de lei El Monte din California. Leul Numa a fost poftit la masă. Toți oaspeții se găsesc în cușca leului

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

Abonamente: Pe un an 300 lei; pe jumătate an 160 lei;
pe trei luni 85 lei.

Director: J. B. Sima.
Apare totdeauna Dumineca

Redacția și Administrația:
Cluj, Str. Regina Maria 36.

DELA NOI ȘI DIN TOATĂ LUMEA

EXCURSIA AVOCAȚILOR ROMÂNI LA CONSTANTINOPOL

După congresul pe care l-au avut la Constanța, un grup numeros de avocați români au plecat într-o excursie la Constantinopol. Fotografiile noastre reprezintă recepția dela Tribunalul din Stambul, primirea avocaților în baroul din Constantinopol, pe bordul vasului „România”, avocați români într-o excursie pe Marea de Marmara, pe un iacht oferit de Turci, Victimele răului de mare, care nu se pot bucura de frumusețile naturii, în calătorie, și avocații la muzeul militar din Stambul

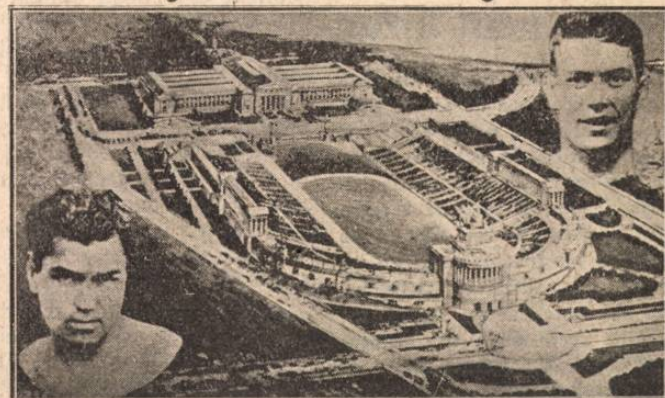
„AMERICAN LEGION“ LA PARIS

TREI ZECI de mii de americani, foști combatanți în marele războiu și familiile lor vizitează actualmente Franța. Ei vin să întărească legăturile stabilite în timpul războiului, să reîmprospăteze timpurilor eroice când americanii au venit să combată și să moară frățește alături de aliați pentru apărarea „DREPTURII”. La Paris li-s'a făcut o primire grandioasă.

Ilustrațiile pe care le reproducem reprezintă pe d. Howard P. Savage președintele lui American Legion. Biroul comitetului American Legion la sosirea sa la Cherbourg: 1. d. James F. Barton, secretarul general al lui American Legion; 2. d. John I. Wicker junior, directorul călătoriei legionarilor; 3. d. Generalul Brigadir Albert Greenlaw, membru al Congresului din Septemvrie; 4. d. Bowman Elder, președintele comitetului; 5. d. Fremy, portdrapelul vechilor combatanți din Cherbourg; 6. d-na Vicker; 7. D-na Barton

LUPTA PENTRU CHAMPIONAT

Lupta pentru campionatul mondial în box. Arena gigantică din Soldiers Field în Chicago, unde în ziua de 22 Septemvrie, în fața a 180 de mii de spectatori, Dempsey (la stânga) și Tunney (la dreapta) și-au disputat întâietatea, învingând acesta din urmă. Impresariul a încasat din intrări mai bine de jumătate miliard de lei

GENERALUL ZAGORSKY, care a dispărut din Varsovia fără de urmă de mai multe săptămâni și despre care se spune că ar fi fost ucis.

GENERALUL GOURAUD, care în timpul războiului a avut cu dânsul, **D. HOWARD P. SAWAGE**, președintele Legiunii Americane în campanie, divizia 42-a americană

Legiunea americană la Paris. Mareșalul Poch (la stânga) întovărește pe d. Savage și pe generalul Pershing la mormântul eroilor americani, din Franța.

Un testament bizar

În Illinois (Statele Unite) s'a stins de curând într-o casă de alienați un biet nebun al cărui nume nici nu-l pomenesc ziarele. În schimb reproduc în întregime textul testamentului scris de el, un testament ce-ar fi putut fi plasmuit mai curând de un poet, de un filosof, decât de un om cu mintea răătăcită! Căci vedea ce suflet delicat s'a sbătut, înmormântat acolo după uși și geamuri zăvorâte. Un nebun umil și lipsit ce poate el lăsa omenirii? A lăsat toate plăcerile, binele acela tot ce l-a dorit, de sigur, dar nu l-a putut dobândi în trista lui viață.

Aici testamentul:
„Las părinților, celor buni și vrednici, ca gaj pentru copii lor toate cuvintele de laudă și îmbărbătare, toate gingășiile și le leg de suflet să împartă din ele cu prisosință vârstarelor lor.

„Las copiilor pe toată durata copilăriei lor florile, câmpiile, crângurile și pădurile, cu dreptul de-a se juca într'insule liberi și sprințari. Totodată îi previn să se ferească de spini și mărăcini.

Las copiilor țărâii, vâile și nisipul auriu de pe fundul apelor, norașii albi, ușori ce plutesc de-așupra peste creștetul copacilor vrâștați. Și mai las copiilor zile multe, multe, în cari să rădă și să se veselească, le las nopțile cu lună și calea laptelui să se minuneze de ele.

Las băieților, câmpiile fără sfârșit și lacurile limpezi și râurile în cari pot să pescuiască și să înnoate vesele. Luncile cu trifoiul lor, cu florile și fluturii pestriți, pădurile cu tot ce e al lor: cu verzele, paseri, cu ecoul și freacățul misterios, toate colțisoarele retrase și pustii le las băieților cu sufletul dornic de lucruri noi și aventuri. Fiecare din acești băieți le testez un loc comod seara lângă căminul cald cu toate acele icoane fermecate ce ni le 'nfățișează jeratecul aprins și limbile de foc albastre. Le las acestea toate să se bucure de ele nestingheriți, netulburați de nici un gând sau grije.

Tineretului înamorat îi las lumea lui imaginară, cu tot aceea ce-l fascinează și-l încântă, cerul cu stelele, trandafirii roșii din grădini, pădiile de lângă drumuri, acorduri dulci de muzică și tot ce și-ar putea dori.

Bărbaților tineri le impart disprețul slăbiciunilor de orice fel și încrederea oarbă în propria lor tărie. Lor le dau puterea de-a lega eterne prietenii și veselă camaraderie, lor îndeosebi le las puțința și îndemnul de-a săvârși bravuri, al lor să fie cântecul senin de isbândă. În ce-i privește pe aceia ce nu mai sunt copii, nici juni nu sunt și nici îndrăgostiți, lor le testez acum aducerile aminte, le las volumele lui Burns și Shakespeare și-i fac părtaş de-o bătrânețe liniștită fără griji și fără datorii.

Acelora dintre îndrăgostiți cari au purtat pe capul lor cununa de argint și fildes, le las fericirea deplină, viață lungă netulburată de furtuni, iubirea și recunoștința copiilor lor până ce vor închide ochii de veci?

BULETIN SĂPTĂMÂNAL

Lumea trece printr-o vreme de prefaceri însemnate. Progresele tehnice, descoperirile științifice, invențiunile, au legat pe oameni laolaltă, în chip atât de strâns, încât toată viața socială s'a schimbat. Nimeni nu mai poate spune azi: „mă lipsesc de ajutorul aproapelui, voi trăi de capul meu.“ Organizația socială îl ține în angrenajul său: fiecare individ e o părticică în mașinăria uriașă a lumii și drepturile sau datoriile le are fiecare, cu sau fără voie.

Ne străduim să facem viața cât mai ușoară, cât mai plăcută. Ușurarea traiului însă înseamnă sporirea nevoilor și de îndată ce îți se satifacă o cerință nouă îți incumbă și o nouă obligație.

Idealul către care alergăm cu toții e să trăim bine, să trăim comod, confortabil.

Astăzi sunt tot mai mulți cei nemulțumiți cu lumina opaițului, sunt tot mai mulți cei cari vor să se odihnească într'un pat moale, după munca de toată ziua, cei cari găsesc plăcere în curățenie, cari vor să cunoască, să-și desfele mintea și sufletul.

Dacă suntem încă departe de America, unde lucrătorii, cei mai mulți, au acasă baie și aparat radiofonic, se duc la muncă în automobil și schimbă la două zile gulerul și la trei zile cămașa, totuși și la noi se poate observa tendința — nu numai la oraș dar și la sat — de-a îndulci viața.

În asemenea împrejurări, se simte mai apăsătoare sărăcia, lipsa și nevoia.

În țara noastră sărăcia, în bună parte se datorește tocmai acestei tendințe de trai mai bun. Țăranul care nu mai e rob pe moșia grofului ungur sau pe cea a arendașului neomenos, și-a schimbat felul de viață. El năzuiește către o viață mai ușoară. Dar pe deoparte banii pe cari țărâna îi adunase, îndată după război, s'au cheltuit, pe lucrurile dela oraș, tot mai scumpe, în dările tot mai mari, în nevoile tot mai numeroase, pe de altă ultimii ani n'au prea fost mănoși, bucatele n'au avut preț mare și astfel sărăcia și-a arătat rânjetul ei hăd.

Astăzi situația a ajuns grea de tot. Sătenii sunt săraci, săraci lipiți pământului și dată fiind

legătura strânsă dintre oameni, în zilele noastre, această sărăcire a celei mai mari categorii sociale dela noi, a țărâniei, a atras după sine sărăcirea orășenilor.

Dacă țăranul nu-și mai poate cumpăra opinci și bumbac, cârțițe înflorite și stambă, negustorul va rămânea cu marfa nevândută și nu-și va mai putea clădi case, arhitectul și anteprenorul nu vor mai avea de lucru, industriașul nu va avea pentru cine fabrica țigle și piele, sticlă și stofe, iar muncitorii vor avea tot mai puțin de lucru.

Asfel ajungem la cea mai mare pacoste pe capul omenirii de azi, pacoste pe care noi n'am curioscut-o până în anul acesta: **SOMAJUL**, — lînsa de lucru. Oamenii sănătoși, în toată firea, îndură lipsa, ei și familiile lor, din pricina că nu găsesc de lucru.

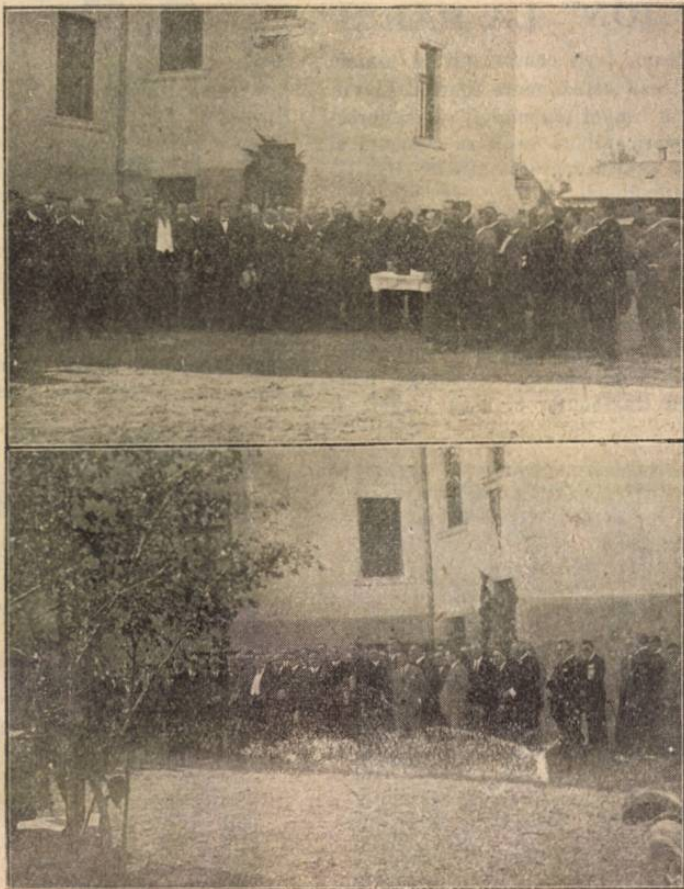
Situația este cât se poate de gravă.

Oamenii politici ai țării, oamenii chibzuiți s'ar cuveni să lase deoparte toate neînțelegerile, toate patimile și ambițiunile deșarte și să cugete cum ar putea mai bine, împreună, să pună capăt sărăciei, să ușureze nevoile poporului, să încurajeze producția, să dea oamenilor de lucru și să le asigure astfel un trai plăcut.

La Cluj săptămâna trecută s'a inaugurat cu cămin de ucenici, ridicat pe cheltuiala camerei de comerț și industrie.

Căminurile de ucenici sunt așezăminte foarte folositoare pentru popor, mai ales în Ardeal pentru că se dă posibilitate sătenilor să îmbrățișeze negoțul sau meseriile, venind feciorii de țărani de timpuriu la oraș și având siguranța că au unde se adăposti și găsi până-și termină învățătura hrană trupească și sufletească.

La inaugurarea căminului din Cluj d. Lepădatu Ministrul Cultelor și Artelor s'a găsit alături de fostul Ministru al Guvernului Averescan, d. Trancu-Iași și amândoi au folosit prilejul spre a-și arăta unul altuia prietenia. Faptul e înbucurător, pentru că politica cea mai bună ni se pare, în împrejurările de față, politica de înțelegere între partide.

Inaugurarea căminului de ucenici din strada Bucovinei. Participă d-nii Alex. Lapedatu ministrul cultelor, Trancu-Iași și Chirculescu foști ministrii ai muncii.

Realitatea politică LA GENEVA

CHAMBERLAIN: „Ceeace nu era posibil astăzi, mâine poate să fie cu puțință!“

PAUL BONCOUR: „... nu credeți, domnii mei...“

BRIAND: „... Către pace deasupra oricărui Tribunal.“

WANDERVELD: „... vorbesc aici ca simplu particular.“

APPONY: „Dumnezeu să apere minoritățile!“

TITULESCU: „... Dreptul suveran al poporului.“

STRESSEMAN: „Spiritul își formează trupul.“

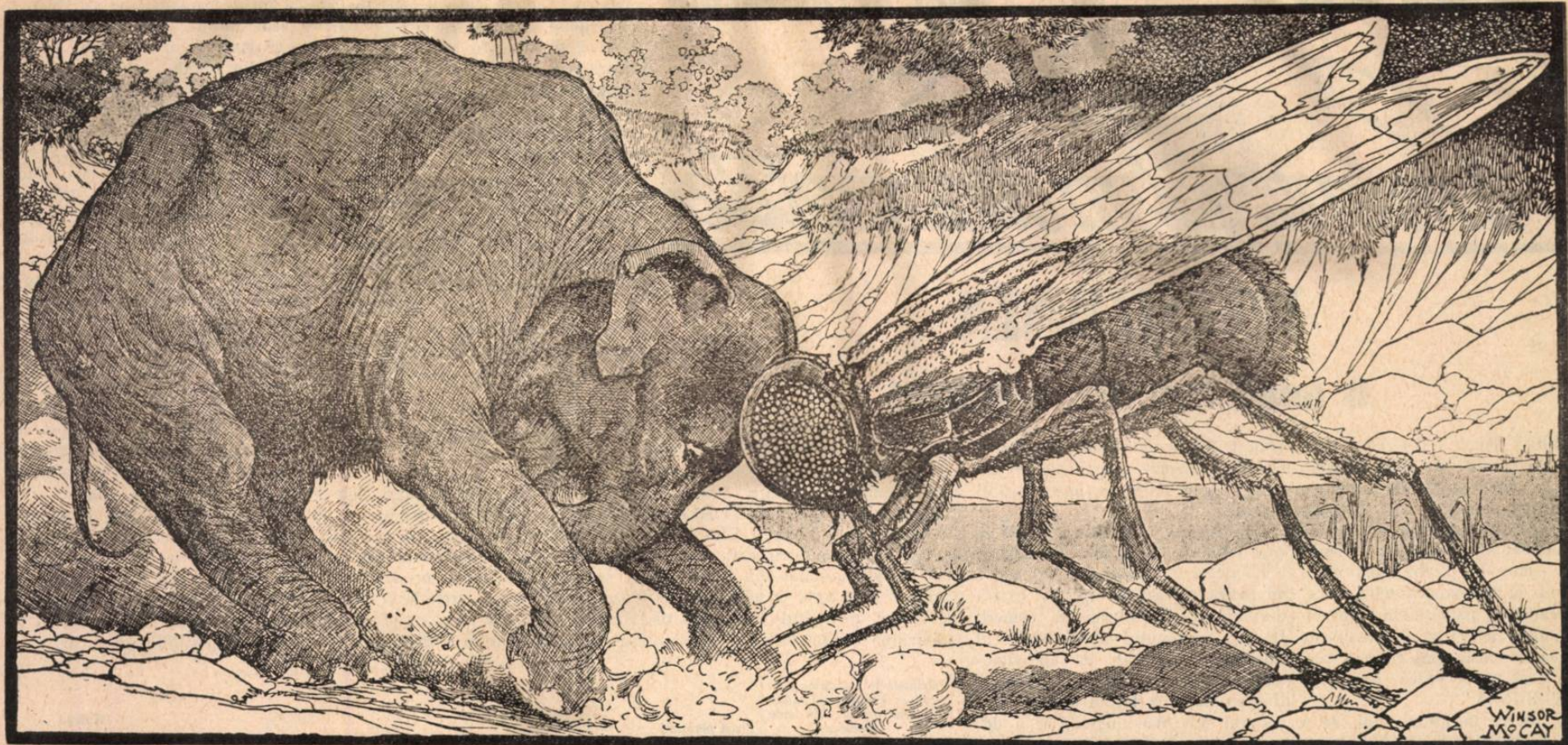
CITITI și PĂSTRAȚI
REALITATEA
Cea mai mare revistă
ilustrată din România.

TOT LA GENEVA
? ? ? ? ...!

CE ESTE PUTEREA

IORTA poate fi fizică sau spirituală, poate fi constructivă sau distructivă. Sălbaticii nu se tem de nimic, decât de animalele care sunt mai puternice decât ei, căci pentru ei, nu prezintă gravitate de cât intensitatea, MĂRIMEA forței, și nu FELUL ei.

Șerpii veninoși din India și tigrii din Africa omor oamenii cu miile, și cei cari suferă de pe urma acestor animale, socot că raiul ar fi pe pământ dacă n'ar mai exista șerpi sau tigri.

Când unul dintre indieni, moare de o boală contagioasă, se găsesc rude și prieteni, cari să-i arunce trupul în apele „sfinte” ale Gangelui. Numai de căt mii de asiatici se scaldă în apele aceluiaș fluviu, crezând că în felul acesta se vor lecu de boale (tot astfel credeau și la noi oamenii că se pot vindeca spălându-se cu apa din fântâna dela Smeeni). De fapt însă contractează și ei boala molipsitoare a celui mort. Dâșii ignorază cu totul puterea microbului nevăzut, care a ucis și care-i imbolnăvește și pe dâșii.

***

Există în Africa multe mii de elefanți cari n'ar face nici un rău nimănui, dacă ar fi lăsați în pace. Pe de altă parte în insulele din Australia sute de insule nu pot fi locuite din pricina frigurilor galbene, răspândite de „țânțari”, creaturi neputincioase de disprețuit. O muscă, musca tse-tse din Africa, o altă ființă de nimic, se adună în jurul crocodililor, cari stau leneși, întinși la soare, și din balele acestora iau germenii celei mai cumplite boale, boala somnului, germene pe care-l duc apoi și îl inoculează în sângele oamenilor, al cailor sau al vitelor cauzând moartea acestora. Gemenii care produce boala mortală a somnului, e mai mic decât firisorul nevăzut de praf.

***

Toată știința vieții și a succesului constă în cunoașterea lămurită a puterii, DESTRUCTIVE și CONSTRUCTIVE, așa încât să știi să le combați pe cele duntăi, și să te folosești de cele din urmă.

CANTITATEA nu are nici o însemnătate. O mie de locomotive, toate adunate la un loc, AU MAI PUȚINĂ PUTERE de cât firul subțire prin care trece forța misterioasă a curentului electric, forță pe care omul nu o pricepe mai bine, decât pricepe puterea gândului său. Curentul electric, ca și gândul omului, călătorește cu înălțimea luminii, nu are nici formă nici greutate, nici substanță, greutate sau volum, nimic care să se poată cerceta cu simțurile, și nu putem decât să-i constatăm efectele.

Omul utilizează această forță, fără să știe ce este. Ea trage trenurile grele, duce

Ilustrația noastră arată pe un elefant în lupta cu o muscă. Disproporția care se observă trebuie văzută ca un simbol al forțelor lor reale. În germenii de boală pe care această muscă îi poate purta cu sine, există o forță de distrugere uneori mai mare chiar decât a elefantului.

Un copil neputincios, cu o granată și o pușcă bună, poate ucide un elefant, iar o muscă infectată, poate ucide zece mii de oameni.

tramwaie, pune în mișcare mașinile uriașe, luminează orașe întregi, omoară criminali, transmite vocea omenească și gândul omului, cuvintele și muzica, așa încât înconjură cu ele pământul, de mai multe ori pe minut, și nu peste multă vreme va duce dela un capăt la celălalt al lumii chipurile și priveliștile, nimicind tot spațiul.

Știința a arătat că tot ceea ce ne cade sub simțuri, ceea ce noi numim „materie”, prin analiză, în ultima ei expresie, nu este decât o adunare de miliarde de milioane de miliarde de particule mici, molecule, atât de mici încât trilioane de asemenea molecule încă nu le putem vedea. Fiecare din aceste molecule se împarte la rândul ei în atomi, cari mai departe sunt alcătuiți asemenea sistemului solar, de energie electrică: electroni. Acești electroni se rotesc unul în jurul altuia, cu înjelii neînchipuit de mari, la fel după cum pământul și celelalte planete se rotesc în jurul soarelui.

***

În ceea ce privește puterea distructivă, desigur că țânțarul întrece de mii de ori pe elefant. Germenii boalelor molipsitoare, atât de mici încât pe piciorul unui țânțar pot sta cu miile, sunt totuși destul de puternici ca să omoare și să nimicească popoare întregi. Pe câtă vreme în război au murit și s'au schilodit pe fronturi, 9 milioane de oameni, gripa spaniolă a omorât 12 milioane de oameni, în mai puțin de șase luni de zile, în 1918. Tot astfel cimna acum câteva sute de ani a omorât jumătate din populația României, pe vremea lui Caragea.

În lumea fizică puterea unui curent electric, produs de o cădere de apă, de o turbină cu vaporii, de fluxul și refluxul mării, reprezintă o forță uriașă. Dar ceea ce oamenii și mai ales tinerii trebuie să ia în seamă, este că există o putere constructivă, care întrece toate celelalte forțe fizice, tot astfel cum forța unei mașini puternice întrece slaba putere a unui copil.

Această forță uriașă, a tot stăpânitoare, este GÂNDIREA, care cârmuiește lumea și care deschide calea către progres.

***

Revoluția franceză, proclamația drepturilor omului, revoluția lui Tudor Vladimirescu, care a scuturat jugul fanarioșilor, revoluția dela 1848 în Ardeal și unirea Principatelor sunt tot atâtea înfăptuiri ale puterii de gândire a oamenilor mari și luminați pe cari i-a avut omenirea, a filozofilor, cum au fost Voltaire, Diderot, Montesquien și alții.

Toți gânditorii de seamă ai omenirii au arătat că omul are dreptul să se bucure de libertate și au îndemnat astfel pe aceștia să se elibereze de sub jugul asupritorilor. Dacă n'ar fi existat acești gânditori, marea mulțime a oamenilor s'ar găsi și astăzi supusă voinței câtorva.

***

Shakespeare spune în Hamlet: „Nimic nu e BUN sau RĂU în lume, decât după cum îl face GÂNDUL”.

Putem spune cu aceeași dreptate, că în afară de creațiunea naturii, — „Nu există nimic decât ceea ce crează GÂNDUL omului”.

„Răul” este „gândirea îndrumată pe căi greșite”, — pe când „binele” se naște din cugetul bine îndrumat.

Citim în cartea înțelepciunii: „După cum cineva gândește în inima sa, așa este el”.

NU SUNTEM decât ceea ce gândim că suntem. Noi nu ÎNFĂPTUIM decât ceea ce gândim.

Folosim în fabrici puterea aburului sau a electricității, întrebându-ne pârghii, dintre acele despre care Arhimedes spunea, acum două mii de ani, că „dacă ar avea un punct de sprijin, cu ele ar putea mișca pământul din loc”. Dar toate aceste forțe, care ne stau la dispoziție și cu ajutorul cărora noi producem minunile tehnice de azi, transformăm lumea pe care au cunoscut-o părinții noștri, toate acestea sunt create de puterea unică și minunată care este GÂNDIREA.

***

Puterea UNICĂ la dispoziția omului este gândirea. Fiecare ar trebui să se străduiască s'o desvolte cât mai mult și fiecare are POSIBILITATEA să facă aceasta.

Sir Sidney a spus: „Gândul alăptează gândurile”. Prin aceasta trebuie să se

înțeleagă că pe măsură ce ne întrebăm puterile de gândire, cugetarea noastră se face tot mai tare, devenind tot mai puternică și gândul se infiripă din gândurile de mai înainte.

Meredith a spus: „Singur gândul este etern”, iar Emerson a spus: „Gândul cârmuiește lumea”.

Nu numai că o cârmuiește, dar gândul o și CREAȘĂ, astfel după cum o cunoaștem.

Asfaltul pe care calci, avionul care zboară în văzduhul înalt, pagina pe care o citești, firul telegrafic care-ți aduce vești dela marginea pământului, automobilul care te duce dela un loc la altul, hainele pe care le îmbraci, și hrana pe care o mănânci, toate sunt PRODUSUL GÂNDIRII.

***

Emerson a spus: „GÂNDUL SCOATE PE OM DIN SCLĂVIE ȘI-L DUCE LA LIBERTATE”. Aplică această maximă în viața ta.

Cugetarea îndrumată pe calea bună, te va scoate din sclăvie la libertate, din sărăcie la bună-stare, din dependență, la stăpânire de sine.

Coleridge a spus: „Dacă nu gândești, nici nu te poți numi om”. Ceeac ce ne deosebește de animale, desigur că nu e faptul că putem râde sau că nu avem păr pe față, ci numai puterea gândirii, pe care animalele nu o au.

***

Nimic nu zboară mai repede decât gândul. Creerul lucrează cu aceeași înălțime cu care merge lumina. Și este în stare să transforme în cuvinte, fără nici o zăbavă, tot ceea ce gândim.

***

MĂRIMEA este un lucru cu totul relativ, pentru că, foarte adeseori ceea ce pare mare este de fapt un lucru mic, și ceea ce se înfățișează ca neînsemnat, și ca ceva de tot mărunț, este adesea URIAȘ. Un neînsemnat fir electric ar putea omori toate animalele din lume. Microbii cari se pot adăposti pe picioarele unui țânțar, sunt în stare să distrugă popoare întregi.

Dar mai puternică și decât curentul electric este gândirea omului. Gândirea stăvilește boala, prelungește viața, oprește curentul electric, și ceea ce e mai presus de toate FACE PE OM MAI BUN.

De aceea întrebându-ne GÂNDIREA așa ca să UNEȘTI CUGETAREA CU ACȚIUNEA. Cugetarea care rămâne simplă speculație, și nu se transformă în acțiune, înseamnă adevărată risipă. Mulți oameni își nimicesc viața GÂNDIND prea mult și NEFĂCÂND nimic.

**Cunoștința este
pârghia vieții**

**Nimeni nu știe mai
mult decât învață**

Să ne îmbogățim cunoștințele

TELEVIZIUNEA

O nouă cucerire a științei

TREBUE făcut o deosebire între televiziune și telefotografie. Oamenii nemulțumiți de scurtarea timpului și distanței vor să nimicească spațiul apropiindu-se unii de alții, ori cât ar fi ea departe. După ce s'a ajuns la posibilitatea de a conversa cu persoane situate la celălalt capăt al pământului, prin telefonie fără fir știința se străduiește acum ca în același timp cei care vorbesc, să se poată vedea. Aceasta e **TELEVIZIUNEA**.

S'a reușit, în ultimii ani, de a transmite imagini la distanță: cecuri de bănci, fotografii, tablouri

grup de 60 de cercetători, oameni de știință, realizau tocmai ceea ce părea o imposibilitate spectatorului nostru.

Cu o emoție de nedescris cei 60 de inși adunați în jurul unui aparat telefonic și având în față un cadru de pânză priveau la apariția extraordinară a ministrului de comerț, Hoover, cunoscutul administrator al Europei în perioada de aprovizionare care a urmat războiul. Domnul Hoover stând la biroul său din ministerul din Washington, la o depărtare cam de 300 de km. de New-York, vorbea cercetătorilor din New-

nistrului de comerț, apărând de data aceasta telefonista din Washington, care întrerupsese legătura. Rând pe rând au apărut apoi alte figuri care au vorbit cu cei din New-York. Plini de fericire, specialiștii cari realizaseră această minune, din New-York și din Washington, în mod reciproc, au apărut în cadrul aparatului de televiziune zâmbindu-și și felicitându-se.

Celulele fotoelectrice convertesc lumina care radiază fața omului din unde electrice

Placa perforată

Experimentarea Televiziunii este un eveniment care deschide omenirii o nouă epocă. În ilustrația de mai sus, experimentarea este un fapt îndeplinit. La aparatul telefonic s'a vădit ministrul Statelor Unite, Hoover, vorbind de la biroul său din Washington, în timp ce fața lui este văzută de mii și mii de persoane în Cinematografele din New-York. Fotografia alăturată a fost transmisă prin fir telegrafic, în cursul experimentării.

expuse în fața aparatului, au putut fi transmise pe plăci fotografice, cu ajutorul undelor electrice, din America până în Europa și reproduse astfel aci. Aceasta era **TELEFOTOGRAFIA**.

Acum, prin televiziune, oamenii de știință au ajuns să poată reproduce deadreptul ca într-o oglindă chipul celor cari vorbesc la distanțe mari.

Găsim într-o revistă de știință americană relatarea unei experiențe recente de mare importanță, care înseamnă primul pas hotărât, pe tărâmul Televiziunii.

S'a reprezentat și la noi în țară un film, Metropolis, în care se arăta cum vor trăi oamenii peste câteva sute de ani. În acest film convorbirile telefonice erau întovărășite de televiziune: convorbitorii se vedeau unul pe altul.

La esirea din cinematograful cei mai mulți dintre noi se gândeau că plăzmuirile autorului care alcătuiseră filmul, nu vor putea fi niciodată realizate și am auzit discuții între oameni „serioși”, de felul acesta:

— „Asta e o imposibilitate. Nici când oamenii nu vor putea să se vadă unul pe altul, la distanță. Să vorbești cu telefonul, cu sau fără fir, mai înțeleg. Undele sonore se transformă în unde electrice și acestea pot parcurge spațiul. Dar imaginea vie, lumina, mișcarea, cum s'o poți trimite la distanță și să refaci apoi din vibrațiuni, exact chipul celui care vorbește. Aceasta se poate numai la cinematograful.”

Nimeni nu bănuia, că în același timp, la New-York, în laboratoarele societății telefonice americane, un

York, și nu numai că aceștia puteau vedea limpede trăsăturile feței sale, dar puteau urmări întreaga mimică a feței și buzelor care se mișcau, în fața aparatului telefonic.

„Astăzi, spunea d. Hoover, privind în ochi pe cei din New-York, s'a realizat pentru prima dată în istoria omenirii transmiterea imaginii vii. Geniul omenesc a distrus pe marele său rival, SPAȚIUL, care a stat atâta vreme în calea omenirii ca un zid inaccesibil. S'au pus astăzi temelile unei noi minuni în folosul omenirii, ale cărei urmări numai viitorul le va putea cunoaște.”

Privind mai departe, grupul din New-York, a putut vedea în locul mi-

du-se unii pe alții de rezultatele obținute.

Au urmat apoi alte experiențe interesante. S'a realizat aducerea imaginilor vii prin radio, în fața publicului în sălile de cinematograful. Prin antena înaltă a stațiunii de transmitere 3XN a societății de telefon și telegraf americane, situată la Whippany, N. J., imaginile oamenilor de seamă și artiștilor mari erau aruncate în eter, ca să fie prinse apoi și aduse în fața spectatorilor cari urmăreau cu sufletul la gură, aceste senzaționale aparițiuni.

Așa bunăoară, figura unui comedian negru a fost transformată în unde electrice, la fel cu vocea lui, ca împreună să fie trimise în sala

formidabilă invenție. Actualmente, acest grup de oameni, lucrează în tăcere, ca să pună la îndemâna tuturor această nouă invenție.

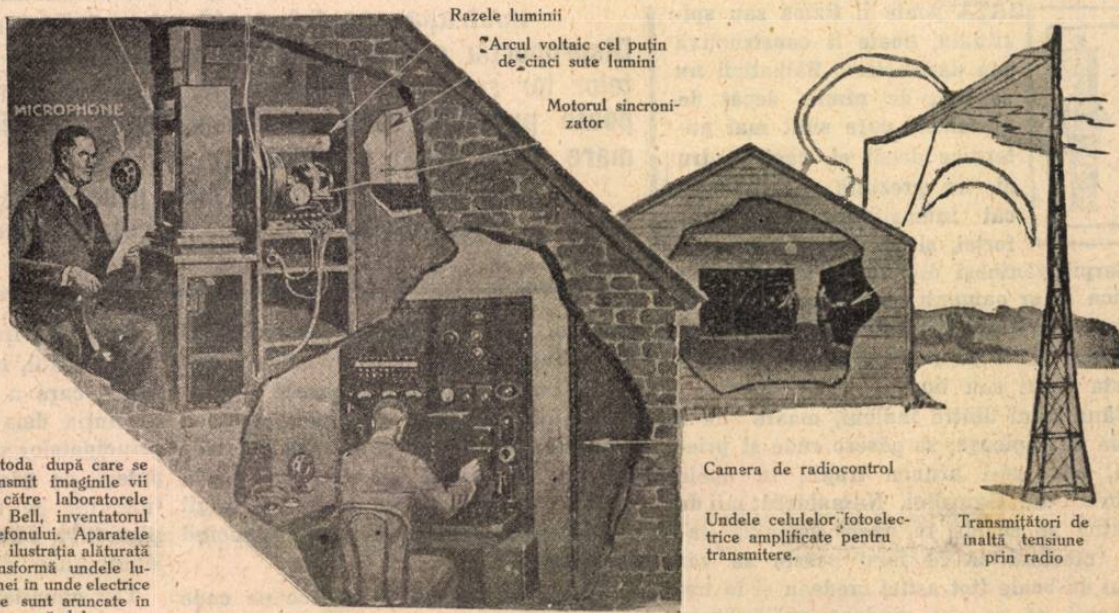
În dimineața următoare experiența pe care am descris-o, societatea americană a retrimis dosarele laboratoarelor cu mențiunea de șase cuvinte: „A se arăta folosul pentru comerț.”

Aceasta înseamnă că nu peste multă vreme vom avea la îndemână aparate telefonice de televiziune, așa ca să vedem tot atât de bine pe interlocutorii noștri din Roma, Berlin, Paris, Londra, Daventry, Barcelona, etc., pe cât de bine îi auzim... la radio, pentru că în țara noastră telefonul cu fir funcționează atât de **BINE** că nu ne auzim nici dela Cluj la București.

E adevărat că inventatorii visau de mulți ani înfăptuirea televiziunii, dar piedecile ce li-se iveau în cale, le curmău nădejdiile. În ultimile luni însă, nouă oameni de elită, dintre cei mai de seamă cercetători precum și mai multe societăți din America și Europa, s'au ocupat de problema televiziunii, cu seriozitate.

PINCIPIILE televiziunii sunt în strânsă legătură cu acele ale radiofoniei. În ultimul caz, unde sonore, de intensitate variabilă, sunt schimbate în radiațiuni electrice, care se transmit pentru ca să fie apoi transformate iar în unde sonore. În cazul televiziunii, în locul undelor sonore avem unde de lumină care sunt preschimbate în radiațiuni electrice pentru ca aparatul înregistrator să le transforme din nou în unde luminoase și astfel obiectul să apară. Spre a obține acest rezultat, laboratoarele societății Bell, au inventat „ochiul electric”, adică o celulă foto-electrică. Acest instrument e sensibil lumii electrice și slujește ca înregistrator. Imediat ce lumina atinge această celulă, se naște într-însa un curent electric de o intensitate egală cu aceea a luminii care a acționat. Undele luminoase sunt preschimbate astfel în radiațiuni electrice corespunzătoare.

Chipul în care acest „ochi” funcționează, spre a transmite figura unui om prin firul telegrafic sau prin eter, nu e decât o adaptare a metodelor perfecționate, pentru transmiterea fotografiilor. Figura se împarte mai întâi în 2500 de pătrățele, care pătrățele sunt așezate apoi în rânduri paralele. O rază unică de lumină mătură după aceea figura, înlăturând unul câte unul

Stațiunea de transmisiune a televiziunii

Antena

Tubul cu neon care produce figura pe pânza semitransparentă

Distribuitorul curentului

Motorul de sincronizare

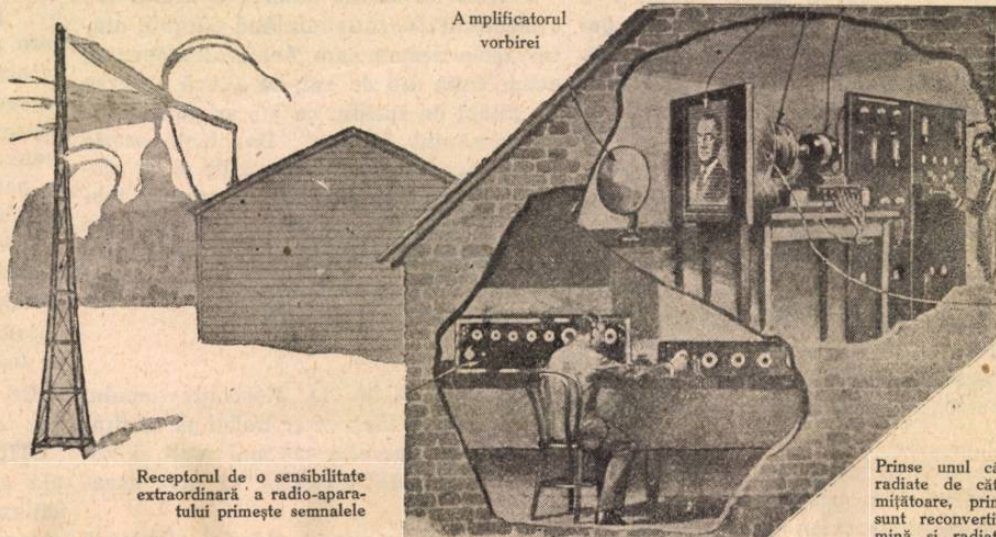
Amplificatorul vorbirii

Manivela de control care adună undele electrice primite

2500 fire de sârmă fac legătura undelor pentru iluminarea tubului

Receptorul de o sensibilitate extraordinară a radio-aparatului primește semnalele

Stațiunea receptoare

Prinse unul câte unul pătrățelele radiate de către stațiunea transmițătoare, prin fluxuri electrice, sunt reconvertite în unde de lumină și radiate pe pânza semitransparentă, după cum e arătat mai sus, reproducând imaginile originale

pătrățelele. Celula foto-electrică „vede” fiecare fragment care a fost luminat și după cum acel fragment a produs lumină sau umbră, aceștia se transformă în radiațiuni electrice. Aceste radiațiuni sunt aruncate în eter, sau transmise pe fir într-o ordine stabilită. La stațiunea de recepție, aceste radiațiuni sunt primite una câte una și retransformate în pătrățele vizibile de lumină prin acțiunea lor asupra unui tub special plin cu un gaz. Cu o precizie extraordinară, aceste semne luminoase își reocupă pozițiile lor relative, cu atâta exactitate încât reconstituiesc o asemănare perfectă, în mozaic, a figurii originale.

Am putea asemui operațiunea cu o acțiune care ar îmbucătăți fața cuiva în 2500 de bucăți, ca să le trimiță apoi în aer și aceste bucăți s'ar readuna, la o oarecare depărtare, ca să formeze din nou o față asemenea aceleia din care au fost tăiate.

Deosebirea între transmisiunea fotografică și televiziunea stă numai în înțeață. Transmiserea unei imagini fotografiate cerea câteva minute, televiziunea însă, care este o transmitere de numeroase imagini, în succesiunea ordonată, nu are nevoie, asemenea cinematografului, decât de o secundă pentru transmiterea a 16 fotografii, una după alta. Prin sistemul inventat, se transmit până la 18 imagini pe secundă. Cu alte cuvinte, de 18 ori pe secundă, cele 2500 de fragmente în care se împarte fața unui om, așezat înaintea receptorului, și peste care cade raza de lumină, transformată în radia-

lula foto-electrică înregistrează variațiuni în lumină și umbră, și le transformă în curenți electrice.

Se înțelege că mișcarea razei de lumină nu se poate vedea cu ochiul nostru, deoarece aparatul se învârtă atât de iute, încât fața întregă este luminată în mai puțin de a 18 partea dintr-o secundă. Rotirea plăcii se face atât de repede, încât fața comediantului ne apare ca scăldată într'un val de lumină. Ochiul electric poate urmări însă fiecare mișcare.

Curentul electric produs de înregistrarea acestui „ochi” e prea mic spre a transforma ceea ce vede în unde electrice. De aceea el trece printr'un tub vid, care să-l amplifice și în care devine de 5 milioane de miliarde de ori mai mare. De aici trec în antena stațiunii 3XN, de unde impulsul electric, mărit, zboară în eter pe spinarea unei unde radio-electrice, sub forma unei „imagini zburătoare” a figurii comediantului în laborator.

Undele radio-electrice, prinse de antenele receptoare, la sute de kilometri dela locul unde s'a produs transmiterea, se refac, în unde luminoase și apar în fața observatorului. Aceasta stă în fața unui cabinet mic, care cuprinde o pânză semi-transparentă de 5 cm. lungime și 8 lățime. Pe această pânză fața comediantului va apărea tot atât de vie ca și când ar fi apărut în persoană, iar vocea sa e auzită prin ajutorul aparatului radiofonic.

Ceea ce se petrece însă, îndărătul micii bucăți de pânză, merită să fie relevat. Ajungând la antena receptoare, radiațiunile imaginii sunt prinse și amplificate, aproape în același chip ca și în cazul recepțiunii radiofonice. După aceea, radiațiunile televiziunii trec printr'un tub, plin cu gaz neon, în care se găsesc doi electrozi. Când prin acești, electrozi trece un curent electric, orice radiațiune, face gazul să se roșească. Unda luminoasă, care se produce, este mai tare sau mai slabă, după cum radiațiunea sosită e mai puternică sau mai domoală. Variațiunea de intensitate a acestei radiațiuni, depinde de variațiunea de intensitate a fragmentului luminos, reflectat de figura comediantului, din stațiunea de transmitere.

Între raza luminii neonice și pânză, se găsește de asemenea o placă perforată, identică cu cea de la stațiunea transmițătoare și care se roșește, cu aceeași înțeață ca și cea dintâi. Prin deschiderile acestei de a doua plăci, fiecare fragment de lumină se reproduce pe pânză, într'un loc precis și într'un anumit timp, așa încât alcătuiește aci, din nou, imaginea originală.

Dacă spectatorii sunt numeroși, pentru ca toți să poată vedea chipul transmis, se mărește pânza, iar tubul cu neon se prelungește și el, îndându-se de mai multe ori, spre a forma un cadru dreptunghiular. Tubul se împarte în 2500 de porțiuni mici, așezate în 50 de linii paralele, fiecare porțiune corespunzând unui fragment al figurii, emis de celula fotoelectrică, din stațiunea transmițătoare.

Fiecare din cele 2500 de secțiuni ale tubului cuprinde câte doi electrozi, cari stau în legătură cu un aparat, care să permită producerea sau oprirea curentului electric. Întregul tablou se găsește montat pe o roată, care se rotește la fel cu placa din stațiunea de transmitere. Pe măsură ce o porțiune din imagine sosește, ea e transmisă exact firului care conduce la secțiunea corespunzătoare pe pânză. Deoarece în acel punct radiațiunea trece prin electrozi, aceștia vor produce o rază de lumină, care se așază în același loc și cu aceeași intensitate, ca și punctul corespunzător de lumină de pe chipul original, care a fost transmis.

De 18 ori pe secundă, fiecare din aceste mici secțiuni strălucesc astfel, pe rând. Succesiunea acestor scipiri de lumină, este atât de repede, încât ochiul omenesc nu le poate deosebi. Observatorul nu le mai vede ca o serie de scânteri deosebite, ci ca o imagine completă. Imaginea

Publicul dorește emoții...

ORICE meserie are riscurile ei, din fericire în general pericolele sunt rare și de natură pur fizică. Actorul de cinematograf însă, care joacă în filmele, așa numite de senzație, își pune adesea viața în pericol și nu trebuie să-și piardă niciodată curajul și stăpânirea de sine, dacă nu vrea să sufere consecințe grave.

O mare parte din publicul de cinematograf, mai ales aceia din orașele mari, iubește filmele care prezintă pe cât e cu putință întâmplări din viață puțin obișnuite, situații care să-ți țină creștii încordați. În această categorie sunt filmele de senzație, în primul rând. La facerea lor se dedică aproape exclusiv, unui regisor, du-

Căzut de pe cal, călărețul s'a oprit de un trunchin de copac, în vreme ce calul gonește nebun, mai departe

aparența că totul trăiește și că nu e nici un truc.

Artiștii specializați în filmele de senzație sunt carlo-aldinia, Harry Piel, Luciano Albertini, Douglas Fairbanks, Rod la Roque, Tom Mix și mulți alții încă. Pe când acești artiști, în cele mai multe cazuri se întrec prin calități exclusiv artistice, există un mare număr de actori, care fără să se fi cultivat din punct de vedere artistic, au să se producă în situațiile cele mai periculoase, însărcinarea lor și rolul lor fiind tocmai de a se expune: Luptă corp la corp, sărituri de pe cal, căderi și multe alte, care trebuie să fie făcute cât se poate de natural pentru a înălța publicul.

Adesea se întâmplă ca pericolul să treacă peste voia regisorului: ca puterea focului bunăoară să necesite o intervenție, care nu era în program și dacă baia de apă rece nu lasă altă urmă decât un guturai, actorul poate să se declare foarte mulțumit.

Reprezentarea nenorocirilor omenesti produce cea mai mare senzație a filmului. Dacă de fapt în acest joc nu se prăpădesc oameni, totuși o catastrofă cu dibăcie înscenată, trebuie să se prezinte astfel, ca și când s'ar petrece lucruri groaznice. Adesea ori asemenea situații critice ies rău și riziul pe care în are artistul trebuie să recunoaștem că face din acțiunea lui, o meserie care nu-i de invidiat.

Între cer și pământ. Cinci minute de groază deasupra prăpastiei

Bărbatul în foc (Pompierul)

pă ce au căpătat suficientă experiență despre senzațiile artistice de circ și de varietate care impresionează mai mult publicul.

Un film bun de senzație, care prezintă acte de bravură, va fi totdeauna de efect, pentru că niciodată nu-și greșesc ținta acțiunile bazate pe tehnica de surprindere pe prezentări fotografice originale și pe un tempo greu de urmărit. Spectatorul, în acest caz, este fascinat și ajunge la aceea stare de încordare pe care o dorește regisorii.

De sigur că cea mai mare însemnătate, în asemenea filme, o au regisorii, cari conduc situațiile de îndrăzneală în așa fel încât să țină în palmă publicul obișnuit al acestor filme, dând

apare, fie direct pe tub, fie pe pânză semi-transparentă.

Sistemul este cam același pe fir ca și prin eter. Succesul depinde în cea mai mare măsură de sincronismul motoarelor, care conduc aparatele, atât la stațiunea de transmitere, cât și la cea de primire. Fără de o precizie perfectă, miile de particule luminoase nu și-ar găsi locul lor, la vreme, și s'ar produce o confuzie de nedescris. Pentru înlesnirea sincronizării, se așază un motor secundar, numit motorul guvernator al motorului principal, în fiecare stațiune.

În televiziunea prin radio, procesul sincronizării se controlează cu ajutorul unor metode diferite, de aceea întrebuițate pentru actuala transmitere a fotografiilor.

Oricât de minunată este această nouă cucerire a științei, trebuie să

observăm că ea e încă departe de desăvârșire. Sunt de invins încă o mulțime de obstacole, mai înainte ca ea să poată fi pusă la dispoziția marelui public. Unul dintre obstacolele, cele mai de seamă, este și faptul că nu se pot transmite imaginile pe pânze prea mari. Observatorii celor dintâi demonstrații au constatat că, deși imaginile erau clare și distincte, pe pânze mici, transmise pe pânze mari, ele își pierdeau mult din claritate și deveneau apoi un simplu joc de lumini. Experimentatorii constată că, mai înainte de a putea transmite chipurile, în sălile de cinematograf, pe pânzele obișnuite ale acestora, va fi nevoie să se ajungă la obținerea a 300 mii de fragmente optice, pe secundă, în loc de 45 mii ca în ziua de azi.

O altă dificultate pentru transmi-

terea imaginilor pe pânzele cinematografice, sau pe scenele de teatru, este și faptul că la transmiterea acestora e nevoie de o intensitate mare luminoasă. Dar și azi intensitatea luminoasă necesară e cu greu suportată de figura artistului. Va fi nevoie deci să se producă celule foto-electrice mai sensibile.

Oricum ar fi, un lucru e sigur, posibilitățile pe care ni le oferă televiziunea nici nu se pot prevedea. Nu putem ghici toate aplicațiunile ei, după cum inventatorii cinematografului n'au putut ghici dramele, care se vor reprezenta pe pânză. La fel cum s'a întâmplat cu radiul, tot astfel televiziunea va îmbogăți omenirea, fără să ne dăm seama că este o invenție minune și va sluji oamenilor, contribuind în mii de chipuri la confortul și fericirea lor.

D. W. S. Gifford, președintele societății americane de telefon și telegraf, privește din New-York, pe ministrul Statelor Unite Hoover, în Washington, cum acesta îi vorbește. Alături de dânsul stă Dr. H. E. Ives sub a cărui îndrumare s'a produs demonstrațiunea din acest articol.

țiuni electrice, sunt transmise prin spațiu și preschimbate apoi din nou în fragmente de lumină. Aceasta înseamnă că de 45 mii de ori pe secundă se produc impulsuri separate. Nu e de mirare deci, că oamenii de știință privau cu neîncredere posibilitatea realizării practice a televiziunii.

Chipul în care s'a rezolvat această problemă, înseamnă un succes al ingeniozității. Presupune că te afli în stațiunea americană 3XN din Whippany (New-York) și asisti la transmiterea prin radio a figurii unui comedian negru. Il vei vedea stând în fața unui cabinet mic, care are trei dintre cele mai de seamă și mai mari celule electrice existente. Îndărătul unei deschideri mici a cabinetului, se găsește instalat un arc voltaic, cu o putere de 500 de lumini. Între aceste izvoare de lumini și fața comediantului, se găsește o placă subțire, perforată de 50 de găuri așezate în spirală, și care încep dela marginea extremă a plăcii.

Se întoarce lumina în dreptul plăcii, iar placa se rotește cu o înțeață mare. În acest fel razele de lumină vor trece din prima deschidere din apropierea marginii plăcii, și vor atinge partea de sus a capului celui care pozează. O a doua rază de lumină, intrând pe altă deschidere, va trece peste figura lui îndată după cea dintâi, va urma apoi a treia, a patra și a.m.d. până ce fața întregă va fi acoperită cu razele de lumină, care alcătuiesc 50 de linii paralele. Se repetă această procedură de mai multe ori, și se produc tot de atâtea, ori succesiuni de imagini. În același timp, ce-

După naufragiu

Conrad Veidt, în „Cabinetul doctorului Caligary”

Cum a iubit și cum a jucat Duse

Din memoriile senzaționale ale d-nei Georgette Leblanc

D-na Georgette Leblanc, cunoscuta tragediană, cântăreață și scriitoare, scrie acum memoriile sale. În prima parte din acestea, pe care le dăm publicității, vorbește despre Duse și tratează despre soarta comună a acestor două femei neasemuite, a căror viață a fost închinată la două altare: al artei și al iubirii.

DÂNȘA moare!... E imposibil să mai trăiască! Dânsa moare! Astfel mă tânguiam eu fără încetare când acum 20 de ani am participat, pentru prima dată, la montarea piesei „Soția lui Claudius”, de Alexandru Dumas-fiu, în teatrul „Du Parc” din Bruxelles, în care Duse juca rolul principal. Paliditatea ei, pasul său ireal, mâinile sale mișcate cu febrilitate, articulațiile ei rigide, de care mâinile atârnavă ca două flori frânte și mai presus de toate, ceva dureros, care izvoră din toată făptura ei: toate acestea mi-au pus un nod în gât și mi-au stors lacrimi.

În acea seară eram întovărășită de o prietenă, care de mulți ani stătea în apropierea Eleonorei Duse și trăia cu dânsa.

În pauză am asaltat-o cu întrebări asupra artei. Mi-a răspuns râzând, că Duse doarme, ca oricare alt om, că mănâncă și trăiește la fel, că adevărat se simte totdeauna puțin obosită, că tușește puțin uneori, dar în realitate nu e de fel bolnavă.

„O vom vizita după reprezentație”, îmi spuse prietenă, „vei vedea ce ființă simplă și minunată este!”

Simplă și minunată: așa mi-o închipuisem! N'a fost ea pe scenă astfel, într-o măsură cum n'a putut fi nici o altă artistă?

În jocul ei ea își dădea viața. Tot astfel, după cum totdeauna apărea, în lumina crudă a rampei fără să se vopsiască și fără nici un fel de artificiu, tot astfel își trăia rolurile sale, cu atâta adevăr, încât între sufletul eroinei și al său propriu nu mai exista nici o distanță. Însă chiar dacă își uita în mod admirabil propria ei individualitate, tot simțai, oricând, o oarecare tristețe, care emana dela dânsa și mă mișca până la lacrimi.

Reprezentarea a fost un triumf. În acea vreme tragedia italiană era foarte cunoscută în Bruxelles și adorată de public. După terminarea-am grăbit îndărătul culiselor, dar o cameristă foarte aspră, ne-a oprit în fața ușii lojei ei: „Nimeni nu poate să intre! D-na Duse e pe jumătate leșinată. Doctorul e la dânsa.”

Prietenă mea era foarte enervată și intra cu toate acestea în lojă. Imediat se înapoie să mă ia și pe mine:

„Intră, vrea să te vadă!”

Cabina era plină de flori. Duse zăcea, cu ochii închiși, cu buzele albe și nemîșcate ca o moartă, întinsă pe divan. Camerista, îngenuchiată lângă dânsa, îi ținea mâna. Doctorul, plecat deasupra ei, îi dădea să miroase un flacon de esențe. Eu am rămas mișcată, în mijlocul cabinei și atunci dânsa deschise pe jumătate ochii și-mi zâmbi:

„Vino, vino... nu-i nimic... te iubesc...”

Am apucat mâna, pe care o ținea în dreptul meu și eram atât de mișcată, încât nu puteam să scot nici o vorbă. Ea spunea încă:

„Te-am așteptat seara la operă”, se ridică apoi din locul său, mă privi de aproape și șopti: „Vreau să stăm de vorbă, despre dumneata... vreau să știu... vino mâine la hotelul meu...”

Am părăsit teatrul, prea mișcată în sufletul meu. Noaptea întreagă m'am gândit la vorbele ei și n'am putut pricepe nimic. Cum străluciau ochii ei, cum tremura vocea ei la vorbele: „Vreau să știu! Ce voia să știe?”

Când am pășit, în seara următoare, în hotelul ei, camerista mi-a

ieșit înainte: „Doamna e în pat. Dar nu-i bolnavă. Vă așteaptă.”

Odaia era întunecată, perdelele trase opriau intrarea soarelui de primăvară. N'am văzut la început decât două brațe, care se întindeau spre mine. Duse m'a sărutat îndelung și apăsător.

„M'am gândit mult la d-ta”, spuse dânsa.

„La mine?”

Eleonora Duse desemnată de G. Leblanc.

„Da, la d-ta și” — ea se opri o clipă și vorbi apoi cu o voce de tot schimbată, scandând fiecare silabă — „și la dragostea d-tale!”

Măinele ei frumoase strânsă pe ale mele și auzi aceeași voce, care mă minunase atât de mult în teatru, vorbind despre dragostea mea! Am început atunci să zăresc, în întuneric, dinții ei luminoși; dar așa fi privit atât de bucurios toată înfățișarea ei. Și ca și când mi-ar fi citit gândurile, dânsa învărti deodată butonul electric.

Înfățișarea pe care o avea atunci trăiește și astăzi limpede în amintirea mea. Nici un singur detaliu nu s'a șters. Văd încă locul patului și al dulapului cu oglindă, care îmi trimitea îndărăt chipul și cum cădea lumina clară pe fruntea dânsa: strălucea în plină tinerețe. Și în vremea aceea, poate să fi fost de vreo 40 de ani. Cosițele ei negre se resfirau în neorânduială pe părul ei, împărțit la mijloc, scipea ca șerpi drăguți, cu reflexe albastre. Era strâns la spate, desgolea fruntea cu totul și cădea în jurul gâtului, pe umeri, în cascade.

Chipul ei, gâtul și mâinile sale, erau toate tăiate din același fildeș obrazul de abea colorat, buzele slab roze. Intregul lux al acestei guri consta în strălucirea minunată a dinților, după cum toată puterea de atracție a acestui chip se datoră ochilor ei arzători. Ochi ca flăcări negre. Puterea febrilă a privirii, care producea o impresie dublă de neapăsare și de revoltă, de implorare și de poruncă, de ceea ce dă orbește și totodată răpește la sine în chip despot și păstrează până la moarte. Singură această privire cum o zăgăvesc aci, lămurăște, mai bine decât orice cuvinte, convorbirea carea urmat.

„Povestește-mi... te rog povestește. Nu există o oarecare asemănare între cele două iubiri al noastre?”

Dar dumneata pari să fii atât de fericită, spovedește-te... voui face și eu tot astfel... dar după dumneata! Am o inimă atât de sălbatică!”

M'am supus. M'a ascultat cu patimă, fără să-și ia ochii dela mine și întrerupând povestirea mea cu exclamații de aprobare sau de des-nădejde, în vreme ce sufletul său

entuziasmat și de acum sfâșiat, se arăta în toată goliciunea sa...

„Da, așa este... E în în mersul firesc al lucrurilor, că doi oameni se unesc pe dată, împotriva gusturilor și părerilor lor. Poate că ai dreptate... Acum ai dreptate... Dar mai târziu?”

„Mai târziu?”

„Da, când bate ceasul desamăgirii! Căci sfârșitul fiecărei iubiri este un lucru neîndoișor. Și această conștiință îngrozitoare este aceea care umbrește cele mai frumoase clipe!”

Deoarece n'am răspuns nimic, dânsa mă mustră:

„Se pare că nu înțelegi, ce înseamnă: sfârșitul dragostei. Crezi d-ta că iubirea poate dura dincolo de marginile omenești, deasupra slăbiciunilor bărbatului? Crezi d-ta oare în fericire?”

„Da, de o mie de ori da! Eu cred instinctiv în fericire, cred într'însa nebunește, fără să știu de ce. Cred de asemenea că tot gândul meu și dintr'o sută de motive...”

Duse își ascunse fața în mâini și exclamă plină de amărăciune:

„Da, d-ta ești în primăvara iubirii, d-ta! Eu însă de acum în vară... și vară”, spuse dânsa cu lacrimi în voce „este foarte aproape de toamnă!... sfârșitul se apropie!...”

Se dete într-o parte și arătă sub pernă: „Aci, iată, aci adun eu toate scrisorile sale, ele îmi vorbesc în visurile mele, ele vor să mă liniștească, să-mi jure credință! Zădărnice! Nu le cred. Nu cred nimic din toate!”

Tulburarea ei și des-nădejdea ei m'au mișcat și am încercat să o liniștesc și s'o încredințez de fericirea pe care o va avea... Dânsul era departe și totuși scria scrisori minun-

Gabriele D'Annunzio

nate, debordând de iubire... Pentru ce să-l bănuiesc fără temei? Dece nu mai credea într'însul?

„Îndoiala d-tale îl întărește și îl doare! D-ta jignești iubirea!”

Dânsa scutură încet capul și mă privi apoi întrebător:

„Poate că n'am dreptate, dar vei vedea mai târziu. Astăzi nu mă crezi. Dar inevitabil se va întâmpla... Din dedicația unei cărți se poate adesea trage concluzii de sfârșit amar.”

Dânsa zîmbi cu o tristețe obosită. „Totul trece. A iubi, înseamnă de acum a nu mai iubi!”

Dar din teamă, ca nu cumva să mă indispuină, adăogă repede:

„Dar totul atârână desigur de caracter. Iată, eu, eu am impresia continuă a unei înfrângeri... Cunoști aceea inscripție de pe ceasurile de soare? ... „Toate ceasurile te înfrâng. Cel din urmă te omoară!” Vai, eu trăiesc veșnic această oră ucigătoare, care ne rănește adânc în inimă!”

„Această e o greșală mare. Dimpotrivă trebuie să creșcă veșnic în victorie!... Femei victorioase ca d-ta nu trebuie să des-nădăjduiască niciodată. Și chiar când ar fi înfrân-te și doborâte în tărână și atunci se pot înălța iarăși și reface cu fericirea sfărâmată, o fericire nouă!”

„Eu nu pot!... Tot ceea ce îmi produce bucurie își are rădăcinile în îndoială și în des-nădejde...”

Dânsa mângâie cu gingășie părul meu, ca o soră mai mare iubitoare și spuse ca încheiere:

„Îți urez toată fericirea. Poate o să ai parte de dânsa mai ușor decât mine, căci ai credință într'însa!”

Eleonora Duse n'a făcut niciodată repetiții

Câteva zile după aceea, mi-a făcut o vizită. Dânsa intra surâzând, uimită și entuziasată la mine.

„Cât de minunat este aici la d-ta! Cu adevărat un oraș al fericirii!” Locuim pe atunci într-o casă

Eleonora Duse

veche, în stil empire, pe aceea piață veche care este cea mai frumoasă podoaă a Bruxellului. În mijlocul acestei piețe, se găsea un mausoleu admirabil, de modă veche, care fusese clădit în onoarea câtorva martiri și împodobit în permanentă cu coroane și flori proaspete. Niciodată nu se auzia aci cel mai mic șgomot. Rar un trecător tăcut.

Casa mea era plină de flori și de lumină, perdele galbene, atârnavă la ferestrele înalte, dădeau iluzia soarelui vecinic. Duse era îmbrăcată în întregime în negru, purta o pelerină falăitoare și un buchet de violete la piept. Ea desfăcu florile, cu un surâs adorabil și mi-le dete în mână. În ziua aceea era veselă, dispusă și vorbi îndată despre iubirea ei. Primele de dimineață o scrisoare. Răse și mă numi draga ei învingătoare. Apoi vorbi despre teatrul, pe care-l iubea mai presus de toate. Mă lămurii cum lucra. Întru acestea își duse mâna la ochi și se concentra:

„Lucrez în odaia mea astfel: îmi alcătuiesc rolul încet în gândul meu. În tăcere și în singurătate personagiul începe să trăiască. Stând într'un scaun, sau culcat în pat cu ochii închiși, îmi construiesc rolul întreg și bucata întreagă. Mai presus de toate, vreau să evit probele. Probeleucid originalitatea actorului, repetițiile nimicesc orice sensibilitate. Când partenerul meu nu poate să izbutească fără mine, sunt gata să vin pe scenă și să-i dau replicile mele, dar nu fac repetiții! Nu fac niciodată repetiții! Cum se pot face oare repetiții!”

În acest punct nu eram de părerea ei. Am încercat să dovedesc, că după mine, probele nu sunt un lucru mecanic și că întrebunțez tot energie în fața mui scaun gol ca și în fața unui ocupat. Dânsa mă privi și oftă tristă:

„Cât de tânără și de puternică ești. Poți asta?”

M'am întrebat mirată, pentru ce vorbește astfel, căci nu avea nici o sbărcitură pe fața ei albă, nici un fir alb în întunericul părului ei. Mai târziu am aflat, cât de tare se temea de bătrânețe. Chiar atunci, când îmi apărui în întreaga ei frumusețe, se îngrijora, cu gândul la dragostea ei, că nu mai era un copil de 20 de ani.

Un mediu?

După această convorbire asupra artei actorilor, am ajuns la convingerea, că Duse era în oarecare măsură un mediu.

Viața psihică intensă, care e trează în oricare artist, era cu mult mai dezvoltată la dânsa, decât la alții. Toate părerile ei despre felul de lucru, chipul în care se identifica rolului, cum îl prelucra numai în singurătate și în gând, groaza ei de probe, care te sustrag ficei de necunoscut, care pot fi întrerupte brusc și astfel o puteau scoate din starea ei de mediu: toate acestea dovedesc, că dânsa se pătrundea astfel de personalitatea rolului ei, încât trăia ceea ce profetesele numesc „a doua viață”. Și probabil mă pătrunsesem de această stare deosebită, atunci când exclamasem în teatru:

„Ea moare!... Doamne, ea o să moară!”

Și sănătatea ei totdeauna debilă, imposibilitatea pentru dânsa de a juca mai mult de trei ori pe săptămână, crizele ei nervoase, după fiecare reprezentație: toate acestea îmi dovediră, că nu mă înșelam. Merg chiar mai departe și susțin, că pentru acest organism hipersensibil, orice fel de grimare pe scenă ar fi fost o tortură și o cădere brutală în viața reală, în clipa în care dânsa cu adevărat nu mai era ea însăși. Odată mi-a explicat referitor la toaletele ei de teatru:

„Eu hotărâsc cum să fie toaletele la început de tot, înainte de a studia rolul, pentru ca apoi să nu mai trebuiască să mă gândesc la dânsa.”

Și de aceea mi se pare că Duse nu și-a modificat, în nici un rol, eul ei adevărat. Aceasta e și motivul pentru car dânsa, în ultimile reprezentațiuni, a dat pilda unei artiste care în mod neobișnuit, nu se dă înapoi, să joace, cu părul alb și cu obrazul decolorat și negrimat, rolurile unei femei tinere îndrăgostite. Ca întotdeauna mai înainte, tot astfel a apărut ea neschimbată până la sfârșit și a triumfat vecinic, fără cel mai mic ajutor fizic: numai pentru că dânsa purta în ea, sufletul omului pe care-l întruhipa. Dânsa era de fapt o alta, și pentru ca minunea să fie și mai mare, ea își părăsia încetul cu încetul personalitatea ei proprie, părăsia ocupațiunile ei, se despărția cu totul de viață. Și când cineva ar fi silit-o, în mijlocul unei reprezentațiuni, deodată să iasă din visul ei, eu cred, că s'ar fi îmbolnăvit greu, ca o somnambulă, care e trezită pe neașteptate.

Întâlnirea cu Maeterlinck

Mult mai târziu, mi-a fost dat, pe un alt teren, să constat adevărul concepțiilor mele.

Pe atunci se găsea Duse la Paris și avea dorința ferbinte, să cunoască pe Maeterlinck, a cărui operă o admira. În acel timp însă poetul era ocupat foarte mult cu el singur și de altminteri nici nu era un prieten prea mare al teatrului și nu văzuse niciodată jucând pe marea tragediană. Deci pentru ce s'o viziteze?

Am izbutit însă, cu toate acestea, să-l conving să mă întovărășiască în hotelul „Palais d'Orsay”, în care locuia Duse.

Am găsit-o într-o odaie mare, tapetată cu mătăsă galbenă. Numai cele două ferestre mari împrumutau acesteia puțină frumusețe, căci în cadrul lor se cuprindea Sena, Luvrul și copacii aurii de toamnă.

Dela una dintre aceste ferestre vine spre noi silueta ei sveltă, ea mulțumește poetului și râde. Dar cât de palid și des-nădăjduit este acest răs! Un fior interior strânge inimile noastre. Conversația lăncezește neplăcut. Duse vorbește de Pelloas și de celelalte cărți ale poetului. Dânsul urăște convorbirile literare și d'abia răspunde. Iar eu observ această femeie sărmană, tristă, care s'a învelit în văluri cenușii, prin care pielea de fildeș întunecat, se strevede; ochii ei sunt fără strălucire, în părul ei negru se amestecă fire albe, și eu n'o mai recunosc. Au trecut zece ani între timp, dar pentru dânsa se pare că vremea s'a socotit îndoit.

Dansa simte că Maeterlinck se plictisește și desface încet mâinile împreunate, care strângeau genunchii. Cât de ofilită pare dansa. Mă privește și se ridică deodată, ca și cum ar vrea să scape de o apăsare. „Vreau să spun servitoarei să ne dea ceaiul!”

Cu aceste cuvinte dansa plecă. Maeterlinck se întoarce către mine necăjit:

„Pentru ce această stingherire zadarnică... Nu avem să ne spunem nimic... Cum se poate socoti această femeie frumoasă!”

Zadarnic încerc să-l încânt:

„Astăzi e cu totul schimbată... Nu știu ce se petrece cu ea...”

Când se înapoiază, îi iau mâinile într'ale mele, încerc să îndrept atenția ei asupra unui lucru. Îi pun o mie de întrebări asupra teatrului. Desamăgirea lui Maeterlinck mă contrariază... eu știu, că în această femeie doarme o ființă plină de un magnetism rar, și vreau să trezesc această ființă.

Și o oră mai târziu totul s'a schimbat: dispoziția proastă s'a sters, între poet și tradegiană domnește o intimitate sinceră. S'a așezat încrezătoare pe marginea patului, acoperit cu un baldachin galben, și istorisește acum povești de călătorie. Femeia, care ne primise la început, a dispărut cu totul. În față avem iarăși aceeași creatură plină de farmec și de grație ca acum zece ani, și Maeterlinck e ferecat.

Și la ora despărțirii, părăsim cu părere de rău una dintre femeile cele mai încântătoare pe care am întâlnit-o vreodată, în viață. Pe stradă Maeterlinck îmi spune îndată:

„Nu mi-ai fi închipuit niciodată că un om se poate schimba astfel, în câteva minute!... Când am venit era o femeie bătrână! Și acum pare așa, ca și când ar fi de 25 de ani!”

Fenomenul psihic se produce: în focul convorbirii tinerețea, frumusețea și puterea de viață a Eleonorei Duse se treziseră.

Comparație cu Sarah Bernhardt

La moartea marei tragediane italiene am luat încă odată să citesc „Focul”, romanul marelui ei prieten și speram, să regăsesc, ca într'un mormânt străveziu, iubirea moartă a acestor doi oameni. Dar cu excepția câtorva strigăte de iubire adevărate, prinse de poet, îmi fu greu să recunosc pe adevărații eroi ai romanului, sub atâta povară artistică. Cât de învechită, sentimentală și plicticoasă îmi păru mie această operă! Nu se puteau regăsi nicăieri darurile minunate, care fac din D'Annunzio un poet atât de extraordinar. Iubita pătimase, care-și oferă inima goală și caută puțină sinceritate, ca să-și răcescă această inimă ferbinte, nu se putea vedea. Și nu se mai înțelege astăzi cum de apariția acestei cărți romantice a putut produce un scandal atât de mare, în lume... numai la sfârșitul cărții, unele pasagii, m'au făcut să aud cum artista povesteste poetului ei primele debuturi ale vieții.

Din aceste relatări se vede nelindoi, că Eleonora Duse trebuie așezată într-o categorie cu totul deosebită de artiști, pentru care arta înseamnă ceva supranatural. Este deosebit de interesant de citit ce a simțit, când, ca fetiță mică, a jucat cu părinții ei, cari de asemenea au fost amândoi actori, pe o mică scenă de provincie:

„În urechi îmi sună versurile, ca o voce care nu-mi aparține; se des-teaptă în mine o voință străină, al cărei stăpân nu sunt eu, care însă, oricât m'aș împotrivi, mă silește să fac pași și gesturi, pe care le poruncesc... Suferințele vieții străine nu se mai trezesc din mușchii feții mele. Aceasta a fost masca, care a început să trăiască în mine... Am deschis ochii mari, aveam o senzație deosebită de frig în rădăcina părului și mi se părea imposibil ca să revin în simțiri... După reprezentarea de teatru, mama mea m'a silit să mănânc, cu vorbe pe care nu-mai dansa știa să le spună. I-am răspuns: „Așteaptă, așteaptă!” dar n'am putut decât să beau o înghiți-

tură de apă. Ore neasemuite, când crezi că trupul se frânge în două, spre a lăsa sufletul să iasă, până la cele din urmă margini ale vieții. Cei dintâi pași ai artei i-am făcut cu un simțământ de frică, de obo-seală, cu febră și des-gust, în timp ce sentimentalitatea mea îmi veni în mod plastic. Aveam o cerință, aproape fizică, către aceasta.”

Maurice Maeterlinck

Mai departe, dansa povestește, cum i-a fost imposibil să mănânce și apoi, spre a face plăcere mamei, a luat o bucată de pâine cu dansa, pe care însă n'a mâncat-o decât a doua zi dimineața, pe când alerga ca o pasăre sălbatică prin câmpii și peste dealuri.

Acăsta e cazul tipic al unui mediu, care nu mai găsește calea către viața adevărată, din poezie, până în ziua următoare, când soarele senin strică farmecul și natura își reia drepturile ei.

Dar pildă rară pentru acest organism, dăruit cu talent, oferă povestirea reprezentației lui „Romeo și Julietta”, la Verona. În acea seară, în arena Veronei, Duse a sârbătorit, la 18 ani primul ei triumf. După reprezentație dansa exclamă mereu, înfulețită și fericită: „Am fost Julia! Sunt Julia!” Alergă nebună prin oraș și cerea să moară. Ba chiar voi să se arunce de pe un pod în apă, când mama o găsi acolo. Hohotind de plâns Eleonora se aruncă în brațele acesteia și voi să strige: „Cât de binz mamă! Acum putem sări amândouă îmbrățișate în apă!” dar nu îndrăzni s'o facă.

În această atmosferă a iubitorilor din Verona, unde fata plină de înfulețire rătăci pe strade și căută mormântul eroinei, a primit artista simțiminte turburătoare care i-au dat pentru a doua oară conștiința măreției ei tragice.

Sarah Bernhardt

Ce deosebire între extazul artistic obișnuit și această natură de mediu a lui Duse! Se poate lămuri această deosebire cu două nume: deoparte Sarah Bernhardt, de altă parte Eleonora Duse. Aceste două artiste mari sunt tipurile a două naturi artistice, cu totul deosebite.

Două exemple:

La 75 de ani Sarah Bernhardt, juca încă, în mod regulat și continuu, deși nu avea decât un picior, o durere vecinică, chinuitoare, în rinichi și trebuia să lupte, cu o putere de voință nesfârșită, împotriva tuturor neajunsurilor bătrâneții: Aceasta este o minune a artei, tot

atât de mare ca și minunea unei iubiri puternice: o reînnoire durabilă și o trezire a energiei artistice.

Aceasta este o dăruire vecinică, care totodată și ia. O schimbare de forțe neconvenite, între public și artist, care în mod reciproc se susțin și se întăresc.

Cât de deosebit ne apare însă Duse, care și când avea 30 de ani nu mai era în stare să dea decât 3 reprezentații pe săptămână! O mai văd încă, în gând, întinsă în patul său: ea nu se plânge de nimic, nu are altă durere decât cea sufletească, aceea a iubirii. Toate forțele, cari de altfel stau la dispoziția artistului și-l fac neobosit, acestea aruncă pe Duse la picioarele iubitorilor.

Nu boala, ci finețea prea mare a organismului ei, a oprit-o pe Duse să apară pe scenă, mai des.

O altă pildă o oferă marea Rachel, care era o sănătate atât de subredă și delicată, încât tatăl și mama ei, când trebuiau să umble cu o căruță, nopți întregi, dela un oraș la altul, totdeauna erau îngrijorați de sănătatea ei. Dar pe scenă ea a regăsit deodată o energie uriașă, pe care de fapt nu avea în trupul ei.

Aceasta ne amintește problema interesantă a „existenței reale a artistului pe scenă”.

Nu este arta mai presus de toate o exaltare a vieții? Astfel o definesc unii. Cum s'ar putea cere să se pună laolaltă „viața reală” și „exaltarea”?

De bună seamă o viață reală absolută este imposibilă pe scenă, căci chiar o femeie-mediu, cum era Duse, are nevoie de oarecare automatism, care o silește să treacă de marginile rolului ei.

După părerea mea, nu se poate vorbi pe scenă nici de realism nici de minciună. Artă ne transportă într-o stare, care stă în afara de legile înguste omenești.

Mint eu oare, când ridic brațul meu cu grație, sau sunt adevărată când îl smucesc brutal? Întrebări copilărești pentru un artist, care pur și simplu trăiește și acționează pe scenă, plin de o putere dinamică, condusă de legile ei proprii.

Adevărul stă numai în calitățile vieții psihice a actorului și în această privință mi-se pare că puterea Sarah-ului, în iubirea ei, stătea în artă, pe când aceea a Eleonorei Duse trebuie privită ca patologică. De aci provine debilitatea ei fizică, disprețul ei relativ față de frumusețea exterioară și impresia neobișnuită, pe care o făcea asupra publicului. Prin aceasta se explică existența ei supersensibilă și desna-dejdile ei sentimentale față de realitatea crudă. În sfârșit prin aceasta se explică măreția ei în joc, durerea adâncă bolnăvicioasă, care trăia într'însa (fie că era singură sau pe scenă) și negarea „minunei artei” care a înfulețit pe Sarah până la ultima ei suflare.

Dar se va spune: minunea artei, nu este aceasta o minune artistică? Nu, este minunea adevărului transpus, a vieții înălțate, a supra-omeneșului, cu un cuvânt: arta!

Se poate că publicul preferă viața omenească negrimată: și aci se pot așeza față în față cele două tipuri.

Sarah era tipul artei, Eleonora o ființă neobicinuită.

Georgette Leblanc

HAZURI

MOTIVE

— Ce ți-a venit să te însori și de ce ai luat pe fata cea mică a familiei Ionescu?

— M'am însurat, pentru că fata avea bani și am luat pe cea mai mică, pentru că din două rele alegi totdeauna pe cel mai mic.

PACAT CĂ NU S'A GÂNDIT...

— Noi nu ne-am certat în căsnicie, decât o singură dată. Am sădit atunci un pom și uite acum ce mare e!

— Ți-îi-i! Ce nu m'am gândit și eu la asta! Aveam până acuma pădure întregă.

DEFINIȚIE

Tată ce este un parazit?

Tata: „Un parazit este unul care trece printr-o ușă turnantă, fără ca el să împingă.”

Rubrica Cititorilor

Începând cu numărul de față deschidem coloanele revistei noastre pentru cititori. În această rubrică nouă cititorii vor putea comunica între dânsii chestiuni de interes general. Inițierea acestei rubrici, a devenit pentru noi o necesitate față cu avalanșa de scrisori pe care o primim la redacție. Suntem siguri că marele public va aprecia străduințele pe care le depunem spre a satisface toate dorințele.

Articolul „Oportunitatea” din revista noastră și aparatul d-lui Ștefan Schramco-Constanța

Am citit cu mult interes articolul foarte educativ OPORTUNITATEA, prin care arătați cum fiecare are posibilitatea de a deveni folositor și altora. Ar fi de dorit ca tot tineretul să urmeze îndrumările acestui articol, în special cei cu stare care să-și folosească timpul și avuții lor, pe lucruri mai de laudă și să nu-și consume energia în desfrâu sau în viață destrăbălată, așa ca să nu fie folositor cătuș de puțin societății și să-și vatăme lor singuri, sănătatea.

Omul n'are nevoie să fie născut

geniu ca să poată ajunge prin muncă, răbdare și dragoste de a deveni ceva mai mult ca semenul său. Căile spre această țintă sunt multe și omul e dator să-și aleagă pe acel pe care-l găsește mai apropiat de capacitatea lui intelectuală, căci omul poate duce la bun sfârșit ori și ce, dacă are suficientă răbdare, căci o idee atrage alta mai bună după sine. Toate acestea le spun din proprie experiență. Sunt omul cărui îi place să vorbească puțin, dar în schimb meditez mult și asta mi-a folosit enorm.

După cum puteți vedea din alăturatul instantaneu, am izbutit după o lungă răbdare și experiență, de trei ani să înlocuiesc forța motrică, cu forța umană, la un aparat nautic. S'au făcut în străinătate multe aparate similare, care se experimentează și astăzi, dar fără să se fi izbutit a produce ceva utilizabil și practic, pentru că sau nu s'a realizat o viteză suficientă, sau s'a reușit de a face un aparat care să poată merge împotriva apei.

Dacă eu am izbutit să obțin zece, kilometri pe oră, împotriva valurilor, pe mare, cu aparatul meu, se datorește aceasta ingenioasei construcții a mecanismului, care nu funcționează prin pedalare rotativă, ca

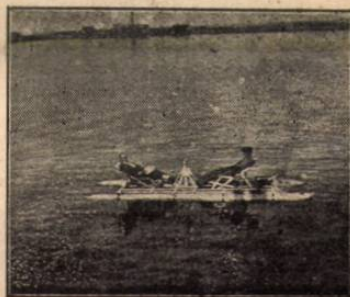
la bicicletă, ci prin pedalare alternativă.

Spre a pricepe mai bine modul de funcționare al aparatului, îmi îngădui să-l descriu amănunțit:

Aparatul se compune din două tuburi cu vid, împărțite fiecare în zece camere separate, ca în caz când unul dintre tuburi s'ar găuri, apa să nu poată pătrunde decât în camera în care s'a produs spărtura, lucru care s'ar putea produce în urma vreunei ciocniri. Pe aceste tuburi se montează un cadru, fie de lemn, fie de metal pe care se atașează două scaune cu spătar, în care să poată sta comod persoanele care călătoresc. Acestea trebuie să așeze în mod alternativ, pe două pedale. Pedalele sunt aplicate în mijlocul aparatului și sunt legate printr'un cablu de oțel de două brațe dințate, cari la rândul lor pun în mișcare întregul mecanism cu elicea din apă. Aceasta la o pedalare potrivită, poate face până la o mie de ture pe minut.

Aparatul e prevăzut cu o cârmă, și o apărătoare de soare mobilă și demontabilă. De asemenea are o lopată, ca în caz de defectare a mecanismului, aparatul să poată fi adus la țarm.

Orice pericol de innec este exclus, deoarece construcția aparatului e astfel încât nici valurile, nici omul cu voința lui nu o poate răsturna, stând pe dânsul.

Aparatul cântărește 42 kgr., și prin perfecționare, ar putea realiza o viteză de cel puțin 15 km. pe oră.

Am cheltuit mult până am adus la desăvârșire acest aparat și actualmente sunt în căutarea unui asociat sau eventual a unui amator care să-mi cumpere brevetul.

Ștefan Schramco

constructor de fier

str. Călugăreni 22. — Constanța.

Scrisoarea unui învățător

Foaia Dvs. ilustrată „Realitatea”, a produs adâncă mulțumire în sufletele cititorilor, atât prin fotografiile admirabile cât și prin preceptele pentru viață și cunoștințele din lumea întreagă.

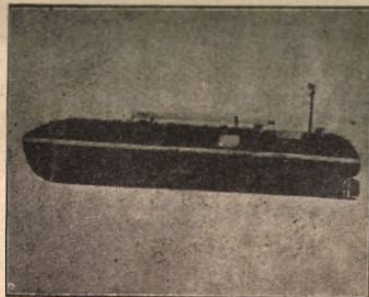
Vă rugăm să fie abonați următorii pe timp de 6 luni: 1. Constantin Bețșor, învățător com. Cuhnești, județul Bălți. 2. Vladimir Ivanov, seminarist, Seminarul Ediniți, județul Hotin. 3. George Ciobanu, com. Ră-

cani satul Copăceanca, jud. Bălți. 4. Elisabeta Nazarcu, învățătoare satul Chiurt, com. Șofrâncani, jud. Bălți. 5. Iulita Paraschivoi, învățat. satul Chiurt, com. Șofrâncani, j. Bălți. 6. Volusciuc Mihail, satul Chiurt, com. Șofrâncani, jud. Bălți. 7. Curteanu Alexandru, satul Chiurt, c. Șofrâncani, jud. Bălți. 8. Ioan Damian, învățător satul Stolniceni, com. Șofrâncani jud. Bălți. 9. Mihail Damian, director al școlii din Chiurt.

Vă mulțumesc

M. Damian

Invenția unui plutonier român

Fotografia de mai sus, ne-a fost trimisă de un d. plutonier în armata română și reprezintă schița unei șalupe pe care a inventat-o.

Inventatorul ne dă detalii că pe bordul șalupei, care poate funcționa cu și fără motor, se poate încălca 6—8 tone (adică 32 de pasageri, un pilot, combustibil și alimente pentru 8 zile). Șalupea poate continua drumul pe orice furtună. Orice înclinare și chiar răsturnare cu coverta în jos nu periclitează viața pasagerilor și nici nu produce vre-un accident. Toate manevrele se execută de un singur pilot.

Inventatorul vrea să-și pună invenția sa în valoare și e dispus să conducă lucrările de efectuare și punere ei în valoare.

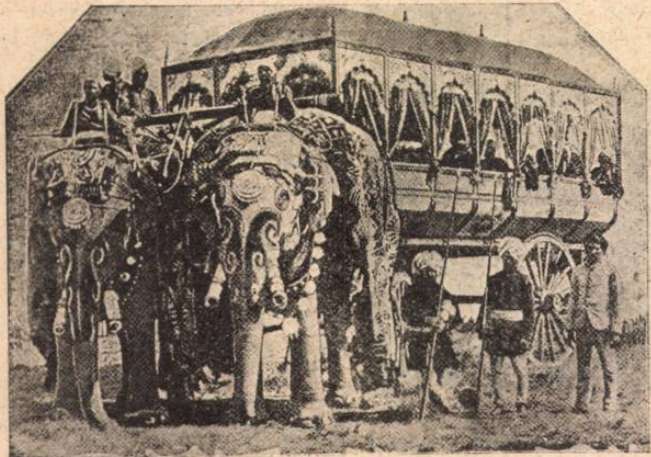
Modernismul European este disprețuit de India fastuoasă

DINTRE națiunile răsăritene indiene, mai mult decât alții, sunt hotărâți să reziste progreselor mașinismului și stăruiesc în metodele vechi. Este adevărat că a pătruns și în India, mai ales în orașele mari, lumina electrică, telefonul, automobilele, fonografele și chiar telefonul fără fir, dar acestea în măsura dorită de europeni, după nevoile lor. Indigenii din India și mai ales aristocrații, disprețuiesc aceste mijloace.

Ca pretutindeni și în India, există capitaliști, cari au avari atât de mari încât și-ar putea îngădui luxul celor mai frumoase automobile din lume, dar aceștia, când vor să călătorească, se slujesc de mijloace de locomotie atât de fastuoase, încât automobilul rămâne de tot în urmă. Este adevărat că un auto-

ciule. Dacă în Europa, în America și în multe părți ale lumii, cei bogați și cei săraci sunt îmbrăcați cam la fel, în India, la fiecare zece pași, întâlnești oameni îmbrăcați deosebit unul de altul. Mahomedanul de vază, umblă îmbrăcat în vestimentele sale largi, care ar putea înveli cinci oameni; funcționarii guvernului Bengaléz poartă un vestmânt asemănător rochiei femeiești, numită dhoti; comercianții își încrețesc părul, după cum făceau evreii din antichitate; cerșetorii își ung trupul cu nămol. Pe unii îi vezi purtând cămăși numai până la mijloc, lăsând pantecele gol, alții își arată o parte sau alta a trupului, învelindu-se în chipuri diferite.

Alături de această impestrițare de vestimente, se ridică templele și

Trăsura Maharadjahului din Rowah Darbar

mobil merge mai iute ca un elefant, dar aristocratul indian își spune: „La ce se mă grăbesc?”

Maharajahul din Rowah Darbar are o trăsura minunată, mai mare decât un vagon de tren, sculptată și împodobită de cei mai iscusiți artiști, de o frumusețe neîntrecută și trasă de 2 elefanți mari, înhamăți cu aur și argint și împodobiți cu perle și pietre nestimate. În zilele de sărbătoare, când Maharajahul iese la plimbare, trăsura sa este înconjurată de un număr mare de soldați și de servi, de oameni de casă, cari curăț străzile, pe care urmează să treacă puternicul stăpânitor.

Dintre trăsurile indiene, de bună seamă cele mai mari și cele mai frumoase sunt trăsurile „Jaganath”, acoperite cu palmieri. În zilele de sărbătoare aceste trăsuri sunt trase de o mie dintre credincioșii stăpânului, cari socot drept un privilegiu faptul de a li-se îngădui să se înhame la aceste căruțe pe care le trag prin străzile principale, în aclamațiile frenetice ale mulțimii.

Nici în ce privește îmbrăcămintea, indienii nu vor să cedeze. Ei stăruie în portul lor național, după cum stăruie în obiceiurile lor so-

mormintele splendide, ale acestui popor numeros. Nimic nu se poate asemui cu minunatul templu al lui Taj-Mahal, marele inspirat al indienilor. Ridicat lângă fortul Agra, pe malul râului Jumna, în acest templu se adună odinioară toată averea Indiei și a Persiei. Vrednic de menționat este și palatul lui Jahan Sah, clădit în Delhi și ai cărui pereți sunt numai din marmură, albă, sau galbenă, adusă din minele sfinte ale Rajuputaniei. Acest palat are o boltă din aur și argint și zidurile sale sunt sculptate în înflorituri artistice.

Se înțelege că există oarecare disonanță între factura vehiculului modern, automobilul și aceste temple și monumente admirabile. La fel există disonanță între fluerul sirenelor și rugăciunea pioasă a mahomedanilor.

Fără îndoială că și India, curând, ca toate celelalte țări de pe glob, va fi, în cele din urmă, „automatizată” sau „mașinizată”, dar aceasta nu se va putea face atâta vreme cât rajahii vor dispune de averile imense pe care le au azi, atâta vreme cât puternicii Indiei vor ține la tradițiile lor și vor prefera fastul lor barbar, confortului și vitezei moderne.

GA ACASĂ

Un negru, tânăr, a stărnit o enormă senzație, la Paris, zilele trecute, plimbându-se pe Bulevardul Montmartre, gol ca Adam. Dus la Poliție, negrul a declarat, prin tălmăci, că aparține, unui batalion de africani. În fața autorităților militare, întrebare de ce se plimbă gol pe stradă, negrul a scos dindărul urechii un bileț, prin care: „soldatul Gun-Tint este învoit pe o zi, având dreptul să umble în hainele sale civile.” Soldatul a urmat indicațiunile permisului.

D-l Pungă, un alt îmbogățit de r..., a făcut de curând o călătorie de zece zile pe coastele Africii. Întors acasă, un grup de prieteni au venit să-l vadă și l-au rugat să le povestească ce minunății a văzut pe acolo și ce descoperiri a făcut. Foarte bucuros că poate să-și arate cunoștințele, Pungă, începu:

— Dragii mei! Pe apă am mers numai cu vaporul, un vapor foarte mare. Africa e o țară atât de mare că n-o poți cuprinde cu ochii. Soarele și luna de acolo sunt tot așa de mari ca soarele și luna dela noi, numai că soarele acela din Africa arde așa de tare că toți oamenii se rumenesc și se fac negri ca măslinile. Din cauza asta mi-a fost teamă să mă mai dau jos depe vaporul care plutea ca o pană pe apa mării. Dar ceiace e mai extraordinar e că am suportat o căldură de 300 grade!

— Dar cum e posibil una ca asta, d-le Pungă? întrebă un prieten de-abea ținându-se de răs.

— Foarte posibil dragă: în zece zile, câte 30 grade pe zi, nu fac tot mai 300 grade, în total?

NU SE POATE

— E o adevărată minune, Stai comod în fotoliu, fumezi pipa și ascultă prin radio știrile din lumea întreagă. Eu cred că, încetul cu încetul, ziarele o să fie înlocuite de radio.

— Asta-i imposibil!

— Dece?

— Cu radio nu se pot împacheta lucrurile.

INTREBARE POTRIVITĂ

„Călătoria mea prin Africa a fost bogată în aventuri. Odată, pe când poposiserăm în stepă, am auzit un sgomot neobișnuit. Am tras un glonte de pușcă, la întâmplare, în întuneric și când ne-am uitat mai aproape, un leu zăcea — mort.”

O voce din auditoriu: „De câtă vreme era oare mort acolo?”

RAȚIUNEA LUCRURILOR

— Atunci te minunezi așa tare, că trenul are totdeauna câteva ceasuri întârziere? Dar ce crezi dumniata, pentru ce s-au făcut săli de așteptare?

— Păi, par'că 'n luna trecută îți lipsa piciorul drept?

— Adevărat, conștiță dragă, dar trebuie să folosesc și cealaltă ghiață!...

ORCHESTRA UNUI OM

UN OM SINGUR, CARE CÂNTĂ DEODATĂ DIN 22 DE INSTRUMENTE

ACEST lucru, e dela sine înțeles că se petrece în America, țara tuturor invențiilor originale. În această țară există și bani și libertate, și aceste sunt condițiunile pentru ca să se poată pune în aplicare gândurile cele mai năstrușnice.

Într'un congres ținut mai zilele trecute în Atlanta (Georgia); d. S. L. Norris din Dalton s'a produs cu o orchestră, pe care inventatorul o numește „orchestra unui singur om” și care este un aparat cu 22 de instrumente.

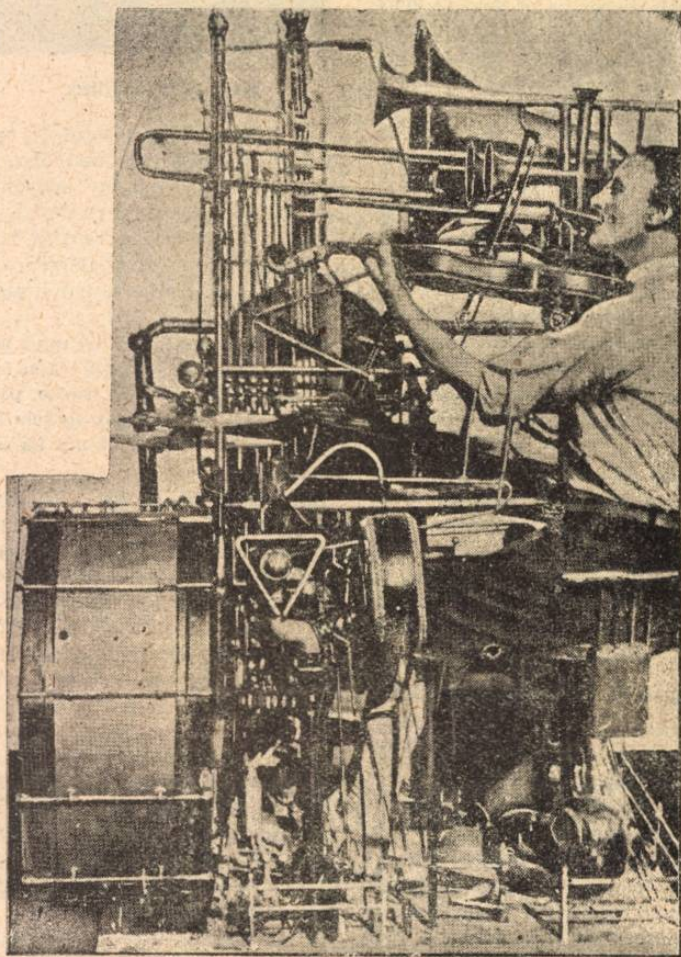
D. Norris a lucrat timp de 2 luni de zile la construcția acestei orchestre și opăra sa a surprins pe toată lumea. Aparatul său a demonstrat că este cu puțință să se cânte deodată cu vioara, chitara, clarinetul și un instrument, care înlocuiește contrabasul.

tat până acum. Ea conține sute de părți, luate din mecanismele locomotivelor și automobilelor.

Cel dintâi concert, dat de către inventator, care totodată este și muzician și mecanic, a avut un succes enorm. Spre a pune aparatul în funcțiune, muzicantul înnebunțează, în același timp, gura, mâinile, picioarele și genunchii. Mașina are un amplificator și o surdina, care să împiedece toate sunetele în afară de cel al instrumentului. Sunetele pe care le produce sunt perfect clare și muzicale.

Nu e probabil ca invențiunea d-lui Norris să ia un avânt prea mare, deoarece foarte puțini muzicanți vor fi în stare să învețe năruirea acestei orchestre extraordinare.

Inventatorul se străduiește acum

De 7 ani d-l Norris e preocupat de ideea unei orchestre, care să nu necesite decât un singur om. Această orchestră, nu este instrumentul de jazzband obișnuit, ci într'adevăr întovărășirea de instrumente, care alcătuiesc orchestrele cunoscute. Noua mașină perfecționată, întrece toate cele similare, câte s'au inven-

să găsiască mijlocul de a pune aparatul său în funcțiune prin electricitate așa încât să nu mai fie nevoie de ajutorul omului. Dacă va reuși, atunci noua orchestră va revoluționa lumea muzicală, căci va putea fi utilizată oricând și de oricine, în primul rând la teatre și la cinematografe.

Teatru-Muzică-Artă

Teatrul Național din Cluj

Măine seară Teatrul Național și Opera Română din Cluj, își deschid larg porțile începând desfășurarea unei noi activități teatrale, sub imboldul unui vechiu și energic om de teatru, d. Victor Eftimiu.

Fără îndoială că această stagiune nouă, înseamnă pentru Clujenii lipsiți de senzații, un mare eveniment și toți iubitorii de artă românească, așteaptă cu înfiorare deschiderea.

Ca unii ce cunoaștem puterea de voință a d-lui Eftimiu, cât și marile sale merite artistice, suntem siguri că în curând vorbele spuse la Timișoara „N'am venit să fac politică, ci operă culturală”, vor fi traduse în fapt, spre satisfacția spectatorilor dornici de artă adevărată și în profida neîncredătorilor.

De cum a venit d. Eftimiu, ce-și asumase greaua sarcină de a schimba din temelii rosturile cuibărite pe aci, a luat o sumă de măsuri, cari în istoria teatrului românesc de după război, vor fi înscrise cu laudă, și vor trebui să-i preamărească numele.

Dacă înprospătarea trupei cu o sumă de elemente noi, constituia o necesitate pentru executarea noului program, dacă aducerea unor directori de scenă consumați, însemna acoperirea unui gol adânc simțit de actor și spectator, dacă îmbunătățirea soartei materiale a artiștilor, alcătuia un act de umanitate și dreptate, în schimb reglementarea trupelor minoritare și desrobirea teatrelor din principalele orașe ale Ardealului, însemnează un mare pas, făcut spre mai binele neamului românesc!

Minoritarii, au pornit o vijelioasă campanie de presă împotriva d-lui Eftimiu, dar aceste atacuri cu cât sunt mai îndârjite, cu atât mai mult dovedesc că măsurile directorului general dela Cluj, sânt în folosul românismului.

Nu ne miră pornirea minoritarilor, pe noi, care-i cunoaștem. La ei plângerile au devenit obișnuință. Îi rugăm însă să-și amintească numai că sub regimul lor, românii de aici, n'aveau nici o trupă de teatru, iar ei aveau atâtea, că orice manifestare a sufletului românesc era strivită cu cruzime, în vreme ce lor le sunt toate îngăduite.

Oare nici azi, când printr'un act de netăgăduită dreptate istorică ni s'a redat ceiace era al nostru, să nu avem dreptul de a ne desfășura necesitățile vitale ale neamului românesc?! Oare și azi se mai cred în drept să ne oprească?!

D-lor minoritari le recomandăm să privească obiectiv trecutul și suntem siguri, că atunci vor ști să prețuiască cinstit prezentul!

În locul defăimărilor și vâetelor nejustificate, ar fi mai nimerit să întindă o mână prietenească și loială d-lui Eftimiu, care le-a oferit atât de bine voitor cel mai larg și neprecupețit sprijin, și să pornească la drum cu gândul unei munci așezate și rodnice, spre binele și înălțarea conlocuitorilor noștri, pe care noi, o mărturisim cinstit, îi dorim cât mai superiorizați, fiindcă suntem siguri că atunci vor ști să ne înțeleagă mărinimia. Dp.

Teatrul la Craiova

Arzând vechea clădire a Teatrului Național din capitala Banilor, Direcțiunea a angajat imediat sala cinematografului Modern, amenajând-o pentru spectacolele de dramă și comedie, ale acestei stagiuni. Deschiderea se va face la 1 Noembrie a. c. cu „Trandafirii Roșii” poemul d-lui Zaharia Bărsan, piesa care de altfel și în anul 1919, sub direcțiunea regretatului Director Olteanu, a mai fost jucată la Craiova. Azi poemului d-lui Bărsan, i se face o montare nouă, cum și o nouă distribuție.

Repetițiile se fac în cele două săli ale Prefecturii județului, unde se află de altfel și biourile Teatrului ars, săli puse la dispoziție de binevoitorul prefect Craioveanu.

Sub direcția de scenă a d-lor Demetrescu Dan și E. Bobescu se mai repetă pentru stagiunea ce vine: „Amorul Veghează” de Flers și Cailavet, „Burghezul gentilom” de Molière, „Profesorul Starijin” de Andreev, „Crimă și pedeapsă” după romanul lui Dostoievski, ce poartă același nume, „Arlezianna” de Al. Daudet, „Ministrul” de Gh. Brăescu, etc.

Primăria orașului Craiova, a și desemnat locul, unde se va înălța curând noul templu al Thaliei și Melpomeniei.

Clădirea se crede că va costa 80 milioane lei și se va bucura de toate inovațiile tehnice, aduse marilor scene din apus. Așa că peste puțin timp, Craiova, căreia i-a ars cel mai vechiu teatru dela noi, va poseda cel mai modern local teatral din România. D. Șt. Boțoiu, actualul director, depune mari stăruinți, ca această operă să se înfăptuiască. Îi dorim să-și realizeze cât mai grabnic gândul.

Naționalul din Craiova, pe unde au trecut făcând ucenicie, aproape toți marii artiști ce i-a avut neamul nostru, trebuie să existe, spre faza Oltenilor, ce știu să-i înțeleagă menirea.

Teatrul la Iași

Teatrul Național Ieșean și-a deschis porțile în seara de 28 Septembrie a. c. cu piesa „Ovidiu” de V. Alecsandri. Timpul scurt dela deschidere, până la apariția noastră nu ne permite să împărtășim cetitorilor părerile asupra interpretării și montării, piesii istorice a bardului din Mirecești. O vom face în numărul viitor.

Repertoriul anului acesta, după câte ne spune d. B. Penescu, directorul teatrului, pe lângă o sumă de traduceri din marii autori dramatici străini, traduceri selecționate cu grijă, va înscrise și cât mai multe piese originale. Se vor juca „Voluptatea onoarei” de Pirandello, autorul italian, azi „en vogue” în toată lumea, „Vesnicul tânăr” de Enghel „Hedda Gabler” de Ibsen, „Seara cea grozavă” de Leopold „Kampf”, „Răzvrătită” și „Prostul” de Ludvig Fulda, „Noaptea regilor” de Shakespeare, „Medic în dilemă”, comedia lui Bernard Shaw, jucată în trecut și la Naționalele din București și Cluj, „Legea iertării” de Leandru, etc.

Iar dintre celea originale, menționăm deocamdată: „Migrena asiatică” de colonelul Manolachi, „Smintitul” comedie într'un act de Leon Lefter, „Comedia morții” de Adrian Pascu, „Jucăria Dracului” satiră politică în 3 acte de Sandru Teleajen și „Andreea” de d-na Paula Petrea.

În ultimul timp, Ministerul Artelor, printr'un ordin, a interzis prezentarea piesei „Seara cea gro-

zavă” de Leopold Kampf. Cunoscuta lucrare revoluționară a autorului polonez, a mai fost interzisă de altfel în țara noastră și în trecut, când compania Davila intenționa s'o joace. Prin plecarea unor artiști ieșeni la alte teatre, Naționalul din capitala Moldovei, s'a văzut nevoit să înscrie în repertoriul actual stagiunii, în majoritate numai comedii, într'u ansamblu rămas, este alcătuit aproape în întregime din actori comici.

Teatrul la Cernăuți

Intemeietorul teatrului Național Bucovinean, a revenit la direcția acestei instituții.

De data aceasta d-sa găsește Teatrul intrat pe făgașul drumului bun, în urma organizării solide ce i-a dat-o predacesorul, d. Dragoș Protopopescu. Dlui Berariu nu-i revine decât sarcina, să ducă spre culmele desăvârșirii, instituția, ale cărei temelii d-sa le-a pus înfruntând atâtea piedeci, și care fostul director a consolidat-o cu atâtea merituosă răvnă. D. Berariu, care își iubește teatrul ca pe un copil al său, ne anunță pentru stagiunea aceasta pe lângă îmbunătățirile ce le-a adus și un repertoriu, menit să satisfacă toate exigențele.

Stagiunea se deschide Sâmbătă, 22 Octomvrie a. c. (din cauza reparațiilor ce se fac scenii) cu piesa istorică „Viforul” de Barbu Delavrancea, cu d. Critica, în rolul lui Ștefăniță Vodă. D. Critica, un valoros artist fost la Naționalul din București, a fost angajat anul acesta ca actor și director de scenă la Naționalul Cernăuțean.

În repertoriu sunt înscrise: „Răzvan și Vidra” pentru comemorarea lui B. P. Hășdău și „Frumoasa aventură” pentru comemorarea lui Robert de Flers, marele prieten al românilor.

Apoi „Desrădăcinații” de St. Balolomir (un nou actor dramatic român), „Irena” comedie în 3 acte de Adelina Pascu, „Avarul” de Molière, „Pimpalion” și „Leul ghimpat” de Bernard Shaw.

„R. U. R.” de Carol Czapke, o piesă ciudată, ce va stârni senzație, Unchiul Voina de Cehov, „Prometeul” de V. Eftimiu, „Scrisoarea pierdută” de Carogiale, „Aripă frântă” de A. de Hertz, „Păcatul” de d-na Perescu, „Amedeu Stănjenel” de Rodan și Vlădoareanu, „Strigoii” de Ibsen, „Clopotelul scufundat” de Gherhardt Hauptmann, „Poveste de iarnă” de Shakespeare, „Senzație” de Galsworthy, „Iubitul” de Jacques Devald, „Fiecare cum vede” de Pirandello, etc.

Autorul dramatic englez B. Shaw care se bucură de atâtea faimă mondială, observăm că a început să câștige treptat și scenele românești. După Candida medicul în dilemă, soldatul de ciocolată, azi vedem înscriindu-se în repertoriul teatrelor noastre mereu alte lucrări datorite marelui satiric. E un sem bun. De notă că publicul începe să guste și teatrul sănătos, iar lucrările ușoare, destinate teatrelor de bulevard, rămân să fie jucate numai pentru un anumit public, frivol și superficial.

Teatrul la Chișinău

În acest teatru, ca anul trecut la Cluj, bate un vânt ce tinde să-l surpe. O parte din actori a plecat, altă parte a demisionat, iar cei rămași se îndeletnicesc mai mult cu intrigile de culise, decât cu repetițiile.

Directorul, care e destul de cu-

Să facem cunoștință...

Ivan Petrovitch

Locotenent în film — Locotenent în realitate

CUMPATAT în privire, grațios în mișcări, dotat cu un talent excepțional și stăpân pe ceace face, Ivan Petrovitch și-a transformat debutul în succes, 24 de ore după premiera filmului Koenigsmark.

Cine nu-și amintește pictorul Bernier din „Femme Nue” sau locotenentul Domèvre din „Castelana Libanului?”

Ivan Petrovitch, simaticul partener al Alicei Terry din Jardin d'Allah, s'a născut la Novi-Sad în

țeară rolul principal din Un Couquin. Partenera sa, în nume sortit a deveni celebru, era Arlette Marchol.

Mai târziu, sub conducerea lui Germaine Dulac crează în Ame d'Artiste un poet englez.

Americanii, interesați de aproape în tot ce privește evoluția europeanilor, făcură pe Petrovitch — prin intermediul lui Rexa Ingram — să semneze un contract pe cinci ani cu Metro-Goldwyn-Mayer. S'ar putea crede că Rex Ingram turnând numai un singur film pe an l-am vedea pe Petrovitch foarte rar pe ecran. Însă, spre fericire, Marco de Gastyne ne prezintă în capul interpretelor din Casteleana Libanului pe Ivan Petrovitch care face din locotenentul Domèvre o creațiune perfectă.

Turnează apoi Magicien sub regia lui Ingram cu Alice Terry și Iminu Gemier. Fără a face pauză începe La Femme Nue unde interpretează rolul pictorului Bernier.

Pentru a face din Bernier ceace trebuia să fie, Petrovitch închirie o mansardă în parcul Luxemburg de unde putea admira frumusețile naturii, fiind în afară de toate un pictor de talent. Ba mai mult, râia doar cu câțiva franci pe zi pentru a-și însuși mediul corespunzător. Performanța succesului din acest film îl făcu să rămână pe lângă Leonce Perret sub a cărui regie interpretează din nou rolul unui locotenent în Morgane. După terminarea lui Petrovitch își continuă diavolul succesul prin încredințarea rolului principal din Jardin d'Allah, având ca parteneră pe Alice Teny, iarăși, sub conducerea lui Ingram.

Sportsman, desăvârșit, Petrovitch se ocupă cu automobilism, natație, nepărăsindu-și nici șeaua sau partener în obișnuita-i cursă zilnică prin aleile pădurilor ce înconjură Parisul.

Suntem fericiți să împărtășim intenția sa de a nu părăsi continentul pentru „Lumea Nouă”. Îl vom aplauda continuu în roluri frumoase pe cari scribii artei se vor grăbi să-i pregătească.

Alexe Rosen.

Serbia. Debutează, părăsind băncile școlii de arhitectură din Budapesta, cu mare succes la Operă. În timpul războiului, locotenent în garda regală este detașat, în urma unei grave leziuni, la statul major al bătrânului rege Petru al Serbiei. Nereținut de nimic atrăgător, Petrovitch părăsește uniforma pentru Austria în a cărei capitală, printr'o întâmplare fericită, face cunoștință cu Maurice Vertés, meteur, eu-scène la Sacha. Petrovitch acceptă să apară în film.

Mai târziu, turnând sub direcțiunea lui Joë May, întretine relațiuni amicale în soții Leonce Perret.

Bănuind ce s'ar putea sioate din acest artist, îi propisă rolul locotenentului Hagnen în Koenigsmark. Petrovitch semnă angajamentul.

În urma inepuizabilului succes al acestui film, Guarino îi încredin-

Între Camarazi

În citadela cinematografului cea mai bună cordialitate domnește între artiștii cari și-au câștigat fa-voarea publicului. Deaceea când

la dreapta, în clișeu de mai jos, pe Marie Prevost, Lilyan Fashman, Seena Owen, Priscila Dean și Marguerite de la Motte, care și-a în-

Marie Prevost a apărut pentru prima oară în noile studii Metro-politane, ceilalți „stari” cari au mai lucrat acolo, i-au oferit după îm-prejurări un ceai. Vedeti dela stânga

trerupt lucru pentru a veni să-și salute compatrioata. Între Seena Owen și Priscila Dean, John Bowers interpretează cu humor și naturaletă rolul de basman.

noscut ca om de teatru, să străduie zadarnic să mențină această instituție, atât de necesară în capitala înstrăinatei Basarabii, și aceasta din motive destul de puternice: în lipsă banii și siguranța că el va rămânea director.

Pe de altă parte clădirea teatrului suferă de multe neajunsuri, cari de asemeni împiedecă în bună măsura, dezvoltarea activității națio-

nalului din Chișinău.

Nu știm cine poartă vina decăderii Teatrului de acolo, nici nu vrem s'o știm, însă cerem d-lui Ministru al Artelor, al cărui mare solicitudine față de arta română, o cunoaștem, să ia măsurile de cuviință, cât mai grabnic, ca vinovații să fie îndepărtați, iar instituția să fie consolidată din toate punctele de vedere.

CONCURSUL pentru campionatul de atletică al României, a avut loc, la București, pe terenul ONEF și rezultatele obținute reprezintă oglinda fidelă a forței noastre atletice. În cele două numere de sprint, s'a dovedit că nu avem decât un singur alergător, pe Peter, care, sub influența managerilor din Timișoara, a reușit să se prezinte în cea mai bună formă, din toată cariera sa, în acest sezon. Pe celelalte distanțe, alergătorii. noștri,

aceste mijloace TAC va reuși să-și ajungă ținta, deoarece — după cum o dovedesc rezultatele — chiar rezervele Chinezei au putut învinge ușor pe rivalul care, în sezonul de toamnă, se prezentase într-o formă destul de bună.

În cearta dintre FSSR și ONEF, (federala societăților sportive române și oficiul național de educație fizică) ONEF a făcut cele dintâi declarațiuni oficiale, și din acestea

ritelor ramuri sportive, revizuirea regulamentelor așa fel încât să se înlocuiască sistemul de numire, prin sistemul alegerii, cu un cuvânt, o conducere cu orizonturi mai largi și de o concepție mai potrivită, cu cerințele vremii noastre. Se apropie olimpiadele, acum trebuie deci hotărât repede, dacă România va participa sau nu la acestea, acum trebuie adunate fondurile materiale pentru acest scop. Dar deasupra preocupărilor de Olimpiade,

ARNE Borg, innotătorul suedez, este cel mai mare atlet de innot și învingător pe toate distanțele. La meetingul din Bologna, unde s'a disputat campionatul Europei, dânsul a învins în toate încercările de innot liber: pe distanța de 1500 metri, pe distanța de 400 de metri, de 100 metri și de 800 metri. Distanța de 200 metri a făcut-o în **2 minute 14 secunde și 2 cincimi** și aceasta, în caz de omologare, bate recordul mondial, pe această distanță, deținut actualmen-

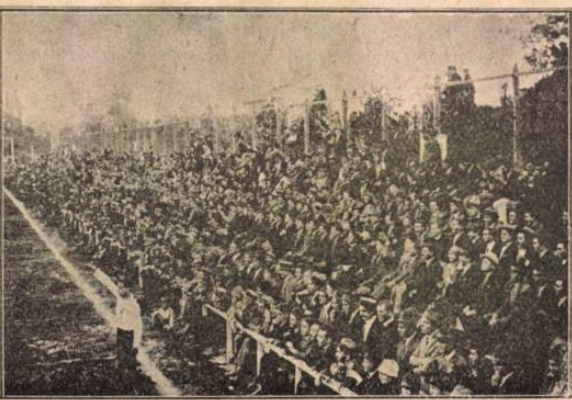
tul, în viitoarele jocuri Olimpice, când va lupta cu Charlton și Takashi, ceilalți doi innotători cu renume mondial.

Pe distanța de 100 de metri, acum la Bologna, Arne Borg și-a luat revanșa asupra ungurului Barany, care îl învinsese, în anul trecut, la Budapesta.

Arne Borg nu prezintă, în aspectul sau exterior, caracteristicile de voință și de putere pe care le posedă totuși în cel mai înalt grad. Un flăcău înalt, cu o figură caracteristică de mongol, imediat ce este în apă se transformă cu totul. Incredător în el singur și luptător pătimaș, își udă fața cu puțină apă, pe care o ia singur în mână, face câteva mișcări de mlădiere și apoi, la semnalul starterului, se destinde ca un arc, cu toată puterea mușchi-

Echipa Chinezel, campioana României, a făcut match-ul (2:2) cu echipa din București Juventus

Publicul la match-ul Chinezel (Kinizsi) Juventus

au produs rezultate cât se poate de slabe. În ceea ce privește săriturile și aruncările putem fi mulțumiți cu rezultatele în salturile în înălțime și aruncarea greutății, dar celelalte numere ale acestei ramuri atletice au dat rezultate în general mediocre sau slabe. Răul cel mai mare provine de acolo că, mai ales în Ardeal, nu avem rezerve și toate concursurile se produc între câțiva atleți distinși. Trebuie să constatăm însă că, în Banat, și în Vechiul Regat, în deosebi în București, începe să se facă o educație sportivă a maselor. Chiar și faptul că numărul cel mai mare de puncte a fost câștigat de stadionul din București, participând în fiecare ramură sportivă un număr mare de atleți, dovedește că atletica, în capitală, se găsește în mâini bune și progresează pe calea cea adevărată. Nu se poate afirma același lucru și despre restul țării. Clujul bunăoară, de unde mâine, poimăine, nu va mai participa nici un atlet, la întrecerile de campionat, acum 3 sau 4 ani, prin cluburile KAC și Universitatea, deținea nouăzeci la sută din campionate. Capitala Ardealului a ajuns astăzi în halul încât, după ce s'a terminat luptele de campionat la București, să organizeze, pe luna Octombrie, campionate regionale! Este ridicol.

O mare parte din campionatele naționale au fost câștigate de regionala Brașov. Cu recunoștință trebuie să privim la admirabila gardă a Cluburilor Colțea și Olimpia și la conducătorii acestora cari au știut să facă astfel, încât atletica Brașovului să fie cea dintâi, în România. Și pe când, nu putem privi cu plăcere și cu simpatie, înrolarea fotbalistilor, în Clubul Colțea, fiindcă aceasta nu ajută cu nimic la propășirea sportului de fotbal, în același timp, concentrarea atleților soldați, într-o formațiune atât de potrivită cum e Colțea, sub conducerea d-lui Zorilă Pop, este într-adevăr un noroc, pentru atletismul român.

Dintre evenimentele sportive din săptămâna trecută, derbiul dintre Chinezel și T. A. C., la Timișoara, a stârnit cu mult mai puțină valvă, decât în alți ani. Cauza poate fi că, în aceeași Duminică, au fost foarte multe evenimente sportive importante, atât în țară cât și în străinătate. Se poate însă că publicul se va fi plictisit de o rivalitate, care se exercită mai asiduă, în presă, decât pe teren. Trebuie să constatăm că, în această ceartă prin presă, ziarele favorabile lui TAC sunt acelea care încearcă, cu mijloace antipatice, să întunece gloria Chinezelui. Nu prea credem că prin

reiese că între cele două organizații nici nu există neînțelegere. Colonelul Rădulescu, conducătorul distins al Institutului de Educație fizică a declarat că n'a dat nimănui autorizația să înceapă, în numele oficiului național, o acțiune împotriva federației societăților sportive. Și că nici d. Căpitan Slătinescu și nici alt cineva nu este autorizat să vorbească, sau să pornască vre-o acțiune, în numele oficiului. ONEF are un program bine stabilit, prin lege, și dela acesta nu se poate abate. Activitatea sa este paralelă cu aceea a FSSR-ului și acțiunile lor trebuie să se completeze așa încât ar fi de dorit, în interesul sportului o colaborare amicală. Publicul, care nu privește cu ochi buni certuri între cele două organizații, așteaptă și din partea federației societăților sportive o manifestare oarecare. **Nu atât o declarație platonice, cât o activitate energică, unitară, conducătoare la scop.** Acor-darea unei autonomii depline dife-

și deasupra celorlalte nevoi trecătoare, este de trebuință ca FSSR să adopte o altă politică, cât mai grabnic, pentru dezvoltarea vieții sportive, în România. Altminteri, chiar fără declarațiuni și fără atacuri, foarte curând, sămânța de descompunere și tendințele de autonomie, ale ramurilor sportive vor ajunge la maturitate.

După părerea noastră, în fruntea federației soc. sportive rom. trebuie să vină o astfel de persoană, încât poziția socială și demnitatea acestuia, să dea un nimb de respect și autoritate organizației. Noi — de aci din depărtare — socotim că cea mai mare greșală este că, prim-secretarul federației este în același timp și președinte, și această situație provoacă multe dezavantajii și tulburări. Aceasta nu se poate remedia decât prin alegerea unui președinte, am putea spune a unui „regent” corespunzător. În acest caz totul s'ar schimba în bine și organizația și-ar putea asigura sprijinul statului, pentru sport.

Gene Tunney rămâne campion mondial de box

Chicago 23 Septembrie.

MATCHUL de box, pentru campionatul lumii, la greutate mare, care a avut loc ieri, pe Soldiers Field, între Gene Tunney, deținătorul titlului de campion și vechiul campion Jack Dempsey, a fost câștigat prin avantaj la pînche de campionul de până acum, Tunney., după zece runduri grele.

Asupra amănuntelor acestui match, ni se comunică următoarele:

Puțin timp după ora 7 seara intrarea la Soldiers Field a fost lăsată liberă. Multimea de oameni se îndesa pe cele 11 strade care converg într-acolo și reflectoare uriase luminau arena. Numărul vizitatorilor a fost evaluat la peste 150 de mii. S'au remarcat și foarte mulți reprezentanți ai boxului, din lumea întreagă, printre aceștia Jimm Jeffries, Jack Sharkey și Paolino.

La ora 9 (ora 5 dimineața după timpul nostru) Tunney și Dempsey intrară pe ring, salutați cu însuflețire, de către public. După formalitățile obișnuite, la ora 9 și 6 minute, în mijlocul unei încordări generale, răsună prima lovitură de clopot.

CUM A DECURS MATCHUL

Primul rund. Rivalii dela început dau luptei lor un caracter vioi. De câteva ori Dempsey ajunge la luptă corp la corp.

Al doilea și al treilea rund. Dempsey începe un atac puternic

și alungă pe Tunney în jurul ringului. Tunney răspunde însă imediat, cu mai multe lovituri grele, drepte, care svărl pe Dempsey în țărână.

Al patrulea rund. Tunney de mai multe ori da lovituri grele în față, și gonește pe Dempsey în colțul său. Clinich. După separare, Dempsey primește din nou lovituri grele. Ambii luptă încă 3 secunde, după terminarea rundului, cu schimbări de lovituri puternice.

Al cincilea și al șaselea rund. Ambii luptători se silesc să dea lupta decisivă. Ochiul lui Dempsey este lovit și sângerează.

Al șaptelea rund. Dempsey svărl pe Tunney, cu o lovitură grea, dreaptă, la pământ. Tunney se ridică la 9. Răspunde evaziv și e salvat de clopot, care pune capăt rundului.

Rundul al optălea până la al zecelea. Tunney și-a revenit și izbuteste să loviască greu pe Dempsey și să-i răpiască siguranța riposteii, prin două isbituri în față peste ochi. Dempsey e nevoit să cadă, pe un timp scurt, la pământ. Către sfârșitul ultimului rund Dempsey era foarte deprimat. Ambii ochi îi sângerează puternic.

Consecință: Tunney este învingător la puncte.

MULTIMEA

Chicago a oferit, în ziua luptei, dintre Dempsey și Tunney, un spec-

Inotătorul suedez Arne Borg, care a luat campionatul Europei, pe distanța de 1500 de metri, la Bologna, înbunătățind recordul mondial la 19 minute și 7 secunde

te de Johnny Weismuller cu 2 minute 15 secunde și 3 cincimi.

Arne Borg va fi desigur favori-

Arne Borg innotând, în concursul pentru campionat pe 1500 metri

lor săi și nu-și încetează efortul decât după ce a ajuns la capăt.

Foarte inteligent, învățând repede toate limbile, comunicativ și mai totdeauna simpatic, Arne Borg, pe lângă aceste calități, mai are și pe aceea a unui diplomat sportiv priceput.

Progresele lui Arne Borg nu se arată numai în națiunea pură, dar și în Water-Polo, unde pare că va deveni curând un adversar, dintre cei mai de temut.

Arne Borg, căruia i-se pot reproșa anumite licențe, față de amatorismul integral astfel după cum e conceput de către comitetul internațional olimpic, nu e mai puțin unul dintre cei mai mari campioni ai națiunii moderne.

tacol identic cu al expozițiilor mondiale. Numărul trenurilor speciale și al vapoarelor, al avioanelor și al automobilelor, care au sosit din toate părțile Americii, este extraordinar. Peste 100 de mii de străini au venit în această zi la Chicago.

ghesuie la intrare: se spune că s'au pus în circulația bilete de intrare false și posesorii legali ai biletelor adevărate, se grăbesc să ocupe locurile lor, în arena din Soldiers Field. Se discută cu aprindere, până în ultimile clipe, șansele unuia sau

Gene Tunney, campionul mondial de box, vizitează un cămin de copii din New-York.

Hotelurile sunt pline toate, și particularii au trebuit și danșii să vie într-ajutor, spre a adăposti multimea. Cu multe ceasuri, înaintea matchului gigantic, publicul se în-

celuilalt dintre luptători, căci printre cei 183 de mii de spectatori, nu este nici unul care să nu fi pariat, o sumă oricât de mică, pe Jack sau (Citiți urmare pe pagina 11)

Jocurile Realității

Deslegările celei de-a 2-a serie a jocurilor, se primesc la redacție, până la 10 Noembrie cor. Fiecare joc acordă deslegătorului un număr oarecare de puncte. Cel care obține numărul cel mai mare de puncte, prin deslegarea celui mai mare număr de jocuri, din numerile 35, 36, 37, 38 și 39 ale Revistei noastre, va primi un premiu de 1.000 (una mie) lei. Premiul al doilea e de 500 (cinci sute) lei; premiul al treilea de 300 (trei sute) lei. Următorii șapte deslegători primesc câte un volum din operele autorilor români.

Deasemenea vom publica numele tuturor deslegătorilor.

Premiile se vor distribui până la 15 Noembrie.

Bonul A. 2.

Subsemnatul .....

trimite alăturat deslegarea jocurilor No. ....

Deslegătorii jocurilor noastre, sunt rugați să detașeze acest bon și să ni-l trimită în plic împreună cu deslegările. În acest fel vom putea ține socoteală de notele fiecărui deslegător, la împărțirea premiilor.

JOCUL No. 1 (cinci puncte)

Prin punerea laolaltă a bucișilor tăiate se obține un tablou.

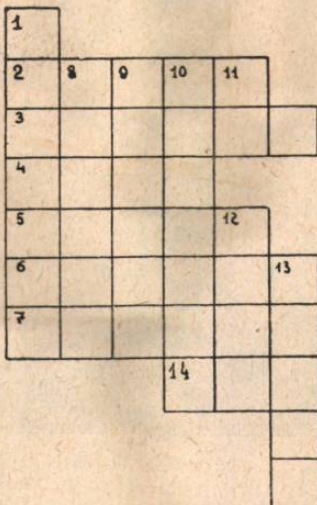
JOCUL No. 3 (7 puncte)

Ai	că	ce	lo	da	ne
ai	sof	mă	tă	ră	fi

Silabe amestecate de S. Victor Cluj Prin așezarea exactă a silabelor se capătă o maximă.

JOCUL No. 2. (8 puncte)

cuvinte încrucișate

Orizontal:

1. A doua literă din alfabet. 2. Locașul zeilor antici. 3. Legislator spartan. 4. Chip cioplit. 5. Cea mai de seamă însușire a ființelor. 6. Oraș în Grecia. 7. Locuitori din Anam.

Vertical:

1. Țară în America. 8. Locuitor al unei provincii Asiatice antice. 9. Chip sfânt. 10. Adunare. 11. Termen postal prescurtat. 12. Semințe mirositoare. 13. Fiul Zeiței Chibela (la Greci).

In loc de cronică cinematografică

Concurs fotogenic

Revista noastră institue un concurs fotogenic, vrem adică să cerem cititorilor noștri să aleagă dănașii dintre cititoarele noastre pe cea care e mai potrivită pentru studiu, pentru cinematograf.

Concurente, acele doamne și domnișoare, care se socot apte și simt dorința să facă cinema, sunt rugate să ne trimită una sau mai multe fotografii caracteristice, însoțite de câteva rânduri, prin care să ni se arate intențiile și sentimentele care le însuflețesc.

Cele alese revista „Realitatea Ilustrată” îi oferă călătoria gratuită până la Berlin sau Paris, (clasa II-a la tren și întreținerea timp de 15 zile) și angajament într-o casă de filme.

Doamnelor și domnișoarelor fotogenice, trimiteți degrabă fotografiile cele mai bune pe adresa revistei noastre. Dorim să contribuim la punerea în valoare a talentelor și frumuseților din țara noastră.

Am primit la redacție un număr însemnat de fotografii, reprezentând fiecare doamne sau domnișoare care mai de care mai frumoase. Mărturisim că foarte greu am putea face noi o alegere. Nu știm cum vor izbuti să iasă din încurcătură cititorii.

Deoarece foarte multe cititoare au solicitat să prelungim termenul pentru trimiterea fotografiilor, am că vom continua să primim concurs, fotografii până în 1 Octombrie. În numărul nostru, vom publica multe pagini, cu toate acestea, în acest fel, având înaintea noastră, înaintea

concurențelor, vom publica trimise pentru publicare. Alegerea, după cum am anunțat, se va face prin vot universal și secret.

Tunney rămâne campion de box

pe Genne. Cota care era până ieri favorabilă lui Tunney, este astăzi al-pari. Se povestește că marii luptători de tennis, Wills, Lacoste și Tilden au pariat sume mari pe Jack. Se raportează și cifrele, care până astăzi seară s'au înregistrat la cântarul oficial: Dempsey 192 și jumătate funzi englezi, Tunney 189 și jumătate.

Boxerii, al căror cartier de antrening a fost, tot timpul, înconjurat de o mulțime uriașă au rămas astăzi, toată ziua, nevăzuți. Dempsey, în ultimele 24 de ore, s'a odihnit, pe când Tunney, după obicei, s'a plimbat timp de mai multe ore, pe drumuri lăturalnice, ca să scape din mâinile entuziaștilor. După o cercetare, făcută de o gazetă americană asupra celui cu mai multe șanse de victorie, a rezultat că pă-

rerile erau 80 la sută în favoarea lui Dempsey. Circulă o știre care neliniștește mult pe prietenii lui Tunney: în clipa de față o veche rană la ochi s'ar fi deschis iarăși, în timpul antreningului, dar Tunney lămurește că aceasta nu-l neliniștește și că are cea mai mare încredere, în rezultatul luptei.

MATCHUL DE BOX LA RADIO

Foarte mulți iubitori ai boxului, cari n'au putut să plece la Chicago, din Europa în America, au putut asculta la radio, prin postul de transmisie dela Stuttgart, toate peripețiile matchului, așa cum au decurs pe ringul din Soldiers Field.

Când televiziunea va fi dată în folosința marelui public, asemenea matchuri vor putea fi văzute de fiecare, de acasă.

FRANCEZII AU CUCERIT CUPA DAVIS

ACOSTE Cochet, Borotra, și Brugnon, campioni francezi de tennis, au izbutit, prin mijlocul lunii Septembrie, să aducă din America, în Europa, Cupa Davis, pentru tennis, care de 27 de ani este, pentru națiunea care o posedă, semnul tangibil al superiorității ei mondiale. Sportsmanii francezi au avut de

luptat cu rivali americani de forță: cu W. T. Tilden, W. Johnston și F. Hunter.

Francezii, rând pe rând, au învins mai întâi pe englezi, apoi pe australieni și în sfârșit, acum de curând, pe americani.

Rezultatul a produs în Franța mult entuziasm.

Un nou sport: Sărituri cu balonul

Moda și în bună parte și știința a născocit un sport nou. Omul legat de un balon, în așa fel încât greutatea trupului să scadă, până la câteva kilograme, va învinge gravitațiunea ușor și va putea face salturi uriașe. Pe acest principiu se bazează sportul cel nou. Dacă mai bate și vântul, salturile pot fi de kilometri. În Chemnitz, un balon de

acesta, a parcurs dintr-o singură săritură 14 kilometri, la o distanță ru prea mare de pământ. În felul acesta se pot trece ușor obstacole, săuri prăpăstii, lacuri întinse, case, cu oboseală foarte mică. Acest mijloc de a învinge în parte gravitația nu se va aplica care și în viața de toate zilele?

HAZURI

ȚIGANUL CINSTIT

În săptămâna Paștilor, doi țigani mergeau pe un drum. Unul dintre ei fură o găscă și adresându-se celuilalt, îi spuse:

— „Haide bre să cul!”

Dar celălalt: „Să mă lăsați să-mi dau o gură de furat nu mănânc. mea de găscă, să-mi dai să-mi cupăr pește!”

Trimise de Jean Cor Râmnicul-Vâlcea

PROBLEMA DE DESEN A „REALITĂȚII” REZOLVATĂ DE MITTY NICOLESCU Găești (jud. Dâmbovița)

Intâiu: prin furat... Al doilea: „Să-mi iau, dar prea erau bine păzite!”

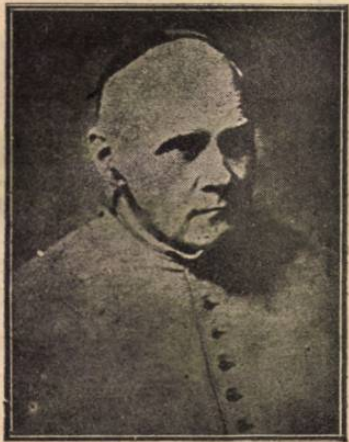
de Jean Constantinescu Râmnicul-Vâlcea

BIZANTUL

Mustafa Kemal Paşa, conducătorul Turciei de azi, a putut schimba toată viaţa, toate aşezămînţele sociale din ţara Islamului, n'a putut însă să schimbe cu nimic pitorescul celui mai frumos oraş din lume, al Constantinopolului. Oraşul pădurilor negre de chiparoşi, oraşul pădurilor albe de minarete, îşi păstrează vecinic splendoarea neîntrecută, cerul neasemuit şi moscheele, din turnul cărora, seara, hoga cheamă pe credincioşi la rugăciune. E adevărat că Turcii nu se mai pot deosebi de ceilalţi Europeni, că femeile s'au emancipat, că poate şi alfabetul turcesc va fi înlocuit, dar Bosforul oglindeşte în undele lui împestriţate în mii de culori, aceleaşi palate de marmură albă, aceleaşi coline împădurite cu smochini şi rodii. Cornul de aur îmbrăţişează vechiul Stambul, iar turnul Galata continuă să domine întortochierea de ulicioare mici şi strâmbe, care serpuiesc printre mausoleurile de piatră şi casele de lemn. Ilustraţiile noastre reprezintă de sus în jos şi dela stînga la dreapta: Moscheea Sultan Ahmet, Vedere din Stambul, (în planul prim piaţa şi Moscheia Baiazid.) Pe Bosfor. Turnul Serascherat, de 115 metri înălţime. Un cartier turcesc vechiu din Stambul. Moscheea Suleimanie. Palatul Dolma Bagtche, unde îşi are reşedinţa preşedintele republicii Kemal Paşa. Vechile cetăţi de apărare ale Bosforului.

CARDINALUL FRANCEZ BILLOT
în vîrstă de 82 ani din ordinul
Iezuiţilor s'a retras de curînd, din
pricina unor neînţelegeri cu
Vaticanul.

Un incendiu puternic a distrus un cartier întreg din Stambul,
cartierul Chiristigiilor. Au ars 120 de case şi pagubele trec de
80 milioane lei.

Un accident la Constantinopol. Vaporul românesc „Siretul” a
izbit marele pod, Galata, dela Constantinopol, întrerupînd timp
de 4 ore circulaţia pe pod. Ilustraţia noastră reprezintă mulţimea
nevoită să treacă cu barca din Stambul spre Galata. Pagubele
arizuite de acest accident trec de 2 milioane lei.

lui Sacco şi Vanzetti: mască luată după chipurile
vre ale italienilor electro-cutaţi prin faţa cărora
au deîlat vre-o 50 de mii de oameni

... e victima unor halu-
cinaţii religioase, cade în nesimţire
iar pe faţă îi apar stigmatele, care au
apărut pe chipul Mântuitorului,
atunci când a fost răstignit.

Curiozităţi ale naturii: trunchiuri cioplite fantastic în
Normandia

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

Abonamente: Pe un an 300 lei; pe jumătate an 160 lei;
pe trei luni 85 lei.

Director: J. B. Sima.
Apare totdeauna Duminică

Redacția și Administrația:
Cluj, Str. Regina Maria 36.

CONGRESUL PRESEI LATINE

S'au adunat la București, din toate țările surori: Franța, Spania, Portugalia, Italia, Belgia, țări latine, ziariștii și scriitorii cei mai de frunte, într'un congres al presei acestor țări.

Asemănarea de limbă, asemănarea de simțiminte și de aspirații, trebuia să ducă inevitabil la o strângere de rânduri, așa încât atitudinea fraților de sânge să fie una singură, în toate problemele de ordin general, politice sau sociale.

Cei cari pot, în secolul nostru, mai ușor decât oricare alții, să determine atitudini și să inițieze acțiuni, sunt desigur ziariștii. De aceea congresul presei latine înseamnă mai mult, pentru strângerea rândurilor, decât oricât de multe convorbiri diplomatice. Ziariștii pot mișca, prin scrisul lor, mult mai ușor masele.

Faptul că s'a ales București, drept loc de adunare, a acestui congres este mare cinste, pentru țara noastră. Și fără îndoială că va fi și de mult folos pentru România, căci cunoscându-ne, ziariștii din țările surori, vor duce la ei acasă imaginile culese aci și le vor împărtăși cititorilor lor, arătându-le că la gurile Dunării există o soră mai mică care are privirile ațintite către marile puteri latine, din Apus.

Aniversarea lui Hindenburg

Germania întreagă a sărbătorit pe Mareșalul Hindenburg, președintele republicii, cu prilejul celei de a 80-a aniversare a sa.

Fotografia noastră reprezintă pe mareșalul înconjurat de familia sa: fiul, nora și cele trei nepoate.

Președintele Reichului e cu atât mai iubit de supușii săi, cu cât de curând a făcut declarații categorice că Germania nu e inovată de izbucnirea războiului mondial.

Fotografiile noastre, luate la acest congres reprezintă: 1. Sosirea în gara Turnu-Severin. 2. Deschiderea festivă a congresului, la Fundația Carol. (La tribună Primul ministru, D. I. C. Brătianu, citește salutul Guvernului. Îndărătul d-sale, în picioare și pe scaune membrii guvernului). 3. D. Bertrand Fourcadet (Agenția Havas) împreună cu d-nii Pamfil Șeicaru și Păltânea, organizatorii congresului. 4. Louis Dumur (Mercure de France). 5. D. Ribera, președintele federației asoc. de presă spaniolă. 6. Un grup de ziariste străine, participante la congresul presei latine. 7. Congresistii la Muzeul Militar din București. 8. Congresistii în Turnu-Severin, la ruinele podului lui Traian. 9. Congresistii la mormântul eroului necunoscut.

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj—str. Regina Maria Nr. 36—Cluj

La București: Calea Victoriei 39.
Telefon 63—92

PREȚUL ABONAMENTULUI:
Pe un an întreg . . . . . Lei 300
Pe o jumătate de an . . . . . „ 160
Pe trei luni . . . . . „ 85

PENTRU STRĂINĂTATE
Pentru America \$3
Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 400

Editor și Director: J. B. Sima
Secretar de redacție: N. Constantin
DUMINECĂ, 9 OCTOMBRIE, 1927

Intoarcerea la natură

CALININ președintele republicii sovietice rusești e un om care călătorește mult și-i place mai ales să vie în contact cu țărâmina ca să știricească și să aștepte de spirit ce domnește acolo. Făcând odată iarăși o astfel de excursie la sate, Calinin se amestecă într'un grup de țărani și prinse a vorbi cu ei.

„Ei, ce ziceți oameni buni d-voastră, sunteți mulțumiți cu stăpânirea sovietică? Vă simțiți bine de când cătușele țarismului s-au sfărâmat?”

„Bine, tovarășe Calinin”, răspunse cel mai în vârstă dintre țărani. „Suntem mulțumiți c'avem țara noastră și avem libertate. E drept însă că pe când trăia țara noastră aveam trei perechi de pantaloni și-acum am numai una.”

Calinin înghiți hapul dar făcu o față veselă și zise:

„Tovarășe dragă, ce mai atâția pantaloni! Știi că Jean Jack Rousseau predica întoarcerea la natură. Negrii din Africa umblă goi de tot, n'au nici un fel de îmbrăcăminte.”

După ce sfârși președintele, țărânul stete un pic pe gânduri ca și cum ar socoti ceva, apoi răspunse serios:

„Atunci bieții negrii trebuie să aibă soviete cel puțin de vre-o trei-zeci de ani.”

Omul și scrisul

UN SCRIS frumos e ca un obraz frumos” zicea cândva un învățat. Azi lucrurile se schimbă în favoarea celor ce fac hieroglife pe hârtie când scriu.

D. William Root dela universitatea din Pittsburg, după o cercetare psihologică minuțioasă a ajuns la constatarea că scrisul urât e o particularitate a persoanelor inteligente. Omul inteligent gândește de douăzeci de ori mai repede decât poate mâna să scrie. Prin aceasta mișcarea mușchilor e împiedecată de încordarea creierului și rezultatul e apoi că literile pe hârtie sunt aruncate parcă cu furca.

Dr. Root poate avea dreptate că toți oamenii inteligenți scriu urât. Dar să nu se facă confuzie. Nu toți aceia cari scriu urât sunt oameni inteligenți.

Un dușman al burlacilor

MISTER Samuel Walbrock e unul dintre cei mai bogați proprietari de case din Londra și totodată un original simpatizat de mii iar de alții foarte temut. Bogătașul Walbrock nu poate suferi burlacii și duce împotriva lor o campanie inversunată. Așa de pildă, în cartierele cele mai de seamă din Londra a cumpărat și cumpără mereu case, de câte ori se ivesc vre-un prilej și imediat absoarbe locuința la toți locatarii burlaci. Apartamentele

rămase astfel goale le închiriază apoi la aceia dintre reflectanți cari au familiile cele mai numeroase.

Acum mai nou Mister Walbrock a abzis iar cvartirul la vre-o 20 burlaci. Numărul victimelor sale până în prezent se ridică la 300. Un rău mai mare nu există pentru bieții cetățeni decât să rămână în Londra fără locuință. Deaceia o bună parte dintre holtei preferă

mai bucuos să-și așeze cătușele atât de urgite ale căsniciei decât să-l pună mister Walbrock în drum. Căci acesta procedează fără îndurare sau amânare.

Intrebat odată de un reporter pentru ce face aceasta, ciudatul nabab a răspuns: „Vreau să măresc cât mai mult numărul căsătoriilor de oarece eu însumi sunt unul dintre cei mai fericiți soți din lume.”

BULETIN SĂPTĂMÂNAL

LA București a avut loc, la Universitate, o luptă regretabilă între d-nii Nicolae Iorga și N. Titulescu, ministrul nostru de externe. Universitatea trebuia să-și aleagă senatorul său și de-oarece d. Titulescu, profesor universitar, nu are loc în parlament, d-sa în timpul alegerilor aflându-se în străinătate, profesorii universitari din București o-au pus candidatura, pentru acest loc. Un grup de profesori, din partide de opoziție au opus acestei candidaturi pe aceea a d-lui Nicolae Iorga. Dacă, fără îndoială, marele profesor dela Văleni și-a câștigat merite neperitoare, pe tărâmul culturii românești, și a făcut servicii, pe care țara noastră nu le va putea răsplăti niciodată, nu e mai puțin adevărat că d. Titulescu, de curând la Geneva, și mai înainte la Londra, și Paris, a slujit țara, cum greu ar fi putut s'o facă un altul. Nu se putea ca ministrul de externe să rămână afară din Parlament. D. Titulescu candidase mai înainte de cât d. Iorga și nu știa că-l va avea pe acesta de adversar; de asemenea d. Titulescu a socotit ca o chestie de demnitate să nu fie de față, atunci când se va proceda la alegeri. În acest fel profesorii nu puteau fi influențați de dânsul. Cumpănind toate acestea—deși alegerea era foarte grea—majoritatea profesorilor au dat voturile lor d-lui Titulescu. Dintre cei 117 profesori înscriși, au votat 90. S'a anulat un vot și au intrunit d. N. Titulescu 61 voturi, d. N. Iorga 22 voturi și d. Simion Măndrescu, un al treilea candidat, 6 voturi.

Țara nu poate decât să regreta că n'a existat posibilitatea ca, împreună cu d. Titulescu, și d. profesor Iorga să intre în Parlament.

GVERNUL intenționează să modifice organizația căilor ferate. În țara noastră însă se pare că niciodată conducătorii nu vor să țină seama de ceea ce se face bine în țările vecine. Vrem cu orice preț să fim originali. Deaceia pe semne, și în proiectul de organizare al căilor ferate țara noastră e sortită—spre a se

deosebi de celelalte—să țină de o alcătuire și veche și proastă, care nu se poate aplica unei țări întinse, cum e România de azi. Organizația căilor ferate a fost la început direcțiunile regionale, mai apoi inspectoratele și acum în urmă inspecțiunile.

România are 12 mii de kilometri de cale ferată. Înainte de războiu, România mică avea 3000 de km. Se înțelege că organizația centralizată, bună pentru o rețea mică, nu poate corespunde și pentru rețeaua mare, iar noua organizație intenționată, vrea să reintroducă organizația din România mică, cea veche. Centralizarea pentru 12 mii km. de cale ferată și înființarea de mici inspectorate cu inspector local, nu poate fi decât dăunătoare. Pentru fiecare lucru va trebui să se ceară avizul Bucureștilor și, pe de altă parte, inspectorii în centrele lor, vor fi fiecare, câte un tiran și nu vor putea fi ținuti sub supravegherea direcțiunii generale.

O COMISIUNE specială, la Ministerul de finanțe, a alcătuit un proiect de tarif vamal, nou. Acest proiect nu corespunde însă de fel cu nevoile țării și este dăunător producției. Într'adevăr de unde vechiul tarif vamal (alcătuit în anul trecut) căuta să protejeze industria țării, noul tarif scade vama pentru multe articole confecționate și o urcă pentru materiile prime.

Industria străină se străduiește să prindă piețele din țările mici, cum e și România și dacă noi nu vom avea un tarif vamal ridicat, toată industria românească trebuie să-și înceteze activitatea. Prin aceasta însă un număr mare de muncitori vor rămânea fără lucru, vom trimite în străinătate toți banii, pentru cele trebuincioase, pe care le vom importa și sărăcia care și așa este destul de mare, se va măări și mai mult. Proiectul noului tarif vamal trebuie să vină în fața Parlamentului și aleșii țării să se gândească bine, înainte de a vota o măsură care va produce mari pagube țării.

Adunarea Ligii Națiunilor

SCEPTICI vorbiau de o criză a Ligii Națiunilor, oamenii oboșiți spuneau, că ședințele, de data aceasta, vor fi îngrozitor de plictisitoare. Și totuși „Criza” a fost evitată, iar gale-riile mai populate decât oricând. Dezbaterile, la masa de consiliu, au fost uneori chiar pătimașe. Dintre personagiile, dela cea de a opta adunare, ale căror caricaturi Derso le-a schițat

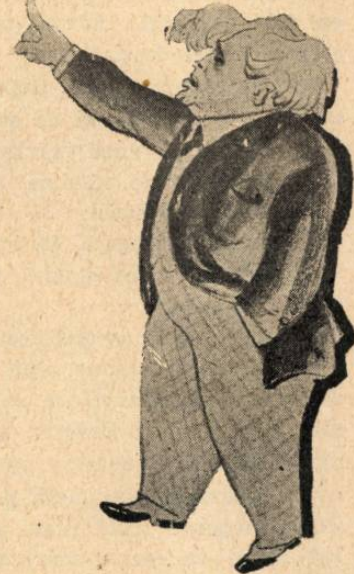
„Oratorii mari, devin și mai mari când... își întovărășesc cuvântările cu gesturi... mari!” Asta o putem vedea când oamenii, cari conduc destinele lumii dela tribuna sălii de adunare din Geneva, fac să răsună fanfarele lor, spre a pune în uimire popoarele, spre a dovedi că totul e bun și frumos. Sesiunea Ligii Națiunilor s'a închis. De data aceasta, d-nii din sfat au avut o situație mai grea decât altă dată. Trebuiau să se păzească

Domnul Quani, prezidentul

Lordul Onslow urmașul Lordului Robert Cecil

Paul Boncour

Contele Apponyi

aci, nu toate au jucat un rol important, dar sunt acele cari formează partea pitorească a sesiunii Ligii Națiunilor.

Maharadjahul din Khapurtala este un senior prea mare, ca să participe personal la dezbateri. El apare numai la seratele de gală, și la recepții și se lasă admirat de poezia Elena Văcărescu. Bancherul Olandez, putred de bogat, baronul Rudolphe-August Lehman, a cărui cea mai mare ambiție a fost să devină un adevărat diplomat (și în cele din urmă a izbutit să reprezinte, în Liga Națiunilor, Statul African al negrilor din Liberia) a organizat acum, drumul în Europa al conducătorului Statului pe care-l reprezintă și a introdus cu fast, la Geneva, pe președintele african

Președintele adunării a fost d. Quani, din America de Sud. Delegații sud-americani s'au arătat de data aceasta foarte activi. D. Willegas (din Chile) a prezidat masa de consfătuire și li-c'a mai dat încă un loc în Sfat: scaunul d-lui Vandervelde a revenit Cubanului Bethencourt. Cunoscutul profil al Lordului Robert Cecil a lipsit de data aceasta. Guvernul englez a găsit pe urmașul său, în persoana Lordului Onslow

împotriva unui val de critică.

Oratorii cei mai de seamă din anul acesta, (în afară bineînțelese de celebrul trio: Briand, Chamberlain, Stressemann) au fost Paul Boncour, delegatul francez, cu cap de Robespierre,

Maharadjahul din Khapurtala și Elena Văcărescu

care a chemat la viață protocolul ce fusese îngropat, Titulescu ministrul nostru și contele Apponyi, al căror conflict oratoric, pe chestia optanților, a fost senzația sesiunii.

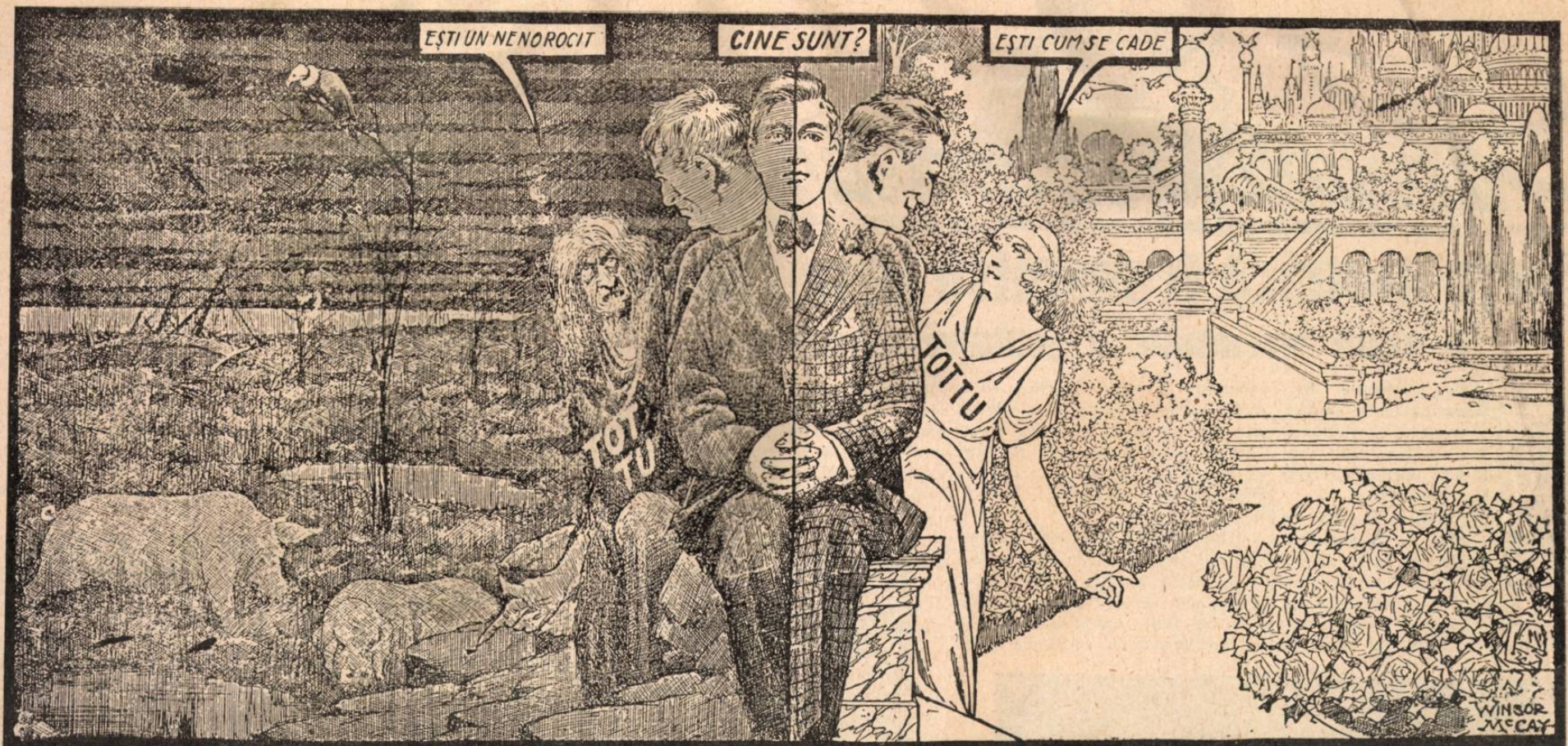
Caricaturistul Kelen a prins gesturile caracteristice ale mai multora dintre ei.

Baronul Lehman vă prezintă pe președintele Liberiei

CE SUNT ȘI CINE SUNT?

Ce frumoasă-i tinerețea! Ce mărețe-
a ei raze;
Cu iluzii, aspirații, visuri, vază!
Care e a'nceputurilor, poveste fără
sfârșit,
Orice fată eroină, și orice om amic!"
Longfellow

CESTE câteva versuri de Longfellow au un înțeles adânc pentru cei tineri, a căror viață le stă deschisă înaintea, și sunt pline de însemnătate pentru cei BĂTRÂNI, care găsesc într'insele farmecul amintirilor din tinerețe.

Viața în sine este o dramă alcătuită din BUCURII și AMĂRĂGIUNI, din FILOZOFIE și DESAMĂGIRI, din INDUIȘARE și din SPERANȚĂ. Fiecare dintre noi trebuie să treacă prin clipele fericite ale dorințelor împlinite și prin amărăciunile desamăgirii.

După cum nu s'ar putea cunoaște dulcele, dacă n'ar exista amarul, tot astfel farmecul vieții ar dispărea dacă n'ar exista desamăgirile. Și când vorbim despre desamăgiri, înțelegem acele clipe de desnădejde care produc durere adâncă.

Se spune adesea că omul este o păpușă a împrejurărilor și a firei. Dacă într-o oarecare măsură această afirmație este adevărată, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că omul întotdeauna a putut stăpâni împrejurările, că el este cuceritorul și stăpânul naturii. Atât împrejurările cât și natura, cu toată mulțimea celorlalte vieți: mii și milioane de fiare, de paseri, de târătoare și de insecte, fără om ar fi fără viață. Omul este îndrumătorul, omul este singura ființă în stare să se bucure de existența lor omul singur poate să pătrundă taina firii, poate să aprecieze valoarea și însemnătatea animalelor sau frumusețea naturii. Nici o altă viață de pe pământ nu este în stare să facă aceasta.

Și dacă omului îi este dat această înțelegere, de bună seamă că tot lui îi este dat să înțeleagă culmile bucuriei și profunzimile desnădejdii. Dănsul singur poate privi viața cu filozofie, și poate trage învățături din frământările și din mulțumirile sufletești.

Ilustrația din fruntea acestei pagini, ca și cele mai multe dintre cele publicate în această modestă revistă a noastră, are scopul de a îmbărbăta pe cei desnădejduți, de a chema la realitate pe cei cari trăiesc mai mult în închipuire decât pe acest pământ.

Ilustrația noastră, simplă așa cum este, simbolizează de fapt viața cum o petrecem în fiecare zi.

La stânga se prezintă ceea ce este neplăcut. Este LATUREA NEAGRĂ a vieții, aducătoare de nemulțumiri.

La dreapta ilustrației, chipul este mai vesel, nădejdele întrec puterea realității. Tinerii nu trebuie să sperde de a putea pătrunde în grădina plăcerilor și desfătărilor, decât DUPĂ

În fiecare bărbat, ca și în fiecare femeie, există trei personalități. În ilustrația de mai sus sunt trei chipuri ale aceluiaș om.

Unul privește la stânga și vede viața în NEGRU. Altul privește la dreapta, și i-se pare că viața este DE TOT UȘOARĂ.

Cel de al treilea privește drept înaintea și izbutește în tot CEEACE VREA.

Deviza fiecăruia trebuia să fie: viața nu e nici PREA REA, nici PREA ISPITITOARE, și de aceea trebuie să fim oameni de acțiune și să nu ne descurajăm.

un suieș lung și o străduință anevoică în urcarea pe scara vieții.

Tânărul cu trei capete din ilustrația noastră, unul privind înaintea, altul spre dreapta și altul spre stânga, ne prezintă pe fiecare dintre noi, tânăr sau bătrân, femeie sau bărbat, fără deosebire.

Tânărul lipsit de experiență se întreabă: „Ce sunt? Cine sunt?”

Răspunsul nu poate fi decât sau că e un tânăr care nădăjduiește PREA MULT, într'un anumit moment, sau că este unul cu totul prea îndrăzneț și pe care îl cuprindea FRICA, oricând. Deoparte nădejdea îi spune: „Ești un om plin de însemnătate. Totul e fericire pe pământ; bucură-te câtă vreme ești tânăr!”

De altă parte, TRISTEȚEA și NEÎNCREDEREA în tine însuși îți șoptesc: „EȘTI UN OM DE NIMIC; n'ai nici un scop în viață, nu există cale pe care s'o poți străbate, trăiești fără rost de azi pe mâine.”

Cei cari privesc în acest fel viața, văd totul întunecat, descurajator, și ușor îi cuprinde TEAMA. Își pierd încrederea în puterile pe care de bună seamă le au; adesea mânăți de această neîncredere și frică în viitor, mulți tineri, cari dacă ar fi mai îndrăzneți și mai întreprinzători, ar deveni oameni de seamă și ar izbândi în viață, își pierd tot rostul lor, rătesc drumul pe care ar fi trebuit să-l apuce și șovăitori umblă de colo colo, mânăți de soartă și de întâmplare. De sigur că te cuprinde mila privind pe acești oameni fără nădejde și fără viitor.

Adesea conducătorii întreprinderilor sunt surprinși prin faptul că se prezintă tineri care să le ceară servicii apelând la BUNA VOINȚA lor și cerându-le să-i dea o MÂNĂ DE AJUTOR, ca să scape de mizerie. Acest fel de a solicita lucrul nu face GINSTE tinerilor. Un om tânăr NICIODATĂ nu trebuie să ceară AJUTORUL unui conducător sau unui om mai mare. Ceeace trebuie să ceară este POSIBILITATEA de a-și DOVEDI CAPACITATEA de muncă în folosul stăpânului, în folosul său propriu și al familiei sale.

Conducătorii de întreprinderi în general, sunt oameni EGOIȘTI, NERVOȘI, SGÂRCIȚI și RĂ IDIN FIRE. Prin urmare, caritatea din partea acestora e greu de așteptat. Rău fac deci tinerii apelând la mila lor. Cititorule,

nu cere niciodată MILĂ. Cere să ți-se dea PRILEJUL de a munci, așa ca de pe urma muncii tale să câștigi atât tu cât și patronul tău.

Dacă nu ești în stare să faci astfel, de bună seamă că nu meriți să capeți o însărcinare oarecare. La noi, din păcate, s'a infiltrat în tineri, ca și în cei bătrâni de altminteri, credința că pentru o slujbă oarecare trebuie să faci intervenții la Stan sau la Bran, să se închine și să sărute mâinile fiecăruia, să-i tămăieze cu tot soiul de titluri și astfel să capete un post care să-i asigure existența. Pentru un om tânăr și capabil, aceasta este o ÎNJOSIRE. Înseamnă a fi cel din stânga ilustrației: înseamnă a fi un NENOROCIT, care nu merită viață.

Un mare economist american, scria odată sfaturi pentru tineri, pentru acei care așteptau înaintări urcări de salarii și alte avantajii. El spunea următoarele:

„Când ești în slujba unei întreprinderi și ești chemat, prin felul slujbei pe care o ocupi, să faci rapoarte directorului tău, nu încerca să-i arăți cât ești de cuminte, de băgător de seamă, de înțelept, sau de precis. Nu-i vorbi nimic despre capacitatea ta, nimic privitor la tine. Vorbește-i numai despre ceea ce-l interesează PE DÂNSUL direct, vorbește scurt și cuprinzător, și vei vedea că dela sine vei urca toate treptele de înaintare.”

Este aceasta o învățătură prețioasă pentru toți cei cari ocupă locuri în industrie sau comerț și cari doresc ca munca lor să fie apreciată. În deobște conducătorul unei întreprinderi are atâtea pe capul său încât nu se poate interesa și de nevoile tale. Îi plac lucrurile precise și simpatizează pe toți acei cari CONTRIBUIESC la ușurarea sarcinii sale.

O vorbă înțeleaptă spune că: cei tineri SOCOT nebuni pe cei bătrâni, iar cei bătrâni ȘTIU că cei tineri sunt nebuni.”

Totuș tinerii cumiți privesc la cei bă-

trâni ca la comori de experiență și de înțelepciune și le sunt mulțumitori pentru sfaturile lor. Pe de altă parte cei bătrâni, cari nu s'au înjepețit ca cimentul, știu că lumea are nevoie de gânduri noi, de metode nouă și că numai tinerii pot aduce toate acestea, împreună cu avântul și generozitatea lor.

Bacon scrie:

„Cineva poate fi tânăr după ani și bătrân după ceasuri dacă nu-și risipește timpul zadarnic; aceasta însă se întâmplă foarte rar. Tinerii sunt victimele primelor impresii care de obicei nu sunt destul de precise și hotărâte cum sunt cele care le urmează; trebuie să știm că tinerețea nu există numai în vârstă, dar există și în cugete; invențiile celor tineri sunt mult mai avântate ca ale celor bătrâni; iar mintea celor tineri are mai multe imaginații și de aceea e mai aproape de cele dumnezeiești.”

În cartea lui Iov din Biblie, scrie la capitolul 32 următoarele versete:

„Zisu-mi-am zilele să vorbească și mulțimea anilor să facă cunoscută înțelepciunea. Dar înțelepciunea este un spirit pus în oameni și suflarea A-Tot-Puternicului care face înțelegător. Cei neînaintați în zile pot fi înțelepți și cei CARI NU SUNT BĂTRÂNI, pot ști ce este drept.”

Îndrăzneala, energia, spiritul nou, ideile înviorătoare, gândurile care croiesc drumuri neumblate, voința, de muncă TOATE ACESTE formeză patrimoniul exclusiv al celor TINERI.

Dacă tinere, ești dintre aceia, cari te uiți mereu spre stânga ilustrației din fruntea acestei pagini, să știi că trăiești pe un pământ străin. Nu ești pe calea adevărată. Pe de altă parte, dacă ești dintre acei cari mereu privești spre dreapta, să știi că faci parte din turma celor cari vor sfârși în azilul de nebuni sau în mizeria neagră.

Privește DREPT ÎNAINTE. Ține capul SUS. Înțepenește-te pe picioare și apuc-o drept înaintea. Să nu crezi că există alt drum decât acel al MUNCII sânguitoare și energice.

Nu asculta nicidecum la sfaturile întristătoare ale cugetului tău când vrea să te descurajeze. Dar nici nu te lăsa niciodată copleșit de laudele aceluiaș cuget și de prorociriile unui viitor care nu există și care te-ar îndemna să privești viața cu prea mare ușurință. Căci după cum nu există sărăcie pentru cel care muncește, tot astfel nu există paradis și plăceri pentru cel leneș.

Câtă drept înaintea și muncește cu sârguință. Făcând astfel viața ta va fi plină de farmec de veselie și de fericire.

**Cunoștința este
pârghia vieții**

**Nimeni nu știe mai
mult decât învață**

Să ne îmbogățim cunoștințele

Forța motrică transmisă prin radio

O nouă invențiune a geniului omenesc

DUPĂ prezicerile fizicienilor, foarte curând, vom avea posibilitatea de a transmite prin unde, energia electrică și calorifică. Americanii, cari se silesc, și au și mijloacele, ca să ia înainte Europei, sunt acei căroră, de sigur, le va reveni gloria, de a găsi aplicarea practică a acestei descoperiri, care din punct de

padurilor, va putea fi prinsă cu o simplă antenă și astfel omul, de pe orice loc pe glob, va putea beneficia de energia electrică, pe care s'o transforme în lumină, în căldură, sau în forță motrică, la țară, la fel ca la oraș.

Acest lucru, astăzi nu este un simplu vis fantastic, cum ar fi fost acum câteva decenii, este un dezerat, care se va împlini curând.

La fel sunt câteva luni de zile, de când nimeni nu se gândia că va

mare, după câțiva kilometri depărtare, se împrăștie atât, încât nu mai poți aduna nici cantitatea suficientă care să-ți pună în mișcare ceasornicul. Marconi a inventat un radio reflector, care face posibilă

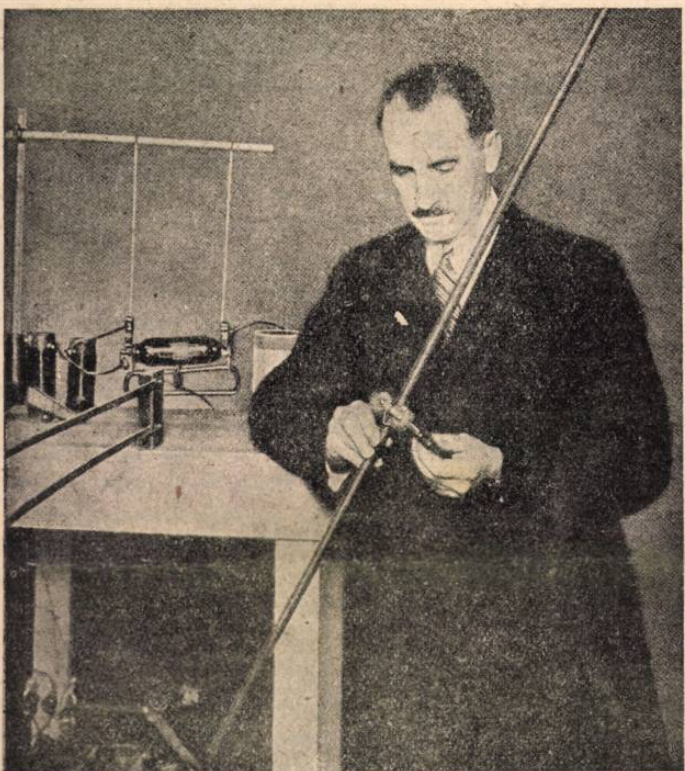
Nu se știe încă dacă energia radio-electrică va fi transmisă la suprafața pământului, sau prin văzduh, la înălțimi mari. Studiindu-se scânteele uriașe, care au putut fi produse de om, unele dintre ele înțrecând 100 de metri lungime, s'a dovedit în laboratoarele Tesla, că electricitatea străbate mult mai ușor și cu iuțeli mult mai mari prin atmosfera rarefiată, decât în aceea pe care o respirăm, în apropierea pământului. S'a demonstrat că la o înălțime de circa 10 mii metri deasupra mării, energia electrică poate cutreiera cu ușurință în jurul globului. Bazat pe aceste experiențe, inginerul englez Hugh Pollard a propus să se construiască niște turnuri înalte de care să fie legate un soi de baloane captive, de unde să se împrăștie apoi energia electrică, în milioane de Volți, în stratul atmosferic dela aceea înălțime. Alte turnuri gigantice, construite la fel pe înălțimi, cum ar fi Mont Blanc în Europa, Himalaia în Asia, Munții Abisinie în

nul Donald Mac-Milan, Sir Ernest Shackleton, Roald Amundson și Căpitanul Robert Scott, în regiunile arctice, se găsesc depozite mari de cărbuni și, în unele locuri, chiar de petrol, care zac acolo de zeci de mii de ani și care nu se pot deocamdată exploata, transportul lor, până în centrele civilizate, fiind prea costisitor.

Teoria că la poli atmosfera ar fi mai condensată și mai apropiată de pământ s'a dovedit și în fapt. Exploratorii regiunilor arctice au relatat despre minunatele jocuri de lumină: aurora boreală, etc. care, dacă nu sunt pe deplin înțelese, e sigur însă că au o legătură directă cu atmosfera rară și încărcată cu electricitate, existentă acolo.

***

Sistemul de transmitere al energiei electrice, fără fir, după propunerea Doctorului Steimetz, este cu totul opus aceluia al lui Tesla. După dr. Steimetz o stațiune de emisiune ar putea emite o undă de câteva milioane de HP, care să înfă-

Dr. Philips Thomas în momentul când experimentează transmiterea energiei la distanță, izbutind să producă incandescența unui fir prin radiațiunile unui aparat așezat la distanță.

vedere teoretic poate fi considerată ca existentă, din momentul experienței lui Branly, la Paris.

Nu de multă vreme, într'un laborator din New-York, în fața unui grup de ingineri, dr. Philips Thomas a făcut o experiență interesantă. Ținând un bec electric în mână dreaptă, legat de o antenă, o sârmă de cupru de circa 1.30 m. lungime, acesta s'a aprins, imediat ce, la o distanță de câțiva metri, a fost pus în funcțiune un aparat de radio.

Această experiență, neînsemnată pentru marea mulțime a oamenilor, înseamnă un pas important pe calea progresului, pentru oamenii de știință. Se realizase transmiterea energiei prin unde radio-electrice.

Desvoltarea acestei experiențe și perfecționarea ei, va duce fără îndoială, la împlinirea visului inventatorilor, acela de a transmite unde electrice prin eter, la distanțe mari, așa încât să lumineze și să încălzească casele oamenilor. Undele electrice, pornite dintr-o centrală, vor putea străbate pământul întreg, vor putea conduce aeroplanelor, automobilele și trenurile. În locul actualelor uzine mici și neeconomice, care produc curentul cu ajutorul cărbunilor, se vor înființa câteva stațiuni centrale mari cari vor putea produce întreaga forță electrică necesară lumii din utilizarea căderilor de apă. Energia electrică, care se va găsi astfel la dispoziția tuturor, până în cele mai depărtate colțuri ale munților și ascunzișuri ale

fi posibilă înfăptuirea grabnică a televiziunii. Astăzi vederea la distanță este un fapt împlinit.*

Ideea de a transmite energia electrică prin unde, prin eter, nu e nouă, Heinrich Hertz, marele descoperitor al undelor electrice, a prevăzut această posibilitate. Tesla, celebrul inventator al transmiterii curentilor electrice alternativi, întrebuințati azi în toată lumea, e preocupat, de câțiva ani, de aceeași idee. Dânsul proiectează transmiterea energiei electrice prin unde, dela o centrală uriașă, care urmărează să fie instalată pe Cascada Niagara. Dr. Charles Steimetz, unul dintre cei mai mari electricieni din lume, este perfect convins că vom ajunge curând la vremea ca electricitatea să fie transmisă prin radio. Această convingere o împărtășește și Senatorul Marconi, părintele radiofoniei. Nu demult, Marconi a pronunțat un discurs unei adunări de ingineri din Londra și a demonstrat că transmiterea electricității, prin unde eterice, va fi posibilă, de îndată ce aparatul pentru proiectarea undelor orientate se va perfecționa, așa încât energia să nu se împrăștie în spațiu și să nu difuzeze.

Astăzi, stațiunile de radio emit unde electrice în toate direcțiile, unde care să împrăștie în eter. Această energie, la început foarte

orientarea undelor într-o singură direcție. Radio-reflectorul este așezat îndărătul antenei de transmitere, care astfel emite un fascicol de raze paralele. Intre Londra și Canada acest sistem a produs semnale de telegrafie fără fir, mult mai puternice decât s'ar putea produce cu aparatele obișnuite.

Nicola Tesla a inventat un transmitător amplificator, capabil să arunce în eter curenți electrice de milioane de volți. Acești curenți pot fi apoi prinși și transformați, în orice parte de pe suprafața pământului. Centrala pe care dr. Tesla o proiectează, spre a fi ridicată la Cascada Niagara, are forma unui turn înalt. Din acest turn, fulgere artificiale, produse de o antenă în forma unui burete, vor umplea tot spațiul din jurul pământului, cu energie electrică.

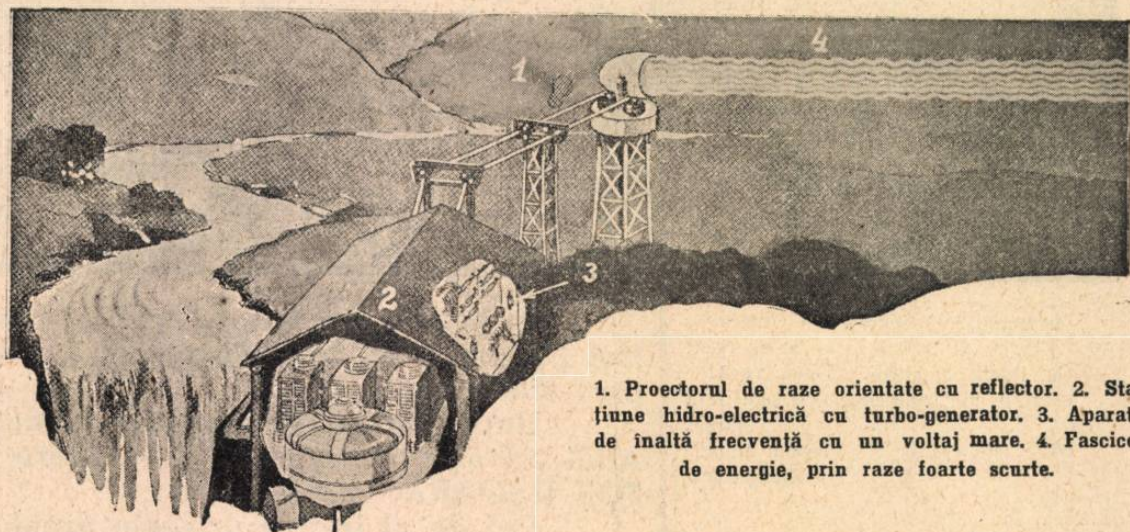
Africa, etc. ar prinde energia electrică din eter și ar distribui-o apoi pe pământ.

După Pollard stratul atmosferic, în care s'ar împrăștia energia electrică, poate fi mult mai apropiat de pământ la poli, decât la Equator. La poli o înălțime de 2 km. ar fi suficient. Aceasta, pe baza faptului că forța de rotație a pământului este foarte mică, la cei doi poli și astfel nu trage după sine atmosfera dela suprafață, cu atâta violență, cum e cazul la Equator. Prin urmare, o stațiune de radio-energie, așezată în apropiere de Polul Nord, ar putea trimite energie în toate straturile aerului. Prinderea s'ar face la înălțimi diferite, după depărtarea de poli. Aci s'ar găsi și cărbune necesar, căci după explorări făcute în regiuni polare de către Vilhjalmur Stefansson, Căpita-

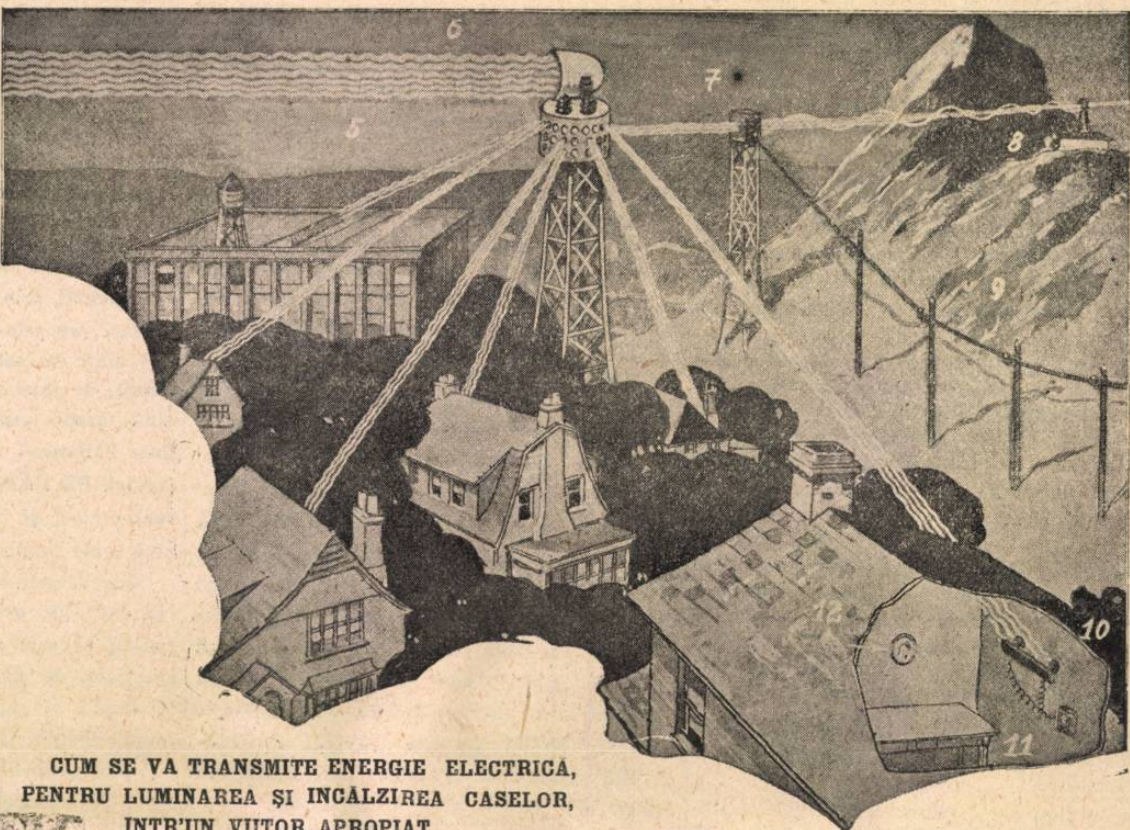
șoare întreg pământul cu un val de electricitate. Stațiunea și-ar regula emisiunile astfel, încât în momentul întoarcerii primei unde, ea să transmită pe cea următoare, așa că atmosfera să fie încărcată, în mod continuu. Gолurile rămase prin puisarea de energie, în diferite locuri pe pământ, ar fi umplute prin aceste unde succesive. Stațiuni mai mici, stabilite în diferite părți ale lumii, ar lua energie, din aceste unde, spre a le transmite apoi, pe lungimi mai mici, uzinelor, caselor, magazinelor, etc.

***

O altă experiență pentru transmiterea fără fir a energiei electrice, s'ar făcut de către dr. Harvey C. Rentschler, un inginer, în laboratorul de cercetări dela Westinghouse. Acesta a izbutit să rezolve o problemă, care preocupă de multă

1. Proectorul de raze orientate cu reflector. 2. Stațiune hidro-electrică cu turbo-generator. 3. Aparat de înaltă frecvență cu un voltaj mare. 4. Fascicol de energie, prin raze foarte scurte.

CUM SE VA TRANSMITE ENERGIE ELECTRICA, PENTRU LUMINAREA ȘI ÎNCĂLZIREA CASELOR, ÎNTR'UN VIITOR APROPIAT

5. Proectoare potrivite spre a transmite energia în case și fabrici. 6. Aparat receptor. 7. Linie electrică care conduce electricitatea în vârful turnului. 8. Fascicolul are aspectul unui sistem de „fire de aer” și transmite energia până în vârful muntelui. 9. Firul unic pentru transmiterea energiei electrice. 10. Receptor pentru energia radiantă. 11. Măsurător.

* Vezi No. 35 al revistei „Realitatea Ilustrată.”

Teatru-Muzică-Artă

Deschiderea stagiunii teatrale la Cluj

TEAȚRUL Național și Opera Română din Cluj de sub direcțiunea d-lui Victor Eftimiu, și-a deschis Sămbătă 1 Octombrie a. c. stagiunea, în fața unei săli arhipline și într-o atmosferă de adevărată sărbătoare.

S'au jucat Crai Nou, libretul de V. Alecsandri, Muzica de Porumbescu, Rapsozii de d-l V. Eftimiu și Luceafărul de d-l Bretan. Cele trei piese s'au bucurat de Montări cu totul deosebite și de interpretări cari merită toată lauda.

Publicul a aplaudat îndelung după fiecare act, iar la terminarea „Rapsozilor” a ovaționat pe d-l V. Eftimiu.

După spectacol s'a dat un banquet, în saloanele restaurantului New-York, la care au participat aproape 200 de persoane.

Duminică 2 Octombrie a avut loc cel de-al doilea festival de deschidere. S'au jucat Grigorie Ghica Vodă de Depărațeanu și La Șezătoare de d. Brediceanu. Spectacolul s'a început cu Simfonia V-a de Beethoven executată de orchestra operii, apoi a urmat interesanta conferință a d-lui profesor Bogdan-Duică despre Depărațeanu și'n urmă reprezentarea pieselor.

Atât Grigorie Ghica Vodă, cât

și „La Șezătoare”, au obținut un netăgăduit succes, datorit în parte interpretelor și'n parte montărilor fastuoase ce li s'au dat.

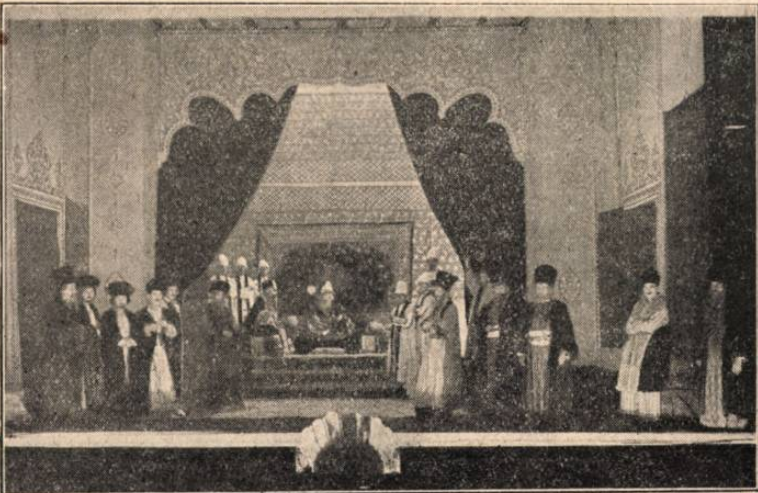
D-l V. Eftimiu Directorul general al Teatrului Național și Operei Române din Cluj, înțelege să nu precupească nici un sacrificiu, numai ca reprezentațiile să fie reușite, și ia de credem că publicului Clujean îi este hărăzită o nouă și fericită epocă teatrală. La ambele reprezentații de mai sus, au asistat d-l Al. Lapedatu Ministrul artelor și al Cultelor și d-l Juga secretarul general.

Premierele următoare la Cluj vor

fi „Ciufulici” și „Glauc”. În timp ce o parte din trupă va juca la Cluj aceste două piese, restul trupelor va pleca în turneu cu Grigorie Ghica Vodă de Depărațeanu și Rapsozii de V. Eftimiu.

Teatrul Național din Cluj, va monta în actuala stagiunea „Nerone” tragedie în versuri de d-l Radomir Călătorescu, într-o montare deosebit de fastuoasă.

De asemenea se va juca în curând și „Comedia fericirii” a lui Evreimof, care pe scena Naționalului Bucureșten a obținut un atât de răsunător succes.

„GRIGORE GHICA VODĂ” DRAMA LUI DEPARĂȚEANU LA TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ

Teatrul la București

TEAȚRUL Național din capitală, după strălucitul succes obținut cu Cyrano de Bergerac, a reluat săptămâna trecută „Sapho” de Daudet și Bellot, cu d-na Maria Filotti în rolul principal feminin. Cu această piesă, distinsa societate va pleca în turneu, așa că la București, se vor da numai un număr restrâns de reprezentații. Pentru azi, Vineri, este anunțată premiera piesei „Omul cu mârțoaga”, datorită talentului societar al Teatrului Național d. G. Ciprian. În distribuție figurează d-soara Tanți Bogdan și d-nii Ion Brezeanu, Ion Sârbu, Aurică Atanasescu, George Calboreanu, Marius etc.

Piesa este așteptată, cu multă nerăbdare, de toate cercurile intelectualelor bucureșteni.

În a doua jumătate a lunii Octombrie, se va relua comedia lui Pierre Wolf „Păpușile”, cu d-nele Agepsina Maeri Eftimiu, Puia Ionescu, Tanți Bogdan, Nora Peyof, etc. și d-nii C. Notarra, N. Soreanu, G. Vraca, Valentinianu, etc. Direcția de scenă o deține d. Soare Z. Soare.

D. Paul Gusti va monta, în luna Octombrie, „Copellia”, piesă în versuri de d. N. Ottescu. Rolul titular va fi jucat de d-soara Tanți Bogdan.

În foaiere se repetă, sub direcția de scenă a dlui D. Enescu, piesa „Invierea” de H. Bataille, după romanul lui L. Tolstoi. Rolul Mas-

lovei va fi interpretat de d-na Maria Voiculescu. De altfel, acest rol este una din vechile mari creații ale distinsei artiste.

În actuala stagiune, Teatrul Național va mai reprezenta: „Romeo și Julietta” de Shakespeare, cu d-na Aura Buzescu și d. Vraca în rolurile principale, sub direcția de scenă a dlui Gogu Mihăescu; „Apus de Soare”, cu maestrul Notara; „Luminița” de d-soara Ticu Anghip, cu d-nele Maria Filotti, Puia Ionescu, Mihailidi și d-nii Soreanu, Valentinianu, etc., în rolurile principale. Punerea în scenă o va face d. V. Enescu; „Se caută o jupâneasă” de d-na Lucreția Petrescu, autoarea piesei „Păcat”, jucată mai de mult la Naționalul din București; „Făclia sub obroc” și „Francisca de Rimini” de Gabrielle d'Annunzio și „Când noi morții, vom învia” de H. Ibsen. (Această piesă se va juca pentru sărbătorirea centenarului uriașului scriitor nordic).

În luna Februarie, Naționalul bucureșten, va da o serie de reprezentații, cu d-na Maria Ventura, dela comedia franceză. Se va juca „Lorenzaccio” de Musset, piesă reluată zilele acestea și la Paris.

TEATRUL MIC

După ce a reprezentat comedia „Ginerile d-lui Prefect”, localizarea d-lui Gusti, cu un succes deosebit, compania Fotino-Busfinski va repre-

zenta „Figurantul” de Al. Savoir, cu d. Fotino în rolul principal. În această piesă va apare și d-soara Mohora, o nouă angajată a Teatrului mic.

TEATRUL NOSTRU:

În fostul local al Teatrului Popular, Teatrul Nostru, de sub conducerea d-lui Sică Alexandrescu, își va deschide stagiunea la 15 Octombrie a. c., cu piesa „Un erou” de Chirițescu.

TEATRUL EFORIA (Carol cel Mare)

Marti 25 Octomvrit a. c. încep în acest teatru, de curând renovat, reprezentațiile celebrei artiste Emma Gramatica. Prima piesă va fi „Visul unei dimineți de primăvară” de G. D'Annunzio.

TEATRU REGINA MARIA

Compania Bulandra-Manolescu-Storin-Maximilian a reprezentat, Marti 27 Septembrie a. c., pentru prima oară „Cuiburi sfărâmate”, piesă în 3 acte de Sandu Teleajen și Adrian Pasca, cu d-na Mariette Sadoveanu și d-nii Manolescu și Storin, în rolurile principale. Compania dramatică dela Regina Maria a dat piesii o montare și o interpretare din cele mai izbutite. Publicul entuziasmat a ovaționat pe actori și autori. Și deși critica face unele rezerve, în privința valorii piesei, această premieră a însemnat, pentru publicul bucureșten, o reprezentație de mare succes.

Săptămâna aceasta, s'a reluat succesul stagiunii trecute „O femeie în flăcări”, comedie în 3 acte, de Hennequin și H. De Grasse, cu d-nele Cătușca Elvas, Mariette Sadoveanu și d-nii Maximilian, Enescu, etc., în rolurile principale.

În curând se va reprezenta comedia Week-End (musafirii dlui Bliss) de Noel Covard, piesă ce a obținut un succes răsunător, pe scenele englezești, cu d-nele Lucia Sturza Bulandra, Cătușca Elvas, Leni Callier, Irina Nădejde și d-nii Ion Manolescu, M. Enescu, Finți, etc.

În cursul lunii Octombrie, se va mai juca „Scrinul” de Guiraud.

Cu prilejul centenarului nașterii lui Ibsen se va reprezenta, la Teatrul Regina Maria, piesa celebrului scriitor, „Doamna Inge la Os-trad.”

TEATRUL CARAGIALE

A doua premieră a noului teatru a fost formată din două piese: „D-soara Iulia” de Strindberg și „Articolul 214” de Caragiale.

La 6 Octombrie acest Teatru va reprezenta „Camarazii” o piesă în 4 acte de Strindberg, cu d-nele Diana Solomon, Miți Dobrescu, A. Lunăcescu și d-nii Valentinianu, Hociung, Emilian, etc.

Teatrul la Constanța

DUMINICĂ 25 Septembrie a. c. s'a inaugurat la Constanța teatrul Ligii Culturale în prezența d-lui Președinte N. Iorga. Acest teatru a fost zidit pe cheltuiala d-lui Demostene Tranulis și donat de d-sa Ligii Culturale. D-l Iorga în cuvântarea ținută la deschidere aduce elogiul marelui filantrop constănțean, arătând că gestul cetățenului, e cu atât mai prețios, cu cât după marea război trecut oamenii s'au demoralizat și au devenit de un egoism necunoscut până acum.

Abea inaugurat acest teatru și ne vine vestea că la Constanța se zidește un nou teatru, de către d-l Vasile Grigore, cu mult mai mare decât celălalt și care va purta numele „Regina Maria”. Noua clădire, lucrată numai în beton armat, va avea o lungime de 35 X 13 metri, va avea parter, balcon și 30 loji. Teatrul are două fațade, pe str. Ștefan cel Mare și General Manu.

În sfârșit Constanța și-a acoperit unul din golurile simțite de mult.

Teatrul la Galați

DIN Galați ne vine știrea că s'a pornit construirea unui mare teatru, care se va bucura de toate îmbunătățirile tehnice, aduse scenele străine. Era și timpul. Marele oraș dunărean, suferea de mult lipsa unui local propriu spectacolelor dramatice. După arderea Teatrului Papadopol, reprezentațiile se dădeau în haotica sală a Cinema-

tografului Central, cu totul nepotrivită pentru teatru.

INFORMAȚIUNI

D. Alfred Moșoiu lucrează la o fantazie biblică „Regina din Saba.”

***

D. Ion Minulescu a terminat o nouă comedie „Amantul anonim.”

***

D. Victor Eftimiu, director general al Teatrelor din Ardeal, lucrează la o piesă istorică al cărui titlu nu l-a hotărât încă.

***

D. A. De Hertz a terminat o comedie în 3 acte „Omul de zăpadă”, care se va juca în actuala stagiune la Teatrul Național din București.

***

D. N. Chirițescu lucrează la o tragedie în 3 acte „Regele.”

***

„Comedia Franceză” intenționează să facă anul acesta un turneu, prin capitalele diferitelor țări din răsărit. E probabil că Bucureștenii vor avea fericitul prilej de a admira pe marii artiști parisieni.

Ultime Informațiuni

Orașul Paris a hotărât ridicarea unui monument lui Robert de Flers.

***

În Japonia s'a interzis reprezentarea lui Moliere, piesele acestuia fiind socotite în această țară contrare moralei poporului.

***

În Rusia sovietică s'au interzis reprezentațiile pieselor „Romeo și Julietta” de Shakespeare, „Loengrin” de Wagner, „Dama de pică”, etc. considerate ca nepotrivite mentalității revoluționare.

***

Francezii au hotărât ridicarea unui monument celebrei dansatoare Isadora Duncan. Lucrarea a fost încredințată renumitului sculptor Bourdelle, unul dintre prietenii și admiratorii marei dispărute.

***

Cel mai vechiu ziar din lume „Cin-Paw” a fost suspendat. El apărea în China de 600 de ani.

***

La Teatrul Matchurius, din Paris, s'a jucat de curând piesa „La quelle” de d. Anton Bibescu, Ministrul României la Madrid.

D. Bibescu reapare la Rampă, după o pauză de 23 de ani. În 1904, tot la Paris, la „Theatre de L'Oeuvre”, s'a jucat o altă piesă a sa, intitulată „Le Jaloux”. Și atunci, ca și acum, compatriotul nostru a fost întâmpinat cu elogi de criticii francezi.

D-l I. Livescu Directorul Teatrului Național din Chișinău, a demisionat. În locul d-sale va fi numit d-l L. Dauș.

D-l Berariu, directorul Teatrului Național din Cernăuți, a demisionat. În locul d-sale se speră că va fi numit d-l Dragoș Protopopescu.

D-l Teodor Speranță a scris o comedie de moravuri în trei acte intitulată „Jos papucul.”

D-l Eugen Todie autorul romanului Hărdăul lui Satan, a scris o dramă în trei acte „Omul singur.”

D-nii N. Vlădoianu și V. Rodan lucrează la o nouă comedie intitulată „La Șahul Persiei.”

D-l I. C. Aslan, care a terminat de câțiva ani comedia „Buburel”, lucrează la o piesă în trei acte „Bietele Noastre suflete.”

D-l Zaharia Bărsan, fostul director al Teatrului Național din Cluj, care acum se află la Paris, a terminat un nou poem în versuri „Domnul de rouă.”

D-l Octavian Goga lucrează la terminarea poemului brodat pe legenda Meșterului Manole. De asemenea scrie și o comedie de moravuri.

Atletică-Gimnastică-Tucism

Săptămâna sportivă

SEZONUL de campionat este acum în toi și deocamdată n'a adus nici un fel de surpriză. La Timișoara Kinizsi, la Oradea-Mare Török, la Brașov Collea, și-au învins rivalii, cu multe goaluri, și în acest fel au devenit favoriții, pentru campionatul regiunii lor. La Arad situația este neclară, din pricina echipelor din Valea Jiului, a căror situație e nerezoluită. E probabil însă că, bine-organizată regiune Arad, va rezolvi această problemă. De altfel Aradul este regiune unde sorții de campionat sunt nesiguri, puterile diferitelor echipe fiind aproape egale. Și în regiunea Clujului problema campioanelor prezintă complicații, deoarece echi-

pa „România” d'abea acum intră în acțiune, iar fuziunea dintre „Universitatea” și „Academia” se găsește încă în durerile facerii. Este îmbucurător faptul că s'a putut hotărî în sfârșit și ținuturile din jurul Clujului, și după mulți ani de izolare, echipele din Gherla, Bistrița, Câmpia-Turzii și probabil și Turda, vor participa din nou la lupta pentru campionat. Sub-regiunea Târgu-Mureșului continuă să producă surprize. MSE a suferit o înfrângere, din partea Clubului sportiv, până acum necunoscut, din Găloaș, pe când capioana „Mureș” a fost învinsă de Dacia, din Dicioșanmartin. Și la București a avut loc primele întâlniri, pentru campiona-

tul de categoria întâi și se prevede că din nou Juventus, Unirea și Olimpia vor fi rivali.

Grijile materiale acaparează tot mai mult Cluburile sportive și, dacă nu vine repede ajutor, situația devine critică. La cele mai multe matchuri, publicul nu participă și chiar dacă se realizează ceva din intrări, puținul acesta este înghițit de diferitele impozite, taxe, remize oficiale și locațiunea terenului. La matchul de Duminecă, între KAÇ și Haggibor, s'a încasat suma de 22 mii lei, din această sumă cluburile care au jucat, au primit 4900 lei. Și de data aceasta se poate spune că au existat încasări! La terenul sportiv CFR din Cluj însă casa întreagă a fost 600 lei, pe când cheltuielile au fost dublu. Situația și în

alte orașe se prezintă la fel. Și dintre problemele cele mai urgente, care-și așteaptă rezolvirea, din partea federației societăților sportive, trebuie socotită și problema existenței cluburilor. Acum se evidențiază întregul desavantaj al sistemului de numire. Dacă organul central ar fi alcătuit din persoane alese, după cum e cazul regiunilor, atunci toate uniunile și-ar avea reprezentanți, cari ar putea să expună, ori de câte ori ar fi nevoie, doleanțele lor. Și astfel mai ușor s'ar putea găsi remedii. FSSR e departe și nu se dovedește a fi organul corespunzător chemării sale. Federația cluburilor sportive din România nu este un organ creat pentru sine, ci aparține tuturor uniunilor. Și trebuie să caute modalitatea ca membrii să poată exercita sportul, în mod liber, neîngreunat de povara materială—po-

vară stabilită oficial. — Dacă majoritatea a opiniei publice sportive din Ardeal, din punct de vedere al sportului în general, se găsește alături de FSSR, în luptele externe, aceasta nu înseamnă însă că aceeași opinie publică să nu aibă și dezideratele și plângerile ei, îndreptățite. Ascultarea și soluționarea acestora este lucru tot atât de important ca și redactarea și explicarea regulamentelor.

Dintre evenimentele sportive externe, în săptămâna trecută, cel mai mare interes îl prezintă matchul Hun-garia—Sparta, pentru cupa Europei centrale, cu rezultatul 0:0. Această însemnat o mare surpriză. După acest rezultat, frumos pentru echipa maghiară, ungurii, Dumineca

Duminecă a avut loc la Cluj o întrecere de rezistență la mers, cu povară, organizată de Clubul sportiv KKASE, la care au luat parte și Clubul EKE. (Uniunea Carpaților din Ardeal). Concuranții împărțiți în două categorii: seniori și juniori trebuiau să parcurgă în pas, cu sacul în spinare (15 kgr. pentru seniori; 10 kgr. pentru juniori—până la 17 ani) 25 de km.: din Piața Unirii dela Cluj până la Apahida și înapoi. Au participat 25 de concurenți și au făcut drumul 17. Au reușit dintre seniori: primul Szabo Iosif (EKE) în 3 ore 13 minute și 50 secunde. Al doilea Maltich Arpad (EKE) și al treilea Man Bela (EKE). Juniori: întâiul Kovacs (KKASE) în 3 ore 7 minute și 47 secunde. Al doilea Török Istvan (EKE) al treilea Szabo Janos (EKE).

Man Bela (EKE) a numărat pașii câți i-a făcut și a socotit că parcursul întreg de 25 km. au fost 27.365 de pași fiecare pas fiind de 90 de cm.

Fotografiile noastre reprezintă pe concurenți împreună cu organizatorii și pe cei 6 câștigători.

Dintre organizatori menționăm pe d-nii Pulca directorul poliției din Cluj, Dr. Istvan Koronka, președintele de turism în comitetul regional, Victor Schuster și Andrasi Gyula.

aceasta, se prezintă cu încredere la matchul Ungaria—Cehoslovacia, care va avea loc la Budapesta. A produs multă surpriză superioritatea pe care a arătat-o Italia, în atletică, față de Ungaria, mai ales alergătorii maghiari s'au prezentat într-o formă mult mai slabă, decât cea sub care

erau cunoscuți. Evenimentul cel mai important la Viena, este victoria lui Rapid împotriva echipei Slavia, din Praga, în matchul de eliminare pentru cupa Europei centrale, așa încât fostul campion Vinez va veni, în luptă decisivă, sau cu Sparta sau cu Hungaria.

1. 500 m. fugă. La coardă Petrescu (Stade); la dreapta Petrescu (Olimpia) în spate Marton (Vulcan); Nacea și Sarlen (Stadiu). 2. Sosirea lui Petrescu (Stadiu) la Strat. 3. Virgil Ioan, câștigătorul la 400 m. garduri.

Russu Tiberiu (Kinezul) salt în înălțime.

C. Georgescu (Kinezul) salt cu prăjina.

Săritura cu prăjina (3.90 metri)

Ștefan (Collea) camp. salt în lungime cu elan.

Jocurile Realității

Deslegările celei de-a 2-a serie a jocurilor, se primesc la redacție, până la 10 Noembrie cor. Fiecare joc acordă deslegătorului un număr oarecare de puncte. Cel care obține numărul cel mai mare de puncte, prin deslegarea celui mai mare număr de jocuri, din numerile 35, 36, 37, 38 și 39 ale Revistei noastre, va primi un premiu de 1.000. (una mie) lei. Premiul al doilea e de 500 (cinci sute) lei; premiul al treilea de 300 (trei sute) lei. Următorii șapte deslegători primesc câte un volum din operele autorilor români.

Deasemenea vom publica numele tuturor deslegătorilor.

Premiile se vor distribui până la 15 Noembrie.

Bonul B. 2.

Subsemnatul .....

trimit alăturat deslegarea jocurilor No.....

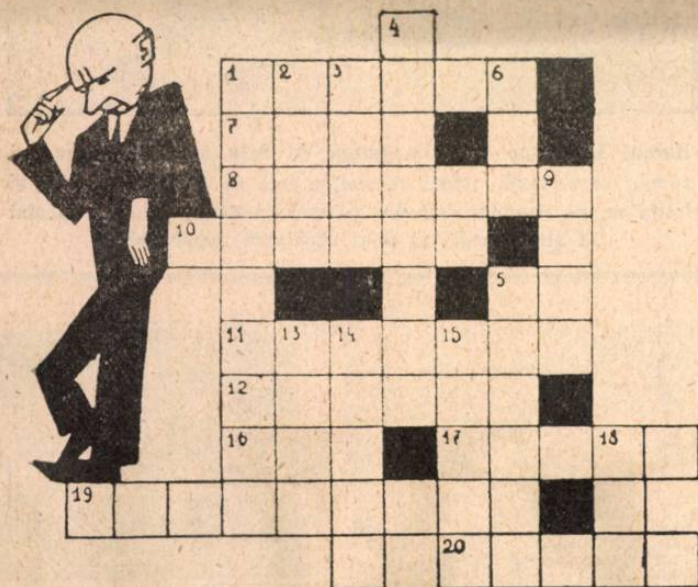
Deslegătorii jocurilor noastre, sunt rugați să detașeze acest bon și să ni-l trimită în plic împreună cu deslegările. În acest fel vom putea ține socoteală de notele fiecărui deslegător, la împărțirea premiilor.

JOCUL No. 1 (cinci puncte)

Prin punerea laolaltă a bucăților tăiate se obține un tablou

JOCUL No. 2. (10 puncte)

ORIZONTAL

1. Oraș
7. Necredincios
8. Rezistență variată
10. Care plătește dări
5. Prepoziție
11. Bolnav
12. Pavăză
16. Provincie în vechea Eladă
19. Oraș în România
20. Încăpere la Romani.

VERTICAL

1. Personaj istoric
2. Imponderabil
3. Gaz
4. Nefolosit
6. Nume feminin
9. Acțiune
5. Fixat pentru posteritate
13. Se găsește în munți
14. Unitate de măsură, în electricitate
15. Horă
18. Obiect de fier.

Concurs fotogenic

Mereu sosesc fotografii la redacția noastră pentru concursul fotogenic, al „Realității”, care fără îndoială va avea un succes răsunător. Cititorii noștri cunosc de sigur condițiunile concursului, publicate în câteva din numerile trecute. Menționăm din nou, că vom publica într'un număr special, toate fotografiile câte ni-se trimit. Primim la concurs și pe acele doamne sau domnișoare cari participă la concursuri similare, organizate după pilda noastră, de alte publicațiune. Fotografiile trimise vor fi restituite proprietarelor, după concurs. Concursul nostru se încheie la 30 Octomvrie. În primul număr din Noemvrie cititorii vor găsi „Buletinul de Vot” cu ajutorul căruia să hotărască pe cea care urmează să fie trimisă de noi la Paris.

CONCURS DE CARICATURI

Concursul de caricaturi instituit de noi în No. 34 al revistei a avut rezultate satisfăcătoare. Dintre încercările trimise, publicăm aci următoarele:

Kitzler M. Naum (Bârlad): 1. Nicolau, un cap; 2. Paris, o cetate.

M. Blecher (Roman): Nicolae Iorga; 2. Vasilache; 3. Charleston; 4. Generalul.

Franco Mosco: 3. Samy, o pasăre. 4. Lia, 417.

Cinematograful

Cinematograful

Filme Românești

„LIA”

DUPĂ o serie nesfârșită de încercări cu rezultate mai mult sau mai puțin multumitoare și după o avalanșă de promisiuni fantastice emise de un renumit cinematografist rus, „Industria română de filme” prima societate cu baze serioase fon-

Lillyei Flohr interpreta principală. În restul distribuției notăm pe Costescu-Duca, Mia Geo, Damian, Mario Mirea, etc.

Technica datorită d-lui Jean Bertock ne-a mulțumit într-o măsură oarecare și numai ți-

nând seama că filmul incredințat dumisale e românesc; căci nu putem trece cu vederea a bundența palpitărilor de lumină datorite unei neglijente înălțurabile. Deasemenea numeroasele „surimpresiuni” nu ne încântă!

Incheiem aducând elogiul d-lui Bauer, capitalistul filmului, singurul căruia datorăm recunoștință.

Alexe Rosen.

Casanova

AVENTURILE de dragoste ale lui Giacomo Casanova au fost transpuse pe ecran de către abilul regizor rus, Alexandru Volkoff. Iwan Mosjonkine și Contesa Lina de Lignoro, din

cliseele alăturate, sunt protagoniștii acestui film, reconstituit în locurile indicate de „Memoriile lui Casanova”, cu un fast și o montare indescritibilă.

Un interesant cap de expresie al d-lui I. Armășescu

dată în România, prezintă într'un cadru pur național „Lia” primul său film produs în țară.

Scenariul filmului datorit d-lui Mircea Filoti face să ni-se perinde înaintea ochilor o poveste de dragoste cu peripeții și laturi emoționante.

Priceperea d-lui Jean Mihail, regizorul filmului, cunoscut publicului nostru din „Manase” și „Păcat” a contribuit într-o măsură considerabilă la succesul bine-meritat al „Liei.”

Cu toate că adăugăm la lista colaboratori lor prețioși pe d-l Armășescu care a făcut din rolul bătrânului servitor o creație incontestabilă, nu ne oprim a fi ceva mai pretențioși față de ceilalți interpreți. Cerem lui Vraca, talentatul „premier” al Teatrului Național din Capitală, mai multă naturaleță amintindu-i marea diferență între jocul de scenă și jocul în film. Deasemenea nu găsim „eminente” grozavele stări psihologice ale

SOLUȚIE

— „E îngrozitor cu mine, de săptămâni nu pot să închid un ochiu, ce trebuie să fac oare?”

— „Învăț să boxez, pot să spun că numai un ceas mi-a fost destul, ca după aceea, o săptămână întreagă, să nu pot să deschid ochii.”

Concursul fotografic al „Realității”

Rândul I, la stânga: Dunărea la Cazane, trimisă de dr. Aurel Georgeșcu (fotografie premiată). Peștera Bolii (județul Hunedoara). Interiorul aceleiaș peșteri. Rândul 2 la dreapta: În pădurea de deasupra peșterii. Câtesitrele fotografii trimise de Vizi Carol, din Petroșeni. Munții Peșterei „Ialomicioara” fotografie trimisă de d. I. Bonculescu, Ploști. O fotografie interesantă ne-a fost trimisă de d. Dumitru Bosneanu din Zagon. Obiectivul aparatului d-sale a prins tragica soartă a unui biet cal alb. Nămolit în mocirlă, sârmanul animal este sortit să moară, cu încetul, și toate încercările făcute de a-l scoate au fost zadarnice. O zi sau două și calul se va cufunda cu totul în nămol.

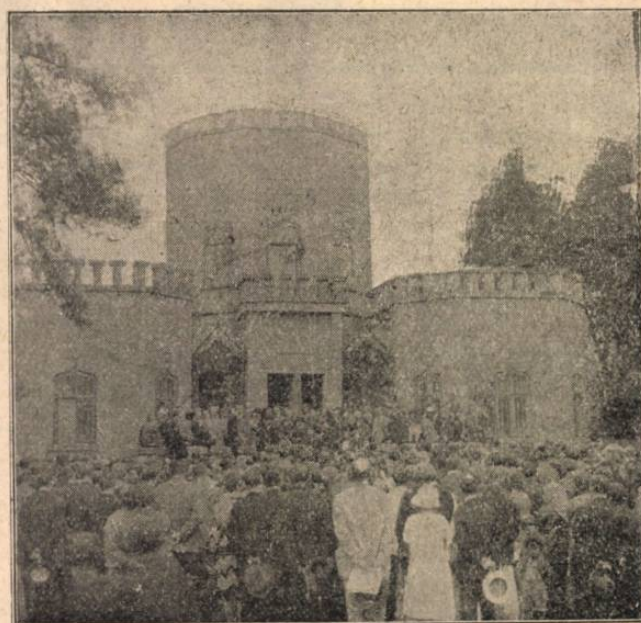

În zilele de 28, 29 și 30 Septembrie, a avut loc la Cluj, congresul asistenților universitari. Fotografia noastră reprezintă pe congresiști la ieșirea din universitate unde a fost ținută adunarea festivă în prezența rectorului și profesorilor.

„Și a ordonat Domnul peștelui, și a vărsat pe Iona pe uscat.”—Iona 2:10.
Balena către Iona: „Să nu spui pe urmă că ai uitat ceva la mine.”

Dela noi și din toată lumea

În fața castelului Hașden din Câmpina, mulțimea comemorează 20 de ani dela moartea scriitorului, filologului și filosofului român.

La București a sosit un grup de financieri englezi, cari să studieze problema transporturilor pe Dunăre. În fruntea lor se află d. Aleen Sandeman, membru în parlament. Ilustrația noastră reprezintă pe d. Sandeman, (în față) după o recepție la camera de Comerț din Capitala țării.

Harold Lloyd nu este fotografiat de data aceasta într'un rol comic; se prezintă numai ca simplu tată de familie, cu soția și fetița sa, pe strandul dela Lony-Beoch, unde Soarele n'a încetat să strălucească și să-și dăruiască razele calde.

Robert Benoit, campionul lumii în automobil a isbutit să parcurgă, cu o mașină Delage, pe autodromul din Monzo 500 km. în 3 ore 26' 59" ¹/₃, cu o medie orară de 144 km. 928 m. pe oră.

Cezar se lasă ferchezuit de micul său prieten.

Vreți să câștigați 500 Lei?
Participați la concursul fotografic al „REALITĂȚII” ilustrate.

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

Abonamente: Pe un an 300 lei; pe jumătate an 160 lei;
pe trei luni 85 lei.

Director: J. B. Sima.
Apare totdeauna Duminică

Redacția și Administrația:
Cluj, Str. Regina Maria 36.

DELA NOI ȘI DIN TOATA LUMEA

UN ZÂMBET ASIGURAT PENTRU
8 MILIOANE LEI

Artista americană Fay Marbe, care călătorește acum în Europa în automobilul ei propriu, și-a asigurat zimbetul pentru 50 mii dolari, adică 8 milioane lei.

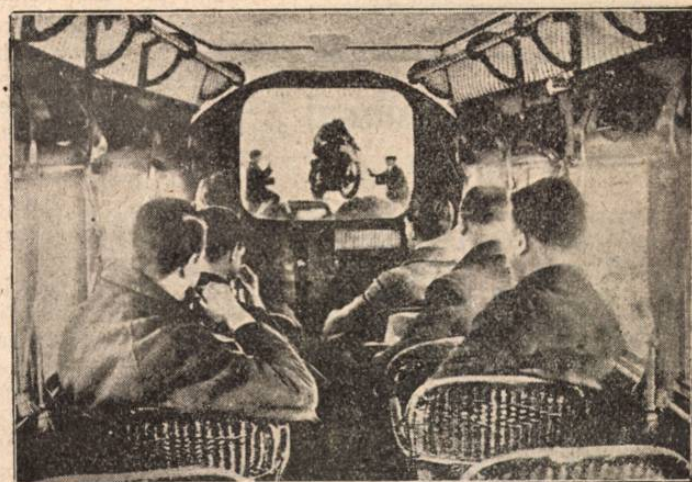

Vizita celor 30 de mii de legionari americani la Paris. Mareșalul Foch și cel mai tânăr legionar

Legionarii americani la Paris, au fost sărbătoriți în mod strălucit. Timp de o săptămână, câtă vreme cei 30 de mii de legionari au fost oaspeții Franței, manifestațiile de simpatie au fost neîntrerupte. În Franța, cu prilejul vizitei legionarilor, s'au imprimat timbre postale Legionarii americani, au vizitat, după Franța și Anglia.

PENTRU POPULARITATE
Prezidentul Coolidge este ales căpitan al tribului indian Sioux. Nu se prea potrivește haina europeană, cu podoaba de pene a căpităniei pieilor roșii dar ce nu face omul pentru popularitate

REPREZENTAȚII DE CINEMATOGRAF IN AVION

Societatea engleză de comunicații aeriene „The lost World” a instalat, cea dintâi, în avioanele sale cinematografe, care să distreze pe călători în timpul călătoriei lor

Intre Berlin și Munchen, avionul D. 585, al societății germane Hansa s'a prăbușit și s'a sfărâmat complet. 6 persoane au fost omorâte, printre acestea ambasadorul german la Washington, Ago Baron de Maltzan (în medalion)

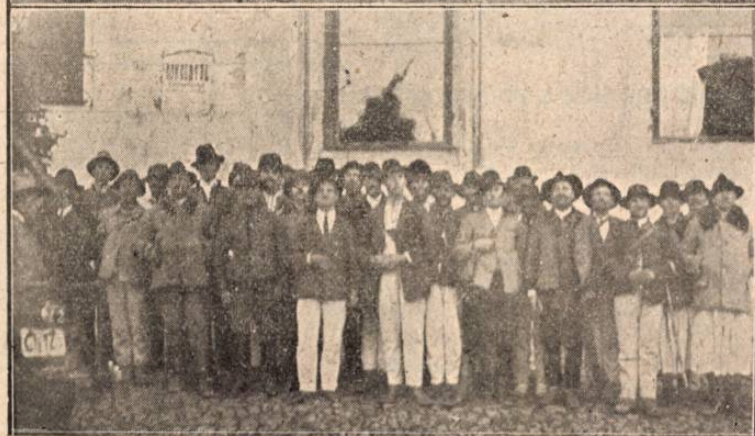
rite, printre acestea ambasadorul german la Washington, Ago Baron de Maltzan (în medalion)

Jalbele Moșilor

În munții Apuseni trăiește o populație nevoiașă. Pământul în aceste locuri e sgârbit; locuitorii se înțeleptesc cu creșterea vitelor, lemăritul și mineritul. (aci se găsesc minele de aur și de argint, care au îndemnat pe Octavian Goga să cânte: „Munții noștri aur poartă, noi cerșim din poartă'n poartă”).

Moșii, Topii și Mocanii cum se numesc oamenii de prin aceste locuri, sub stăpânirea ungurească au fost năpăstuiți. Lipsiți de căi de comunicații răzlețiți prin munți, trăind în bordee, în proaste condițiuni igienice, această populație a așteptat unirea, spre a se rezolva o nedreptate istorică. Niște agronomi necinstiți, în 1923, au făcut astfel, încât la improprietărire, locuitorii munților Apuseni au căpătat stâncile goale și locurile sterpe, pământul roditor și pădurile lăsându-se contelui Banffy. Acesta a vândut moșia sa mai multor societăți forestiere, lui Fischer și lui Tischler Mor. Oamenii nemulțumiți s'au tot plâns, dar nimeni n'a ținut socoteală de durerile lor. Se pare că acum guvernul s'a convins de nedreptatea făcută acestor oameni și e hotărât să îmbunătățească starea lor. O comisiune în fruntea căreia se găsesc d-nii Miniștrii Lapedatu și Cipăianu, a fost la Huedin, în săptămâna trecută, și a ascultat pe delegații celor 33 de comune mocănești și moșești din județul Cluj. Miniștrii s'au convins de necesitatea unei împărțiri a pământului, pe care actualmente îl deține Tischler Mor. Acest pământ urmează să fie cumpărat sau — prin revizuirea reformei agrare din județ — expropriat dela proprietar.

Ancheta Ministerială la Huedin

Fotografiile noastre reprezintă de sus în jos și dela stânga la dreapta: Comisia de anchetă ieșind dela primărie unde au fost ascultați oamenii; pretorii și notarii din județ (1, 2 pretorii din Huedin și Ciucea; o delegație care a fost ascultată; primarii comunelor care s'au prezentat în fața miniștrilor

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA și ADMINISTRATIA
Cluj—str. Regina Maria Nr. 36—Cluj

La București: Calea Victoriei 39.
Telefon 63—92

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an întreg . . . . . Lei 300
Pe o jumătate de an . . . . . „ 160
Pe trei luni . . . . . „ 85

PENTRU STRĂINĂTATE

Pentru America \$3
Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 400

Editor și Director: J. B. Sima

Secretar de redacție: N. Constantin

DUMINICĂ, 16 OCTOMBRIE, 1927

Dolarii și humorul european

Americanii cred adânc în puterea fascinatoare a dolarului lor. Și poate că nu se înșală. El e o splendidă stea spre care tind vecinic atâtea mii de emigranți, cetățeni fără noroc ai lumii celei vechi. Uneori însă se mai înșală și americanii în puterea valutei lor, atunci când vor să cumpere humor european.

Cazul s'a întâmplat nu de mult cu scriitorul Bernard Shaw.

O doamnă, de sigur soția vrenunui fericit Croesus de dincolo de ocean, l-a invitat pe Shaw la sine pentru ca în schimbul sumei de 5000 dolari să petreacă împreună un ceas conversând. (Shaw e vestit pentru humorul său pe care-l risipește tot atât de dibaci în contactul cu oamenii ca și în scris). Un singur ceas va să zică, petrecut într-un salon somptuos, sau pe vre-o admirabilă terasă, i-ar fi adus norocosului scriitor un capital. Unde mai pui, că și călătoria din Anglia până în cutare oraș american ar fi făcut-o gratis. Bernard Shaw însă a refuzat.

Madame Gaby Morlay a procedat ceva mai practic. Numita este cea mai bună artistă franceză pentru roluri grotești.

Într-una din zile s'a înfașisat la madame Morlay o doamnă foarte bogată din societatea americană ce petrecea atunci la Paris. Venise s'o roage pe artistă ca să joace într-o farsă ce americanii aveau să reprezinte în casa ei cu prilejul unei invitații. Când veni vorba de onorar, Gaby Morlay stete o clipă pe gânduri, apoi ceru 5000 dolari. Americană făcu ochi mari, găsi că suma e colosală și prinse să se tângue. Cum văzu însă că e gata să iasă pe uși și artista n'o cheamă înapoi, se întoarse și zise hotărât: „Bine primesc. Însă pun o condiție. Nu-mi place ca damele din societate să ajungă în contact prea strâns cu actrițe. De aceea te rog și pe d-ta să vii strict înainte de începerea spectacolului și îndată după terminarea ei să p'eci.

„Cum?“ izbucni Gaby Morlay cu vioiciune, „la societatea d-tale nu mi se pretinde să iau parte? Dacă-i așa atunci toată afacerea costă numai 500 dolari.“

Politica Engleză și Sovietică în China

BULETIN SĂPTĂMÂNAL

CÂT de subredă e pacea în Europa au dovedit-o și ultimile întâmplări din Balcani.

Din totdeauna Peninsula Balcanică a fost „vulcanul Europei“. Se pare că acest vulcan a rămas și astăzi în activitate. Comitații bulgari din Macedonia au ucis pe generalul sârb Kovacevici, pe teritoriul jugoslav. Acțiunile îndrăznețe de acest fel, de sigur că nu se pot produce fără o oarecare îngăduire din partea guvernului și ne amintim că în anul trecut, România a fost nevoită să trimită o notă energică vecinului de peste Dunăre, ca să ia măsuri împotriva bandiților, pe care-i tolerează la granițe. Comitații și-au schimbat acum centrul de acțiune și atacă Jugoslavia. Atentatele au culminat prin uciderea generalului sârb. Dacă ținem seama că atât Macedonia cât și Albania formează obiecte de litigiu între statele balcanice și că și Italia se crede chemată să intervină pe țărmul Mării Adriatice, un conflict armat e gata să izbucnească ori de câte ori cei cărora le place să se joace cu focul, scapă din amnar.

De sigur că dacă bulgarii n'ar fi încurajați de puteri mari, care stau în umbră, ei n'ar îndrăzni să fie atât de semeți și ar avea grije ca bandiții, pe care-i întrețin dealungul granițelor să fie prinși și închiși.

Dacă un conflict armat va putea fi evitat, nu e mai puțin adevărat că a fost nevoie de intervențiile hotărâte ale Angliei și Franței. Oricum, se dovedește că țările nu pot să se gândească la dezarmare, când în toate părțile dușmăniile vechi se înarmează pe ascuns și nu așteaptă decât momentul prielnic, ca să deslănțuiească din nou războiul.

SUNTEM siguri că dacă s'ar face o statistică, pe țări, a accidentelor de aviație, socotindu-se totodată numărul de avioane și kilometri parcurși, țara noastră ar reuși să bată și ea un record, **acel al accidentelor.**

În vreme ce americanii străbat imensitățile de apă ale Oceanelor Atlantic și Pacific, în vreme ce aviatorii francezi stau zeci de ore în aer și înconjoară pământul în zbor, la noi e destul ca un aviator să parcurgă de câteva ori, o distanță mică, ca să riște să se prăbușească la sborul următor.

Noul prefect al județului Cluj. Săptămâna trecută a fost instalat în postul de prefect al județului Cluj, d. DR. PARTENIE DAN.

Noul prefect e născut la Făgăraș, la 1892. A făcut Liceul la Beiuș și a urmat facultatea de drept la Cluj. Totodată a absolvit facultatea teologică din Sibiu. În timpul războiului a fost în Vechiul Regat și s'a stabilit apoi în 1919 avocat la Cluj. În 1922 a intrat în politică, înscriindu-se în partidul liberal.

Vina o poartă, în primul rând, dupăcum se pare materialul prost. Cumpărăm din străinătate ceea ce nu poate folosi acolo, fie din spirit de economie, fie pentru că se găsesc unii, cari să facă afaceri pe socoteala vieții sburătorilor noștri. Ultimul accident pe care l'am înregistrat s'a petrecut săptămâna trecută. În apropiere de Tâncăbești, lângă Scroviștea un avion militar „Spad“ s'a prăbușit, dela o înălțime mare, și-a omorât pe plutonierul Chercea, unul dintre cei mai iscusiți zburători din aviația noastră. Catastrofa s'a produs din pricina unei aripi, a cărei parte metalică era mâncată, și care s'a frânt în zbor.

ÎN viața politică din țară nu s'au produs evenimente nouă. Amenințarea cu adunarea dela Alba-Iulia a neliniștit și continuă să neliniștească cercurile guvernamentale. Populația nemulțumită din Ardeal, din pricina impozitelor mari, din pricina sărăciei din anul acesta, e probabil că ar vedea, într-o adunare la Alba-Iulia, un mijloc de îndreptare și manifestarea ar putea căpăta un caracter de seriozitate gravă. Partidul național-țărănesc n'a fixat dată pentru ținerea unei asemenea adunări și ține amenințarea sa suspendată. Oricum a dovedit încă odată că masele populare, în special în Ardeal, sunt cu dansul.

Desigur însă că nu la îndulcirea a relațiilor, dintre partidul național-țărănesc și cel liberal, va duce redeschiderea procesului împotriva d-lui Iuliu Maniu. Președintele partidului național-țărănesc, cu prilejul alegerilor din Iunie, a arătat, într'un interview, că s'au comis abuzuri și că în multe județe magistrații n'au fost la înălțimea misiunii lor. La cererea judecătorilor din Sibiu, d. Stelian Popescu, ministru de justiție, a dat autorizația necesară, ca d. Maniu să fie chemat în judecată, pentru calomnie. Magistrații din Sibiu au trimis acum procesul la Cluj și președintele partidului național-țărănesc a cerut ca în fața justiției să se aducă dosarele alegerilor, ca să dovediască, în mod public, că s'au comis abuzuri și că cele afirmate de dansul erau întemeiate. Procesul va fi astfel în dauna celor cari l-au provocat.

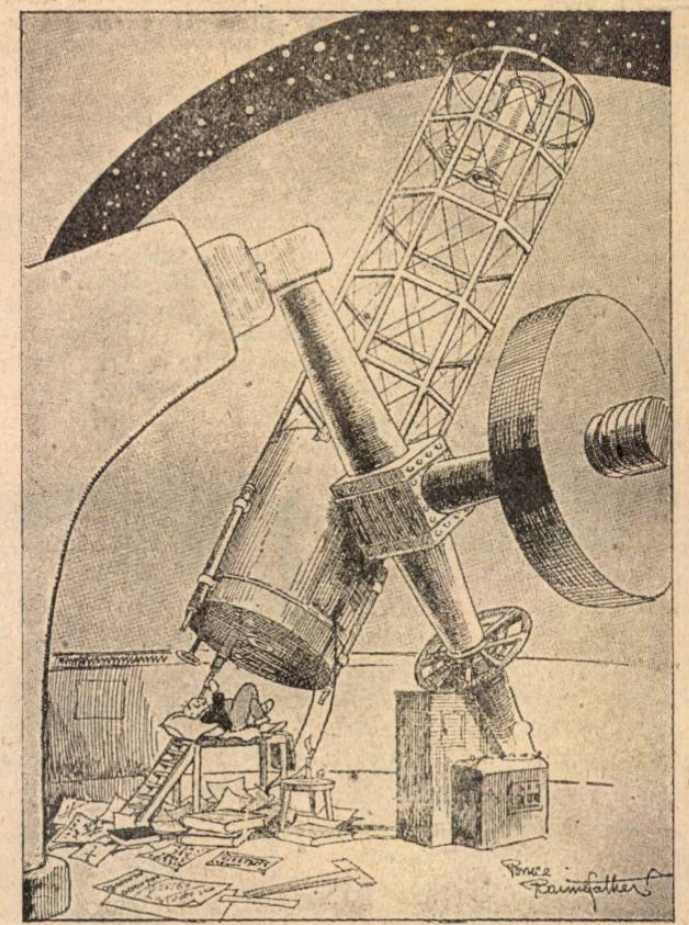
NOUL PREFECT A POLIȚIEI CLUJ

La prefectura de Poliție a orașului Cluj a fost instalat săptămâna trecută d. Col. Alexandru Stătescu.

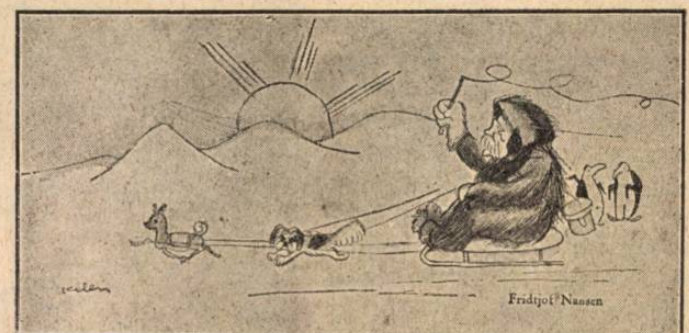
Născut în București, d. Col. Stătescu e în vârstă de 41 ani și are un trecut de 21 de ani în oastea română. Pe lângă studiile militare d. Col. Stătescu a urmat un an la facultatea de drept. În ultimul timp a fost comandant al regimentului 11 jandarmi. Noul prefect — după declarațiile sale — e hotărât să se consacre cu devotament postului pe care-l ocupă.

INGERUL PĂCII!

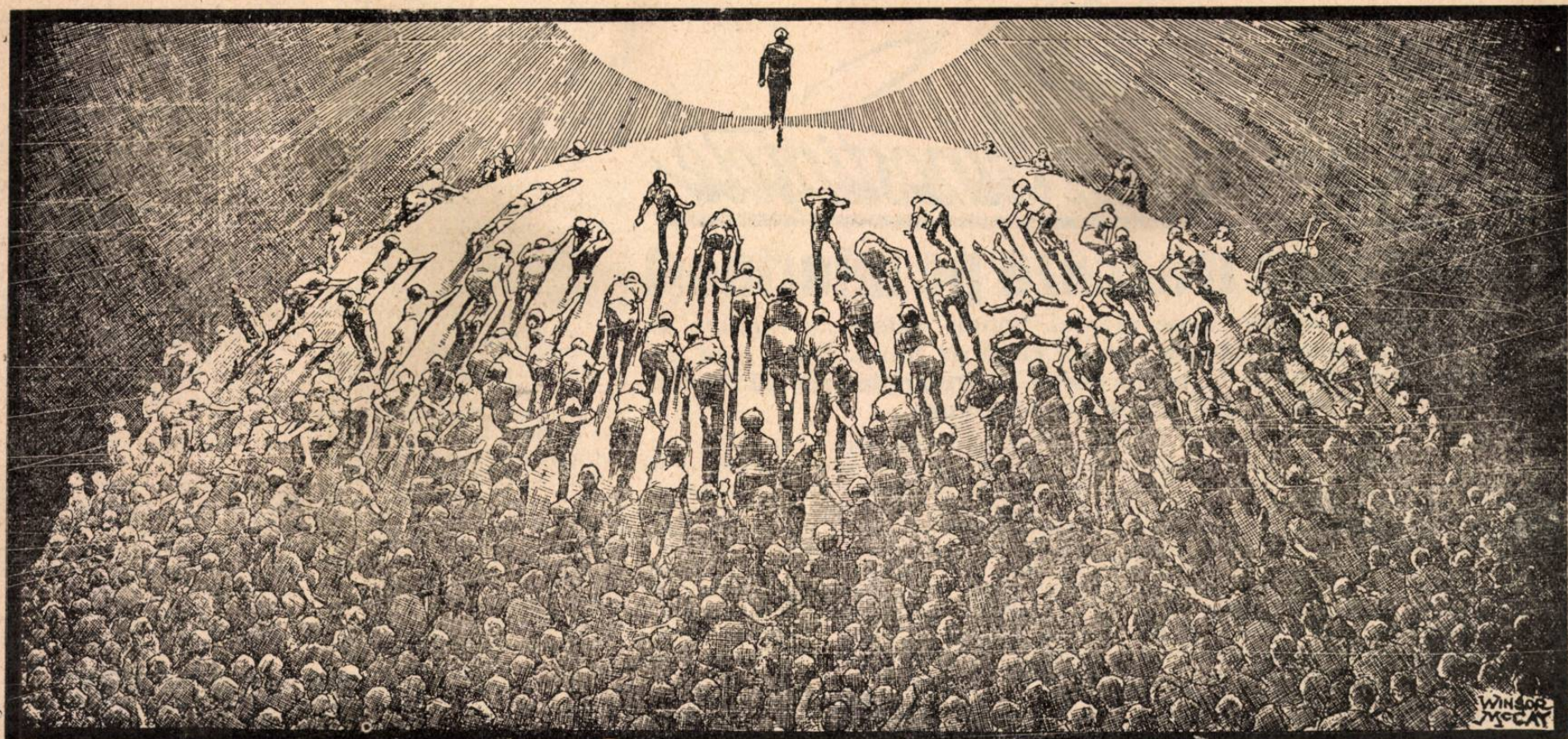
Astronomul care după 40 de ani de observări neîntrerupte a constatat că steaua „Mărgăritarelu“ nu e decât la o depărtare de 577, 999, 999, 999 de km. în loc de 578, 000, 000, 000, după cum să presupunea până acum

Fridjoff Nansen spre Polul Nord

PE VÂRFUL LUMII

„Mari sunt acei oameni care își dau seama că tăria spiritului este mai puternică decât forța materială și că lumea e cârmuită de gândire“.

CESTEA sunt vorbele marelui filozof și poet american, Emerson, găsite în cartea „Progres și Cultură“.

Despre Emerson, Carlyle a spus: „Emerson e singurul om din America, care nu dorește să fie președinte al Statelor Unite.“

Părerea lui Emerson era că succesul înseamnă ajungerea la înțelepciune și adevăr, care să fie întrebuințate spre binele aproapelui. Pentru dânsul „vârful lumii“, cel mai înalt loc pe piramida socială, nu era fotoliul prezidențial, ci oricare treaptă, de sus sau de jos, de pe care să poată lucra spre binele și folosul celorlalți.

Ilustrația noastră reprezintă EFORTURILE oamenilor, VIAȚA ÎN STRĂDUINȚĂ.

Cu multă căznă și cu multă stăruință ne silim să putem exista; ne silim să ne ridicăm tot mai sus, și sfârșitul străduințelor noastre sunt BĂTRÂNEȚEA și ISTOVIREA, în mijlocul durerii. Pentru cei mai mulți oameni, căți trăiesc pe acest pământ, viața nu este decât un amestec de neajunsuri și dureri, de multe ori fără folos.

Fiecare vrea să ajungă în „vârful lumii“. Ilustrația din fruntea acestei pagini, reprezintă lupta care se dă între oamenii cari vor să ajungă la acest „vârful“. Sunt puțini cei cari IZBUTESC să ajungă sus; de altminteri, tot fără folos, căci nu pot STA multă vreme acolo.

Ge înseamnă „vârful lumii“?

Pentru unii acest „vârful“ este prăvălia din colț, la loc potrivit, așa încât cărciuma pe care are de gând să o deschidă, să poată MERGE STRĂLUCIT.

Pentru alții, vârful lumii este moșia întinsă a vecinului, sau două părechi de boi, sau o turmă de oi.

Mai sunt unii, cari socot vârful lumii un scaun de deputat, numirea într'un post în care să LUCREZE PUȚIN și să ÎNCASEZE MULT.

Și se mai găsesc dintre aceia, și mai ales dintre ACELEA, care să creadă că „vârful lumii“ este o haină croită după cea din urmă modă, și făcută toată din mătasă, așa încât să atragă privirea și invidia tuturor.

Alții mai consideră „vârful lumii“ GURA SACULUI CU BANI, când ajunge să fie PLIN și bine legat, ca să poată muri lângă dânsul.

Mulți consideră „vârful lumii“ în trailul bun: în mâncare, în trândăvie, sau în băutură. Puțini consideră acest „vârful“ în frumusețea lui deplină; și mai toți socot „vârful lumii“ împlinirea micilor vanități (mândriilor deșarte).

După gândul unora, mai ales al celor AVUȚI, „vârful lumii“ este ca ei să nu FACĂ

fielcare om, bărbat sau femeie, se străduiește să ajungă în „vârful lumii“ sale.

Viața pe pământ este o luptă continuă, este SILINȚA de a ajunge la un capăt. MULȚI încearcă, PUȚINI izbutesc, și nici aceștia NU SUNT fericiți.

Curajul este arcul care mișcă viața, și fiecare trebuie să ne străduim după lumina care o avem și care ne călăuzește.

NIMIC, ci totul să fie făcut de ALȚII, de slujitorii lor.

Puținii aleși, acei cari muncesc pentru realizarea și îndeplinirea lucrurilor de interes general, nu se văd în această ilustrație. Ei nu luptă împotriva semenilor lor, ci împotriva LOR ÎNȘIȘI, împotriva împrejurărilor grele, ei luptă cu problemele științifice, luptă să caute adevărul nu spre a păgubi pe alții și a le răpi bunurile, ci spre a adăuga la avântul de cunoștințe al omenirii, prin descoperirile și prin MUNCA LOR RĂBDĂTOARE.

Cei cari luptă pentru a ajunge în locul cel mai de frunte, în vârful lumii, mănâncă de gânduri că acest loc se poate cumpăra cu bani, în cele din urmă au de suferit o cruntă desamăgire.

În zadar te străduiești însă să arăți acestora deșertăciunea mândriei lor, fiindcă iubirea de sine și vanitatea, îi orbește cu totul. Este tot una ca și când ai spune ursului închis în cușcă, și care nu mai vrea să se hrănească decât cu carne, că trebuie să mănânce și poame dacă nu vrea să-și piardă dinții și să moară ca un nenorocit. Ursul va continua să mănânce carne, chiar de ar ști că moare a doua zi.

Tot asemenea fac și cei cari luptă numai și numai pentru avuție, și nu se gândesc la partea morală și spirituală a vieții. Existența acestora e tristă și fără de însemnătate—ei nu pot să cunoască ce înseamnă adevărata FERICIRE.

Beecher spune: „Nu în SFÂRȘITUL vieții stă fericirea, fericirea CARACTERIZEAZĂ viața.“

Lupta, care se vede că este dată de oamenii din ilustrația din fruntea acestei pagini, unde fiecare nu se gândește decât la sine, distruge fericirea adevărată și o face imposibilă.

Când viața este o luptă vecinică de a răpi bunul altuia, de a întrece pe celalt, prin căi necinstite, atunci ea nu este bine trăită, căci prin lupta care se dă, se ucide caracterul și se întunecă toată existența.

Sunt interesante câteva maxime ale gânditorilor și filozofilor lumii, asupra fericirii: „Pentru a fi fericit, e destul să nu înduri lipsă.“—Altringer.

„Nu numesc fericire DORINȚELE împlinite, ci DATORIILE împlinite.“—Carl Gerock.

„Cei fericiți sunt bogați, NU CEI BOGAȚI sunt fericiți.“—Hallm.

„Fericirea vieții stă în a avea totdeauna de lucru, dragoste și nădejde. Muncește, iubeste și nădăjduiește, și vei fi fericit.“—Schalmeer.

Cei mai mulți nu țin seama de aceste maxime înțelepte, și în goana lor după „sacul cu bani“, pe care nu reușesc mai niciodată

să pună mâna, li se întâmplă, după cum glăsuiește vorba românului: „Umbli să fie fericit, și se întoarce opărit.“

Căți oameni nu cunoaștem, cari se bucură de avere, de bogăție, care au palate, moșii întinse, faimă mare, și cu toate acestea sunt mai nefericiți decât țiganul care locuiește în bordeiul dela marginea satului, care se mulțumește cu un codru de mămăligă și o fărâma de brânză, pentru care a trebuit să muncească toată ziua.

Cine caută fericirea în bogăție, în lux, în faimă sau în alte zădărnici omeniești, este asemenea aceluia care căuta să scoată luna din lac.

Inseamnă aceasta oare că omul NU TREBUIE SĂ SE STRĂDUIASCĂ? NU trebuie oare să facă toate încercările posibile ca să reușiască mai bine decât alții, ca să ajungă la cea mai înaltă treaptă posibilă? Cătuș de puțin! Fiecare om e dator să lucreze din răsuferință ca să producă CÂT MAI MULT, și cât se poate mai bine. Înainte de toate însă, el trebuie să fie convins că acel BINE pentru DÂNSUL, nu este în paguba ALTORA. Fiecare are datoria să caute a întrece pe alții, dar nimeni nu trebuie să fie călăuzit de ideea de a se ridica pe sine prin păgubirea CELORLALȚI.

Există zeci de mii de caracterizări ale vieții și printre acestea foarte multe sunt pesimiste sau descurajante.

Oamenii pentru cari viața a însemnat o izbândă sunt aceia ale căror cuvinte și fapte rămân.

Cei cari se silesc să se ridice în paguba altora cei mai mulți își sfârșesc viața în durere și tristețe.

Shakespeare a definit viața ca „o umbră, o lăunare scurtă, povestea idioată plină de sgomot și de furie.“

De fapt, din punct de vedere sufletesc, ca și din punct de vedere fizic, viața întreagă, dela început până la sfârșitul ei, este o luptă. Încă din leagăn, copilul se sbuciumă, dând din mâini și din picioare, spre a-și desvolta trupul. Viața noastră fizică înseamnă respirație hrănitoare și palpitarea inimii. Fără încetare, trupul nostru luptă ca să țină trează viața.

Voltaire a spus: „Invidiez animalele din două motive: mai întâi pentru că nu au cunoștința necazurilor ce vor veni asupra lor, și în al doilea rând, pentru că nu au cunoștință despre ceea ce vorbește de ele.“

„Ce să vorbește de dănele“, de sigur că are mare însemnătate! Trei pătrimi din toată străduința pe care o depune omul în viață

este consacrată în adunarea de bani, de care n'are nici o trebuință; iar cea de-a patra pătrime, se cheltuiește ca să obțină aprobarea și lauda altora, căutând fiecare, ca lumea să spună numai lucruri bune despre dânsul.

Pentru omul practic, laudele nu prea au însemnătate. Cu toate acestea, dorința de a se vorbi bine despre noi, are și o latură bună; ea scoate în evidență VIRTUȚI, care altminteri ar rămânea adormite.

Oricum ar fi viața, noi n'o putem cunoaște cu SIGURANȚĂ decât așa cum este ea aci pe pământ.

Desigur că în acest fel multora viața nu li-se pare că merită să fie trăită, dar din fericire există credința în puterea, dreptatea și iubirea FIINȚEI A-TOT-PUTERNICE, în care mai toți își pun nădejdea pentru o viață viitoare, mai bună.

Se vede din cele de mai sus, că în viață avem nevoie de CURAJ. Numai dacă suntem curajoși, izbutim să învingem greutățile și piedecile vieții.

Puține sunt pildele istoriei care să ne arate mai bine însemnătatea curajului din viață ca povestea lui Thomas Becket, preotul neînfricat, care mai târziu a ajuns arhiepiscop în Canterbury. Dânsul trăia în vremea domniei lui Henry al II-lea, acum 700 de ani. Preotul, pentru că regele încălcase drepturile bisericești și Becket socotea că n'are acest drept, a avut curajul să înfrunte pe stăpânul său. Sfârșitul prietenilor ca să fie supus și să nu provoace furia regelui, dânsul îi răspunde: „Cum oare, când stau păstor asupra turmei mele, voi vrei să dorm și să las lupul să intre la ea?“ Preotul simțea răspunderea locului ce i-se încredințase, în conducerea bisericii sale și n'a voit să se supună. Dânsul a avut curajul necesar ca să înfrunte chiar pe Rege. Toate încercările lui Henric de a-l intimida au fost zadarnice.

Intr-o zi Henric, mâniaș pe preot, pe când stătea la masă împreună cu curtenii săi, el a spus: „Dintre toți mișei, căți mănâncă pâinea mea, nu se găsește nici unul să meargă și să sfârșească odată cu acest preot blestemat, să mă scape de dânsul?“

Imediat patru dintre curteni au părăsit masa, au trecut canalul Măneicii în Anglia, și au atacat pe episcop, la picioarele altarelor din catedrala dela Canterbury. Episcopul nu s'a speriat ci le-a răspuns cu îndrăzneală: „Mă amenințați zadarnic; chiar dacă toate săbiile Angliei ar fi îndreptate asupra-mi, eu voi rămânea nestrămutat în credința mea.“

În genere curajul este o însușire sufletescă, și este unit cu gândirea. Copilul, imitând pe sălbatici, crede că tot curajul este de a bate pe copilul vecinului. Bătrânii cred că cel mai mare curaj este să suporti cu răbdare și fără murmur ceea ce ți-a hărăzit soarta.

Una dintre cele mai bune definițiuni ale curajului ar putea fi aceasta:

„Curajul înseamnă împlinirea a ceea ce știți că TREBUIE îndeplinit, fără a ține seama de urmările pe care le-ar avea pentru tine însuși.“

**Cunoștința este
pârghia vieții**

**Nimeni nu știe mai
mult decât învață**

Să ne îmbogățim cunoștințele

Aparate care trădează pe mincinoși

Profesorul Orlov susține că pe pieptul femeii există „o regiune de adevăr”, care ar putea-o trăda, atunci când ar minți. După unii experimenatori s'ar fi găsit și perfecționat instrumente care să fie adevărați „detectors de minciuni”.

UTINE lucruri în viață ar avea o valoare mai practică de cât putința de a afla, cu certitudine, dacă oamenii spun sau nu adevărul. Un instrument, care să permită separarea minciunii de adevăr, ar avea o importanță covârșitoare, pentru tribunale, pentru armată, pentru industrie, pentru comerț, pentru viața de familie. S'ar putea astfel constata dacă un martor minte sau spune adevărul. Pe de altă parte, valoarea unei metode, care să îngăduie de a constata ce-i adevăr și ce-i minciună, în afacerile comerciale și sociale, de fiecare zi, ar fi de mare folos.

S'au găsit oameni de știință cari să facă cercetări și experimente, spre a găsi un detector de acestfel și în pagina aceasta este vorba tocmai de câteva asemenea încercări.

Cercetările cele mai recente au fost făcute de către d-rul

za mediat. Repede, vorba bărbatului mincinos capătă un accent fals, fie că intonează prea mult cuvintele, fie că nu le întonează de fel. De obicei mincinosul nu poate suporta privirea fixă, a celui care i-se uită în ochi. Să întâmplă însă ca mincinosul — dacă face parte dintre cei specializați, să-și concentreze privirea asupra victimei, o privire care se deosebește mult de cea plăcută, a unui om cinstit.

„Cu totul altfel stau lucrurile, când e vorba de femei. Acestea sunt artiste consumate. Ele ușor își pot ascunde adevăratele sentimente și se pot prefăce, netrădând frământările lor psihice. Artă de a masca este dezvoltată mai ales la femeile necinstite, la femeile cărora le place mult viața trăită intens, la femeile care pot obține ceea ce voiesc, numai prin exercitarea artei de a se prefăce.”

„Câteodată și mâinile trădează lupta sufletească care se dă în interior. Dar mult mai bun este indicatorul verificat în numeroase cazuri, roșeața din „regiunea adevărului.”

„De obicei, când femeia minte, se produce o tensiune nervoasă. Tensiunea aceasta trece prin nervii vaso-constrictori, până la arterele și capilarele pielii.”

„Înroșirea oricăror regiuni a trupului se produce prin aglomerarea sângelui în vasele capilare, din regiunea în care acțiunea

nervilor vaso-constrictori se exercită. Zona respectivă, nu numai că se înroșește, dar se și încălzește ușor.”

„Acțiunea reciprocă dintre gând și trup se manifestă aproape în totdeauna. Nervii, ca fire subțiri, se întind de la marele simpatic, dealungul arterelor și capilarilor, controlând dilatația și contractiunea fibrelor musculare ale acestor vase. Nervii acestia se numesc vaso-constrictori. Sbuiciumarea sufletească și emoția mintală, produse prin exprimarea minciunii, cauzează o paralizie temporală a nervilor vaso-constrictori și astfel se produce o scurgere mai abundentă de sânge, în vasele capilare ale pielii.”

„Înșelătorul, care e stăpân pe sine poate opri roșirea feței. Arterele gâtului, sau cele din zona superioară a pieptului, în special la femei, în momentul rostirii minciunii, încep să svâcnească și fac să se roșiască pielea în aceste locuri, fără ca procesul să poată fi oprit. Ușor se poate observa la aceea care spune minciuni o mică palpitare deasupra sternului. Roșeața acoperă o regiune de zece până la 15 cm. pătrați. Este probabil însă că multe dintre femei — mai ales dintre cele blonde — aflând despre trădarea pieptului lor, își vor educa nervii în așa fel, încât — la fel cu nervii vaso-cons-

oricum ar face femeile, în cele din urmă o să se găsească metode de demascare. Noi suntem însă sceptici. Femeia va fi mai tare.

„Cu bărbații, chestiunea se schimbă. Pentru ei există și astăzi mijloace de a-i prinde, cu mâta în sac.”

Dr. Orlov spune că o caracteristică a celui care spune minciuna este „de a repeta ultimă parte a întrebării ce i-se p. Dănsul istorisește că, angajându-l o servitoare, a întrebato: „În 1923, unde ai fost angajată?”

„Unde am fost angajată? a întrebato și dânsa, am fost angajată ca îngrijitoare la o familie americană din Passy.”

„Și ce ai lucrat acolo?”

„Ce am lucrat? Am îngrijit de doi copii și i-am învățat limba franceză.”

„Și câtă vreme ai slujit acolo?”

„Câtă vreme?, repetă servitoarea, am stat la ei, până în 1925, când s'au înapoiat în America.”

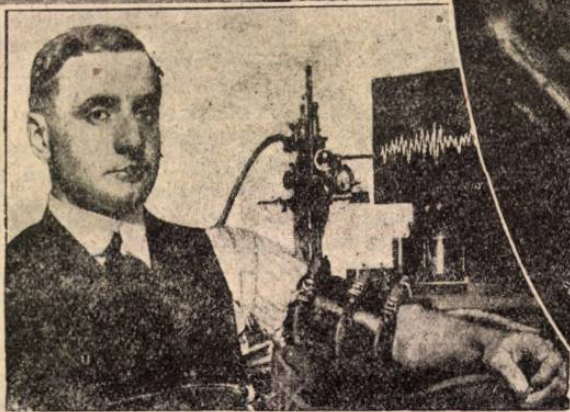
„Obiceiul de a repeta întrebarea, spune Dr. Orlov, este o caracteristică a mincinosului.”

„Un alt mijloc de a te convinge dacă cineva spune adevărul

Prof. A. P. Link dela Universitatea din New-York și Cardiograful-Kymograful său. Instrument care slujește la înregistrarea bătailor inimii a pacientului care are conștiința încărcată.

Henry Wilkins acuzat de a-și fi omorât soția, este supus la proba „stigmatului” cu ajutorul căruia s'a dovedit innocent.

Boris Orlov, un medic rus, care locuiește actualmente la Paris. Profesorul Orlov susține că, femeia care nu spune adevărul se poate cunoaște ușor, prin roșeața pe care o capătă pieptul, în partea de jos a sternului.

Dr. Orlov a numit acest loc trădător: „regiunea adevărului”. Iar în cartea sa „La Pseudologie Humaine Normale et Anormale”, dânsul prezintă multe lucruri interesante și arată mijloace de a constata ușor, dacă o femeie spune sau nu adevărul. „Această regiune a adevărului, spune Orlov, este un soi de fereastră prin care se pot vedea multe din procesele psihice ale femeii.”

„La bărbat e mult mai ușor de constatat când nu spune adevărul. Observatorului atent îi trebuie puțină dibăcie. În genere bărbații sunt actori proști. Expresia feței, privirea ochilor, îi trădează

Dr. R. E. House inventatorul unui ser, care după spusele profesorului ar avea calitatea că fiind injectat pacientului, acesta nu mai poate spune decât adevărul. Immediat după injecție se face interogatoriul bănuțului și o steno-grafă înregistrează declarațiunile. Numai de n'ar fi mai multe influențe de ordin psihologic

Mechanismul D-rului David Wechsler care divulga pe mincinoși

sau minte, spune dr. Orlov, este de a-i cere să repete declarația de care te îndoiești.”

„Dacă în timp ce repetă, interogații nu-și accentuează spusele, aproape cu siguranță în cele mai multe cazuri, interogatul e nesincer și minte. Așa bunăoară dacă cineva spune: „Dumineca trecută am umblat pe jos 40 de km.” Pentru a te convinge de adevărul celor spuse îi poți pune întrebarea: „Cât spui că ai umblat? Dacă îți va răspunde cu același ton: „Patruzeci de kilometri”, poți fi aproape sigur că minte. Dacă își va ridica însă puțin tonul, repetând cifra, se poate deduce că a spus adevărul.”

Retinoscopul utilizat de doctorul W. D. Bates din New-York, pentru descoperirea minciunii în umbra ochiului.

„Regiunea adevărului”, se găsește, după indicațiunile dr-lui Boris Orlov, în zona pe care au mărginit-o în ilustrație, și am însemnat-o cu litera.

mai fie influențați de exprimarea minciunilor.” Iar dacă nu vor putea, vor acoperi și simplu pieptul, suprimând decolteul, așa încât să poată duce de nas și mai departe, sexul tare. În nici un caz femeia nu se va desbăra de cel mai important și adesea dragă atribut al ei: minciuna. Dr. Orlov speră însă, că trictori ai feței — să nu

noși și de a analiza sentimentele celor vinovați de crime cu ajutorul instrumentelor electrice. Aceste instrumente, experimentate în laboratoarele de psihologie din Paris și Jenna, au fost aplicate în cercetările practice, în America.

D. Dr. David Wechsler, dela institutul psihologic din New-York, se folosește în mod curent de unul dintre aceste aparate. Aparatul se bazează pe principiul, descoperit de Dr. Charles Fere, în 1887, după care rezistența corpului omenesc, față de electricitate, se deosebește, dela un caz la altul. Variaza totdeauna rezistența pielii. Veraguth, un cercetător german, a demonstrat că trecerea curentului electric să face prin piele și nu prin interiorul trupului. S'a pus atunci întrebarea: „Care e pricina pentru care rezistența pielii variază, dela un caz la altul?” Cercetările făcute mai departe, au demonstrat că aceasta se datorește emotivității subiectului și că această stare este un factor hotărâtor, în ceea ce privește conductibilitatea electrică.

Astfel dacă mintea pacientului este preocupată, sau dacă acesta a suferit o emoție, pielea devine mai rezistentă, față de curentul electric, decât în stare normală. Existența galvanometrului, care poate sluji și la măsurarea rezistenței electrice, a făcut posibilă inventarea aparatului, care să controleze rezistența trupului omenesc și să indice astfel starea pacientului.

Se știe că trupul ud permite cu mare ușurință trecerea curentului electric. Așa se întâmplă că un curent de 100 volți, care în împrejurări normale n'ar avea nici un efect, asupra omului, dat fiind rezistența pe care o pune pielea, poate omorî un om în bae.

Aparatul doctorului Wechsler are două mici recipiente, cu apă sărată. Degetele celor asupra cărora se experimentează, sunt implantate în această apă.

Din încercările făcute de dr. Wechsler, cu aparatul său, s'a dovedit că un criminal, oricât ar fi de cinic și de prefăcut, ușor poate fi demascat, când ține degetele în apă sărată.

Știindu-se vinovat, chiar dacă se poate stăpâni, în comportarea sa exterioară, când neagă, conștiința lui este agitată, în momentul hotărâtor. Această agitație produce o tulburare internă, pe care galvanometrul o înregistrează, fără voia criminalului. Un curent slab trece, dela un deget la celalt și în momentul când inculpatul minte, rezistența electrică a pielii sale sporește. Sporiirea se înregistrează imediat, de galvanometru, pe o diagramă, care se rotește în fața unui ac. Emoțiile încercate în timpul interogatorului, pot fi astfel înregistrate și însemnate.

Un alt cercetător din New-York, oftalmologul dr. W. D. Bates, susține că poate constata dacă cineva spune sau nu adevărul, privind direct în ochii celui cu care vorbește, cu ajutorul *retinoscopului*. Acesta este un mic instrument, care reflectează o lumină vie, într-o oglindă. Cu ajutorul acestei lumini se poate observa bine retina ochiului. Un inculpat care se știe vinovat, este totdeauna atent și hotărât să mintă. Dar în această stare el poate fi foarte ușor demascat, după cum spune dr. Bates. Mintirea produce o miopie temporară. Cercetătorul a încercat metoda, asupra mai multor ziariști, cari cam au obiceiul să mintă. Aceștia au fost rugați să spună minciuni și lucruri adevărate, alternate în chip neegal. Dacă vre-unul dintre reporterii, asupra cărora se făcea experiență, spunea un adevăr, ochiul se dilata ușor; când începea să mintă, se putea observa oarecari contracțiuni, pe retina sa.

Detectorul minciunii, cel mai vechiu, este instrumentul de măsurare a presiunii arteriale, care se vede în ilustrația noastră de mai sus. În principiu, acest aparat este identic cu cel întrebuintat de medici, pentru examinarea pacienților lor. Un mic balon de cauciuc umflat, numit *sphygmometru* se leagă de braț,

O vacă care umblă la Universitate și dă 10,000 de litri lapte pe an

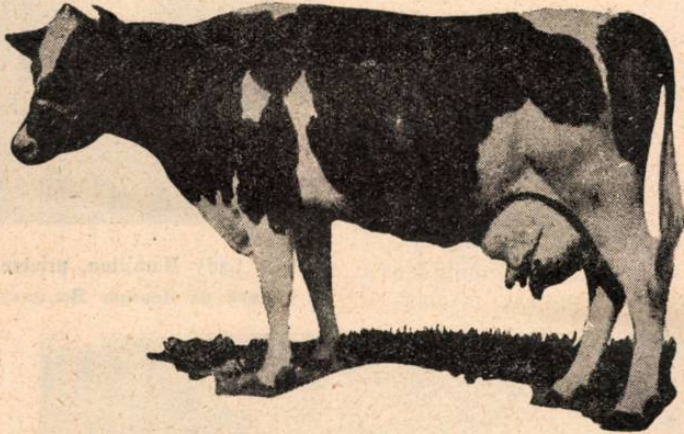
VACA se numește Burke Sadie Vale și de sigur este singura vacă în lume, care frecventează universitatea. I-se dă o atenție deosebită și bineînțeles o hrană cu mult mai aleasă, decât altor vaci. Vaca Burke n'ar putea să se laude cu frumusețea ei, dar se poate mândri că întrece pe toate celelalte vaci din lume prin laptele pe care-l produce anual. Matroană bătrână, această vacă dă, nici mai mult nici mai puțin, decât 21.136 funzi de lapte, circa 10.000 de kg., în 305 zile din an.

Vaca e proprietatea profesorului J. V. Bartlett, din Cortland, Ohio și cântărește 700 de kg.

Motivele, pentru care onorata

trei generații directe, în urma sa, care să fi produs 20 de kg. de unt pe săptămână.

Dar vaca Burke bate toate recordurile de până acum. Se bucură de sigur și de o îngrijire specială. În fiecare zi dăna mănăncă 10 kg. de grâu și 15 kg. porumb și 7 kg. fân. De dimineață, pe la orele 5, după ce și ia porția de mâncare — *fruehstueckul* — se prezintă la oficiul de mulgere, și după ce și face datoria pleacă la pășune. La ora 11 se înapoiază, ca să și ia masa și așteaptă cuminte să fie mulsă din nou. După masă se odihnește la grajd. Își face siesta, iar spre seară ese iarăși la pășunat, ca să se înapoeze pe la ora 8, la

VACA „BURKE SADIE VALE“

vacă Burke deține titlul de campioană, printre vacile din lume, sunt multiple: în primul rând dăna se coboară dintr-o familie nobilă de vaci. Prea cinstita ei străbunică, fie-i țărâna ușoară, vaca Korndyke Sadie Vale, a avut titlul de regină și a fost mamă și bunică a 89 de vaci, care trăiesc cu toatele și fac cinste familiei prin, imensa cantitate de lapte pe care au produs-o. Pe lângă cele 89 de fiice nepoate și strănepoate vaca regină numără și 80 de fii nepoți și strănepoți, cari cu toții se silesc să păstreze numele bun al familiei. Printre aceștia se găsește și tatăl vacii Burke. Mamă-sa dădea și dăna câte 9000 de kg. de lapte anual; iar tatăl său este unicul taur căruia îi revine gloria de a avea

o nouă mulsoare și cea de a treia masă. Când nopțile sunt cu lună și vremea e favorabilă, vacii Burke îi place să se plimbe prin livadă.

Până acum campioana 2 fiice, dintre care una poartă numele de Colantha Segis Grace, iar cea de a doua, fiind de curând născută, n'a fost încă botezată.

După o statistică a Ministerului de Agricultură din Washington, vacile din toate Statele Unite, au produs în anul 1926,55 de miliarde de kg. de lapte. Dacă repartizăm această cantitate, la cele 25 milioanele vaci, câte au americanii, rezultă că fiecare vacă produce mediu 2200 de litri de lapte anual. Dacă ar produce fiecare cât vaca Burke, cantitatea de lapte s'ar încinici.

Pulsajiile sângelui, în vasele sanguine, față de acest balonaș, se înregistrează pe un cadran. Psihologii, cu ajutorul acestui instrument, pot dovedi pe mincinoși. Dacă un criminal minte, se poate ca nici una din trăsăturile feței să nu-l trădeze, arterele însă, se vor deschide și acul sphygmometrului înregistrează pulsația sângelui, așa încât minciuna se înregistrează, pe un tablou. Cu ajutorul acestui aparat a fost demascat asasinul Harvey Stone-Burger, din Los Olivos, care, prins cu minciuna de aparat, a mărturisit uciderea lui J. J. Mc. Guire. Pe de altă parte, Henry Wilkins, din San Francisco, a fost achitat, de acuzația de

a-și fi omorât soția, pe baza dovezilor date de sphygmometru, întrebuintat de prof. John Larsen, dela universitatea din California: aparatul indicase o conștiință clară și nevinovată.

Să nu se uite un lucru însă: pe măsură ce știința găsește tot soiul de aparate și tot felul de mijloace, spre a dovedi pe mincinoși și criminali, aceștia nu se lasă mai pe jos, se obișnuiesc să mintă, tot mai artistic și inventează mijloace tot mai științifice de-a sparge, de-a ucide, în chip misterios, așa încât progresul științific este folosit și deoparte și de cealaltă și spre rău și spre folosul social.

POSTA REDACTIEI

Petre Pavitz—Râmnicul-Vâlcea. Publicăm și în numărul de față câteva hazuri. Continuați să trimiteți. Mai târziu va fi posibil să Vă dăm carnet.

Chiril Econom—Constanța. Primim cu plăcere fără obligație.

Eugeniu Comănescu-Nehoi-București. Desenele onomastice se vor publica în numărul viitor.

Lili Beatrice-Pechert—Ploesti. Caricatura Dvs. se va publica în numărul viitor.

I. Gavrilletea—Vascan. Mulțumim pentru cuvintele de căldă simpatie pe care ni le-ați adresat. Succesul revistei noastre se datorește, exclusiv, încurajării cititorilor.

G. L. Ștefănescu—Tighina. Am

primit jocurile trimise, Vă mulțumim și vom publica parte din ele.

Dumitru Pisoschi—Craiova. Mulțumim pentru jocuri, se vor publica.

R. Vasilu—Bârlad. Nu se pot face clișee după desene cu creionul.

Hascalovici Stroe—București. Am primit, ne conformăm, iar jocul îl vom publica.

Alexandru Georgescu—Drăneanu—Giurgiu. Vă mulțumim pentru cuvintele măgulitoare. Ocazional vom publica ceea ce ni-ați trimis.

Chirilă Conomo—Constanța. Rugăm trimiteți adresa pe care n'o mai găsim spre a Vă putea trimite volumul câștigat.

Expoziția zootehnică dela Hida

CAMERA agricolă a aranjat o expoziție de zootehnică în Hida, Jud. Cluj, în ziua de 9 Octomvrie. Au participat vre-o 15 comune din jur. S'a aranjat un pavilion pentru produsele agricole silvice, iar într'un câmp împrejmuit au fost așezate după categorii diferite animale: vaci, juninci, boi, tauri, tăurenci, tauri de bivoli, bivolițe, oi, vieri, porci și scroafe.

S'au distribuit premii în valoare totală de 5000 lei pentru animale, 2000 lei pentru produse agricole, și 1000 lei pentru produse silvice. Comisia superioară de premiere și de examinare, era alcătuită din d. Tudoriu, consi-

lier agricol, Prof. Oțoiu, membru al Camerei agricole, Insp. Kőváry, membru Camerei Agricole și Bogdan directorul Camerei Agricole. Pe lângă premiile în bani această comisie a decernat și 20 de diplome pentru animalele și produsele merituose.

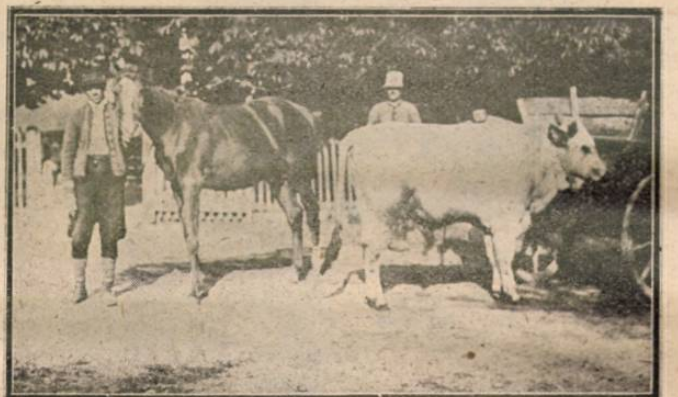
Expoziția s'a deschis la ora 10 dimineața. D. Bogdan a rostit un cuvânt de deschidere iar d. Tudoriu a arătat sătenilor însemnătatea expozițiilor agricole și zootehnice, dându-le sfaturi. Expoziția s'a închis prin cuvântarea d-lui Prefect al Județului, dr. Partenie Dan, care a vorbit despre însemnătatea camerelor agricole.

Producția artistică țărănească: pasăre împaiată în mijlocul unui decor câmpenesc (premiată).

Model de casă țărănească, făcut din lemn de cer de către Nicodim Hara și N. Crișan din Sănmihai (premiată).

Expoziția agricolă și silvică din Hida
Comisiunea organizatoare a expoziției din Hida

Taur și cal premiați

ȘTIE

Ia uită-te cum, Ghiță caută de un ceas, un sutar.
„De unde știi că tocmai un sutar caută?”
„Păi l-am găsit eu.

DISPROPORȚIE

„D. Popescu mi-a oferit mâna și averea sa.”
„Ei și?”
„Am refuzat: mâna era prea mare și averea prea mică.”

Femei care-au schimbat destinul oamenilor

te iubitului ei i-se părea că nu o poate în deajuns pune în evidență, în decoruri de draperii și în efecte de lumină, pentru oaspeții săi. Însă pe când Hamil-

Abukir. Deaceea comandantul a putut numi acest fapt de armă „victoria ei.” Soarta Emmei și a lui Nelson a fost de aci încolo pecetluită, căile lor unite.

AXIMA mult utilizată „Cherchez la femme!”, care se spune ori de câte ori se dă o soluție neașteptată unei probleme, ori de câte ori un bărbat face o acțiune contrară intereselor sale, sau intereselor obștești ori de câte ori se produce o încurcătură, sau un fapt inexplicabil, deși astăzi a căpătat un sens ironic. — cum de altminteri toate adevărurile bă-

că-ora femeile au jucat un rol covârșitor, a căror soartă s'a schimbat, în bine sau în rău, după voința lor. Interesante nu sunt, desigur, decât acele cazuri, unde una sau cealaltă categorie: cele care au influențat, sau cei care au suferit influența, erau indivizi deasupra nivelului mijlociu, oameni cari au reprezentat o personalitate.

Dacă am voi să ne întoarcem napoi, până în timpurile cele mai vechi, atunci am putea găsi femei, care numai prin fru-

măriți, să urască pe „Omul real”, până când mânia, într-o bună zi, a întrecut marginile și poporul nemulțumit de conducătorul său și de iubita acestuia, — a scos afară din țară.

Dacă vom — spre a rămâne în domeniul politicii — să căutăm exemplul unei femei, care a avut numai influență înobile, atunci se impune, în fața schilor, chipul fermecătoarei **Madame Thallien**. Această femeie, u adevărat frumoasă, care după hermidor făcea parte dintre cele trei grații ale directoratului — celelalte două fiind **Josephine Beauharnais** și **Madame Lecamier** — a fost, ca soție a lui **Jean Lambert Thallien**, deputatul montaniarzilor, și sprijinitorul hotărât al lui **Robespierre**, aceea căreia i-a revenit misiunea să fie stavilă miloasă, pentru oprirea sporirii numărului de victime inutile, în sângeroasa revoluție franceză. Influenței ei binefăcătoare și pledoariilor ei energice, pe lângă soțul său supus cu totul voinței acesteia, se datoresc multe suspendări de decapitare. Nenoro-

Emma Lady Hamilton, prietena frumoasă a lui Nelson. — După o pictură de **Georges Romney**. În Național Gallery din Londra

Cleopatra (în mijloc). — Un relief necunoscut până acum al reginei egiptene, dintr-o cameră a templului din Kom-Ombo.

trânești analoage, — are de fapt un tâlc adânc și serios. Această maximă nu înseamnă în definitiv altceva decât stabilirea adevărului că, înapoia acțiunii bărbaților, stă întotdeauna puterea, a-toate-miscătoare, a „**VECINICULUI—FEME-ESC**.” În această posibilitate a influențării sexului tare își găsește femeia și puterea și mândria ei. Desigur că influența femeii poate să fie foarte felurită; ea poate să treziască însușirile bune ale bărbatului, să excite și să desvolte talentele; dar totodată poate să formeze și tendințele rele, care se găsesc în germene, în orice om și astfel să producă insanități sau nenorociri.

museea ei a făurit soarta a două popoare: pe frumoasa **Helenă**, pentru a cărei posesie a izbucnit războiul Troian. Acea epopee uriașă, închinată de către fantazia poetică, idealului de frumusețe antic se poate considera, ca simbolul puterii nemărginite a femeii.

Drept exemplu de influență nesănătoasă, în acțiunile ome-nești, ca pildă de puterea nefastă a femeii, în domeniul politicii și războaielor, am putea aduce, legătura dintre **Antonius** și **Cleopatra**. Frumoasa egipteană, cu inima copilăros de naivă — cum o descrie **Shaw** — nu putea să prezinte, pentru **Caius Iulius Cezar**, care se afla într-un cîmășel an al vieții sale, care era potolit și cumpătat, decât atracția unui flirt, fără însemnătate: pătimașul, inflăcăratul **Marc Antonius** însă a fost prins reginei, care acum nu mai era de fel naivă de altă dată, ci foarte viclenă și doritoare de putere, încât dânsul, de la început, și-a pierdut capul, în lupta decisivă dela **Actium** și a pecetluit astfel soarta sa și a țării sale.

Că o legătură de dragoste, cu influență politică, nu are totdeauna un rezultat nefast, se dovedește prin cazul **Lolei Montez**. Când frumoasa andaleză, care în realitate se numea **Maria Gilbert** și era fructul căsătoriei dintre un căpitan englez cu o creolă, în vara anului 1846, după călătorii aventuroase de-a curmezișul pământului, s'a stabilit la München, ea a știut să cucerească inima regelui, în vârstă de 17 ani, și influența pe care a exercitat-o, asupra îndrăgostitului, a fost una dintre cele mai sănătoase. Cabinetul reacționar **Abel** a fost înlăturat, din

Răpirea Helenei

ciții au numit-o de aceea „**zâna noastră bună și miloasă**.”

Numai prin puterea frumuseții uimitoare, pe care o avea, se poate explica rolul **Emmei Lyon**, care după o serie de aventuri furtunoase, ca îngrijitoare de copii, cameristă, chelneriță, model de sculptură și o viață foarte schimbătoare, în Neapole, a ajuns mai întâi prietena și mai târziu soția, mult admirată, a ambasadorului englez **Lord Hamilton**.

Diplomatul și iubitorul de artă **Hamilton** a fost „un bărbat de gust și, după ce a trecut prin toate domeniile creației, a reușit să ajungă la o femeie frumoasă, capo d'opere marelui artist.” Astfel judecă **Goethe** pe fermecătoarea **Emma** a **Lordului englez**, a cărei frumuse-

ton privia pe **Emma** „frumoasă ca **Afrodita**”, numai ca un obiect de admirat, din galeia sa, fără ca între el și răpitoarea englezoaică să se nască vre-o legătură mai adâncă, **Emma** a fost pentru un alt bărbat — **Lordul Nelson** — destinul hotărîtor. Minunea aceasta de frumusețe a pus stăpânire pe eroiul aspru al mărilor și **Lady Emma** s'a simțit mai puternic atrasă de natura energică ai

Căsătoria **Emmei** cu **Hamilton** nu se desfășură, dar **Lordul** primi rolul „celui de al treilea” și urmă pe cei doi amănți, ca un câine credincios, în călătoria lor. Se spune că ar fi murit la 1803, cu capul pe pieptul lui **Nelson** și cu dreapta în mâinile **Emmei**. Amiralul căzu la 21 Octombrie 1805, la **Trafalgar**. Ea mai trăi zece ani și se sfârși apoi la **Callais**, în sărăcie dupăcum din sărăcie se înălțase, spre a străluci un timp, ca o celebritate europeană.

Legătura de dragoste a lui **Nelson** cu **Lady Hamilton** ne amintește de iubirea unui alt erou din timpurile sale, față de o femeie admirată de unii și aspru criticată de alții: de prințul **Louis Ferdinand** și frumoasa **Paulina Wiesel**. Și aci situația în trei. **Pauli Caesar**, de 21 de ani, fiică a unui consilier comercial din **Berlin**, s'a măritat cu consilierul militar **Wiesel**, un

Contesa **Teresa Guiccioli**, iubita **Lordului Byron**

Contesa **Hanska**, prietena și mai târziu soția lui **Balzac**. — După o miniatură din anul 1820 (colecția **J. P. Morgan**, **New-York**).

Contesa **Theresa Cabarrus**, frumusețea sărbătorită a revoluției franceze, iubita și mai târziu soția lui **Tallien**

Suzette Contard, „Otioma” lui **Hölderlin**

Charlotte V. Stein, marea iubita lui **Goethe**

„**Molli**” muza lui **Bürger**. — După un pastel făcut de ea singură.

Istoria cunoaște influențe de ambele feluri ale femeii, asupra caracterului masculin și exemplele sunt nenumărate. Sunt fără număr acei bărbați în viața

îndemnul ei. **Ludwig** și poporul său au putut răsufla ușurați. Numai după ce **Lola**, ca o urmare a situației ei de „**Maitresses du Roi**”, a început să se comporte cu prea multă ostentație, a început să facă peste tot datorii, cu motivarea că „**Louis al meu o să plătească**”, și când regele, prin afișarea lui ca îndrăgostit, a început să joace un rol comic, în ochii lumii, în sfârșit numai după ce a devenit tot mai neîndoișor, că dansatoarea trage sforile politice, îndărătul culiselor, atunci au început **Münchenezii**

om glumei, original, un bărbat cu multe însușiri spirituale alese și cu răspunsul totdeauna gata, dar un disprețuitor de oameni, care a sprijinit, cu un cinism diabolic, legătura soției sale. Și Paulina păru să fie realizarea „idealului lui Lucindus” după cum purtătorul de cuvânt al romanticilor, Friedrich Schlegel o denumise. Dar dansa nu

rette a îndurat soarta grea a spectatorului în suferințe; nu mai pe ascuns, luând asupra-și rușinea și hula Stela-Molly a putut să se bucure de fericirea ei; dar Fernando-Bürger se consuma în muștrări de conștiință. Când după încetarea din viață a nefericitei Doretta, minciuna se isprăvi și Bürger socotea că se va putea bucura de acum ne-

tică a realității trăite, acela va găsi înlăuntrul adâncă, dintre destinele acestor doi oameni. Ei au stat uniți, în dragostea fără dorințe, pe vârful luminos al unei întovășiri pur sufletești. Între acestea însă se întredeschise o prăpastie pentru chin. Hölderlin suferi, din pricina exasperării dorului său și încă și mai mult din pricina interpretării rele date, fără înțeles, iubirii sale. Atunci noaptea nebulinei a cuprins privirea sa.

Sfârșitul lui Hölderlin amănăse apusul tragic al lui Lennau, prin iubirea sa față de Sophie Löwenthal. Și aici o femeie frumoasă trupește și sufletește a chinuit pe un poet, care s'a desnădădui în patima lui nemăsurată, dar căruia această patimă i-se părea o necesitate a vieții, până a-l aduce la nebunie.

Suferințe fără nădejdi și dorințe neimplinite, sunt acele care mai adeseori, oricât ar fi fost de tragice, au dat puteri de creație poezilor și artiștilor. Sub razele lor s'au părguit cele mai frumoase fructe ale artei. Aplecarea lui Richard Wagner către Mathilda Wessendonck a produs opera cea mai adânc sufletească a compozitorului german: „Tristan și Isolda.”

Și Goethe? — Cele mai multe dintre poeziile sale de seamă au fost, într-un chip oarecare, scoase din pătimirile unei dragoste. Hotărâtoare de soartă, vreme de un deceniu n'a fost însă decât o femeie, în viața sa: Charlotta von Stein. Cu toate documentele din viața lui Goethe, care se ocupă cu dansa, cu toată oglindirea clară în poeziile sale, figura D-nei Von Stein va păstra totdeauna ceva enigmatic, pentru urmași, pentru că martorii cei mai importanți ai frământărilor ei sufletești, scrisorile sale către poet, din anii prieteniei înflăcărâte, nu se mai găsesc. Un lucru este însă stabilit: că această femeie avea însușiri, care au făcut necesare, pentru Goethe, prezența, participarea și influența ei, în viața și existența poetului tot timpul cât a trăit la Weimar, până la călătoria în Italia.

Timpul romantismului este, în deosebi, bogat în înlăuntruri tragice ale destinelor celor două sexe. Concepția romanticilor despre voința suverană a femeilor și despre amoralitatea căsătoriei, în care s'a văzut o dușmană a adevăratei dragoste, a creat, cu toată accentuarea libertății personale nenumărate conflicte și suferințe. O astfel de oscilare nesănătoasă, între ideal și realitate, se găsește și în atracția lui Immermann, către contesa Elisa von Achlefeldt. Dansa, o fire cu adevărat romantică, voia să ducă o existență de frumusețe inspiratoare, alături de poet. S'a ferit însă să se despartă de soțul ei Baronul D. Lützow, spre a se lega prin căsătorie de cel pe care-l iubia. Această înlăuntruire reciprocă, și care nu se putea desface de către nici unul dintre cei doi, a târănat ani întregi și a amărât cea mai frumoasă parte din existența poetului.

Mai ușor decât Immermann și-a dus povara dragostei sale, față de Contesa Teresa Guiccoli, renumitul poet englez Lord Byron. Deși adoratorul pătimea al femeilor obosise de aventuri de dragoste și nu mai doria nici o nouă cunoștință, contesa tânără, gingașă, blondă cu ochi albaștri, semănând mai mult cu o englezoaică decât cu o italiană, pe care a întâlnit-o în salonul Benzon, în Veneția, a aprins în inima lui, dela prima privire, un foc mistuitor. Contesa nu se deosebia, nici prin o frumusețe izbitoare, nici printr-o inteligență scilpitoare și totuși a izbutit să înlăntuiască, mulți ani, pe poetul alintat. Anii aceștia au fost bogați în creații poetice. Dar, în

cele din urmă, Lordul s'a plictisit de atrăgătoare Tereza. Călătoria sa în Grecia a fost făcută și din dorința de a se libera de povara acestei dragoste. Nu bănuia că această fugă îi va fi fatală: i-a adus moartea.

Adesea lipsa de însemnătate a femeii, pe care bărbatul în orbirea iubirii sale nu o vede, poartă toată vina desnodământului tragic. Astfel contesa Haska, peste măsură de mult prețuită, și pe care Balzac a luat-o în căsătorie, scurt timp înaintea morții sale, n'a fost, din clipa când romancierul a întâlnit-o și s'a entuziasmat de scrisorile ei copilărești, decât o fantomă frumoasă a imaginației poetului. În realitate era o ființă care aproape nu se deosebia de masa

na de Deniges. În salonul lui Ferdinand Lassalles, la Berlin, tână fată, cu buclele ei de păr blonde roșietice, cu statura ei mândră, era una dintre cele mai atrăgătoare apariții feminine. Cu ochii ei albaștri deschși, corbia, cu lăcomie, vorbele lui Lassalles, când discuta, spiritual, cu oaspeții săi. Pentru voia acestei fete își sfârși Lassalles

MATHILDA WESEN DONCK
Modelul Isoldei lui Richard Wagner

avea spiritul și nici rutina de societate a unei Dorothea Schlegel, a unei Rachel Varnhagen, și nici amabilitatea unei Henriette Herz, sau îndărătnicia, plină de temperament, a unei Carolina Michaelis. Dansa avea ceva strălucitor și ispititor în aparența ei și producea impresia „unei aparițiuni din mitologia greacă”, avea o înfățișare simpatică, copilăroasă și naivă. Paulina chinui pe prinț adesea cu supărări și capricii, însă chiar greșelile ei îi părua lui dragă-lăse, pentru că purtau pecetea de netăgăduită sinceritate. În ultima scrisoare, dictată de dansul, puțin înaintea morții sale, el scria: „Paulino, simt cu adevărat, din adâncul sufletului meu, că numai prin tine sunt fericit, numai tu așterni, în toată existența mea, farmecul sufletească. Gândul la tine se amestecă în tot ce aștept eu din partea norocului.”

Cel mai mult se vede însemnătatea femeii, ca forță a destinului, în viața poezilor. Datorită sensibilității lor mai mari, legăturile dintre bărbat și femei sunt aci adesea mai pline de tragic.

turburat, de fericirea cu Molly, femeia iubită muri. Durerea pe care i-o pricinui această moarte, imprumută fantaziei lui aripi minunate, care o duseră la înălțimi la care nu ajunseseră niciodată.

Umbre mai posomorite se întind peste iubirea lui Hölderlin către Suzete Gontard. Nu se va putea ridica niciodată cel din urmă vâl, de pe această legătură sufletească tristă. Prea mulți oameni flecari au brodat asupra ei, prea puțin ne-a deșteinsit poetul. Se pare că și când ar fi veghiat cu grije, ca această iubire să rămână un odor ascuns. Dar cine știe să citiască printre rândurile scrisorilor lui, cine ascultă tânguirile pătimeașe ale poeziilor lui și cine caută în iubirea dintre Hölderlin și Diottima lămurirea artis-

Eliza Contesa v. Achlefeldt. —
Patima romantică a lui Karl Immermann

Steaua lui Ferdinand Lassalles
Helena v. Dönniges-Racovitza.

Sophie Loewenthal. — Desti-
nul lui Lennau

Astfel iubirea îndoită a lui Bürger. Autorul „Lenorei” a simțit o aplecare irezistibilă față de sora mai tânără a soției sale, Augusta Leonardt, și aceasta l-a ținut, în chinuri, vreme de 6 ani, în luptă permanentă între renunțare și patima impetuoasă, dând astfel viață conținutului dramei lui Goethe „Stella” Suferind în tăcere Caecilia — Do-

Dansatoarea Lola Mon-
tez. — Prietena Regelui
Ludwig I de Bavaria.
După o pictură de Joseph
Stieller

Paulina Wiesel,
iubita prințului Louis Ferdinand de
Prusia

comună a oamenilor, și pe care gândul de a fi iubită unei celebrități o măgulea.

Și Lydia Escher, fiica bine văzutului patrician din Zürich, bogata stăpână a minunatei stațiuni de lux, dela marginea mării Belvoir, a legat atât de strâns pe pictorul Karl Stauffer-Berna, în lanțurile fermecate ale dragostei, încât dansul a pierdut vederea clară a adevă-

eternică, o luă ca model, în atelierul său. Acolo o zări tânărul Gabrielle Rosetti și o alese ca muză și curând ca soție. În tablourile sale trăiește, în multe chipuri, mai înainte de toate ca „Beata Beatrix.” Moartea ei timpurie a avut efectul de a exalta fantazia artistului și de a storce astfel noi creații.

Dar la noi în țară n'au fost atâtea femei, care au influențat, nu numai soarta oamenilor, dar chiar soarta unui neam întreg?

de Dr. Valerian Tornis

Notă. — Articolul acesta a fost tradus din limba germană. Autorul a lăsat afară multe dintre femeile care au jucat rol de seamă în istoria Italiei, Spaniei și Franței, influențând destinele oamenilor. Ca să nu amintim decât nume cunoscute cititorilor noștri, vom menționa de d-na de Pompadour, d-na de Maintenon, Lucrezia Borgia, etc.

LYDIA ESCHER,
ortită pictorului Karl Stauffer-Bern

rului și a trăit într-o lume de fantazie, pe care dansa a ajutat să și-o alcătuiască. Ea a fost trădătoare, când după înjosirile adânci care l'au fost impuse poetului, a scris aceea scrisoare rece de ruperea relațiilor, în care dansa îl pecetluia ca mincinos și înșelător.

Insfârșit, trebuie să mai amintim aci, încă o femeie, care a însemnat fatalitatea nu a unui poet sau a unui artist ci a unui maestru al vorbeii rostite: Hele-

Lizzia Siddal. — Muza
pictorului englez Dante
Gabriel Rosetti. După un
desen făcut de artist.

AȘA SAU ALTFEL

ÎN Hollywood, orașul filmelor, sau undeva pe acolo, se spune că există un regisor, care zi de zi, nu are altceva de făcut decât să privească pulpele fetelor tinere să le judece, și să le aprecieze. Și privirile tinerelor fete se îndreaptă către el, pline

purii egalității. Astăzi nu mai e nimeni întrebat de tradiție și despre gloria înaintașilor. Valoarea individuală este singura prețuită.

Dealtminteri, în special pentru femei, tradiția nu poate juca nici un rol, pentru că femeile

Pulpe frumoase care se oferă spre critică unui cunoscător din fabrica de filme

de teamă și de speranță, căci de hotărârea lui atârnă, dacă vor fi găsite vrednice să treacă mai departe, în sălile atelierului, ca gagiste, ca „girl”, sau altfel și să facă, în felul acesta, primul pas pe scara care se ridică, până la ținta dorințelor lor. Puține sunt alese, căci omul este foarte sever. Câte din aceste puține

tot mai mult se emancipează, sunt tot mai numeroase exemple din care reiese că femeia își caută loc, nu numai printre lucrătorii anonimi, dar și în conducere, în poziții care până acum erau socotite ca privilegii ale bărbaților. Nu toate femeile ajung sus, la fel după cum nu toți servitorii de birou devin

FEMEEA IN INDUSTRIE

Miss Dillon, care în 23 de ani a ajuns, dela postul de începătoare, pe care-l ocupa să fie președinta a companiei de gaz din Brooklyn

FEMEEA IN BANCĂ

P. Kramer, directoara unei bănci particulare și administratoarea unui capital de 8 miliarde lei

ajung însă mai departe, până la titlul de gagistă? Numai un procent neînsemnat, căci pulpele singure nu ajung, spre a se sui mai sus, pe scara gloriei. Acum e nevoie de talent, de dibăcie, la fel în țara de basme din Hollywood ca și în toate celelalte locuri, în lume. Trăim în timp

FEMEEA IN ADMINISTRAȚIE

Consiliul comunal feminin, adică mamele unui orașel american, în care toate funcțiunile, fără excepție sunt în mâinile femeilor

Moda progresaază...

SE POATE constata ușor că omenirea face progrese pe toate tărâmurile. Oamenii au înaintat pe teren cultural, tehnic și științific. Să nu se creadă că femeia s'a lăsat mai prejos. Și fiindcă arta în care excelează este chipul cum știe să se îmbrace și să se înfrumusețeze, progresele cele mai mari, femeia le-a realizat tocmai în acest domeniu.

Ilustrațiile noastre reprezintă câteva din modelele cele mai noi, care dovedesc progresul feminin. Simpaticele noastre cititoare vor putea aprecia interesul pe care revista „Realitatea Ilustrată” îl manifestă pentru orice progres, fie chiar acel al modei.

În loc de rochii largi și voluminoase cu care bunicile noastre măturau praful de pe stradă, fără îndoială că fustele scurte — chiar dacă nu sunt atât de bine venite pentru ediliul orașelor — sunt mult mai igienice și mai atrăgătoare pentru ochi. De asemenea firea omului este astfel încât dânsul are nevoie de aer și de soare și singură haina decoltată a femeii, croită fără îndoială mai ales cu intenția de a plăcea bărbaților, are darul de a corespunde mai bine unei desvoltări a trupului. Oamenii vor purta din ce în ce mai puține vestimente, căci aceasta corespunde naturii.

Scriitorului acestor rânduri, care face parte din sexul urât, îi pare rău însă că femeia, nemulțumindu-se cu vestimentele pe care și-le face și care i-se potrivesc, caută să le imite pe acele ale noastre, ale bărbaților.

Și cum moda cea mai nouă pentru bărbați pretinde ca aceștia să poarte pantaloni lungi și largi, ne vom pomeni într-o bună zi, că sexul tare va lua la purtare hainele femești de acum douăzeci de ani — ba într-un timp mai depărtat chiar malacofurile — iar femeile vor ajunge

să poarte pantalonii scurți și în scurt timp femeile vor adopta hainele bărbătești. Iată bună-cară costumul cel dintâi (sus la

La stânga: Costum de interior „pierette”, formă pijama. La dreapta: Costum de salon, cu pantaloni de mătase albă și sacou de mătase albastră cu blană albă pe margini.

Costum sacou, cu blană albă și pantaloni verzi, din crepe de Chine

Costum elegant, de vizită, cu pantaloni „tip Oxford”

Costum de stradă, haină și vestă bărbătească, pantaloni bufanți

Reiese aceasta foarte evident din tendința manifestată în ultimile modele din ilustrațiile alăturate. Femeia, nu numai că poartă, în interior, tot mai mult, pijamalele frumos împodobite, ale bărbaților, dar face și vizite cu asemenea haine sau îmbracă smokingul și alte haine bărbătești. Din totdeauna, mai ales în ceea ce privește moda, femeia a arătat mai multă mobilitate, a fost mai puțin stabilită. Se poate prezice cu multă aproximație că

colț) din stânga a ilustrației noastre. Să nu credeți, că acest costum se îmbracă pentru noaptea. E o haină obișnuită în toate stațiunile climaterice, de vară și de iarnă din Europa și America. Pantaloni sunt făcuți din mătase albă, grea și au manșete colorate. Sunt interesante și „petele decorative” de pe haină.

Figura a doua dela stânga, are bluza făcută din mătase cu fir, cu brandeburguri și broderii. (Citiți urmăre pe pagina 9)

gust și, cele mai multe, ochelari de nichel. Astăzi rădem de aceste atribute fără rost, după cum probabil și copiii noștri vor râde, de alte charagioslăcuri ale

noastre, de care acum nu ne dăm seama. Ori cum însă capul rămâne totdeauna mai important decât pulpele. Fiecare dintre noi prețuim picioarele

prea mult, chiar atunci când nu sunt de disprețuit. Fiecare își croiește drumul cum poate, pe căi diferite. Principalul este să-și croiască. Așa sau altfel.

FEMEEA IN INTREPRINDERE

D-na Hansen, care după moartea bărbatului ei conduce singură două garaje de automobile, unul de 150 și celalt de 115 trăsură și se ocupă singură zilnic de îngrijirea automobilelor

FEMEEA IN ȘTIINȚĂ

D-șoara K. Summer dela Institutul geologic din Washington, o apreciată cunosătoare pentru fosile

Citiți și răspândiți „REALITATEA”

Teatru-Muzică-Artă

Teatrul Național și Opera Română la Oradea

Sâmbătă 8 Octombrie a. c. s'a deschis la Teatrul Orășenesc din Oradea, stagiunea de teatru românesc a anului acesta. S'au jucat Crai Nou de Porumbescu, Rapsozii de d. Victor Eftimiu și Șezătoarea de d. Bredeanu. În fața unei săli arhipline, această zi de sărbătoare s'a început printr-o serie de cuvântări ținute de d-nii Prefect, Primar al Orașului, Consilierul Cultural, Președintele partidului minoritar, Decanul Baroului Avocaților, Președintele centrului studentesc etc. la cari a răspuns d. Director General Victor Eftimiu, arătând în cuvinte bine simțite mulțumirea ce i-o aduce primirea caldă a Orădenilor și reamintind că sincera sa dorință, este ca să netezească drumurile ce leagă pe români de minoritari.

Publicul entuziasmat a făcut manifestații de simpatie artiștilor Clujeni iar după reprezentarea Rapso-

ziilor, ridicându-se în picioare a ovacionat pe autor, oferindu-i jerbe și coroane de flori.

La sfârșitul reprezentației toți spectatorii au aplaudat îndelung pe Director și artiști, iar sărbătoarea s'a încheiat printr'un banchet oferit de primărie în onoarea oaspeților Clujeni.

A doua zi seara s'a jucat de către Opera Română din Cluj „Tosca”. În rolul Scarpia a apărut d. Costescu-Duca, baritonul operii din București, fiind angajat special pentru câteva reprezentații. Publicul Orăden a venit în număr atât de mare încât a fost nevoie să se adauge peste 70 de scaune suplimentare în sală.

Marele succes obținut de Teatrul și Opera Clujană, constituie un cuvânt mai mult că teatrul de Vest trebuie să înființeze.

Artiști brăileni

Orașul nostru, în ultimul timp, a mers cu pași giganti, spre progres în toate domeniile, și în special în domeniul artei muzicale.

Brăila, astăzi posedă o Academie

de muzică, ceiace probează, că gustul muzicii e foarte dezvoltat.

În cele cinci săli de Cinematograf, ce le are Brăila, publicul e de-

lectat de diferiți pianști, iar cel mai frecventat cinematograful, la noi, este fără îndoială „Cinematograful Comunal”, al cărui director este d. Aurel Șerbănescu, care pe lângă achizițiile strălucite ce le face, cu aducerea celor mai puternice filme, a făcut o achiziție fără reproș prin angajarea de curând a mult virtuozului pianist și concertist nostru d. Sly Hertzovici. Dotat cu un talent desăvârșit grație căruia dă viață filmelor ce se proiectează în fie-care seară pe ecran, în special la ultimul program, din săptămâna trecută când s'a rulat filmul „Budha” (moravuri indiene) sau țara „Fakirilor”, unde tânărul mănăitor al clavierului s'a întrecut pe sine însuși, executând cele mai reușite bucăți muzicale, ce cadrau cu subiectul filmului, fiind îndejuns aplaudat.

Din parte-ne, îi dorim succes pe tărâmul muzical având convingerea, că cu timpul va cuceri laurii bine-meritați.

Opera la București

În seara de 1 Octombrie, Opera Română din București, și-a deschis stagiunea cu Samson și Dalila de Camille de Saint Săens. Dacă noua

montare făcută de d. Pavel n'a mulțumit în totul exigența criticilor Bucureșteni, în schimb interpretarea n'a lăsat nimic de dorit.

Moda progresaază...

(Urmare dela pag. 8).

Pantaloni nu sunt atât de lungi ca cei din primul model și sunt făcuți din crepe de chine verde. Haina de deasupra e brodată cu fir și garnisită cu o blană elegantă.

Haina din mijloc este un costum de salon, un smoking. Pantaloni se aseamănă foarte mult cu cei ai noiei mode bărbătești, numiți „Oxford”, sunt foarte largi la glezne. Sasoul este frumos desenat și brodat.

Costumul din dreapta este cel mai atractiv. E o ultimă descoperire a „artei feminine”. Pantaloni sunt largi până la genunchi și de aci se strâmtează până la glezne. Se observă tendința către haina marchizilor din vremea lui Ludovic al XIV-lea. Se pare că acest costum va fi acela care va avea cele mai numeroase adevăte, așa încât foarte curând doamnele și domnișoarele vor fi văzute pe stradă cu haina ace-

asta. Pantaloni sunt făcuți din satin albastru — turquoise. Aceasta este haina de plimbare.

Haina din colțul drept al ilustrației, e potrivită pentru salon și pentru serate. Pantaloni sunt largi.

Se pare că aceia cari crează moda, la Paris, au trebuit să depună multă stăruință până când să poată impune pantalonii femeenini. Energia pe care au cheltuit-o n'a fost zadarnică, deoarece femeile elegante tot mai mult au început să adopte noua modă.

De îndată ce femeile s'au hotărât să adopte costumul bărbătesc, mulți se întreabă, cu drept cuvânt, unde vom ajunge? Croniciarii modei fac pronosticuri spunând că în curând femeia va ajunge să se îmbrace la fel cu bărbații, afară doar dacă nu cumva bărbații își vor schimba actualul chip de a se îmbrăca.

Informațiuni

Turneul Teatrului Clujan

Teatrul Național din Cluj pleacă Sâmbătă 15 Octombrie într'un turneu cu Grigore Ghica Vodă de Depărateanu și Rapsozii de d. Victor Eftimiu, prin Ardeal, Banat și Bucovina.

Câte teatru sunt în lume

Intr'o revistă de teatru franceză, găsim o interesantă statistică asupra teatrelor din Europa câte funcționează în mod permanent, cea mai mare parte a anului.

După această statistică sunt în: Franța 596 teatre, Anglia 372 teatre, Germania 364 teatre, Spania 288 teatre, Belgia 94 teatre, Austria 75 teatre, Italia 62 teatre, Olanda 56 teatre, Elveția 43 teatre, Suedia 37 teatre, Norvegia 28 teatre, România 21 teatre, Ungaria 20 teatre, Jugoslavia 18 teatre.

În celalte țări mai mici numărul de teatre nu trece de 3 și astfel aceste țări nu contează în lista alcătuită.

Concert simfonic la Cluj

Duminecă 9 Octombrie, ora 6, în Teatrul Național a avut loc concertul simfonic dat de orchestra Reg. 3 grănicieri din Cernăuți, sub conducerea căpitanului R. Millea.

S'au cântat: 1) Rimsky-Korsakow: „La Grand Paques-Russe” ouverture. 2) Schubert: Symphonie Siminor. 3) Saint-Săens: „Danse macabre” Poème-symphonique. 4. a) Borodin: Scene din Asia Centrală. b) Glinca: Kamarinskaja. 5) Enescu: Rhapsodia N. 1 La-major.

Admirabila execuție a bucăților, a stărnit aplauzele viitoare ale publicului asistent, iar ultima bucată, Rapsodia Maestrului Enescu a fost bisată. Ne-a mirat însă faptul că ofițerimea garnizoanei Cluj lipsea de la acest spectacol atât de izbit, cu atât mai mult cu cât era vorba de o orchestră militară.

Emma Gramatica la București

Bucureștenii au fericitul prilej să admire pe celebra artistă, care joacă în sala Teatrului Carol cel Mare (Eforia) o serie de reprezentații extraordinare. Emma Gramatica, este socotită azi ca cea mai mare artistă dramatică a lumii. După moartea celebrelor artiste Sarah Bernhard și Eleonora Duse, Emma Gramatica, a rămas să dețină în tătăi loc în lumea artistelor. Pretutindeni pe unde a trecut această fenomenală interpretă a dramei moderne, a stărnit entuziasm. Iată cum își începe critica d. Gabriel Boissy dela ziarul Comoedia din Paris: „Enormul, spontanul, entuziastul succes obținut de d-na Emma Gramatica, cu prima ei reprezentație, provine mai întâi din faptul că dânsa ne-a adus o calitate, ce zic? O putere, care se pierde din zi în zi la noi, sinceritatea, etc”.

Și nu numai în străinătate, dar chiar și în Italia, țara celui mai capricios public de teatru, această minunată creatoare, se bucură de aceiași neîntrecută faimă.

Anecdote teatrale

Alexandru Girardi se afla într'o adunare, în care era discuție dacă locuitorii insulei Sardinia, se numesc Sardinieni sau sardieni.

„Dacă vă e pe plac, eu cred că trebuie să numim sardele”, spusese Girardi.

„Ciufulici” la Teatrul Național din Cluj

GEORGE Silviu, autorul piesei „Ciufulici” care se reprezintă acum și la Teatrul din Cluj, — face parte din garda acelor scriitori, cari au înțeles că lumea copiilor nu are nevoie numai de povești și istorioare și versuri speciale sufletului ei delicat și plâpând, ci și de piese speciale, în care umorul să se imbine cu fantazia, și mintea copilului să prindă la moment înțelesul scenelor ce se desfășură înaintea lui.

Pentru copii, George Silviu a mai scris, la colaborare cu poetul Adrin

George Silviu, tânărul autor al Piesei „Ciufulici” reprezentată Marți 11 Octombrie pe scena Teatrului Național din Cluj

Maniu, comedia în versuri: „Motanul încălțat” care s'a jucat anul trecut la Teatrul „Fantasio”.

În actuala stagiune se va juca o nouă piesă a lui George Silviu, de același gen: „Covrigei lui Totonel” dramă în trei acte, în versuri.

Colaborator la aproape toate revistele literare românești de frunte, George Silviu e și autorul a două volume de versuri pentru copii, publicate sub semnătura: Moș Grigore Sfătosul și anume: „Flori și Fluturi” Editura „Ancora” și „Verde împărat și Zmeii” Editura „Cartea Românească”.

***

*Sei s'ar fi jucat teatru pentru copii
în vremea când aveau obrajii de hauberg
și părul de aur, — copilăria mi s'a
făcărut de bună ori mai frumoasă!
8 Oct. 1927
Cluj
George Silviu*

Un autograf al autorului lui „Ciufulici”

Avântul industriei naționale de filme

În pragul anului 1928, industria națională de filme deschide largi perspective producției românești. După Gerge Bauer și Eftimie Vasilescu, Căliman aduce în țară pe

marele regizor și actor francez, Gabriel Rosca, îl pune în legătură cu Jean Brumă remarcatul operator român și creiază noua societate cinematografică „Ins-Film”. Rezultatele s'au evidențiat în grabă. Gabriel Rosca, turnează de câteva săptămâni „Drumul Iertării” film despre care vom reveni într'unul din numeroase viitoare.

Anecdote teatrale

Un artist care în mod obișnuit juca roluri de canalii sau de șarlani era lăudat într'un grup de admiratori, că poate să joace asemenea roluri cu atâta artă. Dânsul cu modestie voi să modereze lauda exagerată și replică:

„Datorez felul interpretării mele simlînței pe care mi-o dau ca în teatru să nu par altfel decât sunt în realitate.”

GABRIEL ROSCA

Jocurile Realității

Deslegările celei de-a 2-a serie a jocurilor, se primesc la redacție, până la 10 Noembrie cor. Fiecare joc acordă deslegătorului un număr oarecare de puncte. Cel care obține numărul cel mai mare de puncte, prin deslegarea celui mai mare număr de jocuri, din numerele 35, 36, 37, 38 și 39 ale Revistei noastre, va primi un premiu de 1.000 (una mie) lei. Premiul al doilea e de 500 (cinci sute) lei; premiul al treilea de 300 (trei sute) lei. Următorii șapte deslegători primesc câte un volum din operele autorilor români. Deasemenea vom publica numele tuturor deslegătorilor. Premiile se vor distribui până la 15 Noembrie.

Bonul C. 2.

Subsemnatul .....

trimit alăturat deslegarea jocurilor No. ....

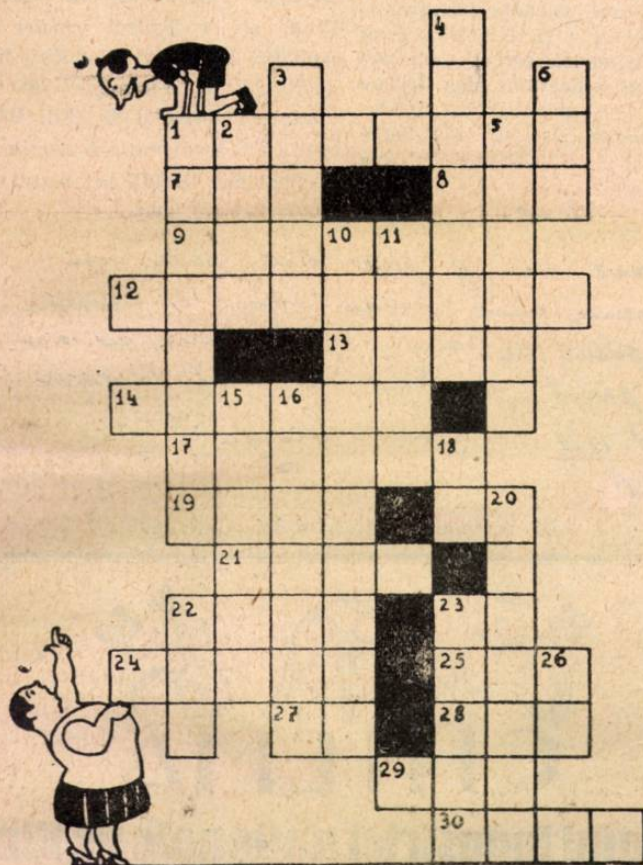
Deslegătorii jocurilor noastre, sunt rugați să detașeze acest bon și să ni-l trimită în plic împreună cu deslegările. În acest fel vom putea ține socoteală de notele fiecărui deslegător, la împărțirea premiilor.

Rectificare

În No. 35 al revistei noastre s'a omis să se scrie la jocul No. 2, ex-

plicația rândului orizontal No. 14. O facem acum: Orizontal, 14. Punct Cardinal.

Joc No. 1. cuvinte încrucișate (10 puncte)

Orizontal:

1. Poet român
7. Pământ
8. Nume
9. Poet român
12. Artist roman
13. Mijloc
14. Metal
17. Fruct
19. Nebun
21. Pasăre
22. Notă muzicală
23. Plantă
24. Chirie pe corabie
25. Acțiune
27. Frunză în sport
28. Recent
29. Vălătuc
30. Legătură de grâu

Vertical:

1. European
2. Cantitate
3. Vechiu demnitar al curții domnești
4. Instituție judecătorească
5. Condiție contractuală
6. Obiect de fier
10. Omuleț
11. Legat
15. Mănăstire în România
16. Arab din veacurile de mijloc
18. Notă muzicală
20. Prezident al Statelor Unite
22. Talent dat de Dumnezeu
23. Zeu latin
26. Pronume

No. 3. — Joc triunghic (3 puncte) de Billy

- 1) ■ ■ ■ ■ ■
- 2) ■ ■ ■ ■ ■
- 3) ■ ■ ■ ■ ■
- 4) ■ ■ ■ ■ ■
- 5) ■ ■ ■ ■ ■

- 1) Numele roman al Africei (în special părțile cuprinse între Egipt și oceanul Atlantic).
- 2) Unul din apostoli, dușman al spiritelor rele.
- 3) Toată lumea îl plătește
- 4) Stă bine fetelor cu ea.
- 5) Vocală.

De sus în jos și dela stânga la dreapta, la fel.

Concurs fotografic

Mereu sosesc fotografiile la redacția noastră pentru concursul fotografic, al „Realității”, care fără îndoială va avea un succes răsunător. Cititorii noștri cunosc de sigur condițiunile concursului, publicate în câteva din numerele trecute. Menționăm din nou, că vom publica într'un număr special, toate fotografiile câte ni-se trimit. Primim la concurs și pe acele doamne sau domnișoare cari participă la concursuri similare, organizate după pilda noastră, de alte publicațiune. Fotografiile trimise vor fi restituite proprietarelor, după concurs. Concursul nostru se încheie la 30 Octomvrie. În primul număr din Noemvrie cititorii vor găsi „Buletinul de Vot” cu ajutorul căruia să hotărască pe cea care urmează să fie trimisă de noi la Paris.

Joc. No. 2. (5 puncte)

ȘARADĂ

de N. P. Billy.

Șarda ce o propun
Două părți doar o compun
Prima parte cântată
Măsurătoare arată
Și-o găsiți, de bunăoară,
La oraș și pe la țară.
Ce-a de-a doua nu e grea
În muzic' o veți afla
Și la școal' o căpătați
Bună, — dacă învățați
Tot cuvântul de-l legați
Mănăstire mare-aflați.

Concurs de desen

Pe tema dată de noi o cititoare a desenat pe „profesoara de Geografie”. Desemnul nefiind iscălit, rugăm pe talentata autoare să ne trimită numele.

INTRE EI!

— Dar ce e cu tine măi Șterpelescule?! Dacă nu mă înșel te-am văzut ieri ieșind dela închisoare?!
— „Da dragul meu! am afaceri cu directorul!”

— Măi dar de mult timp mai tratezi cu el, căci acum șapte luni te-am văzut intrând.

INTRE COLEGI:

Ionescu: Dar unde ai fost colega alaltăieri? Ași putea ști și eu?
Popescu (după puțină gândire): Acasă dragă Ionescule? Dar tu unde ai fost?!

Ionescu: Și eu am fost... tot acasă! Mă miră însă grozav că nu ne-am întâlnit la școală.

Billy

Lista deslegătorilor jocurilor publicate de revista „Realitatea ilustrată” în cursul lunii Septembrie

Nicolae Constantinescu — București, str. Blănari No. 6 — 77 de puncte câștigătorul premiului de 1000 lei.

Elvira Teodosiu — Timișoara, str. Gării No. 4 — 77 de puncte (o eroare la jocul No. 2 B). Premiul al doilea 500 de lei.

Irimie Teodoroff, — București, str. Gabroveni 3. — 74 de puncte (rezolvat greșit jocul No. 3 C) Premiul al treilea 300 lei.

Tot cu 74 de puncte a fost calificat și Didinel Demetrescu — București, str. Buzzești 94. Scrisoarea sa sosind însă la redacție mai târziu, a fost clasificat al patrulea și i-s'a atribuit o carte.

Se clasifică în ordine, și au câștigat câte o carte:

Vasile Varemberg — București str. Atelierului 7. Petru Vasiliu — Bărlad, str. Decebal 3. Mișu Constantinescu — R. Vâlcea, str. Tabaci 6. Paul Enescu — Craiova str. Bechet 35. Chirilă Conomo — Constanța. George Căiserliu — Bacău str. Grădinăriei 3.

Menționăm și numele celorlalți deslegători ai jocurilor din seria I:

Georgescu Constantin, Ploesti. Căpitan De l'Abina, Chișinău. Barbato Anghelin, Greci. Plut. Agachi Ioan, Oradea-Mare. C. Ștefănescu, Tighina. C. R. Vasiliu, Bărlad. Aurel Ionescu, București. Bucovineanu Paul, București. Grigoriu Tomșa, Stremți. C. Popa, Constanța. Russe Anton, Giurgiu. Elena Petrescu, Chișinău. Sava Sulemzon, Iași. Onigo Eugen, Turda. Avrum Iacob, Ilva-Mare. Nicolae Nicolau, Focșani. Alexandrina Carp, Tulcea. Ionel Chidu, R. Vâlcea. Aragon Nicolae, R. Vâlcea. Teodor Chiran, Tg.-Mures. Izu Segal, Bărlad. Carol Brauchfeld, Iași. Ioan Pântea, Buzău. Silviu Binișan, Lugoj. Petre Gheleşanu, Lugoj. C. Zamfirescu, Ploesti. Zăchiteanu Ioan, Tulcea. Palamarescu Emanuel, Cernăuți. Dumitru L. Florescu, R. Vâlcea. Aurel Moldovan, Bistrița. Suci și Drăgan, Orăștie. Rusu Dumitru, București. Nicolae Vasiliu, Galați. Nela Boianopol, București. Augustin Popescu, București. Leon Emion, Ploesti. Pavel Pop, Radna. C. Ionescu Mircea, București. Mihăescu C. George, Pitești. Emil Beșchea, Brăila. Aron Spaniol Aiud. Chiorean Vasile, Aiudul de sus. Titu Vasilescu, Câmpina. Iancu Cohn, Brăila. George Beș, Bistrița. Marcel Vaintraub, Galați. Alexandru Diaconescu, Visternicești-gara. Kolozsvari Vilhelm, Cluj. Nicolae Marinescu, Buzău. Atanasu Tănase Constanța. Romanescu Grigorie, București. I. Aurbuc, Chișinău. Lucreția Nicolaescu, Iași. Eugenia Popescu, București. Dr. Augustin Maior, Timișoara. Jean Constantinescu, R. Vâlcea. Leon Ionescu, Iași. Horovits Ionel și Goldenberg Bică, București. Fialco Val, Chișinău. Nicușor Oancea, Brașov. Victor Nitranschi, Seles, Jugoslavia. Ștefan Ștefănescu, Albota, Argeș. Iosif Peter, Galați. Radu Traian, București. Emil Macsim, Ighiu. Nicolae Angelescu Câmpina. Bonaveti Paulo, Greci, județul Tulcea. Valeriu Saxoni, București. Roman A. Ioan Constantin, București. B. Eisenhendler, Iași. Eufrosina Bivol, Tighina. Ioan Zichisan, București. Petre Rădulescu, Roșiori de Vede. Hanai Vintilă, Ploesti. Lăpușean Ioan, Cluj. Aurel Ștepoae, Ilva-Mică. Ștefania Frăsineanu. Ecaterina Petrovicescu, Craiova. Dumitru Pisosci, Craiova. Rodica Popovici, Puiu, Chișinău. Lili Beatrice, Pechert, Ploesti. Nicolaescu, București. Lenuta Dumitrescu, București. Stelea Virgil, Cluj. Herman Steinberg, Iași. Ionel Crasan, Câmpulung. Urbanovici Vzevalod, Chișinău. Simion Iorgu, Galați. Viorel Costea, Gîlău. David Marcovici, Găești. Isac Christein, Galați. Rigan Alexandru, Constanța. Chicoș Constantiu, Bărlad. Nicolae Dumitrescu, Călărași. Nicolae Rădulescu, Turnu-Măgurele. I. Gavrilă, Vascău. Iosefina Șitoianu, București. Beno Blasbalg, București. Octavian

Goga, Cluj. Ioan Stănilă, Cluj. Insp. Gen. de Siguranță, Munteanu Iosif, Târgu-Jiu. Ligea Marinescu, Nour, com. Balaci. Jasel Munteanu, Tg.-Jiu. Coma Ion, Tg.-Jiu. Corcheș Samoil, Focșani. Mircea Niculescu, București. Emanuel Nic. Ritz, București. Pascaru Constantin, Podul Iloaiei. Alexandru Andrișoi, București. Romeo Rășcan, Bacău. Constantin Palade, Bacău. Mihailescu, Drăgășani. I. A. Bedroșan, Piatra N. Șirian George, Arad. Marlyl, București. George Dumitru, București. Mieta Niculescu, Vărciorova. Valcu Tudor, București. Ștefan Nagyszöghy, Ilia. George Bender, Chișinău. Delamarian Nicola, Seminarul, Arad. Nicolae Nemet, Hunedoara. Aurelia Iersici, București. Ioachim Zamora, Petroșani. Rusu Viorel, Bașiu, Jd. Cluj. Titu Georgescu, Cioc-sat, Brătulești, Jd. Ilfov. Roșca George, Vulcan. Ioan Moldovan, Lupeni. Costică Diaconescu, Mizil. Iosif Monai, Vulcan. Jeanetta Serțianu, Iași. Petru Boldor, Boze. Neculai Huluban, Iași. Ionescu Aurel, București. Ionel Teresche, Banca Blank, București. Molnar Maria, Someș-Odorhei. Stelian Mărculescu, București. Virgil Grigoriu, Giurgiu. Clara Schwartz, București. Leonida Tomescu I, Târgoviște. Avram Haim, Iași. I. C. Ionescu, Mizil. Stroe Hascalovici, București. Ioan Todirășcu, București. Jean Goldstein, Vaslui. Ștefan Budescu, Iași. Traian Istrateanu, Râmnicul, Vâlcea. Mită Nicolescu, Găești, Jd. Dâmbovița. Ioan C. George, Găești, Jd. Dâmbovița. Constantin P. Horja, Câmpina. Paul S. Brădișteanu, Craiova. Ioan I. Scurtu, Vărciorova-Mehedinți. Cornelia Crișan, Lonea, Jd. Hunedoara. Ion N. Vasilescu, București. Carol Brauchfeld, Iași. Iordan Rotaru, Conțești, Jd. Teleorman. Nicolae Braghină, Scăpău, Jd. Mehedinți. Nicolae Dragovici, Siguranța, Turda. Ritzler M. Naum, Bărlad. Clodnișchi Pavel, Chișinău. Ilie Năstase, Siret-Bucovina. S. Mihăilescu, București. Vasile Dan, brigadir silvic, Nășăud. Maria Crețiu, Cislădie, 368, Jd. Sibiu. Pompiliu Slama, Câmpina. Corneliu Putreanu, Craiova. N. Stănescu, Ploesti. Călin M. George și Călin Constanța, Caracal. Ionel Stărescu, Ploesti. Anghel Ludovic, Vulcan (Hunedoara). Petrică Vartic, Cluj. Remus Onoe, Bistrița. Manea Ieșeanu, Com. Bragadiru. M. Solomonovici, Galați. Emil Flec, Orăștie. Jean Goldstein, Vaslui. Rus Andrei, Pănticeu. Ilie Alexandru, Cluj. Victor Streit, Iași. Alexandru Pinte, Ploesti. Mircea Ionescu, Vaslui. Georgică și Aurora Corciovescu, Scarlat V. D., Câmpina. Sorin Avramescu, Constanța. Condilli E. Cantilli, București. Gangan Simion, gara Tighina. Mircea Marinescu, București. George Tomescu, București. G. A. Ioan, Ploesti. Terfaloagă George, Iablanita. Dimitrie Cosmescu, Bacău. Constantin Economu, Constanța. Emil Bozdog, Alba-Iulia. Teodora și Elena Culica, Galați. Alexandru Georgescu, Drăneanu-Giurgiu. Aron Munteanu, Dobra. Niță G. Constantin, Bacău. Dimitrescu Remus, Constanța. Vasile Ionescu, Galați. Chirișescu George, Cehul-Silvaniei. George Naumescu, București. Guilmăin Grigorie, Turnu-Severin. Carapetru Rădi, Brăila. Murăriu, Brașov. Mali și Leon Atter, Piatra Neamț. Constantin Dănilă, Cernesti, Jd. Botoșani. Comănescu Eugeniu-Nehoi, București. Pintili Pavel, Strâmbu-Băiului.

Deslegările tuturor jocurilor din seria I. se vor publica în numărul viitor al revistei.

HAZURI

PROASTA RECOMANDARE

Hangiul către călător: „Asta e odaia! N'o să vă lipsiască nimic. O să vă simțiți ca acasă!”

Auzind acestea, călătorul pălește, apucă cu grabă geamantanul și o șterge afară.

Atletică-Gimnastică-Turism

Săptămâna sportivă

A TRECUT și ziua Olimpică. Cu toate acestea, săptămâna trecută, n'a stărnit nici un interes mai de seamă, deși comitetul central de fotbal, dăduse îndrumări, ca cele mai populare cluburi să joace matchuri. Nu știm care a fost rezultatul material al acestor întâlniri, ceea ce e sigur însă, e că asemenea matchuri nu prea pun la ambție cluburile, care știu că nu au nici un profit.

De bună seamă că ar fi important să se știe, care este totalul sumei încasate până acum, pentru fondul Olimpic, deoarece de mult timp se încasează taxele de doi și de 5 lei. Opinia publică pretinde o

zentanții vor fi călăuziți de cele mai stricte principii de economie — să fie înfățișat cu vrednicie, și fiindcă reprezentarea costă bani, — foarte mulți bani — deaceia dorește și o socoteală cât mai strictă.

Este evident că fără sprijinul Statului, echipa noastră nu va putea participa la Olimpiadă, dar nu e

ca țara să aibe soldați vajnici și oțeliți — în al doilea rând din punct de vedere al propagandei naționale, fiind știut că mai mult decât orice diplomat o țară e recomandată de sportsmanii săi.

Fără îndoială că aceste puncte de vedere, împreună cu principiile de educație generală, de care suntem călăuziți noi, credincioșii sinceri ai sportului, vor fi în stare să treziască interesul și să adune, sub steagul sportului, toate categoriile de români și atunci sprijinul statului ar fi asigurat și n'ar mai fi nevoie de zile Olimpice, care niciodată nu aduc rezultate materiale corespunzătoare.

Sezonul athletic s'a încheiat, și aceasta nu poate fi schimbat nici de faptul că în Cluj, deabia la 26 Octombrie se va organiza campionatul regional.

Treptat, treptat, cluburile noastre încep a trece la sporturi de sală, mai ales la lupte, box, scrimă, etc. Se învederează tot mai mult tendința de popularizare a acestor sporturi și se observă un avânt general. Înregistrăm cu bucurie acest fapt, pentru că, până în prezent, viața sportivă în România a fost prea unilaterală, și n'a corespuns intereselor generale sportive și nici educației fizice. În Cluj, patru cluburi au luat în programul lor exercitarea intensivă a luptelor. Scrima e predată de maeștrii distinși.

Situația este totasemenea și în alte orașe ale țării. Pentru asemenea sporturi publicul face mai cu plăcere sacrificii, decât pentru fotbal, de care nu s'a plictisit încă, dar pentru care fără îndoială a dispărut ardoarea de odinioară.

Mai există organe sportive, care să facă cercetări și demersuri pentru introducerea profesionismului, fără să țină seama că budgetul lunar al unei echipe de profesioniști, înseamnă 200.000 lei, pe când nu există un Club, care să fi încasat, în tot sezonul 200.000 lei. Visul unei echipe profesionale ar putea fi admis numai în împrejurări cu totul favorabile pentru sport și în posibilități de organizare de matchuri deosebit de interesant. Ar fi cu mult mai cuminte ca FSSR, împreună cu delegații cluburilor, să caute mijloacele de a rezolva problemele la ordinea zilei, pentru că atunci poate ar găsi vre-o gând bun, sau vre-o idee fericită, așa încât sportul de fotbal să iasă din apatie, în care se găsește și din care nu poate ieși fără ajutor.

Collet sculernul englez, campion amator al Tamisei și Senei

DEMPSEY ÎNVINS
Săracul de el!

sigur dacă actualii conducători ai FSSR vor fi în stare să obțină vre-un sprijin material dela stat. Până acum, nu au putut rezolva nici chestiunea biletelor de liberă călătorie pe C. F. R., deși se știe de toți că una dintre principalele cauze ale decăderii sportului, este retragerea avantajelor acordate călătorilor.

Fără de sprijinul statului, sportul nu se poate desvolta și acest fapt ar trebui să determine pe conducă-

SPOLARICH
(Minier din Vulcan) aruncă discul

torii FSSR-lui să facă tot posibilul să convingă pe conducătorii vieții de stat de importanța sportului.

Trebuie să se arate cât mai urgent, chiar și acelor cari au avut atitudini indiferente sau dușmănoase față de sport, că sportul are importanță, în primul rând, din punct de vedere al educației fizice generale, pentru crearea unei generații sănătoase — ceea ce din punct de vedere patriotic trebuie să fie dorit de orice bun român, care voiește

Cinematograful

Cinematograful

Sunt artiștii de cinema fericiți?

În primul moment întrebarea: Sunt artiștii de cinema fericiți? ar părea un paradox. Căci, pentru mai toți spectatori, cari confundă luxul și strălucirea de pe film cu viața particulară, noțiunile de „artist de cinema” și „fericire”, au, aproape, același înțeles.

În majoritatea cazurilor se înșală profund. Nu știe că, dacă ești artist de cinema, trebuie să fii nenorocit. Doamne ferește! Vreau numai să arăt că și ei sunt oameni ca oricare alții, cu pasiunile, ambițiile și bucuriile lor.

Spre exemplu, Mary Pickford, nu poate fi fericită. Gândul ei e numai și numai la viitor, căci ea știe că nu va putea rămâne totdeauna „micuța logodnică a lumii”. E drept, Mary petrece îndeajuns, dar gândul că, odată și odată va îmbătrâni, că o altă generație, însetată de glorie și bani, bate la ușa favorului public nu o poate părași.

Dong, deasemenea nu e fericit. O frică încontinuu, că filmul pe care îl turnează e inferior precedentului,

nu-i dă pace. Și nu poți fi fericit, când te roade un astfel de vierme. Și Lillian Gish trăiește cu frică născută: își închipuie că publicul pretinde prea mult. S'a spus de ea, tocmai din această cauză, că e o artistă consumată.

Harold Lloyd, căruia i se mai zice și „optimistul”, e persecutat, ca și Dong, de ideea de-a se întrece, pe când Thomas Meighan suferă, la fel ca Mary, din pricina nouă generații, care îi va lua locul, lui și tovarășilor săi.

Și oare trebuie să mai pomenim de nenorocitul Charlie Chaplin, al cărui trist divorț a dat de vorbit, un an întreg, întregii lumi?

De trecem Oceanul în Europa, găsim același lucru. Și am auzit mulți colegi europeni, cari să spuie că, în această privință, Max Linder e un privilegiat.

Pentru ce stelele nu cunosc aceea fericire perfectă, care se pare că le e pusă la dispoziție de simetria lor? Fără îndoială, ei obțin mai mult dela viață decât muritorii de rând,

dar obțin aceasta într'un timp mult prea scurt.

Artiștii sunt adorați de zeci de femei. Primesc mai multe scrisori într'o zi, decât alții în o viață întreagă. Artiste sunt admirate de nenumărați bărbați. O tânără fată, spectatoare numai, va fi în cele din

CHARLIE CHAPLIN

urmă plictisită, primind zilnic zeci de scrisori de amor.

Dela treizeci de ani pentru femei și patruzeci pentru bărbați, începe decadența, tristul drum spre uitare.

Au atins culmea, au avut glorie, bani, popularitate, dar până să-și dea seama, visul a trecut, căci alții le-a luat locul. Și nimic nu e mai dureros, decât să vezi cum, în prezența ta, mulțimea aplaudă pe un nou idol, pe când tu deabia că mai ești recunoscut. Să trăiești în uitare, atunci când faima ta a pătruns peste tot, să fi nevoit să-ți mănânci viața între patru ziduri, atunci când ai stat în centrul arenei e un lucru teribil.

Și acum, spre încheiere, am putea ura artiștilor de cinema puțină filozofie, pentru a primi loviturile soartei cu liniște, și astfel să dobândească acea seninătate care le va ajuta să-și povestească viața fără patimă, și mai cu seamă cu puțin humor, ce e drept, întârziat.

C. I.

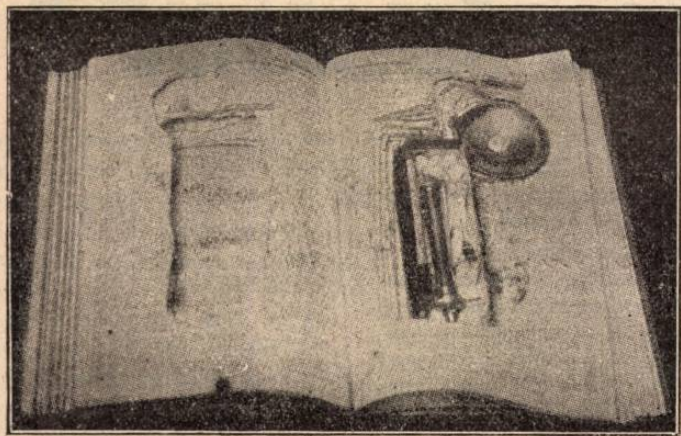
(2) Thomas Meighan. (3) Mary Pickford.
(4) Lillian Gish.

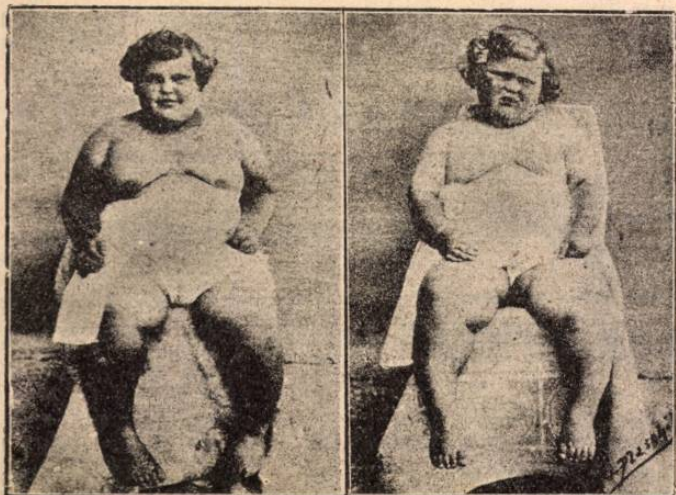
Beauchamp învingătorul „celor trei sporturi” (Ciclism, alergare pe jos, și ramă) din Societatea Nautică a Soisson-ului

DIN TOATĂ LUMEA

Contrabandiștii sunt oamenii cei mai născocitori. Găsesc mijloacele cele mai neașteptate spre a-și trece marfa pe ascuns. Niște importatori de stupefiante din America au recurs la acest mijloc ingenios, de-a ascunde morfină, în foile unei biblii. Au fost totuși prinși... altminteri n'am fi putut reproduce această fotografie

COPII URIAȘI DIN PELLENDORF

Toni Riessler de 6 ani și 7 luni în greutate de 86 kg. și fratele său Willy, de 3 ani și 10 luni, care cântărește 48 de kg. și jumătate

UN RESTAURANT DIN NORDUL CHINEI

În nordul Chinei restaurantele populare sunt niște sisteme de încălzire în formă de platformă, pe care se așează niște mese mici după cum se vede în ilustrația de mai sus. În timpul nopții, aceste platforme servesc totodată și de pat, pe care se așează câteva rogojine, iar dedesubt se face foc.

O stradă din Londra

Exerciții gimnastice pentru nenjineria picioarelor frumuse

Lupta pentru titlu de rege al șahului

La Buenos-Aires s'au întâlnit de curând cubanul Capablanca și rusul Aljeikin, pentru obținerea titlului de rege al șahului. Prima partidă a fost câștigată de Aljeikin, a doua a rămas nedecisă. Premiul fixat este de 10.000 dollari (1 milion 600 mii lei). Fotografiiile noastre reprezintă pe cei mai mari șahiști din lume.

JOSÉ RAOUL CAPABLANCA

născut la 19 Noembrie 1888 în Havana, are un post în diplomatie.

WILHEIM STEINITZ

născut la 18 Mai 1836 la Praga, a studiat arhitectura dar foarte curând s'a dedicat apoi cu totul șahului. A fost multă vreme campion mondial, deși n'a căutat titlul. A murit la 1900.

Dr. EMANUEL LASKER

născut la 24 Decembrie 1869 la Berlin, a studiat matematicile și filozofia. Mulți ani șahul a fost singura sa ocupație și la vârsta de 27 de ani a învins pe Steinitz în Moscova deținând titlul de campion al șahului, până la 1921, când spre surprinderea tuturor a fost învins de Capablanca. A scris și opere filozofice în timpurile din urmă.

ALEXANDRU ALJEIKIN

născut la 1 Noembrie 1892, la Moscova. E doctor în drept. Actualmente trăiește la Paris și a căpătat cetățenia franceză. Între el și Capablanca lupta este cruntă. Deocamdată Aljeikin n'a reușit să bată în 6 partide pe Capablanca.

PĂLARIA CUȘCĂ PENTRU MAIMUȚĂ

„Buddy”, o maimuță mică din America de sud, cântărește numai 250 de grame

După cum viața Isadorei Duncan a fost caracterizată de evenimente deosebite și curioase, tot astfel înmormântarea rămășițelor ei pământești a oferit un spectacol puțin obișnuit. Raymond Duncan, fratele ei, a urmat sicriul în sandale și în costum antic, grecesc. Deasemenea câteva admiratoare, de ale artistei, au adoptat, pentru întovășirea la ultimul drum al Isadorei Duncan, haina greacă

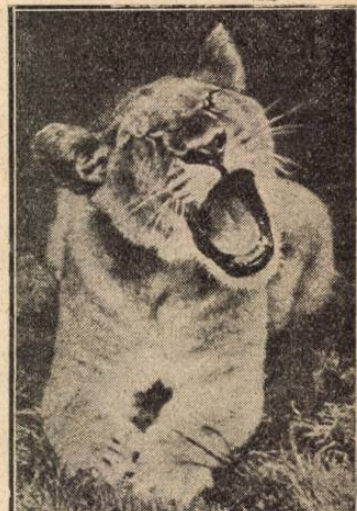

Prin satele noastre o companie de mașini de cusut învață pe sătence să coase

NAȘTEREA UNUI CIMPANZEU

Cimpanzeii nu se reproduc de obicei în captivitate. Nu demult, pentru prima oară în grădina zoologică din Washington, s'a născut un animal din această specie.

RĂCNETUL LEOAICEI

Fotografia noastră a fost luată în lumina magneziului, în momentul când leoaica scotea un răcnet puternic.

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

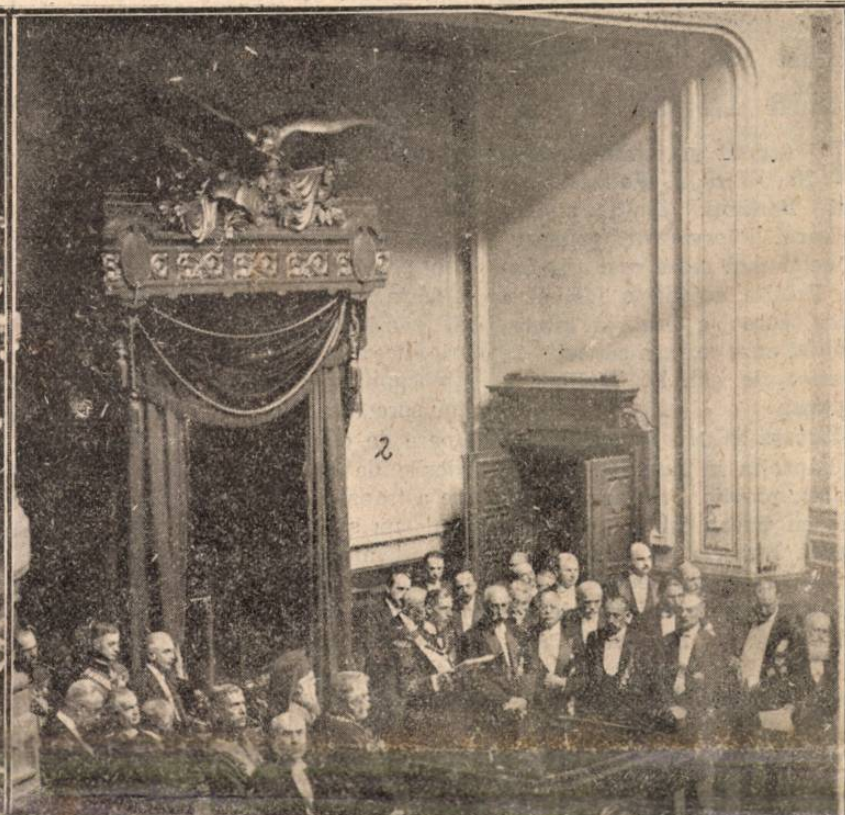
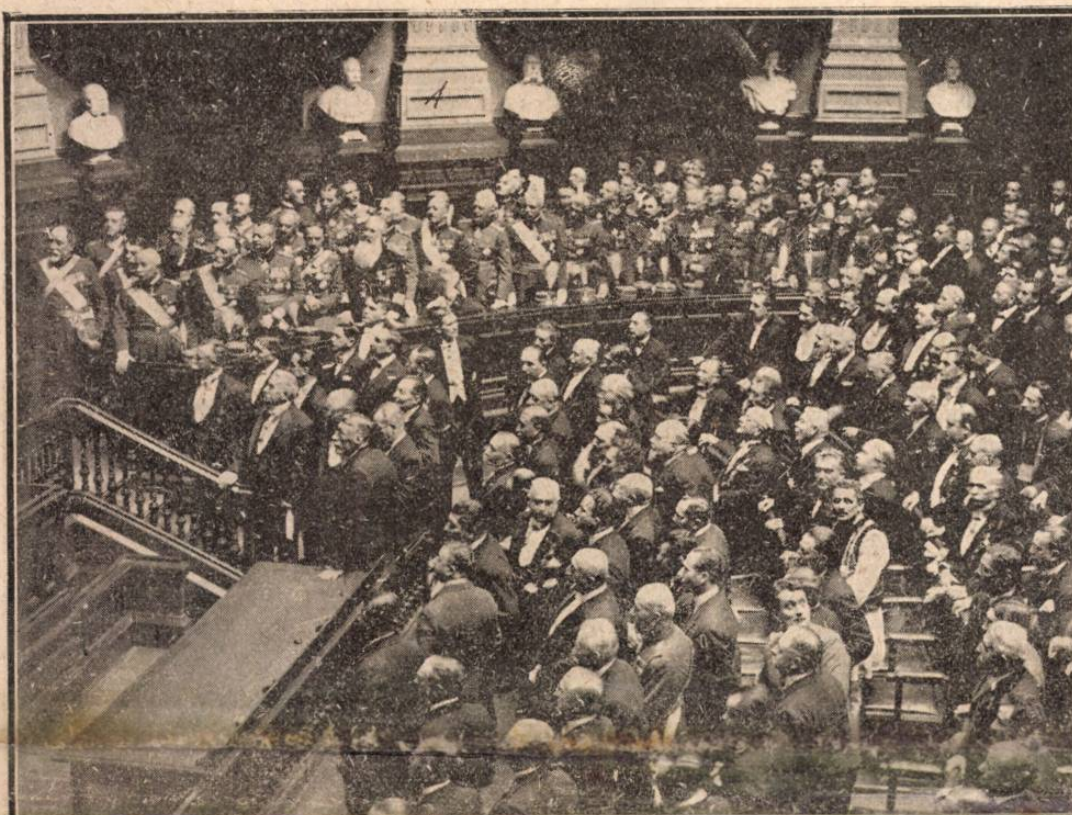
ILUSTRATĂ

Abonamente: Pe un an 300 lei; pe jumătate an 160 lei;
pe trei luni 85 lei.

Director: J. B. Sima.
Apare totdeauna Duminică

Redacția și Administrația:
Cluj, Str. Regina Maria 36.

DESCHIDEREA PARLAMENTULUI

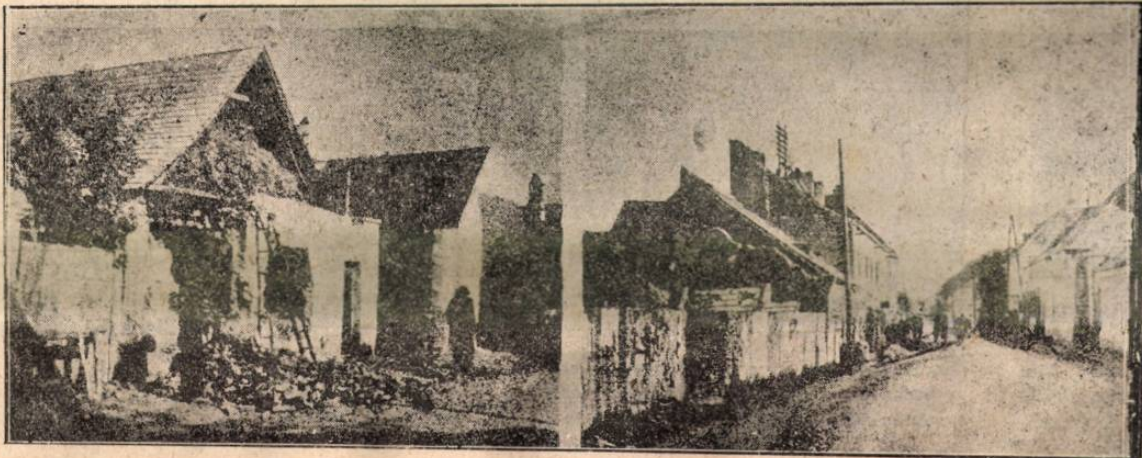
Deschiderea Parlamentului

Sâmbătă, 15 Octombrie, a avut loc la București cu fastul obișnuit, deschiderea Parlamentului. După un serviciu religios la patriarhie, la ora 12, înalta Regență a intrat în incinta camerei și Prințul Nicolae a citit mesajul regal de deschidere. După ce aduce un elogiu, bine meritat, memoriei Regelui Ferdinand, mesajul arată care trebuie să fie misiunea actualului parlament. România nu pregetă să ajungă la raporturi din ce în ce mai bune și mai amicale cu toate statele, fără osebire, în cadrul tratatelor existente.

Vor trebui aduse îmbunătățiri legii de unificare administrative, să se legifereze controlul activității funcționarilor și să se asigure o descentralizare cât mai mare. Guvernul va trebui să îndeplinească tot ce poate contribui la promovarea și sporirea culturii generale în țară; Parlamentul se va rosti, chiar în actuala sesiune, asupra legii menite să statornicească regimul general al cultelor. Mesajul arată apoi o deosebită grijă pentru mica proprietate, forma predominantă a proprietății agricole. Guvernul va trebui să revină la o politică agrară: organizarea în-

vățământului; tehnic agricol, organizarea exportului de vite, înlesnirea mijloacelor de credit agricole, selecționarea cerealelor pentru export și organizarea exportului din instituții patronate de stat, etc. Mesajul anunță și soluționarea definitivă a chestiei monetare.

La solemnitatea deschiderii Parlamentului, în incintă, se aflau numai majoritățile liberale și reprezentanții minorităților etnice. Opoziția a lipsit.

CUTREMURILE DE PĂMÂNT DIN AUSTRIA

În Austria s'au produs cutremure mari de pământ, care au pricinuit pagube, mai ales în regiunea Tirolului. La stânga o casă din Schwadorf care a avut mult de suferit de pe urma cutremurului. La dreapta strada principală din Schwadorf cea mai încercată localitate de puternice cutremure

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
Cluj—str. Regina Maria Nr. 36—Cluj

La București: Calea Victoriei 39.
Telefon 63—92

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an întreg . . . . . Lei 300
Pe o jumătate de an . . . . . „ 160
Pe trei luni . . . . . „ 85

PENTRU STRĂINĂTATE

Pentru America \$3
Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 400

Editor și Director: J. B. Sima

Secretar de redacție: N. Constantin

DUMINECĂ, 23 Octombrie 1927

Cum se face educația în America

NU demult primarul orașului New-York, d. Wallker, a vizitat Berlinul. Mulți ziaristi au cerut interviuri primarului celui mai mare oraș din lume. Printre aceștia a fost și o femeie, care l-a întrebat asupra modului cum se face educația în America de azi. D. Wallker a răspuns:

„Fiecare se educă cum îi place. Educația în America are un caracter practic. Prin aceasta înțeleg că tinerii își fac educația singuri. Bucuria de a trăi e cel pe tineri să-și facă educația singuri. Bucuria de a trăi este cel mai bun și cel mai mare învățător. Am fost întrebat odată — a spus primarul Wallker — cum se face că oamenii se cultivă în America atât de ușor? Răspunsul pe care l-am dat atunci, vi-l comunic și Dvs.: noi nu căutăm să cultivăm pe copii și pe tinerii noștri, în sensul în care se înțelege educația la Dvs. O educație silită nu dă nici un rezultat practic. De aceea lăsam pe tineri să-și facă educația singuri. Reușesc în viață acei cari sunt totdeauna treji, gata să prindă orice prilej, acei cari au o doză oarecare de humor, nu se descurajează, și pot încerca orice activitate, fără să disprețuiască nici una.”

Răspunsul primarului orașului New-York, ar trebui să fie luat în seamă de tineretul nostru școlar, din toate gradele de învățământ, și chiar de acei care au părăsit băncile școlii. Din leagăn până la mormânt, omul totdeauna învață. Și izbândește acela care știe să tragă concluzii practice din această învățătură.

PROGRESUL CULTURAL AL PIEI-LOR ROȘII

Poeteasa indiană, prințesa Te Ata și-a cucerit un nume în literatură, prin poeziile ei cu tendință modernă, scrise într-un stil ales

BULETIN SĂPTĂMÂNAL

PARLAMENTUL și-a început noua sesiune. Dăm, în altă parte a revistei noastre, pasagiile importante din mesagiul regal, care a fost citit de A. S. R. Principele Regent Nicolae. Două preocupări de seamă are Guvernul: **Indreptarea situației economice și opera culturală.**

Situația economică a țării e grea de tot. Anul a fost slab, s'au făcut bucate puțin, iar nevoile țării au crescut mult. Dobânzile sunt urcate și banii rari. Industria nu poate lucra și mărfurile se vând anevoie. La iarnă mulți muncitori nu vor avea de lucru și în multe sate lipsa va fi mare. Nu e cobire aceasta, e concluzia logică a unei stări de fapt. Singura posibilitate de a eși din această situație grea, este de a pune în valoare avuțiile țării. România are căderi de apă, are mine, are păduri întinse, are petrol și lacuri adânci, cu pește mult. Toate aceste bogății zac însă și rămân, în mare parte, neexploatate, pentru că lipsește capitalul necesar. Nu sunt bani spre a ridica uzine producătoare de energie electrică, din căderile de apă; nu sunt bani spre a transforma minereurile în metal; nu sunt bani spre a preface lemnul în mobilă și în unelte trebuincioase; nu sunt bani spre a înființa fabrici pentru conservarea peștelui; ș. a. m. d. Dacă ar exista capitalul necesar, pe lângă punerea în valoare a acestor bogății, care ar fi tot atâtea izvoare de venituri pentru țară, populația ar avea de lucru și sărăcia ar dispărea, de pe plaiurile noastre.

Problema culturală prezintă și dânsa importanță mare. Trăim în veacul științei și țara noastră — din păcate — se numără printre cele mai înapoiate țări. Nicăieri numărul de analfabeți — afară de Turcia — nu e mai mare în Europa; nicăieri nu se citește mai puțin; nicăieri întinerul nu e mai adânc. Starea aceasta tristă trebuie îndreptată. Dacă avem un număr suficient — ba uneori chiar prea mare — de studenți la Universitate, oameni cari vor să îmbrățișeze profesiile libere, sau să devină funcționari, e disproporționat de mic, numărul acelor cari urmează școala câtă le trebuie, pentru meserii, sau pentru cultivarea pământului. E o greșeală a se crede că țăranul fără știință de carte, poate cultiva tot atât de bine pământul, ca și cel instruit: agricultorii francezi sau germani, nu mai vorbim de cei olandezi, cultivă pământul astfel, încât dintr'un

bob de grâu ei scot cel puțin 30. Sămănând 150 de kgr. de grâu la hectar, ei scot în mediu o jumătate de vagon de grâu. La noi recolta se chiamă bună, când la un hectar se obține 1500 de kgr. Și pământul nicăieri nu este mai bun ca în țara românească. Numai în Franța, în Germania, în Olanda, țăranii, știutori de carte cu toții, citesc și învață să cultive pământul cu mașinile, să aplice cele mai moderne metode de îngrijămintă și să facă agricultură intensivă. Astfel țăranii acolo formează pătura bogată a țării. La noi, lipsa de lumină, face ca țăranul să producă puțin: de pe bucata de pământ pe care a căpătat-o, de abea trăiește el și cu familia lui. De unde mijloacele de a-și face casă frumoasă, de a-și îngriji trupul și de a-și desfăta mintea și sufletul? De unde mijloace de a transforma satele, de a le ridica dela starea de înapoiere în care se află, la gradul de civilizație al veacului, în care trăim? Până când țăranul nostru nu va fi știutor de carte, până când nu va avea cultura necesară, România nu se va putea ridica, la rangul pe care-l merită, prin suprafața și numărul locuitorilor.

DIN nou se vorbește despre o înțelegere între partidul liberal și cel național-țăranist. Revista noastră n'a împlinit încă un an, dar, în acest loc, de numărare ori, am avut prilejul să arătăm, cât ar fi de bine venită o asemenea înțelegere. Au fost atâtea târgueli și de atâtea ori s'a tot spus că în sfârșit cele două partide mari se vor uni, spre a cerceta împreună — fără patimă și fără certuri personale — toate problemele mari ale țării, pentru ca apoi totul să cadă în baltă; încât noi nu mai credem că înțelegerea aceasta se va face vreodată.

Cu toate tratativele, partidul național-țăranesc continuă să fluture, deasupra guvernului, amenințarea cu adunarea dela Alba-Iulia.

COMITAGII bulgari nu se astâmpără. Nici nu s'au restabilit relațiile între Jugoslavia și Bulgaria, în urma uciderei lui Kovacievici, și alte atentate se descompere, în fiecare zi, la granița sârbească, puse la cale de comitagi bulgari. Se pare că guvernul dela Sofia se sprijină pe protecții mari, dacă își îngăduie să privească, cu atâta nepăsare, activitatea bandelor sale. Oare pacea în Europa a fost de prea lungă durată?

Omul sovietelor, pe care guvernul francez nu-l vrea. — Rakovski, ambasadorul sovietelor la Paris, conversând cu ministrul său de externe Tschitcherin (la dreapta), care în cele din urmă, cedând insistențelor l'a rechemat în Rusia

Diplomații la Geneva... lucrează...

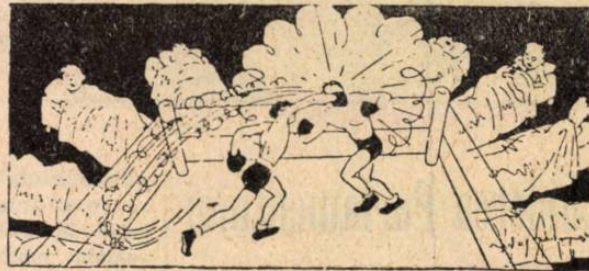
„La Brașov s'a deschis o fabrică de avioane. — „REALITATEA“ (pag. 12)

Aviatorul (către pieton și automobilist): „Ce insecte sunteți!”

Unde „Pacea” domnește neconturbată

După matchul de box din America pontatorii lui Dempsey visează revanșa.

Elena Văcărescu la Geneva

ALBERT THOMAS
marele scamator francez în biroul internațional al muncii.

UNUL CARE INDRĂZNEȘTE

„Moartea oricui pe acest pământ,
Vino mai iute sau mai curând;
Și dintre morți, cea mai plăcută,
E aceea care vine'n luptă.” — Lord Macauley.

E VOR găsi mulți cari să zimbască de aceste versuri, pentru că foarte la mulți problema: „Care ar fi moartea cea mai plăcută?” socot că cel mai plăcut lucru este de a te feri din calea tuturor greutăților.

Se găsesc însă și dintre acei, tineri sau bătrâni, cari știu că există două feluri de morți, și că moartea cea mai groaznică este ca în urma ta, după ce vei fi coborât în groapa rece, unde domnește întunericul veșnic, să se spună: „A murit BIETUL de el, dar nu e nici o pagubă; în viața lui n'a făcut nimic de seamă; era totdeauna neîndrăzneț; nehotărât și se FEREA de orice lucru greu, unde ar fi fost nevoie să gândească sau să dea dovadă de energie.”

Din păcate, lumea e plină de oameni cari nu INCEARCĂ, niciodată nimic în viață. Aceștia se lasă târâți de vânt până colo, se lasă duși de vânturi și de întâmplare. Ba, ce e și mai rău, toată această mulțime n'are nici o ȚINTĂ, și-i lipsește chiar GÂNDUL de a apuca vre-o cale hotărâtă.

Sunt mulți acei cari își petrec viața nefăcând nimic, într-o trândăvie deplină. Sunt asemenea cu oamenii de pe pluta din ilustrația din fruntea acestei pagini: în loc să caute fiecare rostul său în viață, aceștia așteaptă vecinic să se ivească ceva din senin, pentru ca dânsii să nu fie nevoiți la nici o opintire.

Pământul nostru, rotindu-se prin spațiu, ne poartă fără greș, printre puzderia de planete și de sori, cari se găsesc în Univers. Afându-ne pe această plută, care e Pământul, noi ne lăsăm duși, încotro ne poartă. Această plută este însă destul de mare ca să îngăduie ființelor de pe dânsul, ca fiecare să-și caute drumul său pe dânsa. Oricare dintre noi este înzestrat cu însușiri care bine întrebuințate, pot fi spre binele său și al celorlalți. După cum furnicile au menirea unei săsășii, altele să aducă hrana, altele să apere furcicul de dușmani, altele să culească miel; tot astfel fiecare om pe acest pământ, are un scop hotărât.

Înțeleptul Solomon a spus: „Du-te la furnică, LENEȘULE, și învață dela dânsa!” De bună seamă că sunt mulți tineri, care ar putea învăța cu folos, dela această creatură neînsemnată, furnică, în care găsim simbolul energiei și al muncii neobosite. Dacă cercetăm o furnică, vedem că această ființă duce în spate o greutate de două și trei ori mai mare decât dânsa, și cu această povară, cu multă căznă, se suie pe mușinoiul său. Iar dacă uneori, neajutându-o puterile, se prăvale, cu prada sa cu tot, din vârful și până în vale, ea nu pregetă să se opintească iar și să încerce să se suie, de atâtea ori până când izbutește.

Tineri și bătrâni, femei și bărbați, în ilustrația de sus suntem cuprinși cu toții. Pământul, în spațiul infinit, în Univers, este asemenea unei PLUTE, pe care ne aflăm cu toții. Cu sau fără voie, noi trebuie să stăm pe pluta noastră, dar fericirea cea mai mare e că nu trebuie să stăm în ACELAȘ LOC.

Tânărul, care s'a desprins de mulțime, și pluteste pe bârna sa, poate că va fi înghițit de valuri și se va îneca, în vreme ce toți ceilalți tovarăși ai săi, cari nu s'au mișcat din loc, vor rămânea să-și trăiască zilele până la sfârșit. Dar cel care a pornit pe un drug de lemn, sau pe un buștean, reprezintă INDRĂZNEALA și PROGRESUL, pe când toți ceilalți sunt simbolul SFIICIUNEI și al LENEI.

Întrebă-te din ce categorie faci parte!

Ea nu stă să se socoată și să se căineze de NEPUTINȚA sa, așteptând la marginea furcicarului, până va pica ajutor din cer. Dânsa știe că trebuie să urce povara pe mușinoi, cu orice chip, oricare ar fi greutatea de învins, și INCEARCĂ, de atâtea ori, până izbutește.

În ilustrația din fruntea acestei pagini, vedem că unul desprinzându-se din mulțime, pe o bârnă, sau pe un buștean de lemn, a PORNIT-O, în căutarea soartei, cu gândul de a încerca TOT CE VA FI POSIBIL, de cât să mai rămână, mai departe, în așteptare. Acest om tânăr, de bună seamă că s'ar putea adresa cu aceste vorbe, tovarășilor săi, înainte de plecarea: „Destulă vreme am stat aci, în așteptare, adăstând pe cel care să vină și să ne ajute, așteptând luntrea sau vaporul, care să ne ducă la liman. M'am HOTĂRÎT s'o PORNESC singur, să caut țărâmul, și dacă nu voi întâlni calea cea adevărată, oricum nu va fi mai rău, decât pe această plută, pe care ne găsim cu toții.”

Zilele, săptămânile, lunile și anii zboară, rând pe rând, ca vântul; cu cât îmbătrânești mai mult, cu atât vezi că timpul zboară mai iute. Copilului, până la vârsta de 15 ani, zilele i-se par că se târâsc ca melcul; pentru cei bătrâni însă, primăvara, vara și toamna trec atât de repede, încât nici n'au vremea să țină socoteală de ele.

Chiar dela vârsta de 20 de ani, dacă te vei uita îndărăt, vei putea vedea cât de repede zboară timpul, ca și când s'ar strecura printre degete.

Viața, ca să fie vrednică de a fi trăită, trebuie să fie condusă de trei principii: ENERGIE, CURAJ, MUNCĂ.

Scrie aceste trei cuvinte cu litere luminoase, într'un loc pe care să-l ai mereu, înaintea ochilor.

Ilustrația noastră de astăzi simbolizează ideea că oricine vrea să ajungă undeva, trebuie mai întâi să PORNASCĂ. Ca să pornești îți trebuie INDRĂZNEALA. „Curajul este lampa adversității”, spune Vanvenargues, filozoful care a scris: „Introducere la cunoașterea sufletului omenesc.” Vanvenargues s'a bucurat de multă considerație, în vremea sa și a fost chiar și de Voltaire.

„Curajul este lampa adversității.” Această sentință este cât se poate de adevărată. Curajul este lampa vieții și CU-

NOȘTINȚA este lumina ei. Totdeauna cercetează în amănunțime drumul pe care-l urmărești, pentru că drumul fiecăruia este deosebit de al celui alt.

„CUNOAȘTE-TE PE TINE ÎNSUȚI”, spuneau filozofii greci, și înțelepciunea vorbelor acestora e atât de mare, încât Atenienii le-au scris pe frontispiciul templului lor. Pe cât e de bun acest sfat, pe atât este însă de greu de îndeplinit. Nici un om nu se cunoaște pe sine. Cei mai mulți au despre dânsii o părere mult mai bună decât s'ar cuveni, chiar dacă nu o mărturisesc, și trebuie să spunem, că pentru mulți dintre noi, cunoașterea proprie ar fi descurajantă.

Orice om însă trebuie să cunoască care este îndrăzneala, puterea de muncă, și tăria sa, în ce limite posedă acestea, care sunt mijloacele oferite de educație, de inteligență, etc., de care dispunem, pentru că numai astfel, conștient de ele, și fără a le exagera, spre a le putea întrebuința, de câte ori este nevoie, spre a porni înainte, având drept călăuză lampa curajului și lumina cunoștinței.

Izbândă și progresul nu se pot realiza fără de a PORNII PE CALE. Hotărârea de a porni rezultă dintr'un proces de gândire, deosebit de al celor din jurul nostru. În totdeauna oamenii progresului au fost acei, care au îndrăznit să porniască pe căi neumbrate, pe drumuri necunoscute, părăsind tovarăși și prieteni, scuturându-se de ideile preconceptuate și de teoriile vechi.

După cum nu putem mânca nuca până când nu desfacem coaja de pe dânsa, tot astfel omul nu poate merge pe calea progresului și a izbândei, până nu se DESBARĂ de OBICEIURILE ÎNVECHITE, care-l țin legat, care stânenesc, întunecă și opresc aspirațiile.

La început, Alexandru Macedon, era un prinț, ca atâția alții. Dânsul a devenit ALEXANDRU CEL MARE, atunci când, părăsind Macedonia, a îndrăznit să meargă în Persia și de aci, pe cărări neumbrate, să cucerească toată lumea, cum își pusese în minte.

Napoleon, la început un simplu ofițer, slab și nervos, și-a deschis larg calea către glorie, când a îndrăznit să treacă

Alpii în Italia și Marea în Egipt, când a îndrăznit, ca simbol al genului revoluției franceze să ducă armatele sale biruitoare până în Austria. Astfel acest om, la un moment dat a avut cuvânt hotărâtor în toată politica Europei.

Columb, ca să decopere America, a pornit cam tot astfel, după cum vedem că pornește tânărul din ilustrația noastră, pe un drug de lemn. Dânsul nu știa precis încotro pornește. A îndrăznit să porniască pe un drum nou, cu gând să găsească o cale scurtă către India. Insoțitorii lui Columb, cu drept cuvânt, au fost cuprinși de spaimă, văzând că plutesc într'una, purtați de valuri, fără să ajungă la țărâ.

Iuliu Caesar a devenit MARE, când, părăsind viața de petreceri ușoare, a Romei, a trecut Alpii, în Galia, învingând popoarele barbare și luând prizonier pe Vercingetor.

Nimeni n'a îndrăznit să treacă Oceanul în sbor, până în vara trecută, când Lindbergh a sburat dela New-York la Paris, dovedind că se poate trece cu avionul întinderea nesfârșită de apă a Oceanului. Numele îndrăznețului va sta alături de a lui Columb, de a lui Napoleon sau Alexandru cel Mare, ori căți vor mai străbate de acum înainte aceeași cale.

Tinere, INDRĂZNEȘTE ȘI PORNEȘTE, pe calea ta, căutând să ajungi la o țintă. Dacă te simți legat de pluta RUDELOR, A OBICEIURILOR, A PRIETENILOR, cari stau în loc și privesc de jur împrejur, așteptând ce nu știu ei singuri, PĂRĂSEȘTE-I: alege-ți un drug de lemn și caută-ți calea, dacă vrei ca pe mormântul tău să nu fie săpat în piatră inscripția comună: „Aici doarme un om, care în viața lui n'a făcut nici o ispravă.”

Nu trebuie să înțeleagă nimeni, în mod greșit, acest îndemn al nostru: nu propovăduim o viață de AVENTURI. O asemenea „plutire” este păgubitoare. Nu există „valuri norocoase”, care să te mănă, întâmplător, până la locul de frunte.

Cârnește-ți singur barca, dar fă aceasta CUGETÂND ȘI CUGETÂND. Luminează-ți calea numai cu lumina cunoștinței și în urmă pornește cu îndrăzneală. Ia-ți tovarăș curajul, dușmanul neîzbândirii.

Omul hotărât, care pornește cu scopul de-a ajunge la țintă, nu cunoaște neîzbândă.

CITITI ȘI PĂSTRAȚI
REALITATEA

Cea mai mare revistă
ilustrată din România.

**Cunoștința este
pârghia vieții**

**Nimeni nu știe mai
mult decât învață**

Să ne îmbogățim cunoștințele

Omul emițător de unde

EXPERIENȚA zilnică ne învață că se pot transmite gânduri, fără intermediul cuvintelor și la același rezultat duc și cercetările sistematice, ale multor oameni de știință. Da, chiar și cei mai neîncrezători pe tărâmul „supra conștient” sunt nevoiți să cedeze, în fața evidenței fenomenelor telepatiche.

Lățirea, fără precedent de repede, a radiofoniei, a slujit, în mod neîndoios, ca să ne obișnuiască cu transmiterea momentană a noută-

ții spațiu apărut, din punct de vedere electric, într-o așa numită cușcă a lui Faraday, în care se introduce și persoana asupra căreia se face experiența; controlul și măsurătoarea se face dinafara acestei cuști.

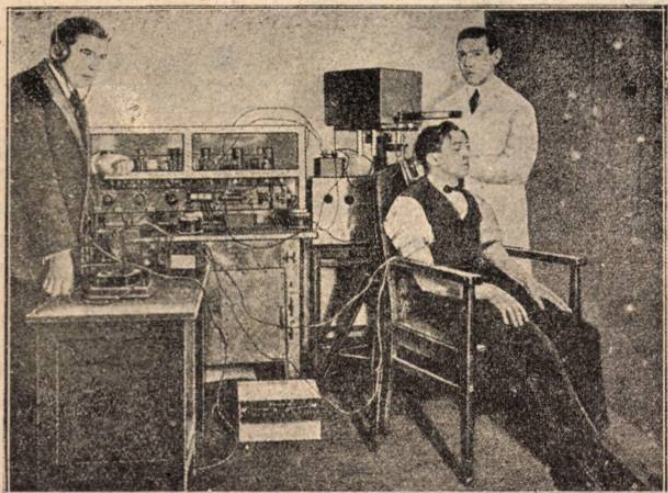
Să presupunem spre exemplu că se cercetează dacă subiectul, supus experienței, emite unde electrice, când gândește; atunci se așează, în jurul capului său, o bobină de self-inducțiune, de o frecvență corespunzătoare, care acționează asupra unui

și să se dovedească astfel că omul reacționează ca un emițător de unde, care produce câmpuri electrice, în ritmul bătăilor inimii.

La cercetarea fenomenului de gândire, a fost nevoie ca influența reacțiilor de mișcare să fie eliminată și pentru aceasta subiectul experienței a fost mai întâi adus într-o stare de hipnoză adâncă. Momentul măsurătorii s'a ales astfel, încât să înceapă în momentul mișcării sufletești și să înceteze, înainte de mișcarea fizică. S'a putut astfel înregistra, fără nici un fel de îndoială, la fiecare gând intensiv, o poenitură puternică în radio receptor, dovedindu-se astfel primirea unei unde corespunzătoare, de către aparat. Prin aceasta s'a făcut însă dovada deplină că fenomenele sufletești, spirituale, sunt de natură electrică.

În afară de oameni, cei doi fizicieni au făcut experiențe asupra animalelor (păsări, câței ș. a. m. d.). Experiențe care se găsesc încă în faza de încercare. Pare că dorința de a mânca a unei păsări, ținută în cușcă, prin influența undelor electrice, scade mult și tot astfel moartea grabnică a animalelor de încercare dovedește acțiunea neîndoielnică a undelor. Ne vine în minte, fără voie, așa numitele raze ale morții, despre care s'a vorbit atât de mult, acum doi ani și care s'au produs de curând din nou, în America, în condițiuni de experiență mai bune.

Aceleași încercări aruncă o lumină interesantă și asupra problemei neîlmurite a păsărilor călătoare. Însuș faptul că foarte multe dintre ele ur-

Încercare pentru dovedirea undelor electrice, emise prin gândire.

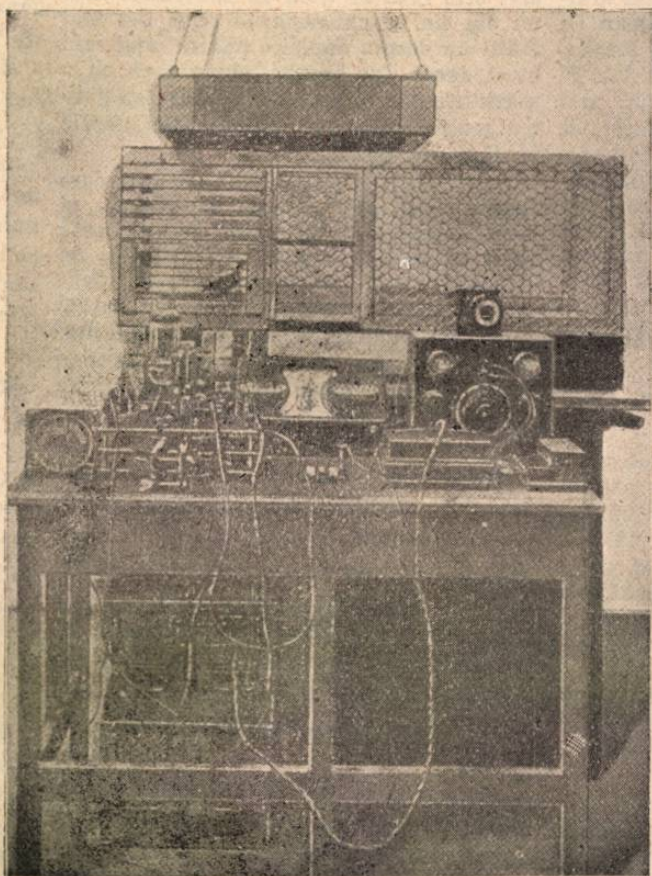
ților, la distanțe mari, fără sârmă sau altă legătură vizibilă. Mulți văd în aceasta nu numai un fenomen analog, cu transmiterea gândurilor, dar înclină spre părerea că unde electrice, pornind din creier, sunt purtătoarele gândurilor și simțămintelor noastre.

Dar și din alte puncte de vedere există posibilitatea unei radiațiuni de natură electrică, a trupului, care și-ar găsi centrul în sistemul nervos central, adică în creier și măduva spinării. Într-adevăr toate fenomenele vitale, pe cât au putut fi până acum cercetate, sunt întovărite de curenți electrice, ba chiar poate sunt și în sine, de natură electrică. Pe deoparte, prin contracțiunea inimii și a altor mușchi, se produc așa numiți curenți de acțiune, iar pe de altă parte, curenții electrice de orice fel, au asupra corpului nostru un efect foarte intens, dăunător sau curativ.

În anul trecut profesorul Cazzamalli din Como, a arătat, cu ajutorul unor experiențe ingenioase, că emiteria undelor electrice merge mână în mână cu toate fenomenele de gândire, precum și cu toate celelalte reacțiuni sufletești și spirituale, și aceste emiteri se comportă la fel, ca și în radiofonia obișnuită iar existența undelor poate fi dovedită cu aparatele radio-receptoare obișnuite. Pe lângă aceasta dr. E. D. Adrian, dela Universitatea din Cambridge, în Anglia, a cercetat acțiunea undelor electrice, asupra ramificațiilor nervoase și a ajuns la rezultate foarte interesante. Vom menționa încă și cercetările recente a doi fizicieni tineri, din Berlin, d-nii Arno Brasch și Kurt Urban, cari au atacat problema dintr-un punct de vedere larg și cari, în încercările lor, au cuprins problema emiterii de unde de către trupul omenesc, în toată întinderea ei. Ei se slujesc de aparatele moderne ale tehnicii de radio. Prin întrebuințarea unor aparate extrem de sensibile se oferă mijlocul dovedirii celor mai mici cantități de energie emisă.

Toate aparatele se găsesc într-un

receptor, cu o lampă, perfect izolat din punct de vedere electric și termic. La aceasta se găsește acordat un întăritor, de joasă frecvență, cu șase lămpi, construit anume pentru scopul propus. Toate legăturile de curent sunt aparate metalice, de tur-

Experiență pentru cercetarea acțiunii undelor electrice, asupra păsărilor și altor animale.

burările externe, și în timpul întregii durate a experienței se stabilește, cu aparate înregistratoare precise, comportarea subiectului de experiență.

Prin întrebuințarea noului întăritor s'a reușit, pentru prima dată, să se stabilească, în mod neîndoios, la o depărtare de mai mulți metri fără nici un fel de fir sau legătură, curentul electric al inimii unui om

măresc în călătoriile lor, direcțiunea câmpului magnetic al pământului, așa numitele linii izoclinale, dădea de bănuit existența unor influențe electrice. Dar și faptul că păsările călătoare, după cum arată experiența, în apropierea stațiunilor mari, emițătoare de unde radiofonice, pierd posibilitatea lor de orientare, este o nouă justificare a acestei păreri.

(după dr. Alfred Gradenwitz)

Oamenii zilei

Conducătorul revoluției din Mexico, General Serrano, care câteva ore după izbucnirea revoluției militare, a fost împușcat, împreună cu 13 ofițeri și politicieni din anturajul său

Președintele Calles din Mexico, care a înăbușit, cu forța armelor, un complot militar, în țara sa, și a executat pe toți conducătorii potrivnici

VICTIMA COMITAGHILO
BULGARI:

Generalul jugoslav Kovacevics, care a fost omorât, de mai multe gloanțe, de revolver, în stip (Serbia de Sud), fapt care era să aducă război între Bulgari și Sârbi.

Pericol de război și în nord-estul Europei. Președintele republicii lituane, d. Smetona, care se găsește în relațiuni foarte încordate cu Polonia.

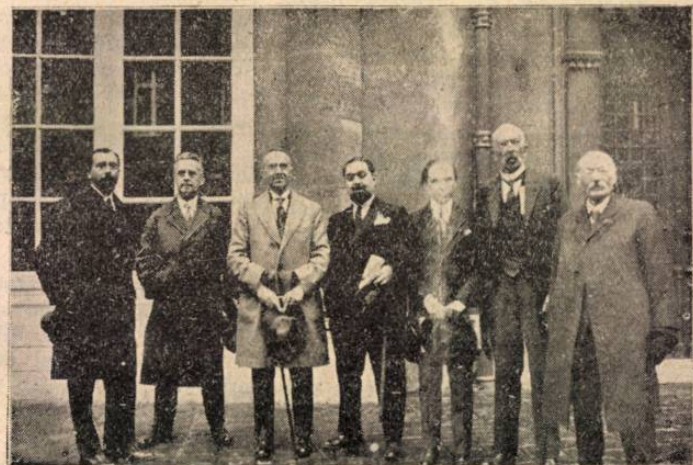

„Contesa roșie” comerciantă: Contesa Karolyi, soția fostului ministru președinte al Ungariei, și-a deschis la Paris un magazin de mobilă antică

Prof. Dr. Svante Arrhenius, renumitul conducător al Institutului fizico-chimic Nobel, din Stockholm, a murit, în vârstă de 68 de ani. Pericol de război și în nord-estul Europei. Președintele republicii lituane, d. Smetona, care se găsește în relațiuni foarte încordate cu Polonia

Congres internațional de psihiatrie

În ziua de 26 Octomvrie a avut loc, la Paris, al treilea congres internațional, de cercetări psihice. Ilustrația noastră reprezintă un grup de congresiști, în fața Sorbonei. Dela stânga la dreapta d-nii: Ing. prof. Warcollier (Paris); Dr. O. Tischler (München); Prof. Dr. E. Cazzamalli (dela Universitatea din Milano); Dr. L. Mirahorian (președintele societății de studii psihice din România); Dr. I. Sanguinetti (Roma); Prof. Dr. Ch. Richet (Paris); Prof. Dr. R. Santoliquido (Roma).

Un scriitor care a nimerit-o prost

de MAXIM GORKI

NOAPTEA, într'un local dubios. În mijlocul mulțimii de oameni pe jumătate beți, tot soiul de cheflii, îmi povestea odată un bărbat, care era mai mult îmbătrânit de viață decât de ani, următoarele:

„Telegrafistul Malaschin m'a aruncat în nenorocire.”

Își plecă capul acoperit de o șapcă roasă, se uită sub masă, împinse la o parte, cu mâinile, piciorul său bolnav, și oftă adânc.

„Da, da, telegrafistul Malaschin. Sfinția sa obișnuia să-l numiască nătăfletul, fetele însă Malascha. Era mic de statură, îndesat, cu obraji rumeni, ochi câprij, cu sprincene negre și mâini gingașe ca de femeie: „ca pictat” așa se spune des-

a sosit chiar a treia zi. „Întâmplător — zice — am luat-o dela poștă, ca să ți-o dau, dar am tot uitat apoi. Așa dar tu — zice — tu scrii nuvele; de sigur vrei să ajungi așa un fel de Tolstoi?”

Am râs împreună și ne-am despărțit. Totuș, chiar în aceea zi, spre seară, diaconul m'a strigat dela fereastră, pe când mă înapoiam spre casă:

„Hei, tu, scriitorule, scriitorule! O să — o să te...!”

Și-mi arată pumnul. În bucuria mea n'am dat nici o însemnătate acestui gest amenințător. Știam că diaconul e un om curios: în tine-rea lui voia să fie cântăreț la operă, dar niciodată n'a ajuns mai

mulți pistrii în față. Acum obraji îi erau ofiliți și brăzați de o rețea încurcată de vinișoare roșii, iar nasul vânat de beiv se plecase obosit, deasupra mustăților. Rachiul nu-l mai putea excita. Dânsul mormăi cu greutate și ca în somn:

„M'am simțit deodată un flăcău frumos, o figură importantă. Și cum să fi fost altfel? Doar aveam „aptitudini”, calități alese! Sufletul meu ciripia ca o ciocărlie. Am început să scriu cu ardoare, am scris nopți întregi de-a rândul, vorbele curgeau doar așa din condei. Ce bucurie! Și am observat că locuitorii începută să privescă la mine cu o atenție deosebită. „Aha”, gândiam în mine... Malaschin m'a invitat la directorul acciselor, și acesta avea o față, ce mai codană, argint viu, nu alta! Ei, și acolo mai erau și alți tineri, și alte domnișoare. Ele s'au interesat de mine, m'au întrebat:

„Dumneata scrii, adevărat? Te rog — aici e ceai! Cu cel mai bun zahăr!”

„Aha, gândiam eu, chiar cu cel mai bun zahăr?!” Amestec cu lingurița, sorb odată — ce înseamnă asta? Sărat. Atât de sărat, încât aproape că era amar. Să-ți vie rău. Însă totuș: am băut, din pricina timidității mele înnăscute. Și deodată încep cu toatele să râdă în cor, și Malaschin râde și el și spune:

„Da cum e cu puțință una ca asta? Un scriitor trebuie să poată deosebi bine, toate lucrurile. Și tu nu poți să deosebești cel puțin sarea de zahăr; cum se face asta?”

Sunt pierdut mă gândesc eu în mine; ce să fac?... „Asta de sigur e o glumă!” — Am spus eu.

Dar atunci ei au râs mai mult și asupra acestora au început să mă încante, că să recit poezii, că desigur am încercat să scriu și poezii. Malaschin știa aceasta. Toți mă îndemneau.

„Poezii, când sunt în vizită, ei recită totdeauna poezii, — zic dâ-

...calul care-mi era mai drag...

șii — prin urmare și dumneata trebuie.”

Dar atunci se amestecă băiatul, cu gura mare, al primarului și spune:

„Poezii bune nu pot să scrie decât militarii.”

Domnișoara a început atunci să-i dovedească, că se înșală, și eu între acestea am plecat pe furie. Și din aceea seară tot orașul a început să mă asmută, ca pe un câine răios. În prima duminică tocmai m'am întâlnit cu diaconul. — Dânsul mergea cu undița lui și pășia pe pământ, ca un elefant urias.

„Oprește-te! — Strigă dânsul. — „Tu scrii măgarule?” Eu, zice el, m'am pregătit trei ani pentru operă și nici nu mă compar cu tine, că ce ești tu? Ești o muscă! Muște ca tine, spune dânsul, astfel de muște, cel mult pătează oglinda curată a literaturii, îți arăt eu ție, nemernicule...” Și mă înjură astfel încât m'am și supărat. Da, dar pentru ce? M'am gândit eu în sine mea.

Malaschin însă, când m'am întâlnit cu el pe stradă, a sbierat:

„Bună ziua, domnule trei sferuri Tolstoi!”

După aceea compuse un cântec foarte prostesc, și copiii din oraș

începeau să-l cânte, de câte ori mă zăria.

Ei, m'am gândit eu, asta e prea de tot!

Atât de rău m'au batjocurit, încât nici nu mai îndrăzniam să ies în stradă. Mai ales diaconul era mâniaș rău. Cât p'aci să mă bată.

„Eu, sbieră dânsul, eu trei ani de zile... și tu om de nimic...”

Uneori stăteam atunci noaptea la marginea râului și mă gândiam:

Doamne, dar ce înseamnă asta? Pentru ce, pentru ce?

Pe malul râului era un loc singuratic, un colț de țară, cu un tufiș de anin; acolo mă refugiam adesea, priviam cursul apei și-mi era așa ca și când râul întunecat străbatea întâi orașul iar apoi curgea prin sufletul meu și lăsa într'insul un nămol tulbure și amar.

Am făcut cunoștință aici cu o fată tânără, o zână; m'am străduit să câștig inima ei curată și mi-s'a

acesta l-am iubit; după cum am mai observat, că multe lucruri nefolositoare ne sunt adesea mai plăcute decât cele folositoare; tot astfel un om care ne face rău adesea ne este drag. Și încă o pildă: nici un cal de povară nu este atât de scump ca un cal de curse; deși oamenii trăesc din muncă și nu din curse.

Veni și săptămâna Crăciunului, și Malaschin îmi propuse să mă mascheze: Mă îmbracă în formă de drac, cu o scurteică, cu blana înafară, îmi puse pe cap coarne de berbec și o mască pe față. Ei și, după aceea am dansat și atât de mult, că m'am încălzit, și deodată simt: că ceva mă pișcă în față, că nu mai pot să mai suport. Am plecat acas și pe stradă m'au ajuns din urmă trei măști. Ele au început să strige:

„Uite, un drac! Ciomăgiți-l!”

Eu, am luat-o la picior. Bineînțe-

...deodată începură toate să râdă: îmi pusese în ceai sare, în loc de zahăr...

părut că nici eu nu-i sunt indiferent. Numai că și dansa începu să-și ia zborul și mă întrebă odată cu multă băgare de seamă: „E adevărat, că dumneata ai scris ceva odată în ziare, despre noi, despre oraș?”

„Cine ți-a spus asta?”

Dânsa-și înclină capul și povesti: „Scrierea dumitale e în mâna lui Malaschin și dânsul o citește fiecărui cu glas tare; lumea râde de dumneata și vrea chiar să te bată, din cauza aceasta, pentru că te compari cu Tolstoi. Dece i-ai dat scriera lui Malaschin?”

Pământul începu să mi se clatine sub picioare; o Doamne, Doamne, m'am gândit eu. Acolo se vorbește despre fiecare: de funcționarii dela accise, de diacon, și de toți — și anume nu tocmai în termeni de laudă. Se înțelege că nu dădusem nefericita mea scriere lui Malaschin, dânsul singur și-o luase dela poștă. Și acum, iubita mea mai turnă încă puțin gaz peste foc:

„Pentru că merg la plimbare cu dumneata, toate prietenele rād de mine, așa încât eu singură nu mai știu, ce o să se întâmple...”

„Așa!” mă gândesc eu.

Și mă duc la Malaschin.

„Dă-mi îndărăt manuscrisul numaidecât!”

„Ei, da pentru ce-ți mai trebuie? — zice dânsul. — Și așa toată lumea îl cunoaște!”

Nu mi-l'a dat. Și totuș pe omul

les că m'au ajuns. Nu m'au bătut chiar așa de tare, numai fața îmi ardea — că-mi venia să tip! Ce era aceasta? De dimineață mă un în oglindă: chipul meu este nespus de roșu, nasul umflat, ochii turburi și lăcrămează. Ei, m'am gândit eu, ăștia m'au pocit de tot! De sigur că au uns masca pe dinăuntru cu ceva arzător, și când am început să transpir, mi-a jupuit pielea jos. Cinci săptămâni au trecut până să mă tămăduiesc. Am crezut că o să-mi crape ochii. Dar mi-a trecut.

În sfârșit atunci m'am lămurit: în orașul acesta nu mai trebuia să rămân. Și fără să spun nimănui o vorbă am plecat de acolo. De atunci, de 13 ani, umblu așa de colo până colo.

Oftă greu și-și duse mâna obosit la ochi. Părea un om de 50 de ani.

„Din ce trăiești?” am întrebat eu.

„Sunt grăjdar, la cursele de trap. Dau materie despre cai unui reporter.”

Și pe șoptite, zâmbind blajin, dânsul spuse: „Ce animale nobile sunt caii! Căi nu se pot compara cu nimic... Numai, vezi dumneata, unul mi-a zdrobit piciorul...”

Și oftând adăogă apoi, domol ca și când ar fi lăsat să picure un vers prețios:

„Acela, pe care îl iubiam mai mult...”

Poșta redacției

P. I. Antonescu-Tigănești (București). — Vom publica și jocul în triumf, săptămâna viitoare, mulțumim.

Margareta Vasilache — Piscu. — Mulțumim, vom publica jocurile în numărul viitor.

T. Tavitian, — Bazargie. — Cereți deslușiri Regimentului de transmisiuni — București.

Heinrich Robinson — Bacău. — Primim fără obligație.

Romanescu Grigore — București Deslegările jocurilor trebuie să fie mai simple. Cele pe care ni-le-ați trimis sunt prea grele pentru publicul nostru.

LA COMISARIAT

Comisarul: „Când ai furat paltonul omului ăsta, n'ai simțit în sufletul tău nici o turburare?”

Hoțul: „Ba da domnule comisar, îmi era teamă că o să-mi vie prea strâmt.”

VEZI BINE

Dânsul: „Dragă e îngrozitor! În fiecare zi găsesc un păr de al tău, în supă!”

Dânsa: „Vezi, nu mă mai iubești! Când eram logodiți, îmi cereai o buclă întreagă!”

MAXIM GORKI

O ultimă fotografie a marelui scriitor rus.

pre exteriorul flăcăilor acestora. Vesel și prietenos cu toată lumea, dânsul era căutat de toți și poate chiar iubit, în orașul nostru, unde 3500 de locuitori își duc traiul, fără nici un fel de grabă. În al douăzecilea an al existenței mele, plictiseala vieții îmi obosise cu totul sufletul; indeletnicirile acestea târătoare, tăcute, ale oamenilor mă supărau, ba chiar mă exasperau; nu puteam să pătrund înțelesul acestor preocupări, priviam toate plin de desnădejde și sub impresia sentimentelor acestora am scris odată o povestire: „Cum trăiesc oamenii.” Am scris-o și am trimis manuscrisul la foaia săptămânală „Niva”, din Petersburg. Am așteptat apoi hotărârea soartei o săptămână, o lună, două luni și apoi mi-am scos din gând povestirea: desigur că asemenea treburi nu erau pentru noi, gata!

Dar după trei luni, sau poate și mai mult, mă întâlnesc odată cu Malaschin:

„Am la mine — spuse dânsul — o carte postală, care-ți este adresată.” Îmi dădu cartea postală, și într'însa stătea scris:

„Povestirea dumitale nu este reușită, și nu poate fi considerată ca o bucată nimerită, totuș pare că ai avea oarecari aptitudini. Ocazional, mai trimiteți câte ceva.”

Nu vreau să-ți mai spun, cât de bucuros am fost. Malaschin mi-a povestit cu prietenie, că scrisoarea

departe decât conducătorul corului de biserică și nici nu putea să facă vre-o treabă în provincie, deoarece prea pătimea de înclinarea către farse deochiate. Bea, și când era beat, atunci — așa: din prinsoare — spărga cu fruntea nuci; putea să spargă până la 50 de nuci așa că în cele din urmă pielea frunții începea să crape. În buzunarul lui purta totdeauna o cutie de tinichea găurită: vara ținea într'însa broaște și iarna șoareci, ca la momentul potrivit să dea drumul acestor vieți, în sânul femeilor. Aceste glume i-se iertau pentru firea lui veselă și mai ales pentru că ajunsesă să cunoască neobișnuit de bine obiceiurile peștilor și era un pescar cu undița neîntrecut. Totuș el însuși nu mânca pește, de teamă să nu se înnece cu vr'un os, și astfel tot ce prindea dăruia cunoscuților, ceea ce măria încă dragostea pe care aceștia i-o purtau.

„Așa dar...” — mi-am spus eu bucuros. Eram atunci un tânăr modest, o fire gânditoare și cu o înfățișare nu tocmai frumoasă.

Cu buzele își subse mustața rară și fără culoare, clipi din ochii săi galbeni de albeață și își turnă, cu mâna tremurătoare și cu multă grijă, un păhărel de rachiu. La 20 de ani, probabil să fi fost un tânăr stângaci și osos; părul său cărunt sburlit de bună seamă că era pe atunci roșcat, ochii săi tulburi, albaștrii. Și fără îndoială că avusese

Copii pe stradă îmi cântau în cor: Uite că vine trei-sferturi-Tolstoi.

INSULA BLESTEMAȚILOR

Rareori s'au reprodus ilustrații atât de adevărate din colonia franceză de ocnași Guyana, cum sunt acele pe care avem posibilitatea să le publicăm astăzi. Nu se îngăduie niciodată vizitatorilor să abordeze insulă a ispășirii, iar vapoarele sunt obligate să treacă la o depărtare de o milă și jumătate de insulă.

O tânără pereche americană a izbutit să obțină îngăduita, acordată foarte rar, de a fotografia insula. Clișeele fac posibilă aruncarea unei priviri în viața fără a nădejdi a acelor deportați.

LUMEA se compune din trei părți: cerul, pământul și pușcăriia. Aceasta este o definiție cosmică, care bineînțeles nu s'a putut naște decât într-o închisoare franceză, frații noștri latini fiind oameni cari își păstrează caracterul plumeț chiar în cele mai grele împrejurări ale vieții. Un ocnaș din Cayenne, în Guyana franceză, dela Nordul Americii de sud, este auto-zicalei de mai sus. De atunci a fost pronunțată de mii de ocnași,

imediat se asociază în mintea fiecăruia tragedia Căpitanului francez Dreyfus, întâmplată în secolul trecut. Dreyfus a petrecut 1548 de zile (1894-1899), pe una din aceste insule, „insula Dracului.” Aceasta este una dintre cele trei insule, care — vorba sună ca o glumă sinistă — se numesc „insulele Salvării” (Illes du Salut). Celelalte două insule din acest grup sunt: Ille Royale și Insula St. Joseph. Acest grup este numai o parte, cea de a patra,

Ocean. Coloniile de pedeapsă costă pe stat averi imense. Valoarea lor, ca mijloc de pedeapsă și îndreptare s'a dovedit a fi nulă. Ele nu sunt altceva decât execuții încete, în chinuri lente și groaznice. În afară de tratamentul brutal al „gardienilor”, de întrebuințarea foarte frecventă a biciului, din piele de hipopotam, singura clima e destul să transforme, pentru fiecare european, ocnele din Guyana franceză într'un iad. Arșița dogoritoare a soarelui,

ce privește sănătatea, dar și în sensul criminalistic.

Aceste sunt motivele care au făcut să se pună în cumpănă utilitatea coloniilor de deportare. Ultimul strigăt de alarmă, puternic, a

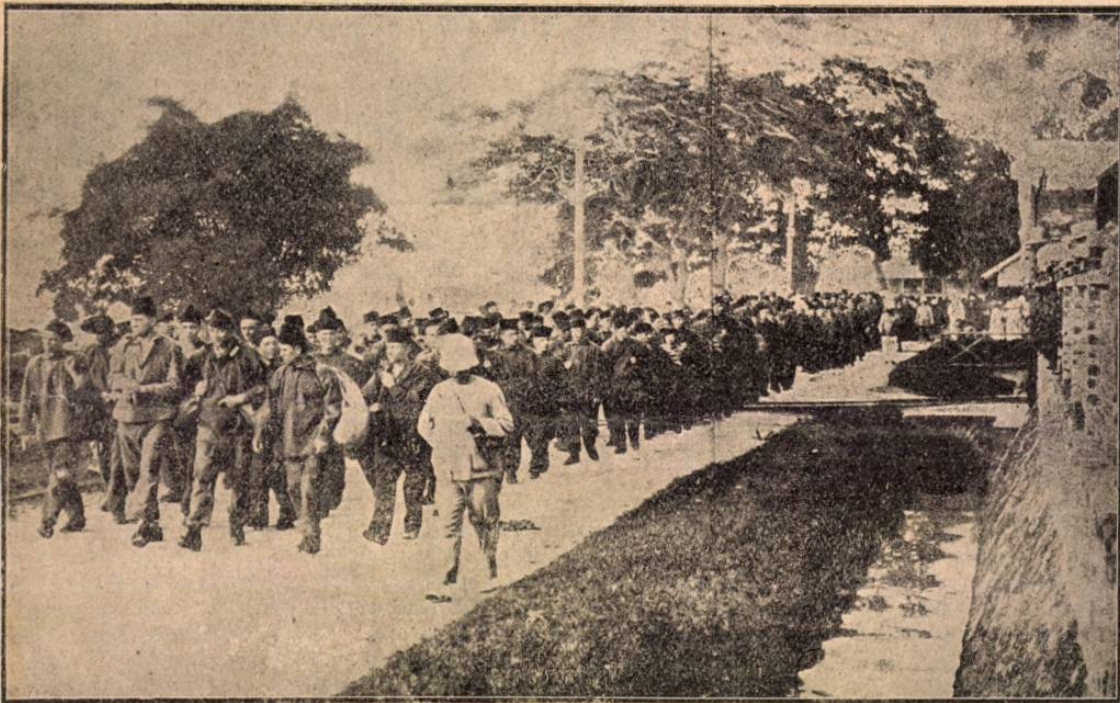
lui Londres) că nici în Guyana și nici în Noua Caledonie, situația nu e mai bună.

Viața ocnașilor în Cayenne pare să fie încă mai rea decât aceea a deportaților pe insula dracului. Se

Și trenul este condus de condamnați

Un condamnat cu un tatnau neobișnuit

Una dintre insulele de deportare ale Guyanei franceze, de care ține și renumita „Insula Dracului. — Un nou transport de deportați, la sosire

de sute și mii de ori. Nu numai în Cayenne, nu numai în celelalte colonii de pedeapsă din Guyana, dar și în celelalte ocne — în Noua Caledonie, în Africa de nord (ocna de soldați Biribi, în Oran), în Asia de răsărit și pretutindeni, în celelalte locuri.

Dintre toate coloniile de deportare Guyana e cea mai cunoscută. Numită tot atât de sumar, pe cât de nedrept „Insula dracului” și

de întregului teritoriu de deportare, din Guyana franceză, în care, de 75 de ani, sunt trimiși criminalii și bandiții francezi. Celelalte trei teritorii sunt: amintita Cayenne (fara unde crește piperul), stâncile Courou și cea mai mare colonie de pedeapsă din Guyana, ținutul fluviului Maroni.

De ani de zile s'a format o mișcare în Franța, care cere să se renunțe la menținerea ocnelor peste

miasmele continue ale pământului de tropice, doboară cea mai robustă fire. Cine nu cade jertfă frigurilor palustre, se prăpădește prin depresiune sufletească, prin abrutizare. Puțini ocnași au avut forța și energia să suporte suferințele groaznice, pe care li-le-au impus viața în colonie. Nici unul dintre ei nu s'a înapoiat sănătos, în Franța. Acolo, aproape fără excepție, au căzut în recidivă—nu numai în ceea-

ce a fost dat acum trei ani, de francezul Albert Londres, în cartea sa „Dante, c'est rien vu”. Insuș titlul lucrării trădează tendința operii: ceea ce Dante a văzut în viziunile sale asupra iadului, nu e nimic, în comparație cu chinurile de iad, pe care au să le suporte ocnașii, ani de-a rândul, zi de zi. De bună seamă că asemenea afirmațiuni se pot face ușor și se pot dovedi mai greu, dar cei mai mulți compatrioți ai lui

afirmă—pe lângă alte detalii îngrozitoare—că picioarele celor pedepșiți, în timpul nopții, sunt încătușate în butuci grei de lemn; că cei bănuți de evadare sunt ținți în celulă, două zile în întineric complet și o zi în semi-obscuritate, „pentru ca să nu orbiască”, toată viața lor. Dacă un prizonier, încearcă, în timpul călătoriei, pe mare, să fugă, „ajunge apăsarea unei pârghii de către căpitan, pentru ca

Surorile ordinului „St. Paul de Chartres”, trăesc, printre condamnați, de 200 de ani. Dar astăzi nu mai țin de acest ordin decât nouă calugărițe

În singurătatea desnădăjduită, între cel și apă: Celo trei insule, lângă țărmul Guyanei, locuite de deportați și de care nici un vapor nu se poate apropia, mai mult de o milă și jumătate. La stânga Insula Dracului

Mlaștinile fără de sfârșit ale Guyanei, prin care, cele mai adesea ori, deportații încearcă să evadeze și sunt totdeauna prinși

Londres—chiar acei cari nu l-au citit pe Dante—sunt convinși că Londres nu exagerează, că de fapt instituțiile de ispășire de peste Ocean sunt un infern. Cartea scriitorului francez se ocupă de stările din ocna de soldați, africană Biribi; dar s'a arătat, printr-o serie întreagă de articole în „Petit Parisien” (unde a apărut mai întâi descrierea

ascultătorii să fie înnecați în cazărmatele lor, de aburi fierbinți, sau pur și simplu, băgați sub apă, astfel după cum se înneacă guzganii în capcane”. Acestea se puteau citi într-o descriere, publicată acum un an și jumătate.

Căpitanul francez Alfred Dreyfus, n'a fost singurul „intelectual”, care a trăit pe insula dracului. Această